

กสทช.

มหาวิทยาลัยรังสิต

การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรม สื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และ พัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน

จัดทำโดย วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (2562)

เสนอต่อ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
(สำนักงาน กสทช.)

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” ที่ได้ศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ สามารถประมวลหลักจริยธรรมได้ทั้งสิ้น 13 ข้อ ประกอบด้วย

- ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร
- ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น
- ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประชาชาติ
- ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล
- ข้อ 5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม
- ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง
- ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน / สื่อตรงต่อ

จรรยาบรรณ

- ข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ข้อ 9 การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง
- ข้อ 10 การเคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา
- ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
- ข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะท้อนจิตใจ
- ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

จากนั้นได้ สัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรสื่อ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพ ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวน 26 คน ในเรื่องความคิดเห็นและมุมมองของการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนของกรณีศึกษาข่าววิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศและต่างประเทศทั้งสิ้นจำนวน 25 กรณีศึกษา พบว่า ประเด็นจริยธรรมที่พบว่าถูกละเมิดมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ

- ข้อ 1 การนำเสนอที่ขัดต่อหลักการแสวงหา ความถูกต้องเทียบตรง ของข้อมูลข่าวสาร จำนวน 11 ข่าว

- ข้อ 4 หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล จำนวน 9 ข่าว
- ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น จำนวน 6 ข่าว

ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน / ชื่อตรงต่อ
จรรยาบรรณ ข้อ 9 การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และ
ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง จำนวน 4 ข่าวดำเนิน

ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม จำนวน 3 ข่าว

ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ข้อ 6
ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง และข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม
ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 ข่าวดำเนิน

ข้อ 5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 10 การเคารพในสิทธิและทรัพย์สิน
ทางปัญญา และข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะเทือน
จิตใจ จำนวน 1 ข่าวดำเนิน

ทั้งนี้ ข่าวประเภท การเมือง สังคม ภัยพิบัติ ข่าวอาชญากรรม และข่าวเด็กและเยาวชน จะพบ
ลักษณะการนำเสนอที่ละเมิดจริยธรรมมากกว่า 1 หลักการ กล่าวคือ ข่าวการเมือง จะพบการนำเสนอที่ขัดต่อ
หลักจริยธรรม ด้านการแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร / หลักด้านความสมดุล เป็นธรรม
เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น / หลักประโยชน์สาธารณะ / หลักด้านความอิสระทางวิชาชีพ ความ
รับผิดชอบต่อสังคม และการสื่อสารสร้างความเกลียดชัง ขณะที่ข่าวสังคม ภัยพิบัติ ที่เป็นกรณีข่าวการช่วยชีวิต
ทีมฟุตบอลหมู่ป่าอะคาเดมี ติดอยู่ในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน ซึ่งเป็นข่าวใหญ่ระดับประเทศในปี 2561 พบว่า
การนำเสนอของสื่อมวลชนที่ละเมิดหลักจริยธรรม ถึง 5 ประการ คือการแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของ
ข้อมูล / สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล / หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี
วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น / การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

ขณะที่ข่าวเบา (Soft news) ประเภทอาชญากรรม และข่าวเด็กและเยาวชน จะมีการนำเสนอที่
ละเมิดจริยธรรมในหลักการ 3 ด้าน คือ สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล ด้านการ
ปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และด้านการปกป้องและการ
ปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

แม้กลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนด้านข่าว ทั้งสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าววิทยุและ
โทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ จะกำหนดแนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพไว้ร่วมกัน โดย
ยึดแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นหลักสำคัญ ยังพบว่า บางกรณีศึกษาได้มีคดีความทาง
กฎหมายเกิดขึ้นร่วมด้วย บางกรณีเป็นหลักปฏิบัติที่มีข้อกำหนดกำกับไว้ชัดเจน ขณะที่บางกรณีศึกษามีเพียง
หลักปฏิบัติเท่านั้น จึงได้สรุปลักษณะของกรณีศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กรณีศึกษาข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติวิชาชีพและเกิดคดีความทางกฎหมาย ได้แก่
กรณีศึกษาข่าวคุณทราย เจริญปุระ ฟ้องสื่อมวลชน ประเด็นการพาดหัวข่าวที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ข่าวการ

ละเมิดลิขสิทธิ์ของเว็บไซต์ โอโฮซ่าดอทคอม (OhoZa.com) และกรณีศึกษาของผู้ดำเนินรายการข่าวทางสื่อวิทยุโทรทัศน์มีคดีความทางกฎหมาย คือกรณีคดีทุจริตเงินค่าโฆษณาของนายสรยุทธ สุทัศนะจินดา กับทางช่อง 9 อสมท.

2) กรณีศึกษาข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติวิชาชีพและมีกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำกับ ได้แก่

- ประเด็นการปกป้องสิทธิเด็กและเยาวชน และครอบครัวที่ตกเป็นข่าว จากความรุนแรงและความเสี่ยง ที่พบว่า นอกจากระเบียบปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ระบุเป็นแนวปฏิบัติในการเสนอข่าวเนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น และภาพข่าว ผู้หญิงและเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2560 แนวปฏิบัติเรื่องการเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2561 และแนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว ยังมีกฎหมายที่คุ้มครองแหล่งข่าวที่มีความอ่อนไหวคือ เด็ก เยาวชน และครอบครัว คือกฎหมายคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

- การรายงานข่าวที่โยงไปสู่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยเสนอเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องแปลกประหลาด ลี้ลับ มหัศจรรย์ โชคลาง งานประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ เลขทะเบียนรถของผู้นำประเทศ หรือเลขที่มาจากเหตุการณ์ข่าวต่าง ๆ พ่วงด้วยการเชื่อมโยงตัวเลขไปกับโชคลาง และการซื้อหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล มีแนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการนำเสนอข่าว ภาพข่าว ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ตัวเลข สลากพนัน พ.ศ. 2561 และกฎหมายที่เกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาเรื่องดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติการพนันปี พ.ศ. 2478 ในมาตรา 12 ระบุว่า ผู้ใดช่วยประกาศโฆษณาหรือชักชวนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้อื่นเข้าเล่นหรือเข้าพนัน ผู้นั้นมีความผิด

- การนำภาพความสัมพันธ์ส่วนตัวของนักการเมืองและนักกิจกรรมสาวในทีไรฐานของโรงแรมจากสื่อออนไลน์มาใช้นำเสนอทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีแนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเรื่องการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว และกรณีนี้ ผู้ถูกละเมิดยังสามารถฟ้องร้องต่อสื่อที่นำเสนอตามกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ที่สื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาเรื่องส่วนตัวที่ไม่ได้รับการยินยอมสู่สาธารณะ

3) กรณีของการรายงานข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติของสภาวิชาชีพ ได้แก่

- กรณีศึกษาข่าวที่เสนอเรื่องความตาย การเคารพผู้เสียชีวิตและครอบครัว กรณีศึกษาข่าวเรื่องสาวประเภทสองในช่วงการเกณฑ์ทหาร กรณีศึกษาการโฆษณาแฝง (Advertorial) ที่ปรากฏอยู่ในรายการข่าว และกรณีศึกษาประเด็นข่าวปลอม (Fake news) ที่พบในหลายลักษณะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมข่าวของสื่อมวลชนวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ควรเป็นลักษณะการกำกับดูแลกันเองของสมาชิกสภาวิชาชีพ ประกอบด้วย สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุ

และโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เป็นลักษณะของการกำกับกันเองในกลุ่มวิชาชีพผู้ผลิตข่าวผ่านสื่อทุกแขนง มีแนวทางปฏิบัติที่ประกาศเป็นทางการต่อสาธารณะ และครอบคลุมประเด็นทางจริยธรรมที่เป็นกรณีศึกษาของโครงการนี้ อีกทั้ง สมาคมวิชาชีพยังกำหนดระเบียบข้อบังคับ และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในวิชาชีพนี้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการขาดอำนาจในการบังคับให้สื่อที่ละเมิดหลักปฏิบัติทางจริยธรรมหันมาแก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ทางออกที่ถูกนำเสนอเพิ่มเติมคือ การกำกับโดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการคือ กสทช. ซึ่งมีอำนาจทางกฎหมายในการตักเตือนและลงโทษ การนำเสนอข่าวที่ละเมิดจริยธรรมของสถานีวิทยุโทรทัศน์และสำนักข่าวออนไลน์ได้ แต่ควรใช้แนวทางกำกับอย่างอ่อน ไปพร้อมกับ การสนับสนุนกลไกการกำกับดูแลกันเองเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสมาคมวิชาชีพด้วย และ กสทช. ควรทำให้กลไกภาคประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยการสนับสนุนการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสื่อและการนำเสนอข่าวของสื่อ เป็นหนึ่งกลุ่มชุมชนเพื่อการเรียนรู้ทำงานร่วมกับสมาคมวิชาชีพข่าวในด้านคุ้มครองผู้บริโภคด้านข่าวสาร และสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร สร้างพื้นที่ ให้ประชาชนสามารถเข้าไปกดร้องเรียน กดรายงาน การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่ละเมิดจริยธรรมได้ในทันที

และสุดท้ายคือกลไกด้านการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาโดยทั่วไป ควรเพิ่มการเรียนการสอนวิชาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในโลกยุคดิจิทัล ได้แก่ ทักษะเรื่องการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสารดิจิทัล (Media and digital literacy) เรื่องข่าวปลอมและการตรวจสอบข้อเท็จจริง (Fake news and Fact checking) ทักษะเรื่องความปลอดภัยในสังคมไซเบอร์ (Cyber security) เรื่องความเป็นส่วนตัว (Privacy) และความเป็นสาธารณะในโลกดิจิทัล (Privacy and public in digital era) วิชาความรู้และทักษะการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลเหล่านี้ จะเป็นการติดอาวุธทางปัญญาให้กับเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกดิจิทัลต่อไป

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร.....	ก
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน.....	2
1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 จริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนประเทศไทย.....	8
1) คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.).....	8
2) ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2549.....	13
3) ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าว วิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553.....	17
4) ระเบียบ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพของ สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2555.....	20
5) แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553.....	22
6) แนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. 2555...	24
7) ข้อบังคับองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วย จริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2551.....	28
8) จริยธรรมสื่อ โดยศูนย์ศึกษากฎหมายและนโยบายสื่อมวลชน (Thai media law & Policy center) ภายใต้สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย...	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
9) ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ที่ 27 / 2554 ว่าด้วย จริยธรรมและ จรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพข่าวบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน).....	40
10) หลักจริยธรรมของคนข่าวในเครือเนชั่น.....	43
2.2 จริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนระดับนานาชาติ.....	45
1) จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป.....	48
2) จริยธรรมสื่อมวลชนของกลุ่มชาติอาหรับ.....	50
3) จริยธรรมของสื่อมวลชนอิสลาม.....	51
4) จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน.....	53
5) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี ประเทศอังกฤษ (British Broadcasting Corporation: BBC).....	56
6) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอ็นบีซี ประเทศสหรัฐอเมริกา (NBC Capital Corporation: NBC).....	60
7) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของบรรษัทกิจการกระจายเสียงแห่งออสเตรเลีย (Australia Broadcasting Corporation: ABC).....	62
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
1) งานวิจัยในประเทศไทย.....	64
2) งานวิจัยต่างประเทศไทย.....	67
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	70
3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	70
3.2 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์.....	72
3.3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน.....	75
3.4 ระยะเวลาและแผนการดำเนินงาน.....	75
3.5 กรอบการดำเนินงาน.....	76
4 ผลการศึกษา.....	77
4.1 ผลการศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งใน ประเทศไทยและต่างประเทศ.....	77
1) การวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย.....	77

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2) การวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในระดับนานาชาติ.....	97
4.2 ผลการสำรวจการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ผ่านมาในระยะเวลา ไม่เกินกว่า 3 ปี.....	111
4.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการละเมิดจริยธรรมสื่อในมิติต่าง ๆ.....	121
4.4 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรม จรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	128
1) ข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทย.....	128
2) ข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในต่างประเทศ.....	159
4.5 การนำเสนอสื่อสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่าง เป็นระบบ.....	168
1) วัตถุประสงค์บันทึกการสัมภาษณ์รายบุคคลตามกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์.....	168
2) วัตถุประสงค์ส่งเสริมการเรียนรู้จริยธรรมสื่อมวลชน.....	168
5 ผลการสัมภาษณ์ สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ.....	173
5.1 ผลการสัมภาษณ์ในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์.....	173
5.2 สรุปผลการศึกษา.....	204
5.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมข่าวของสื่อมวลชน.....	212
บรรณานุกรม.....	215

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	หลักความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย..... 79
4.2	หลักความสมดุลและเป็นธรรม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย... 81
4.3	หลักประโยชน์สาธารณะ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 83
4.4	หลักสิทธิมนุษยชน คัดสรรความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และ สื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 83
4.5	หลักความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย..... 86
4.6	หลักประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง ของสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 87
4.7	หลักการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ คัดสรรของวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 89
4.8	แห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 91
4.9	หลักการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรงของ สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 92
4.10	หลักการเคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย..... 93
4.11	หลักการปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อ ออนไลน์ในประเทศไทย..... 93
4.12	การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย..... 95
4.13	การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย... 96
4.14	การแสวงหาความจริงและความเที่ยงตรง ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับ นานาชาติ..... 97
4.15	ความเป็นกลางไม่ลำเอียง และความหลากหลายในความเห็น ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และ สื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ..... 99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.16	ความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณและความเป็นอิสระ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	100
4.17	การสนองผลประโยชน์สาธารณะ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ	101
4.18	ความเป็นธรรมเสมอภาค (Fairness) ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	101
4.19	การเคารพสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	102
4.20	ข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	103
4.21	การรายงานเหตุร้ายแรงกระทบจิตใจ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	104
4.22	ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	104
4.23	การรักษาความลับและการปกปิดแหล่งข่าว ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	105
4.24	ผลประโยชน์ทางธุรกิจและการโฆษณา ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ.....	106
4.25	สรุปการวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย และในระดับนานาชาติ.....	107
4.26	สรุปประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในช่วง 1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562 ที่มีลักษณะการนำเสนอหรือเผยแพร่ที่มีลักษณะละเมิดจริยธรรม.....	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา หลักการ และเหตุผล

“เสรีภาพของสื่อคือเสรีภาพของประชาชน” เป็นหลักการสากลในการประกอบวิชาชีพของสื่อมวลชน ในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเสรีภาพที่ได้มานี้จะนำมาสู่การนำเสนอข่าวสารสาระที่เป็นความจริง สนองต่อประโยชน์สาธารณะ และเป็นปากเสียงให้กับประชาชน จิตวิญญาณของสื่อมวลชนจึงควรเป็นจิตที่มีความดีงาม ปฏิบัติภาระหน้าที่ตามอุดมการณ์เสรีชน และมีหลักจริยธรรมกำกับ มีจิตวิญญาณสื่อมวลชนโดยแท้จริง จึงย่อมมีมโนสำนึก รู้ดีชั่ว ถูกผิด กำกับการทำงานให้อยู่ในกรอบจริยธรรมสังคม เสรีภาพและจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่เกื้อกูลกันและแยกออกจากกันมิได้ จากหลักการดังกล่าว วิชาชีพสื่อมวลชน จึงเป็นวิชาชีพที่ได้รับสิทธิและเสรีภาพเป็นพิเศษจากทุกสังคมมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ท่ามกลางความมีเสรีภาพของสื่อที่ได้ถูกรับรองอย่างแพร่หลายในระดับสากล ปรากฏว่ามีสื่อจำนวนมากที่ใช้เสรีภาพไปในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ปราศจากความรับผิดชอบทั้งในกรอบของกฎหมายทั่วไป กรอบของระเบียบข้อบังคับตามหลักประเพณีปฏิบัติ และความรับผิดชอบต่อมโนสำนึกของตนเองในการทำหน้าที่สื่อมวลชน (สุกัญญา สุตบรรทัด, 2558 หน้า 22 - 25) เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นทุกประเทศในโลก ด้วยเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กรในบริบทที่แตกต่างกันออกไป จึงนำไปสู่แนวคิดให้สื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการสร้างกรอบจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมภายในหรือการกำกับดูแลกันเอง / ตนเอง

อย่างไรก็ตาม กรอบจริยธรรมและแนวทางปฏิบัติดังกล่าว จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ 1) จริยธรรมสื่อปัจจุบันที่มีอยู่เดิม ไม่สามารถครอบคลุมปัญหาจริยธรรมสื่อที่เกิดขึ้นใหม่ในระดับสากล และ 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งมีผลต่อการรับสาร การส่งเสริม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในหลากหลายรูปแบบ รวมถึงผลกระทบที่เกิดกับอุตสาหกรรมด้านสื่อสารมวลชนทั้งในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการปกครอง

ขณะเดียวกัน ปฏิบัติการเชิงจริยธรรมของสื่อมวลชน ก็เป็นสิ่งที่ต้องศึกษา เรียนรู้และพัฒนา ด้วยกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีหลักการและมีความคงเส้นคงวา ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงไป

เป็นความสามารถในการรักษาหน้าที่ของการนำเสนอความจริงพร้อมกับความรับผิดชอบ โดยส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าวและผู้บริโภคน้อยที่สุด ปฏิบัติการเชิงจริยธรรมเป็นความรับผิดชอบของบุคคลที่ทุกคนต้องปฏิบัติ และเนื่องจากวิธีคิดและตัดสินใจของคนไม่เหมือนกัน จึงไม่มีคำตอบใดเป็นที่สุดและทำให้กระบวนการทางจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ไม่มีวันจบ

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีภารกิจส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีกลไกในการกำกับดูแลตนเอง / ตนเอง ภายใต้จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงได้จัดทำโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนขึ้น โดยมีแนวคิดที่จะนำกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันแบบ “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” หรือ Professional Learning Community (PLC) มาใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาจริยธรรมของวิชาชีพสื่อมวลชน

จากความสำคัญดังกล่าว ทางมหาวิทยาลัยรังสิต โดย รศ.ดร. ลักษณา คล้ายแก้ว จึงได้จัดทำโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” เพื่อศึกษาการรายงานข่าวสารทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนมุมมอง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

- 1) เพื่อศึกษาการรายงานข่าวสารทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 2) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนมุมมอง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

1.3 ขอบเขตการดำเนินงาน

การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนนี้ ใช้ระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน ถึงวันที่ 18 ธันวาคม 2562 โดยศึกษากับกลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้บริหารองค์กรสื่อ บรรณาธิการข่าว สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศประจำประเทศไทย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน ไม่น้อยกว่า 20 ราย ด้วยระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสื่อมวลชน การสัมภาษณ์เชิงลึก และการผลิตสื่อโสตทัศนในรูปแบบวีดิทัศน์ ไม่น้อยกว่า 25 กรณีศึกษา มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) กำหนดแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย แนวคิด รูปแบบ วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอน และระยะเวลาในการดำเนินงาน
- 2) ศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 3) สำนักรวการนำเสนอการข่าวสารของสื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรม จรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ผ่านมาในระยะเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี
- 4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการละเมิดจริยธรรมสื่อในมิติต่าง ๆ
- 5) วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรม จรรยาบรรณของสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 6) ออกแบบการนำเสนอสื่อโสตทัศนในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ ไม่น้อยกว่า 25 กรณีศึกษา
- 7) สัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรสื่อ บรรณาธิการข่าว สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวต่างประเทศประจำประเทศไทย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน เกี่ยวกับความคิดเห็นและมุมมองของการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในแต่ละกรณี ไม่น้อยกว่า 20 ราย
- 8) รวบรวมสื่อโสตทัศนตามข้อ 6) และคลิปวิดีโอการสัมภาษณ์ตามข้อ 7) เป็นไฟล์คุณภาพระดับ HD 720p รูปแบบ DVD จำนวน 5 ชุด
- 9) จัดทำรายงานตามข้อ 2 - 7 เป็นรูปเล่ม นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จำนวน 5 เล่ม
- 10) จัดทำรายงานเป็นรูปเล่ม โดยบันทึกข้อมูลรูปแบบไฟล์ภาพและเสียง รูปแบบ DVD จำนวน 5 ชุด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงการรายงานข่าวสารทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 2) เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และผู้เกี่ยวข้องในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนมุมมอง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
- 3) นำสื่อโสตทัศนรูปแบบวีดิทัศน์ ไปใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) รายการข่าว (News program) หมายถึง รูปแบบรายการที่นำเสนอเหตุการณ์ เรื่องราว ข้อเท็จจริง หรือข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ มีความสดใหม่ มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ หรือมีองค์ประกอบข่าวอื่น ๆ โดยใช้วิธีการนำเสนอทั้งในลักษณะของการประกาศ การอ่านคำบรรยายข่าวประกอบภาพโดยผู้ประกาศข่าว การรายงานพิเศษหรือการสัมภาษณ์ โดยผู้สื่อข่าว หรือผู้รายงานข่าว ในสถานที่จริง หรือลักษณะอื่น ๆ รายการข่าวประกอบด้วย

1.1) การสัมภาษณ์ข่าว (News interview) หมายถึง รายการข่าวประเภทหนึ่ง ซึ่งมีการนำประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้ฟังเป็นพิเศษ ทั้งที่เป็นการสัมภาษณ์ออกอากาศสด หรือการบันทึกเทปไว้ นำมาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของรายการข่าว หรือเป็นรายการสัมภาษณ์ตลอดรายการก็ได้หากเป็นประเด็นที่มีเนื้อหามากและเข้าใจยาก

1.2) การวิเคราะห์ข่าว (News analysis) หมายถึง การให้สาระเบื้องหลังข่าว เพื่อให้ผู้ฟังผู้ชมได้รับความรู้ในเชิงลึก ไปพร้อม ๆ กับการให้ข่าวสาร ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญในระดับประเทศ และระดับโลก เช่น ข่าวการเมืองระหว่างประเทศ การเมืองในประเทศ หรือข่าวอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้าง ก็อาจนำมาวิเคราะห์ได้ การวิเคราะห์ข่าวจะแตกต่างจากการวิจารณ์ข่าว เพราะการวิเคราะห์ข่าว มุ่งเน้นให้ผู้ฟังได้รู้ถึงเบื้องหน้า เบื้องหลัง เป็นเหตุเป็นผลที่จะชี้ให้เห็นถึงความหมายหรือนัยของข่าว (Significance) และผลกระทบ (Effect) ที่เกิดขึ้นเป็นสำคัญ

1.3) การวิจารณ์ข่าว หมายถึง การนำเสนอความคิดเห็นของผู้ส่งสาร ประกอบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยทั่วไปสู่ผู้ฟัง ผู้ชม มีลักษณะให้ผู้รับสารคล้อยตาม

1.4) การรายงานข่าวจากสถานที่เกิดเหตุการณ์ (On - the - spot - report) หมายถึง การรายงานข่าวจากสถานที่เกิดเหตุในขณะที่เหตุการณ์กำลังเกิดขึ้น เช่น กรณีเกิดเหตุเพลิงไหม้ การก่อวินาศกรรม จับตัวประกัน ที่ต้องใช้เวลากว่าเหตุการณ์นั้นจะกลับสู่ปกติ โดยผู้สื่อข่าวต้องมีภูมิหลังของเหตุการณ์มาเสนอด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟัง ผู้ชม เกิดความสนใจและตื่นตัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2) สื่อมวลชน หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหาร กรรมการ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบกิจการ พนักงาน ผู้ปฏิบัติงานในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์

3) จริยธรรมสื่อมวลชน หมายถึง สิ่งที่สื่อมวลชนต้องประกอบวิชาชีพด้วยความสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร เป็นแนวทางเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ สื่อมวลชนต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการต่อไปนี้

3.1) ความเป็นอิสระ สื่อมวลชนต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพ ไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอข่าว รายงาน ผลิตรายการ ในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

3.2) สิทธิมนุษยชน สื่อมวลชนต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

3.3) ความทั่วถึง สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงประชาชนคนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากได้เข้าถึงบริการของสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

3.4) หลักความเท่าเทียม สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

3.5) ความหลากหลาย สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิสำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สารระ บันเทิง ทั้งในแง่เนื้อหารายการและ กลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัวไม่ผูกขาด เพื่อเป็น ทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม

3.6) การพัฒนา สื่อมวลชนต้องพัฒนาระดับคุณภาพของวิชาชีพ ทั้งในแง่ของการผลิตและ นำเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการพัฒนารายการและผู้ชม ผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟัง เสียงสะท้อนจากผู้บริโภคสื่อ ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟัง อย่างกว้างขวาง

3.7) หลักพื้นที่สาธารณะ สื่อมวลชนต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน ทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

3.8) หลักความถูกต้องเที่ยงตรง สื่อมวลชนต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าว ที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือเป็นรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของสื่อมวลชน

3.9) วัตถุวิสัย สื่อมวลชนต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรงต่อสถานะเหตุการณ์ตาม ข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในการรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็น ของตนเองลงไปในช่วง ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนการนำเสนอ

3.10) หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด สื่อมวลชนต้องเสนอรายงานข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือ รายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมา ตามสภาพข้อเท็จจริง ของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

3.11) ความสมดุล เป็นธรรม สื่อมวลชนต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้เสียเสียในเรื่องรานั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการ ชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสมอภาคกันบนหลักการ ประชาธิปไตย

3.12) ผลประโยชน์สาธารณะ สื่อมวลชนต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าสื่อมวลชนจะถือใบอนุญาตประกอบกิจการเพื่อบริการธุรกิจ บริการชุมชน หรือ บริการสาธารณะ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญสูงสุดเหนือผลประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คน ในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

3.13) เกียรติยศ ศักดิ์ศรี สื่อมวลชนต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

4) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มคนที่ตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็นของการเรียนรู้ มีทักษะและกระบวนการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ ทุกคนคิดและปฏิบัติร่วมกันแบบหุ้นส่วน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ดำเนินชีวิตไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ การส่งสมความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ เพื่อนำไปพัฒนาตนเองและชุมชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 จริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนประเทศไทย

1) คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting) โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

1.1) หลักการจริยธรรมทั่วไปในวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

การประกอบวิชาชีพสื่อในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึดมั่นหลักการจริยธรรมของสื่อ เพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศ ศักดิ์ศรีของคนทำงาน เพื่อประโยชน์แห่งสังคมและประชาชน ผู้บริโภคสื่อ และความสงบสุขของสังคม

จากพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 มาตรา 27 (18) ประกอบกับพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 มาตรา 39 กำหนดให้ กสทช. มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่จัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมของการประกอบอาชีพและวิชาชีพ ตลอดจนการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเองภายใต้มาตรฐานทางจริยธรรม และการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม ควรคำนึงถึงเรื่องการได้รับข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชนและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบวิชาชีพและวิชาชีพขององค์กร

สำนักงาน กสทช. ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพสื่อ ที่ต้องมีกรอบหลักการจริยธรรม กำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ จึงได้สนับสนุนให้มีแนวปฏิบัติการทำหน้าที่สื่อในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ เพื่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และธำรงไว้ซึ่งคุณค่าและบรรทัดฐานวิชาชีพสื่อโดยมี “หลักการจริยธรรมวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์” แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

(1) หลักการจริยธรรมขององค์กรกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ คือ หน่วยงาน บริษัท องค์กร สถาบัน ที่ดำเนินกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ และมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมาก เพื่อให้การบริหารงานให้องค์กรื่อนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีคุณธรรมและประสิทธิภาพ องค์กรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ควรยึดหลักการจริยธรรม 8 ข้อ ดังนี้

- หลักผลประโยชน์สาธารณะ องค์กรต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ด้วยการนำเสนอข่าว เรื่องราวหรือประเด็นข้อถกเถียงที่กำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน หรือที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม เช่น อาชญากรรม การทุจริต คอร์รัปชัน การใช้อำนาจในทางมิชอบ พฤติกรรมของบุคลากรภาครัฐที่ละเลยต่อหน้าที่จนทำให้ประชาชนเสียประโยชน์ การทุจริต การค้ามนุษย์ ฯ ล ฯ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ขององค์กรขัดแย้งผลประโยชน์สาธารณะ พึงตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

- หลักความเป็นอิสระ องค์กรต้องดำเนินงานบริหารองค์กรสื่ออย่างไม่ตกเป็นเครื่องมือ หรือกลุ่มกดดันทางการเมืองใด ๆ มิยอมให้อำนาจทุนเข้าครอบงำความอิสระขององค์กรในการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลที่ประชาชนควรรับรู้

- หลักสิทธิมนุษยชน องค์กรต้องให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารที่อยู่บนหลักสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เห็นความสำคัญของความแตกต่างหลากหลายของผู้คน ไม่เหยียดหยาม แบ่งแยก หรือเลือกปฏิบัติ เพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ อายุ ภาษา วัฒนธรรม เพศ ความพิการ สุขภาพ ฐานะทางการเงิน ศาสนา การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

- หลักความสุจริต ซื่อสัตย์ องค์กรต้องไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลหรือผลประโยชน์ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต

- หลักความโปร่งใส องค์กรต้องดำเนินการอย่างถูกกฎหมาย ซื่อสัตย์ ทั้งในระดับนโยบายขององค์กรและการปฏิบัติงาน

- หลักการยอมรับการตรวจสอบ องค์กรต้องยอมรับกระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานสื่อ ทั้งจากภายในองค์กร และภายนอกองค์กร

- หลักธรรมาภิบาล องค์กรต้องยึดถือการดำเนินงานโดยใช้หลักการธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ทั้งในการบริหารจัดการองค์กร การผลิตและเผยแพร่รายการ และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

- หลักความคุ้มค่า องค์กรต้องยึดถือการใช้ทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและคุ้มค่ากับงบประมาณในการดำเนินงาน

(2) หลักการจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผู้ประกอบวิชาชีพหมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้บริหาร กรรมการ เจ้าของสื่อ ผู้ประกอบกิจการ พนักงาน ผู้ปฏิบัติงานในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยหลักการ ดังต่อไปนี้

- จริยธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องประกอบวิชาชีพด้วยความสุจริต บริสุทธิ์ ยึดกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ เป็นแนวทางเกียรตินิยม ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

- ความเป็นอิสระ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติงานอย่างมีความเป็นอิสระทางวิชาชีพ โดยไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมือง และกลุ่มผลประโยชน์ใด ต้องไม่ละเว้นการนำเสนอข่าว การรายงานผลิตรายการในเนื้อหาหรือเรื่องราวที่สาธารณชนต้องรับรู้ สมควรได้รับรู้ แม้การนำเสนออาจส่งผลกระทบต่อบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ตาม

- สิทธิมนุษยชน ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเคารพสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าและความสำคัญในความแตกต่างหลากหลายของมนุษย์ ไม่เหยียดหยาม ไม่แบ่งแยก ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

- ความทั่วถึง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงประชาชนคนส่วนมาก เพื่อให้ประชาชนส่วนมากได้เข้าถึงบริการของสื่อ และเพื่อประโยชน์ของสื่อที่ถูกใช้ประโยชน์ด้วยประชาชนจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชนชั้นทางสังคมหรือรายได้

- หลักความเท่าเทียม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ชนบทห่างไกล คนพิการ ที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อวิทยุ

และโทรทัศน์ กลุ่มเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความแตกต่างทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

- ความหลากหลาย ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทัศนคติ รสนิยม พื้นที่ ภูมิสำเนา เชื้อชาติ ในการนำเสนอข่าวสาร สารระ บันเทิง ทั้งในแง่เนื้อหา รายการและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผู้ผลิตอิสระขนาดเล็ก กระจายตัวไม่ผูกขาด เพื่อเป็นทางเลือกในการนำเสนอรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ตอบสนองความสนใจที่หลากหลายในสังคม

- การพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพต้องพัฒนาระดับคุณภาพของวิชาชีพ ทั้งในแง่ของการผลิต และนำเสนอรายการ ให้ความสำคัญกับการวิจัยและการพัฒนารายการและผู้ชม ผู้ฟัง ให้ความสำคัญกับการรับฟังเสียงสะท้อนจากผู้บริโภค ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนดู คนฟัง อย่างกว้างขวาง

- หลักพื้นที่สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนทุกกลุ่ม เปิดพื้นที่ให้มีการวิพากษ์ทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

- หลักความถูกต้องเที่ยงตรง ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอหรือเป็นสื่อกลางของข้อมูล ที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนแต่งเติม มีการจำแนกให้ผู้รับสารเข้าใจว่าเป็นรายการข่าวที่ประกอบด้วยข้อเท็จจริงหรือเป็นรายการที่ประกอบด้วยความคิดเห็นส่วนตัวของสื่อมวลชน

- วัตถุวิสัย ผู้ประกอบวิชาชีพต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างเที่ยงตรงต่อสถานะเหตุการณ์ตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะในการรายงานข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องไม่แสดงหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนเองลงไป ข่าว ต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนการนำเสนอ

- หลักความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ผู้ประกอบวิชาชีพต้องเสนอรายงานข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือรายการทั่วไป โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างตรงไปตรงมา ตามสภาพข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ ไม่อคติ เอนเอียง ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังระหว่างกัน

- ความสมดุล เป็นธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่ถูกพาดพิง กล่าวหา หรือมีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องราวนั้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวในการชี้แจงหรือปฏิเสธ และอภิปรายโต้เถียงบนฐานของข้อมูล ความจริง และเหตุผล โดยเสมอกันบนหลักการประชาธิปไตย

- ผลประโยชน์สาธารณะ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและสังคมเป็นสำคัญ ไม่ว่าสื่อมวลชนจะถือใบอนุญาตประกอบกิจการเพื่อบริการธุรกิจ บริการชุมชน หรือบริการสาธารณะ ไม่ควรให้ผลประโยชน์ส่วนตัวหรือขององค์กรสำคัญสูงสุดเหนือผลประโยชน์

สาธารณะ โดยเฉพาะในกรณีสถานการณ์วิกฤต เหตุการณ์ความไม่สงบ จลาจล สงคราม หรือความแตกแยกของผู้คนในสังคม ควรยึดถือประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

- เกียรติยศ ศักดิ์ศรี ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ประพฤติปฏิบัติภารกิจใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติ ศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ต้องไม่ทอดทิ้งหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำหรือไม่กระทำการใดอันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

1.2) หลักจริยธรรมและแนวปฏิบัติขององค์กรเพื่อความถูกต้องและเป็นมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์

หลักการทั่วไป ดังนี้

(1) แนวทางปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์นี้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้รับใบอนุญาต ผู้ผลิตรายการ และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงและโทรทัศน์

ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ ได้แก่ ผู้รับสัมปทาน ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ผู้บริหารสถานี ผู้อำนวยการสถานี ผู้ผลิตเนื้อหารายการ ผู้ให้บริการช่องรายการ ผู้รวบรวมช่องรายการ ผู้ประกอบธุรกิจโฆษณา ผู้ประกอบกิจการ ผู้ให้บริการลูกค้า ผู้ให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก และให้หมายรวมถึงผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการผลิตและออกอากาศรายการผ่านวิทยุหรือกิจการโทรทัศน์ เช่น ผู้จัดการรายการ ผู้ดำเนินรายการ พิธีกร โฆษก ผู้ประกาศ นักแสดง นักร้อง ผู้ผลิต ผู้ให้บริการ เจ้าหน้าที่เทคนิค และบุคลากรที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกิจการแพร่ภาพและกระจายเสียง

(2) องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในระดับต่าง ๆ เช่น สภาวิชาชีพ สถาบัน สมาคม ชมรม หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุมการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพกันเอง และสมาชิกภายในองค์กรสามารถนำแนวปฏิบัติฉบับนี้ไปเป็นแนวทางมาตรฐานในการปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ประสิทธิภาพของรายการและการเผยแพร่ผลงาน

(3) หลักการสำคัญและจริยธรรมผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงคำนึงถึงการคุ้มครองการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะของประชาชน และการคุ้มครองผู้บริโภค จากการประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ รวมทั้งการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ประกอบอาชีพและวิชาชีพ

(4) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงมีเสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง เหมาะสม มีความสมดุลและเป็นธรรม มีความเป็นอิสระ โดยรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งซื่อสัตย์ต่อหลักวิชาชีพ และปฏิบัติตนภายใต้กรอบแห่งกฎรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(5) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงยึดถือตามแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้เพื่อธำรงไว้ซึ่งมาตรฐานจรรยาบรรณและจริยธรรม และพันธกิจในการประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์บนพื้นฐานของการนำเสนอทั้งสารประโยชน์ และสาระบันเทิงในการสนับสนุนสังคมให้มีคุณภาพ ควบคู่คุณธรรม

(6) ผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ พึงละเว้นการกระทำอันอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรวิชาชีพ ผู้รับใบอนุญาต ผู้ประกอบกิจการ หรือนักวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

2) ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2549

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลาย พร้อมใจกันสถาปนาสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้เป็นองค์กรทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างเป็นอิสระ เพื่อนำเสนอข่าวสารด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของจริยธรรม และสนับสนุนการใช้สื่อหนังสือพิมพ์เพื่อการรับรู้ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงออกข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 มาบังคับใช้ แต่เนื่องจากประกาศใช้มานาน ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการจึงมีมติให้ยกเลิกข้อบังคับดังกล่าว และให้ใช้ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2549 ดังต่อไปนี้แทน

หมวด 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“ข่าว” หมายถึง เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ประกอบด้วย พาดหัวข่าว ความนำ เนื้อข่าว

“ภาพข่าว” หมายถึง ภาพเหตุการณ์หรือภาพบุคคลที่สื่อสารเรื่องราว โดยมีหรือไม่มีคำบรรยายภาพ รวมทั้งภาพอื่นใดที่นำลงในหนังสือพิมพ์

“การแสดงความคิดเห็น” หมายถึง บทบรรณาธิการ คอลัมน์ บทความ การ์ตูน หรือรูปแบบอื่นใดอันเป็นการติชม วิพากษ์วิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะ

“เนื้อหาทั่วไป” หมายถึง สารคดี สารคดีเชิงข่าวหรือรายงานหรือสื่อบทวิเคราะห์ หรือข้อเขียนอื่นใดที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์

“หนังสือพิมพ์” หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ข้อ 3 ซึ่งรวมถึงสื่อดิจิทัลของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ด้วย

“ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์” หมายถึงผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2450 ข้อ 3 ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อดิจิทัลของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ด้วย

ข้อ 4 หนังสือพิมพ์และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติแห่งวิชาชีพ

หมวด 2 หลักจริยธรรมทั่วไป

ความถูกต้องและข้อเท็จจริง

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบและไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากข้อเท็จจริง

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเสนอข่าวด้วยความลำเอียงหรืออคติเป็นเหตุให้ข่าวนั้นบิดเบือนอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในข่าวและความเข้าใจผิดในสังคม

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่พาดหัวข่าวและความน่าเกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป ด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์พึงเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป โดยตระหนักถึงความสำคัญและอรรถประโยชน์ของข่าวต่อสาธารณะ และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อหรือเร้าอารมณ์ให้คนสนใจในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ความสมดุลและเป็นธรรม

ข้อ 10 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 11 หนังสือพิมพ์ต้องเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงเมื่อข่าวที่นำเสนอมีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กร หรือได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแล้ว

ข้อ 12 หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมเมื่อบุคคลหรือองค์กรที่ถูกพาดพิงเห็นว่า การแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์นั้น ไม่ถูกต้องหรือผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง

การเคารพสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องเสนอข่าวโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างในสังคม

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือนำพาดพิงโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถน

ข้อ 15 หนังสือพิมพ์พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 16 หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังการเสนอข่าวภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป ต่อสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือมีความรุนแรง อันจะเป็นการสร้างหรือเพิ่มความหวาดระแวงที่มีอยู่แล้วในชุมชนหรือสังคม

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังการเสนอข่าวภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป อันเป็นการไม่เคารพต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์

ข้อ 18 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพ หรือภาษาที่สื่อความหมายเชิงเหยียดหยาม หรืออยู่ในข่ายประทุษวาจา หรือแสดงนัยเชิงลบ

หมวด 3 หลักกระบวนการทำงาน

การปกปิดและเคารพแหล่งข่าว

ข้อ 19 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 20 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับเมื่อได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวไว้ และต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

ความรับผิดชอบในการแก้ไข

ข้อ 21 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความรับผิดชอบด้วยการลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดอันเกิดจากการเสนอข่าวโดยไม่ชักช้า หากข้อผิดพลาดนั้นส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของบุคคลหรือองค์กร ให้ดำเนินการขอภัยพร้อมกันไปด้วย

การแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น

ข้อ 22 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

การละเว้นามิสินจ้างและประโยชน์ทับซ้อน

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 24 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับามิสินจ้างอันมีค่าหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อ ให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

ข้อ 25 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์พึงละเว้นการรับอภิสินหรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

การได้มาซึ่งข้อมูลโดยไม่ละเมิด

ข้อ 26 หนังสือพิมพ์ต้องบอกที่มาของข้อมูลที่คัดลอกมาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากการขออนุญาตจากแหล่งข้อมูลนั้นแล้ว

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์ในการได้มาซึ่งข่าวสาร

โฆษณาที่ไม่แอบแฝงและมมาย

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าข้อความที่เป็นบทความซื้อพื้นที่คือประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม และพึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณะ

ข้อ 30 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณา นั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มมาย

3) ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์รับรองสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ (1) สิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนบุคคล (2) เสรีภาพในการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารตามหลักวัตถุประสงค์ ภายใต้พื้นฐานความรู้และความถูกต้องครบถ้วน และ (3) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การแสดงข้อความ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้บริหาร เจ้าของกิจการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวกดดันทางการเมืองหรือสังคม

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการส่งเสริมการใช้สิทธิและเสรีภาพควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสมาชิกและสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ต่อไป

อาศัยความตามข้อ 18 (4) แห่งธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 คณะกรรมการสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในการประชุมครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552 มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับฉบับนี้ ดังมีข้อความต่อไปนี้

หมวด 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. 2553”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

“วิทยุ” หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือรายการทางสถานีวิทยุ ทั้งนี้ ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียง เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายการนั้นด้วย

“โทรทัศน์” หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกและการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ทั้งนี้ ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียงและภาพ เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายการนั้นด้วย

“สมาชิก” หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวในองค์กรสมาชิคนั้นด้วย

“ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าว” หมายถึง เจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ บรรณาธิการ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว และให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบการด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และผู้ปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วย

ข้อ 4 สมาชิก หรือผู้ประกอบการวิชาชีพข่าว ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ข้อใดข้อหนึ่ง ผู้นั้นประพฤติดิจจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์

สมาชิกใดกำหนดจริยธรรมขององค์กรตนเองไว้แล้ว และมีหลักเกณฑ์ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้

หมวด 2 จริยธรรมของวิทยุและโทรทัศน์

ข้อ 5 วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามหลักวัตถุประสงค์ภายใต้พื้นฐานความรู้ และความถูกต้องครบถ้วน

ข้อ 6 วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แห่งสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ 7 วิทยุและโทรทัศน์มีหน้าที่ปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนี้

(1) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณชนตามหลักวัตถุประสงค์ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ โทษาคติ ภัยาคติ และโมหาคติ

(2) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

(3) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

(4) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

(5) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

(6) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณชน

(7) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้เป็น ธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้อง แจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอม ให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

(8) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้เป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

(9) ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่ แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง

(10) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือ พวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

(11) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขต แห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่มลาย และ ไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณชน

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ 8 ต้องไม่อวดอ้างตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อเรียกร้อง ประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 9 ต้องไม่รับอามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัด ต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 10 ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจ หรือประพฤตินั้นเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

หมวด 4 แนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ 11 การได้มา หรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พึงใช้วิธีการที่สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

ข้อ 12 พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือเพื่อให้บุคคลใดได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4) ระเบียบ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสมาชิก สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2555

เพื่อให้สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีมาตรฐานการปฏิบัติงานตามหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน และมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

อาศัยความตามข้อ 4.3 และข้อ 18.1 แห่งข้อบังคับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2543 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2547) คณะกรรมการบริหารสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยสมัยที่ 8 ในการประชุมครั้งที่ 3 / 2555 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 มีมติเห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง จริยธรรมแห่งวิชาชีพของสมาชิก สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ 3 จริยธรรมแห่งวิชาชีพ ที่สมาชิกทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติ ได้แก่

(1) นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วยความถูกต้องครบถ้วน เป็นธรรม

(2) เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว

(3) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อสารมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

(4) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

(5) ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที พร้อมขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

(6) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น

(7) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ข้อ 4 ให้มีคณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ โดยให้ที่ประชุมใหญ่ คัดเลือกจากสมาชิก และที่ปรึกษาที่มีความประพฤติดีงามขึ้นมา มีจำนวนไม่เกินห้าคน ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการจริยธรรม โดยให้ผู้ได้รับการคัดเลือกแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ประธาน กรรมการ และเลขานุการ คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์

ข้อ 5 คณะกรรมการจริยธรรมมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ส่งเสริม และให้ความรู้แก่สมาชิก ให้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมทางวิชาชีพสื่อมวลชน

(2) ดำเนินกิจกรรมเพื่อยกระดับและส่งเสริมวิชาชีพของสื่อมวลชน

(3) สอดส่องความประพฤติของสมาชิกให้เป็นไปตามข้อบังคับและจริยธรรมของวิชาชีพ

(4) ตรวจสอบข้อเท็จจริงสมาชิกที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดจริยธรรม เมื่อได้รับคำขอจากคณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ

(5) เสนอแนะแนวทาง ข้อคิดเห็น ด้านจริยธรรมต่อคณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ

ในกรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว ให้เสนอความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ เพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ 6 คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับอายุของคณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ ในชุดนั้น ๆ กรณีที่คณะกรรมการจริยธรรมวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์รายใดลาออก หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ให้คณะกรรมการบริหารสมาคม ฯ เรียกประชุมวิสามัญเพื่อแต่งตั้งสมาชิกหรือที่ปรึกษาทำหน้าที่แทนต่อไป

5) แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553

เนื่องด้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และเว็บไซต์ข่าวสารต่าง ๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น หรือการเผยแพร่การทำงานขององค์กรข่าว ซึ่งมีทั้งการใช้ประโยชน์ในระดับองค์กร ตัวบุคคล และผสมผสาน เป็นจำนวนมาก จึงควรมีแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชนให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน จึงได้มอบหมายให้ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ประสานการยกร่างแนวปฏิบัติ โดยมีตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย ชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายและเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกันยกร่างและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง จึงกำหนดเป็นแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

หมวด 1 บททั่วไป

ข้อ 1 ในแนวปฏิบัตินี้

“สื่อสังคมออนไลน์” (Social Media) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ และโปรแกรมประยุกต์บนสื่อใด ๆ ที่มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารเนื้อหา อาทิ twitter.com, facebook.com, youtube.com, weblog ต่าง ๆ

“องค์กรสื่อมวลชน” หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และองค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

“ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายถึง ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2540 ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นที่ยอมรับแนวปฏิบัตินี้

หมวด 2 แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน

ข้อ 2 การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น พึงยึดมั่นกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยอย่างเคร่งครัด

ข้อ 3 การนำเสนอข่าวโดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ขององค์กรสื่อมวลชน ควรมีหลักในการอ้างอิงถึงองค์กรสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อองค์กรสื่อมวลชนที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร
- (2) รายละเอียด สัญลักษณ์ หรือชื่อย่อ ที่แสดงถึงองค์กรสื่อมวลชน
- (3) มาตรการทางเทคนิคที่ยืนยันถึงสถานะและตัวตนขององค์กรสื่อมวลชน รวมถึงการประกาศต่อสาธารณชนตามช่องทางที่องค์กรมีอยู่

ข้อ 4 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อมวลชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ควรเป็นไปตามข้อบังคับจริยธรรม หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติขององค์กรที่กำกับดูแลตามที่ระบุไว้ในหมวดหนึ่ง และต้องไม่เป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคม ไม่ยุยงให้เกิดความรุนแรงจนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายรุนแรงขึ้นในชาติ

ข้อ 5 องค์กรสื่อมวลชนต้องให้ความเคารพและยอมรับข้อมูล ข่าวสาร หรือภาพ ที่ผลิตโดยบุคคลอื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การคัดลอก เลียนแบบข้อความใด ๆ จากสื่อสังคมออนไลน์ พึงได้รับการอนุญาตจากเจ้าของข้อความนั้น ๆ ตามแต่กรณี

กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร หรือรายงานข่าวในฐานะสื่อมวลชน ต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความและข่าวสารนั้นโดยรับรู้ถึงสิทธิ หรือลิขสิทธิ์ขององค์กรหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลดังกล่าว

หมวด 3 แนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ข้อ 6 การนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาจแบ่งได้ดังนี้

- (1) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งาน (User account) ที่ระบุถึงต้นสังกัด ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับ จริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความถูกต้อง (Accuracy) สมดุล (Balance) และการใช้ภาษาที่เหมาะสม

(2) กรณีใช้ชื่อบัญชีผู้ใช้งานที่ระบุถึงตัวตน อันอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อมวลชน ผู้ใช้งานพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลข่าวและการแสดงความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การละเมิด จริยธรรมของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน

ข้อ 7 การรายงานข้อมูลข่าวสารบนสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนพึงแยก “ข่าว” กับ “ความเห็น” ออกจากกันอย่างชัดเจน พึงระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้นบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และ พึงระวังการเผยแพร่ข้อมูลข่าวซ้ำ

ข้อ 8 ในกรณีที่เวลาเป็นสาระสำคัญของการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร พึงตระหนักถึงมิติของเวลาในการ นำเสนอข่าวนั้น ๆ ด้วย

ข้อ 9 ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าพื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะ ไม่ใช่ พื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้

ข้อ 10 ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น ผู้ประกอบการวิชาชีพ สื่อมวลชนพึงระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็กและสตรี ภาพอุจาด ลามก อนาจาร หวาดเสียว และรุนแรง

ข้อ 11 ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน พึงระมัดระวังกระบวนการหาข่าวหรือภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน รอบด้าน และควรอ้างอิงแหล่งที่มาเมื่อนำเสนอ เว้นแต่ไม่สามารถตรวจสอบ และอ้างอิงจากแหล่งข่าวได้โดยตรง

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นการรายงานสดผ่านอุปกรณ์ปลายทางต่าง ๆ (Devices) หรือการ สร้างข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์จากการประชุม “ปิด” ต้องได้รับอนุญาตจากที่ประชุมก่อน

ข้อ 12 หากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของ ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนเกิดความผิดพลาด จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ผู้ประกอบ วิชาชีพสื่อมวลชนต้องดำเนินการแก้ไขข้อความที่มีปัญหาโดยทันที พร้อมทั้งแสดงถ้อยคำขอโทษต่อบุคคลหรือ องค์กรที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ต้องให้ผู้ได้รับความเสียหายมีโอกาสชี้แจงข้อมูลข่าวสารในด้านของตนด้วย

6) แนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. 2555

ตามที่ผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ได้ตกลงร่วมกันจัดตั้ง “ชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์” ขึ้นเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2552 และเปลี่ยนเป็น “สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์” เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2555 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำกับดูแลและส่งเสริมให้มีการนำข่าวที่ผลิตโดยสมาชิกไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย

รวมทั้งยกระดับธุรกิจและมาตรฐานการนำเสนอข่าวออนไลน์ให้เป็นที่ยอมรับต่อสาธารณชน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง จึงได้มีการจัดทำแนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 แนวปฏิบัตินี้เรียกว่า “แนวปฏิบัติในการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสมาชิกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. 2555”

ข้อ 2 แนวปฏิบัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในแนวปฏิบัตินี้

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

“ข่าว” หมายถึง ข้อมูล เนื้อหาข่าว สารคดีเชิงข่าว บทความ คอลัมน์ ความนำหรือตัวโปรย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพข่าวที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์หรือช่องทางการสื่อสารอื่นของสมาชิก

“ภาพข่าว” หมายถึง ภาพประกอบข่าวหรือสารคดีเชิงข่าว หรือข้อเขียนอื่น ๆ ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของตัวอักษรหรือภาพเคลื่อนไหว หรือการรายงานข่าวโดยลักษณะอื่น ๆ ที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์หรือช่องทางการสื่อสารอื่นของสมาชิก

ข้อ 4 สมาชิกพึงยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสภาการหนังสือพิมพ์ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยโดยเคร่งครัด

ข้อ 5 สมาชิกพึงเคารพและให้การยอมรับเนื้อหาข่าวหรือภาพข่าวที่ผลิตโดยสมาชิกด้วยกัน

การนำเสนอโดยการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งข่าวหรือภาพข่าวตามวรรคแรก สมาชิกต้องอ้างอิงแหล่งที่มา เวลาในการนำเสนอ และสร้างจุดเชื่อมโยง (Link) ของข่าว หรือภาพข่าวนั้น กลับไปยังเว็บไซต์ของสมาชิกที่เป็นผู้ผลิตข่าวหรือภาพข่าวด้วย

ข้อ 6 สมาชิกพึงเคารพและให้การยอมรับข้อมูลข่าวสารหรือภาพข่าวที่ผลิตโดยแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยการคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ 7 เนื่องจากการนำเสนอข่าวหรือภาพข่าว ผ่านเว็บไซต์ของสมาชิกสามารถกระทำได้ตลอดเวลา ดังนั้นสมาชิกพึงใช้วิจารณญาณอย่างเต็มที่ในการนำเสนอข่าวและภาพข่าวต่าง ๆ ด้วยความระมัดระวังเพื่อมิให้นำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายอย่างรุนแรงขึ้นในสังคม

ข้อ 8 สมาชิกพึงให้ความเคารพต่อผลงานข่าวหรือภาพข่าวของนักข่าวภาคพลเรือน ไม่ว่าข่าวหรือภาพข่าวนั้นจะนำเสนอโดยตรงยังสมาชิก หรือผ่านช่องทางเครือข่ายสังคม (Social networking) ต่าง ๆ

ข้อ 9 การไม่ปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้ อาจนำไปสู่การพ่นสมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง ตามความใน ข้อ 9.4 แห่งข้อบังคับชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ.2552

นอกจากนี้ สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ยังได้มีการจัดทำคู่มือการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสมาชิก สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. 2555 เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน ดังต่อไปนี้

1) สมาชิกของสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์สามารถนำเสนอโดยองค์กรสมาชิกอื่นของสมาคมมานำเสนอ เข้าได้ แต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาและสร้างจุดเชื่อมโยง (Link) ของข่าวนั้นในช่วงต้นของข่าวที่นำเสนอซ้ำ

2) ในการนำเสนอภาพข่าว นำเสนอโดยองค์กรสมาชิกอื่นของสมาคมให้อ้างอิงแหล่งที่มาของภาพ ให้ ชัดเจน

3) ในกรณีที่เกิดความสงสัยในที่มาของข่าวหรือภาพข่าว ว่ามีการนำเสนอโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา และ สร้างจุดเชื่อมโยงให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวในองค์กรสมาชิกของสมาคมแจ้งข้อสงสัยดังกล่าวลงใน Facebook Closed Group: SONP Editor ที่สมาคมจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหาร ในองค์กรสมาชิกเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

และนอกจากนี้ ยังได้จัดทำแนวปฏิบัติเรื่อง “การนำเสนอการถ่ายทอดสดเหตุการณ์ข่าวทางเครือข่าย สื่อสังคมออนไลน์” ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำนิยาม

ข้อ 3 ในแนวปฏิบัตินี้

“การถ่ายทอดสด (Real Time Streaming)” หมายถึง การเผยแพร่ภาพและกระจายเสียงโดยสมาชิก สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์หรือผู้ประกอบการวิชาชีพในสังกัดสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ในขณะที่กำลังเกิด เหตุการณ์ขึ้น

“การทำอัตวินิบาตกรรม” หมายถึง การฆ่าตัวตาย รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการฆ่าตัว ตาย

“การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง” หมายถึง การใช้คำพูดหรือการแสดงออกทางความหมาย ใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อโจมตีกลุ่มบุคคลหรือปัจเจกบุคคล โดยมุ่งไปที่ฐานของอัตลักษณ์ซึ่งอาจจะติดตัวมา ตั้งแต่เดิม หรือเกิดขึ้นภายหลังก็ได้ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง อาชีพ หรือลักษณะอื่นที่ สามารถทำให้ถูกแบ่งแยกได้ การแสดงความเกลียดชังที่ปรากฏอาจเป็นการเหยียดหยามศักดิ์ศรี หรือลดทอน คุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือยุยงส่งเสริมให้เกิดความเกลียดชัง ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรง

“ผู้ประกอบการวิชาชีพในสังกัดสมาชิก” หมายถึง ลูกจ้างหรือพนักงานของสมาชิก ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะลูกจ้างหรือพนักงานของสมาชิกตามสัญญาฯ

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการถ่ายทอดสด

ข้อ 4 การถ่ายทอดสดเหตุการณ์ข่าวทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ สมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพในสังกัดสมาชิกพึงหลีกเลี่ยงกรณดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายทอดสดการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นภาพอุจาด ข้อความ รูปภาพที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร

(2) การถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรุนแรง การฆาตกรรมและการทำอัตวินิบาตกรรม รวมถึงเนื้อหาในเชิงลบที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และความรุนแรงในครอบครัว

(3) การถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ข้อมูลส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความแตกต่างและความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

(4) การถ่ายทอดสดการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ยุยงให้ผู้อื่นเกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ว่ากล่าวให้ร้ายผู้อื่น หรือคำพูดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อศีลธรรมอันดีและสังคม

(5) การถ่ายทอดสดที่มีลักษณะเป็นการเผยแพร่ข้อความและเนื้อหาที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อและหลอกลวงประชาชน

(6) การถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่เข้าข่ายการกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ

(7) การถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่ขัดต่อกฎหมายและ / หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาพเหตุการณ์ที่ขัดต่อจริยธรรมของสื่อมวลชน

ข้อ 5 ภายใต้หลักเกณฑ์ตามข้อ 4 ให้สมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพในสังกัดสมาชิกยึดถือและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(8) การถ่ายทอดสดงานประชุมหรือสัมมนา

ก่อนการเริ่มดำเนินการถ่ายทอดสด สมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพในสังกัดสมาชิกต้องขออนุญาตการถ่ายทอดสดจากผู้จัดงาน พร้อมทั้งขอให้ผู้จัดงานแจ้งให้ที่ประชุมหรือสัมมนา ตลอดจนผู้เข้าร่วมประชุมหรือสัมมนาทราบว่าจะมีการถ่ายทอดสดงานประชุมหรือสัมมนาดังกล่าว

(9) การสัมภาษณ์แหล่งข่าว

ก่อนการเริ่มดำเนินการถ่ายทอดสด สมาชิกและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในสังกัดสมาชิก

ต้องขออนุญาตแหล่งข่าวและผู้ร่วมสัมภาษณ์ว่าจะมีการถ่ายทอดสดการสัมภาษณ์

ข้อ 6 การไม่ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติฉบับนี้ อาจนำไปสู่การพินิจสภาพของสมาชิก ตามความในข้อ 10.4 แหล่งข้อบังคับสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

7) ข้อบังคับองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2551

องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551

ด้วยพันธกิจและการดำเนินการที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่เป็นสื่อเพื่อการค้า เพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล หรือเพื่อประโยชน์ของกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ใด แต่เป็นองค์กรสื่อที่มีความเป็นอิสระทางวิชาชีพ และมีพันธกิจในการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออื่น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรม บนพื้นฐานความเป็นไทย เสนอข่าวสารสารประโยชน์ และสารบันเทิง อย่างยึดถือประโยชน์สาธารณะ สร้างสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างเท่าเทียม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการให้บริการขององค์กร รวมทั้งการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551 คณะกรรมการนโยบายองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ 1 / 2552 วันที่ 8 มกราคม 2552 ให้ออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2551”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในบังคับนี้

“องค์กร” หมายความว่า องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย

“ผู้บริหารด้านข่าวหรือรายการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์กร และผู้ที่อำนวยการองค์กรมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านข่าว หรือด้านรายการที่เผยแพร่ทางสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่ออื่นขององค์กร

“พนักงาน” หมายความว่า พนักงาน และลูกจ้าง ที่ไม่มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหาร ผู้อำนวยการองค์การ หรือผู้บริหารระดับสูงขององค์การ

“ผู้ปฏิบัติงาน” หมายความว่า ผู้รับผิดชอบงานการผลิต การจัดการ และการเผยแพร่รายการ ทั้งที่เป็นพนักงานเต็มเวลาและบางเวลาขององค์การ รวมทั้งบุคคลภายนอกที่ทำงานด้านการผลิตรายการของ องค์การ

“จริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ” หมายความว่า หลักเกณฑ์หรือกฎ ที่ใช้ในการพิจารณาตัดสินการกระทำของนักวิชาชีพด้านการผลิต การจัดการ และการเผยแพร่รายการของ องค์การ ทั้งที่เป็นพนักงานเต็มเวลาและบางเวลาขององค์การ หรือผู้ผลิตอิสระที่เป็นกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือสถาบัน ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ควรปฏิบัติ และการกระทำใดเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ข้อ 4 จริยธรรมด้านความถูกต้อง เพียงตรง

- การนำเสนอข่าว หรือข้อมูล ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เพียงตรง โดยการเลือกแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล การใช้ภาษา การกำหนดเนื้อหา และวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ ต้องดำเนินการด้วยความ รอบคอบ ระมัดระวัง มีการตรวจสอบ ตรวจสอบเป็นหลักปฏิบัติสำคัญ

- การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ ต้องรายงานตามความเป็นจริง ไม่แทรกความคิดเห็น ไม่บิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่ชี้นำ ไม่สร้างความเข้าใจผิด หรือไม่ทำให้เกิดการตื่นตัวอย่างเกินเหตุ

- การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงกับการกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล

- ผู้ปฏิบัติงานด้านข่าวและรายการ ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และชี้แจงต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้ให้ทัศนะความคิดเห็น รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการ

ข้อ 5 จริยธรรมด้านความสมดุล เป็นธรรม

- การรายงานข่าวหรือการผลิตรายการ โดยเฉพาะในประเด็นสำคัญหรือประเด็นที่มีความขัดแย้งสูง ต้องนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน สมดุล และเป็นธรรม ในกรณีที่มีการและ / หรือบุคลากรขององค์การกลายเป็นข่าว นักข่าวหรือผู้นำเสนอรายการต้องรายงานหรือนำเสนออย่างซื่อตรง ถูกต้อง ไม่ลำเอียง และไม่ถือพวกพ้อง

- ผู้ปฏิบัติงานต้องเคารพสิทธิของบุคคลในการปฏิเสธการให้สัมภาษณ์หรือการร่วมรายการ และต้อง ใช้วิจารณญาณในการแจ้งการปฏิเสธในรายการ ซึ่งการปฏิเสธดังกล่าวต้องไม่เป็นเหตุให้ยับยั้งการเชิญบุคคล

อื่นหรือคู่กรณีที่มีประเด็นขัดแย้งกันมาออกอากาศ หรือมาแสดงทัศนะ ในกรณีเช่นนี้ ผู้สัมภาษณ์ต้องทำหน้าที่
อย่างเป็นธรรม

ข้อ 6 จริยธรรมด้านความเป็นอิสระของวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ และการไม่มี
ผลประโยชน์ทับซ้อน

- ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์หรือ
กลุ่มเคลื่อนไหวกดดัน เพื่อให้สาธารณชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

- กองบรรณาธิการ หรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องมีความเป็นอิสระในการคัดเลือก
ประเด็น การกำหนดเนื้อหา และวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ โดยสามารถอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจ
อย่างสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อองค์การต่อสาธารณะ

- กองบรรณาธิการ หรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องรักษาเอกสิทธิความเป็นอิสระในการ
ปฏิบัติงานอย่างคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์การ
สถานี และรายการ เป็นสำคัญ

- ผู้บริหารด้านข่าวและด้านรายการ พนักงาน และผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตและการเผยแพร่รายการ
ขององค์การ ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางการให้
บริการขององค์การให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง

- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณ
การกระทำที่ชั่วร้าย การกระตุ้นความแตกแยก ความเกลียดชัง หรือการกระทำรุนแรง

- ผู้บริหารด้านข่าวและด้านรายการ พนักงานและผู้ปฏิบัติงาน ต้องไม่นำเสนอข่าว รายงาน หรือ
จัดหาหรือผลิตรายการ เพื่อเอื้อประโยชน์อย่างเปิดเผยหรืออย่างแอบแฝง หรือเพื่อสร้างความได้เปรียบ
ทางธุรกิจ หรือทางการเมือง แก่บุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานใด รวมทั้งไม่ใช่ข่าว รายงาน หรือรายการ
ขององค์การเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ตนและพวกพ้อง

- ผู้ปฏิบัติงานต้องหลีกเลี่ยงหรือใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบในการนำเสนอภาพ ข้อความ หรือ
สัญลักษณ์ของสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า การส่งเสริมการขาย

การนำเสนอชื่อหรือสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการเพื่อธุรกิจการค้า อาจกระทำได้เมื่อมีความจำเป็น
เพื่องานข่าวหรือรายการ แต่ต้องปิดบัง ชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์ เว้นแต่สินค้าหรือบริการนั้น ๆ เป็นข่าว หรือ
ภาพ ชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์ นั้นเป็นพื้นหลังที่ไม่โดดเด่น ชัดแจ้ง และไม่สื่อว่าเป็นการเจตนา หรือการ
หลีกเลี่ยงเป็นเหตุสุดวิสัย

- พนักงานหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ตัดสินใจในนามองค์การเพื่อคัดเลือกผู้ผลิตอิสระ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ไม่แอบแฝงผลประโยชน์ทั้งของตน ครอบครัว และพวกพ้อง ต้องตัดสินใจอย่างไม่เลือกปฏิบัติ แต่ใช้พิจารณาถึงค่านึงถึงคุณภาพรายการ ประโยชน์สาธารณะ การใช้จ่ายที่คุ้มค่า การตอบสนองพันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การ

ข้อ 7 จริยธรรมด้านการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล

- การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน และการผลิตรายการในทุกประเภทและรูปแบบ ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคล กลุ่มบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

- การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพศสภาพ เพศวิถี ต้องดำเนินการอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งสิทธิเสรีภาพในการรับรู้ของประชาชน แต่ต้องมีเหตุผลและคำนึงถึงความเหมาะสมกับบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม และเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

- การนำเสนอเนื้อหาที่อาจล่อลวงละเมิดความเป็นส่วนตัว และ / หรือทำร้ายความรู้สึกของบุคคล รวมทั้งการนำเสนอเรื่องราวหรือพฤติกรรมของบุคคลสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือคนจำนวนมาก จะกระทำได้เมื่อพิจารณาถี่ถ้วนแล้วว่า ผลประโยชน์ของมหาชนในการรับรู้ข่าวสารนั้นมีน้ำหนักมากกว่า

- การรายงานข่าวหรือภาพที่เปิดเผยให้เห็นผู้ที่อยู่ในความทุกข์โศก ผู้ได้รับภัยจากหายนะ ผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ทุกข์ทรมาน รวมทั้งผู้ป่วย ต้องดำเนินการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และนำเสนออย่างเหมาะสมและระมัดระวัง

ข้อ 8 จริยธรรมด้านการคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำอันผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาอันหยาบคาย

- ผู้ปฏิบัติต้องใช้พิจารณาในการนำเสนอภาพ การใช้ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาความรุนแรง อุตลักษณ์ทางเพศ เพศวิถี เพศสัมพันธ์ รวมทั้งเรื่องที่มีผลเสียต่อสถาบันครอบครัว และเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น ๆ

- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้พิจารณาในการนำเสนอเนื้อหา ภาษา ภาพ และเสียง ที่อาจชักจูงผู้ชม ผู้ฟัง ที่เป็นเด็กและเยาวชนให้เห็นผิดเป็นชอบหรือกระตุ้นพฤติกรรมการลอกเลียนแบบ เช่น รายการที่มีเนื้อหา

ความรุนแรง การยั่วยวนทางเพศ การใช้ภาษาหยาบคาย กิจกรรมที่เสี่ยงต่อร่างกาย อบายมุข การกระทำที่ผิดกฎหมายที่ขัดต่อศีลธรรม

- ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่อาจมีผลเสียต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน หรือมีผลเสียต่อบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัว

- ผู้ปฏิบัติงานต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกกระทำทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ทั้งนี้ หมายรวมถึงการไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ใดที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงเด็ก เยาวชน ที่ตกเป็นข่าว ที่ถูกกระทำ ที่เป็นผู้ต้องการ ผู้ต้องสงสัย เว้นแต่กระทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั่นเอง

- การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องดำเนินการอย่างคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน

ข้อบังคับด้านจริยธรรมเพื่อการคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่กำหนดในข้อ 8 นี้ ให้ครอบคลุมถึงสื่อทุกประเภทขององค์การ

ข้อ 9 จริยธรรมด้านการปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย และผู้ที่อยู่ในภาวะโศกเศร้า

- การรายงานข่าวภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ การปะทะ การสู้รบ การทำร้าย ต้องตระหนักถึงมนุษยธรรม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ตกอยู่ในภาวะทุกข์โศก ลำบาก ยากแค้น ทรมาน โดยต้องนำเสนอด้วยความระมัดระวัง สมเหตุสมผลในการบรรยายหรือการนำเสนอภาพ โดยเฉพาะภาพที่สร้างความรู้สึกสยดสยอง หดหู่ เศร้าใจ หรือโกรธแค้น

- การนำเสนอภาพการสังหารบุคคล หรือภาพบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว หรือภาพบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บ ผู้ป่วย หรือผู้อยู่ในความเจ็บปวด ทรมาน ต้องนำเสนออย่างระมัดระวัง และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ผู้ทรมาน หรือผู้เสียชีวิต และครอบครัว

ข้อ 10 จริยธรรมด้านการปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็กและเยาวชน หรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการ

- การเสนอข่าว รายงาน หรือรายการที่มีการกล่าวหาบุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล ต้องระมัดระวังว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาต้องได้รับสิทธิและโอกาสที่จะได้ตอบข้อกล่าวหาในข่าว ในรายงาน หรือในรายการเดียวกัน และในเวลาที่เหมาะสม

- การปกปิดแหล่งข่าว หรือการหาข่าวหรือข้อมูลอย่างไม่เปิดเผย ต้องมีเหตุอันสมควร หรือเพื่อประโยชน์ของมหาชนส่วนใหญ่ หรือเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว

- ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่จ่ายเงินแก่แหล่งข่าว ไม่รับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อให้เสนอข่าว และ / หรือไม่เข้าไปส่วนร่วมในการกระทำใดอันทำให้ขาดความเป็นธรรม และความเป็นอิสระแห่งวิชาชีพ

- การแอบบันทึกเทป และการหาหลักฐานแบบลับ ควรเป็นวิธีการสุดท้าย เพราะอาจมีผลต่อความน่าเชื่อถือของข่าวหรือรายการหรือองค์การ ยกเว้นด้วยเหตุจำเป็นภายใต้เงื่อนไขของการทำข่าวแบบสืบสวนสอบสวนเพื่อเสนอสิ่งที่ประชาชนมีสิทธิรับรู้ การรายงานทางวิทยาศาสตร์ การรายงานพฤติกรรมทางสังคม การรายงานเพื่อปกป้องสิทธิผู้บริโภค ที่การใช้วิธีการบันทึกเทปอย่างเปิดเผยจะไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง

- ก่อนออกอากาศเทปเสียงและการพูดคุย หรือการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในทุกเรื่อง หากเป็นการบันทึกแบบลับ ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องแจ้งขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ หรือเจ้าของเสียงก่อน

ข้อ 11 จริยธรรมในการนำเสนอเนื้อหาอาชญากรรม หรือพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสาธารณะ และเหตุร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อบุคคลและสังคม

- การเสนอข่าว หรือการรายงานประเด็นอาชญากรรมหรือภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกอย่างเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการประกอบอาชญากรรม ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมการเล่นแบบ หรือการก่อความไม่สงบ

- ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ด้วยการรายงานข่าวโดยไม่ทำให้อับอาย ไม่ทำให้เป็นตัวตลก หรือไม่ทำให้รู้สึกถูกซ้ำเติม

- ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องสงสัย โดยไม่นำเสนอภาพและไม่ใช้ภาษาที่มีลักษณะเป็นการตัดสินผู้ต้องสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหาที่ยังไม่ผ่านการพิจารณาตัดสินคดีของศาล และต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพผู้ต้องหาพร้อมของกลาง หรือภาพการทำแผนประกอบการรับสารภาพของผู้ต้องหาอย่างชี้นำผู้ชม ผู้ฟังให้ตัดสินว่าผู้ต้องหาคือผู้กระทำความผิด

- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษ ในการนำเสนอภาพหรือข่าวเกี่ยวกับการทำร้ายตนเอง การพยายามฆ่าตัวตาย การฆ่าตัวตาย ในรายการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่แต่งขึ้น

ข้อ 12 จริยธรรมในการนำเสนอเหตุการณ์และเนื้อหาการเมืองและนโยบายสาธารณะ

- การเสนอข่าวหรือรายงานเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ การโต้เถียงหรือความขัดแย้งทางการเมือง ต้องกระทำด้วยความซื่อตรงต่อข้อเท็จจริง ไม่โอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

- ผู้สื่อข่าว ผู้รายงาน หรือผู้นำเสนอรายการ ต้องไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรายการ และต้องระมัดระวังในการทำหน้าที่ย่างมิให้ถูกใช้หรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

ข้อ 13 จริยธรรมในการนำเสนอเหตุการณ์ความขัดแย้ง การชุมนุม การประท้วง การจลาจล การปะทะ การปราบปรามที่รุนแรง การก่อการร้าย และภาวะสงคราม

- ในภาวะที่เกิดความขัดแย้งในสังคมที่ส่งผลกระทบในวงกว้าง ถือเป็นหน้าที่ขององค์การ ในการปฏิบัติงานด้านการผลิตและเผยแพร่รายการอย่างมุ่งนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น ที่หลากหลาย ครบถ้วน ไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ทั้งต้องพยายามเสนอข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น เพื่อให้สังคมมีทางออกจากความขัดแย้ง

- นักข่าว และผู้รายงาน ต้องตระหนักว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและการแสดงความคิดเห็นอย่างสงบและปราศจากอาวุธ

- การรายงานข่าวการชุมนุม การประท้วง การจลาจล การก่อการร้าย ต้องรายงานอย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง และรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำพูดและน้ำเสียงที่ไม่ปรุงแต่ง ไม่ใส่อารมณ์ ไม่มีอคติ

- การเสนอข่าว หรือรายงานต้องเลือกใช้คำเพื่อระบุถึงผู้ก่อเหตุอย่างถูกต้อง และเหมาะสม หลีกเลี่ยงการกล่าวถึงบุคคลว่าเป็นผู้ก่อการร้าย จนกว่าจะมีการพิพากษาคดีของศาล ยกเว้นเป็นการกล่าวของแหล่งข่าว หรือผู้ให้ข้อมูล ที่นักข่าวหรือผู้รายงานต้องอ้างถึงแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล เมื่อมีการใช้คำนี้

ในกรณีผู้ก่อเหตุมีชื่อเสียงของกลุ่ม ก็ให้ระบุชื่อเฉพาะนั้น หลีกเลี่ยงการใช้ชื่อกลุ่มแบบเหมารวมที่ส่งผลต่อชื่อเสียงและความรู้สึกของผู้ที่ถูกระบุอย่างเหมารวม

- รายงานเหตุการณ์การปะทะ การปราบปราม หรือภาวะสงครามตามความเป็นจริง ไม่ปิดบังสภาพความโหดร้ายทารุณที่เกิดขึ้น แต่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ และต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเสนอภาพที่มีรายละเอียดที่สยดสยอง หรือสะเทือนใจ

- ในสถานการณ์ที่มีการข่มขู่ คุกคาม หรือจับตัวประกัน ผู้ปฏิบัติงานควรรับฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและฝ่ายความมั่นคง ก่อนการเผยแพร่ข้อความหรือภาพ ที่อาจเป็นเหตุให้สถานการณ์ทวีความรุนแรงขึ้น

แต่การปฏิบัติตามคำขอร้องของเจ้าหน้าที่และฝ่ายความมั่นคงที่ไม่ให้รายงานข้อมูลหรือตีพิมพ์ภาพบางภาพ รวมทั้งการขอร้องให้ออกอากาศข้อมูลบางอย่าง จะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุผลที่ดี และต้องไม่ให้ความร่วมมือ หรือปฏิบัติตาม เพื่อออกอากาศข้อความหรือภาพที่รู้อย่างชัดเจนว่าเป็นเท็จ

ข้อ 14 จริยธรรมในการรายงานเหตุหายณะ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ ภัยธรรมชาติ ภาวะฉุกเฉิน

- การรายงานเหตุหายณะและภาวะฉุกเฉิน เช่น ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุขนาดใหญ่ ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ต้องให้ความสำคัญกับแหล่งที่มา และความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะตัวเลขของผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต รวมทั้งความเสียหาย

- เมื่อเกิดเหตุหายณะและภาวะฉุกเฉิน ต้องรีบรายงานเฉพาะข้อมูลที่สำคัญ แต่ต้องไม่ละเลยการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการรายงาน

- การทำงานในภาวะเช่นนี้ มิใช่เพียงรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ แต่ต้องช่วยส่งสัญญาณเตือนหรือขอความช่วยเหลือ เพื่อช่วยลดความสูญเสีย ความเสียหาย แต่ต้องระมัดระวังในความถูกต้องเที่ยงตรงตามข้อเท็จจริง และรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด

ข้อ 15 จริยธรรมในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดเหตุ การข่มขู่ คุกคาม การจับตัวประกัน การลักพาตัว การจี้เครื่องบิน หรือยานพาหนะอื่น ๆ

- การเผยแพร่ข้อความคำเตือน คำข่มขู่ คุกคาม ต้องผ่านการหารือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานความมั่นคง และต้องผ่านการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร

- การเสนอข่าว หรือรายงานเหตุการณ์การข่มขู่ คุกคาม จับตัวประกัน ลักพาตัว จี้เครื่องบิน หรือยานพาหนะอื่น ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และสวัสดิภาพของสาธารณะ ทั้งต้องระมัดระวังไม่ให้กลายเป็นเครื่องมือหรือช่องทางการสื่อสารของผู้ก่อเหตุ

ข้อ 16 ให้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อธำรงจริยธรรมวิชาชีพการผลิต การจัดหา และการเผยแพร่รายการ สำหรับผู้ปฏิบัติงานใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ข้อ 17 หากผู้ปฏิบัติ จงใจ เจตนา ละเลย ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือขององค์กร ถ้าเป็นพนักงานต้องถูกดำเนินการทางวินัย และอาจได้รับโทษ ตั้งแต่ภาคทัณฑ์ ตัดค่าจ้าง พักงาน ให้ออกหรือไล่ออก ถ้าเป็นบุคคลภายนอกอาจถูกลดผลตอบแทนหรือเลิกจ้าง ทั้งนี้ ตามกระบวนการพิจารณาและวิธีการดำเนินการที่โปร่งใส เป็นธรรม

8) จริยธรรมสื่อ โดยศูนย์ศึกษากฎหมายและนโยบายสื่อมวลชน (Thai media law & Policy center) ภายใต้สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย

จักรกฤษ เพิ่มพูล (2558) กล่าวว่า จริยธรรมสื่อมวลชน ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของสื่อมวลชนก่อน เพราะเมื่อพูดถึงสิทธิ เสรีภาพ แต่เพียงประการเดียว ก็อาจตีความได้ว่า สื่อมวลชนมีสิทธิ

เสรีภาพ ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ในมาตรา 45 อย่างไร้ขอบเขต และอาจมีมากกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ในสังคม แต่แท้จริงแล้ว สื่อมวลชนไม่สามารถใช้พื้นที่สาธารณะในการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลหรือวิพากษ์วิจารณ์ ตามความต้องการ โดยไม่มีความรับผิดชอบและคำนึงถึงผลกระทบต่อบุคคลอื่นได้

3.1) ความรับผิดชอบของนักข่าว ในการปฏิบัติงานข่าวทุกแขนงย่อมมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน นักข่าวจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อควบคู่ไปกับสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการ คือ

- ความรับผิดชอบทางกฎหมาย ในฐานะที่นักข่าวเป็นนายประจักษ์ข่าวสาร หรือเป็นด่านแรกในการทำงานข่าว ควรจะต้องศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เช่น พระราชบัญญัติจรรยาบรรณการพิมพ์ ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยเฉพาะความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ พระราชบัญญัติความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติว่าด้วยคดีเด็กและเยาวชน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยความผิดฐานละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และทางทำมาหาได้ ทั้งนี้ เพราะความรับผิดชอบทางกฎหมายเป็นข้อจำกัด ในการใช้สิทธิ เสรีภาพประการหนึ่ง ภายใต้หลักประกันสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ

- ความรับผิดชอบทางจริยธรรม เป็นความรับผิดชอบที่ต้องใช้จิตสำนึก พิจารณาและใคร่ครวญถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เป็นข่าว ญาติพี่น้อง และครอบครัว ในแง่ของการกำกับ ดูแลและควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน ให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมนั้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ จะเป็นองค์กรหลักในการควบคุมการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้สมาชิกใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการทำงาน นอกจากนั้น องค์กรสื่อบางแห่ง เช่น กลุ่มเนชั่น ก็ได้ตราข้อกำหนด แนวทางประพฤติปฏิบัติในเรื่องจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงรายละเอียดของการประพฤติที่พึงกระทำหรืองดเว้น เพื่อให้พนักงานใช้เป็นหลักในการทำงานด้วย

คำว่าจริยธรรม มาจากรากของคำว่า “จริยศาสตร์” เป็นคำที่พลตรีศาสตราจารย์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงบัญญัติขึ้นใช้เป็นครั้งแรก สำหรับคำว่า Ethics ถือเป็นศัพท์บัญญัติในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่คนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยและใช้คำว่าจริยธรรม อาจสรุปได้ว่า จริยธรรมหมายถึงความเชื่อ ค่านิยม และหลักศีลธรรม ซึ่งแต่ละสังคมกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการตัดสินว่า สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ทั้งนี้ หมายถึงแนวทางปฏิบัติของบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนที่สังคมเรียกร้องความรับผิดชอบในเชิงจริยธรรมสูง

สำหรับความผิดทางกฎหมายที่นักข่าว หรือบรรณาธิการจะต้องเผชิญอยู่เสมอ คือความผิดฐานหมิ่นประมาท ละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่น ละเมิดอำนาจศาล นักข่าวจึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ การรายงานข่าวที่ต้องเคารพหลักการพูดความจริง

3.2) จริยธรรมในการสื่อข่าวและการนำเสนอข่าว

ในการสื่อข่าวและนำเสนอข่าว ภาระหน้าที่ของนักข่าวในฐานะผู้แจ้งข่าวสาร คือการนำเสนอข้อเท็จจริงสู่สาธารณชน (The duty of journalists is to serve the truth) ดังนั้น นักข่าวควรต้องมีจริยธรรมในการสื่อข่าว และนำเสนอ ดังนี้

- ความเที่ยงธรรมและความเป็นภววิสัยในการรายงานข่าว

ตามหลักการสื่อข่าว ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติข่าวที่ดีไว้ว่า จะต้องมีความเป็นภววิสัย ปราศจากอคติและความรู้สึกส่วนตัวของนักข่าว ข่าวที่นำเสนอต้องเสนอเฉพาะข้อเท็จจริง มีความเที่ยงธรรม สมดุล ในกรณีที่เกิดการขัดแย้งเกิดขึ้น ต้องให้โอกาสในการชี้แจง และแสดงข้อเท็จจริงทั้งสองฝ่าย ไม่ว่านักข่าวจะเห็นพ้องกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ เพื่อความเป็นกระเจกเงาสะท้อนภาพสังคมที่ชัดเจน เที่ยงตรง ไม่บิดเบี้ยว

- ความเป็นส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ของผู้บริโภคข่าวสาร

ปัญหา ความเป็นส่วนตัวกับสิทธิในการรับรู้ของผู้รับสาร นักข่าวมักถูกท้วงติงจากสังคมว่า ปฏิบัติหน้าที่ล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น หรืออาจจะเป็นความรู้สึกที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ในลักษณะมองต่างมุม ระหว่างสังคม กับนักข่าว ซึ่งนักข่าวควรมีวิจารณญาณในการไตร่ตรอง ชั่งน้ำหนักในความเหมาะสม ควรคำนึงขณะปฏิบัติงานอยู่เสมอว่า การเสนอข่าวและภาพผู้ถูกคุกคามทางเพศ หรือการระบุชื่อบุคคลที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติมิตรทำให้สามารถเข้าใจได้ว่า ผู้ถูกคุกคามทางเพศเป็นใคร

- การใช้แหล่งข่าวปิด (Unidentified Sources)

บางครั้งนักข่าวอาจต้องใช้แหล่งข่าวปิด กรณีที่เป็นข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ซึ่งไม่สามารถเปิดเผยคุณลักษณะ (Identification) ของแหล่งข่าวได้ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของแหล่งข่าว และครอบครัว ซึ่งหากนักข่าวละเมิดสิทธิของเขาในการป้องกันตัวเองเท่ากับทำผิดหน้าที่ แต่ในขณะเดียวกัน การใช้แหล่งข่าวปิดมากจนเกินไปอาจถูกตั้งข้อสังเกตหรือวิพากษ์วิจารณ์ ว่าอาจนำไปสู่การบิดเบือน หรือทำให้การนำเสนอข่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้ เพราะไม่แน่ใจว่าแหล่งข่าวนั้นมีตัวตนอยู่จริงหรือไม่

ในอีกแง่มุมหนึ่ง แหล่งข่าวอาจมีเจตนาให้ข้อมูลหรือความเห็นที่บิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือให้ร้ายแก่ผู้อื่น ในกรณีเช่นนี้ อาจมีผลถึงความน่าเชื่อถือได้ เพื่อไม่ให้สูญเสียความเชื่อถือ นักข่าว

จึงไม่ควรเสนอข่าวที่เลื่อนลอย ปราศจากที่มา ข่าวลือหรือแผ่นปลิว ควรระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข้อมูลอย่างชัดเจน เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว โดยข่าวสารนั้นเป็นประโยชน์ และสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน หรืออาจใช้วิธีอธิบายภูมิหลังของแหล่งข่าว เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้ชมและผู้ฟังทราบความสัมพันธ์ หรือบทบาท ทักษะคติ แนวความคิดของแหล่งข่าว ต่อเหตุการณ์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- การรับของขวัญจากแหล่งข่าว

แม้ว่าการรับของขวัญจากแหล่งข่าว จะเป็นสิ่งที่นักข่าวส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรม แต่ก็มีข้อถกเถียงกันว่า ของขวัญมีมูลค่าเท่าใดควรปฏิเสธ องค์กรข่าวบางแห่ง เช่น กลุ่มเนชั่น เขียนชัดเจนในประมวลจริยธรรมว่า ปฏิทิน ดินสอ พวงกุญแจ เป็นของขวัญที่มีค่าทางเงินเล็กน้อย สามารถรับได้ เพราะการปฏิเสธอาจทำให้ผู้ให้รู้สึกกระอักกระอ่วนใจ แต่ถ้าเป็นของขวัญที่มีราคาสูง ควรส่งคืนทันที พร้อมอธิบายถึงหลักปฏิบัติและนโยบายอย่างสุภาพ อย่างไรก็ตาม นักข่าวต้องใช้วิจารณญาณและสามัญสำนึกของการเป็นสื่อมวลชนที่ต้องทำหน้าที่เพื่อสังคมมากกว่าหวังประโยชน์ส่วนตัว

- การไม่แสดงตัวว่าเป็นนักข่าวขณะปฏิบัติหน้าที่ หรือแสดงตัวเป็นนักข่าวเพื่อใช้อิทธิพลหลีกเลี่ยงความผิด

แม้ว่าการไม่แสดงตัวว่าเป็นนักข่าว ขณะกำลังทำข่าวจะเป็นข้อยกเว้น ในกรณีที่จะต้องมีการรวบรวมข้อมูล ข่าวสารในการทำข่าวเชิงสืบสวน สอบสวน เนื่องจากการเปิดเผยตัวต่อแหล่งข่าวอาจทำให้ไม่ได้ได้รับความร่วมมือ หรืออาจเกิดอันตรายได้ แต่ตามหลักจริยธรรมในการทำข่าวแล้ว ไม่ว่านักข่าวจะกำลังทำข่าวลักษณะใดก็ตาม นักข่าวต้องแนะนำตัวเองและแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้แหล่งข่าวทราบ ไม่ควรทำให้แหล่งข่าวประหลาดใจว่า ทำไมคำพูดของเขาจึงไปปรากฏเป็นข่าวได้

ในอีกกรณีหนึ่ง การแสดงตัวเป็นนักข่าว เพื่อใช้อิทธิพลในการได้รับบริการสาธารณะก่อนบุคคลอื่น ๆ หรือการใช้ความเป็นนักข่าวอวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักจริยธรรม

- การขัดกันในด้านผลประโยชน์ สิทธิพิเศษและผลประโยชน์ทับซ้อน

ปัญหาการทำข่าวโดยมีการแอบแฝงในเรื่องผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือเรียกว่าผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) มักจะถูกท้วงติงจากสังคมเรื่องความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวของนักข่าวอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการรับเชิญไปทำข่าวต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ตามคำเชิญของแหล่งข่าว การได้ข้อเสนอเป็นหุ้นราคาพาร์หรือหุ้นราคาถูกเป็นค่าตอบแทน การเขียนคำชมสินค้าหรือบริการ

หรือกรณีที่นักข่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในแวดวงต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ โดยการเป็นสมาชิก กรรมการ หรือผู้ถือหุ้น

- ความสงสาร หรือเห็นใจในการนำเสนอข่าว

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่กระทบต่อจริยธรรมในการสื่อข่าวและเขียนข่าว คือความอึดอัดใจของนักข่าวกับแหล่งข่าวที่สนิทสนมหรือใกล้ชิด และนักข่าวถูกขอร้องให้ปกปิดหรือไม่ให้ระบุชื่อแหล่งข่าว ญาติมิตร หรือเพื่อนพ้องที่ตกเป็นข่าวเนื่องจากตายโดยผิดธรรมชาติ หรือมีการกระทำที่น่าละอายในการเสนอข่าว หรือขอให้ปิดข่าว เพราะกลัวว่าจะทำให้ตนเองเสื่อมเสียชื่อเสียงหรืออับอาย โดยนักข่าวเองก็รู้สึกอึดอัด และเกิดความขัดแย้งต่อภาระหน้าที่ของตน ขณะเดียวกันก็กลัวว่าหากไม่กระทำตามที่แหล่งข่าวขอร้อง ต่อไปอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือในครั้งต่อไปอีก

- การนำเสนอข้อมูลที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ เศรษฐกิจ

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 เปิดโอกาสให้สาธารณชนเข้าตรวจสอบเอกสารราชการได้ แต่ข้อมูลความลับของราชการ หากเปิดเผยอาจมีผลต่อความมั่นคงของชาติได้ หรือการรู้ข้อมูลการลดค่าเงินบาท และนำไปเผยแพร่ก่อนประกาศกระทรวงการคลัง ทำให้มีการใช้ข้อมูลภายในไปเป็นประโยชน์ในการเก็งกำไรอัตราแลกเปลี่ยน

- การเสนอข่าวที่พาดพิงถึงสถาบันกษัตริย์

สถาบันกษัตริย์สำหรับประเทศไทยเป็นสถาบันสูงสุดที่ผู้คนให้การเคารพเทิดทูน การเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงเป็นเรื่องที่อ่อนไหวอย่างยิ่ง และส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนในวงกว้าง การเสนอข่าวเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ไม่ระมัดระวัง ไม่เพียงมีผลให้ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายเท่านั้น หากยังนำมาซึ่งความแตกแยกของคนในชาติด้วย

ในสถานการณ์ความขัดแย้งของคนในสังคมปัจจุบัน มักมีการนำเรื่องสถาบัน มาเป็นเครื่องมือโจมตีกันเสมอ สื่อจึงพึงไม่ประมาท และใคร่ครวญก่อนว่าจะกลายเป็นสื่อในการขยายความขัดแย้ง หรือต้องรับผิดชอบในข้อหาหมิ่นสถาบันหรือไม่

จริยธรรมในการสื่อข่าวและเขียนข่าวเป็นเรื่องที่นักข่าวต้องใช้วิจารณญาณและสำนึกของตนเอง ชั่งน้ำหนักระหว่างความเหมาะสม กับสิทธิเสรีภาพที่ได้รับ ด้วยเหตุว่า การกระทำผิดทางจริยธรรมจะไม่มีใครกำหนดบทลงโทษไว้อย่างชัดเจน แต่นักข่าวที่ไม่มีจริยธรรมมักจะถูกตำหนิจากสาธารณชน และผู้ร่วมวิชาชีพ

9) ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ที่ 27 / 2554 ว่าด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพข่าว

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติรองรับสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สิทธิได้รับทราบถึงข้อมูลหรือข่าวสารในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนบุคคล เสรีภาพในการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามหลักวัตถุประสงค์ภายใต้พื้นฐานความรู้และความถูกต้องครบถ้วนและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การแสดงข้อความ การโฆษณา และการสื่อสารความหมายโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าว และแสดงความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้บริหาร เจ้าของกิจการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวกดดันทางการเมืองและสังคม

ดังนั้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านข่าวในทุกสื่อของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) มีมาตรฐานการปฏิบัติงานตามครรลองจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน และมีความสำนึกในทุกบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคม

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) จึงได้วางระเบียบเรื่อง จริยธรรมและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพข่าวของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ที่ 27 / 2554 ว่าด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพข่าว

ในระเบียบนี้

“ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว” หมายถึง เจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ บรรณาธิการ ผู้อำนวยการผลิตหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วย

ข้อ 2 ให้ยกเลิกระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ที่ 9 / 2550 เรื่อง ข้อกำหนดด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณด้านข่าว

ข้อ 3 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2553 เป็นต้นไป

ข้อ 4 ให้กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกคำสั่งใด ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด 1 จริยธรรม การเสนอข่าว

ข้อ 5 การเสนอข่าวต้องยึดถือข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ ต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวให้ถูกต้อง ครบถ้วนอย่างรอบด้าน

ข้อ 6 การเสนอข่าวต้องปราศจากความคิดเห็นส่วนตัว อคติ ความลำเอียง ทั้งโดยเปิดเผยและแอบแฝง

ข้อ 7 การเสนอข่าวให้คำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อเท็จจริงของข่าวนั้น โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามสมควร

ข้อ 8 การนำเสนอข่าวต้องไม่นำเสนอข่าวลือ หรือข่าวที่ปราศจากแหล่งข่าวอ้างอิง

ข้อ 9 การนำเสนอข่าวต้องไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อเนื้อหาข่าว

ข้อ 10 วิธีการที่ได้มาซึ่งข่าว ภาพข่าว หรือข้อมูลประกอบข่าว ต้องกระทำโดยคำนึงถึงมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

ข้อ 11 การนำเสนอข่าวต้องไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 12 การนำเสนอข่าวต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม ความสงบเรียบร้อยของสังคมและประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 13 ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข่าว ต้องเป็นภาษาที่เหมาะสม สื่อความหมายได้ชัดเจน

ข้อ 14 การนำเสนอข่าวให้คำนึงถึงความแตกต่าง หลากหลาย ของบุคคลในสังคม

ข้อ 15 การนำเสนอข่าวต้องไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และให้ความคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

ข้อ 16 การเสนอข่าวต้องไม่นำเสนอข่าวที่ลามก อนาจาร นำหวาดเสียว หรือภาพที่อาจทำให้เกิดการเลียนแบบในทางที่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีต่อสังคม

ข้อ 17 การเสนอข่าวต้องไม่ส่งเสริมความเชื่อในเรื่องโชคลาง งมงายหรือ เรื่องที่ขัดต่อหลักศาสนา ศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีของชาติ

ข้อ 18 การเสนอข่าวต้องไม่เสนอข่าวแฝงโฆษณา สินค้าหรือบริการ และไม่ก่อให้เกิดความสับสนระหว่างข่าวกับโฆษณา

ข้อ 19 ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข้อมูล หรือ ข่าวสารสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด

ข้อ 20 การนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาด โดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดนั้นด้วย

ข้อ 21 การแสดงความคิดเห็นหรือวิจารณ์ข้อมูลข่าวสารต้องให้เป็นธรรมแก่ผู้ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

ข้อ 22 ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้เป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ข้อ 23 หากมีการอ้างอิงหรือคัดลอกข้อมูลหรือข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูล ต้องแจ้งที่มาของ แหล่งข้อมูลหรือข่าวสารที่นำมาเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว

หมวด 2 จริยธรรมของผู้ปฏิบัติงานข่าว

ข้อ 24 ไม่ประพฤติหรือปฏิบัติงาน อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน

ข้อ 25 ละเว้น อามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นใด ทั้งที่มีมูลค่า หรือ สิทธิประโยชน์ใด ๆ ที่จะทำให้ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน

ข้อ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานข่าว กับแหล่งข่าว ควรเป็นไปโดยยึดหลักของจริยธรรมแห่ง วิชาชีพสื่อสารมวลชน

ข้อ 27 ต้องไม่สวมตั่งตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวเพื่อเรียกร้องประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม

ข้อ 28 ให้นาระเบียบนี้มาใช้บังคับแก่ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการผลิตและนำเสนอรายการ อื่นที่เกี่ยวข้องกับข่าว ผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ อื่นใดของบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) โดยอนุโลม

หมวด 3 กลไกและระบบบังคับใช้

ข้อ 29 ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือพนักงานที่ปฏิบัติงานด้านข่าวต้องประพฤติ และวางตนอยู่ ในกรอบระเบียบอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการจริยธรรมของผู้บริหารและพนักงาน กำกับดูแลความ ประพฤติของพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ 30 กรณีมีการร้องเรียนหรือปรากฏเหตุที่พนักงานปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบนี้ให้คณะกรรมการ จริยธรรมของผู้บริหารและพนักงาน เป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาดำเนินการ

ข้อ 31 การพิจารณาสำหรับกรณีมีการปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้พิจารณาจากพฤติกรรมการฝ่าฝืน ความจงใจ หรือเจตนา มูลเหตุจูงใจ ระดับตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้ฝ่าฝืน ลักษณะการกระทำ และความเสียหายที่บริษัทได้รับหรืออาจได้รับ ตลอดจนสาเหตุอื่นอันสมควรนำมาประกอบการพิจารณา

10) หลักจริยธรรมของคนข่าวในเครื่องเนชั่น

คนทำสื่อในเครื่องเนชั่นมีความตระหนักรู้ว่า สังคมคาดหวังมาตรฐานจริยธรรมของคนทำข่าว สูงกว่าผู้คนในหลายอาชีพ และในฐานะที่อาสาเป็นผู้สื่าสื่อแสวงหา ข้อมูลข่าวสารมีอาชีพ ถือว่าไม่มีอะไร มีค่ากว่า “ความน่าเชื่อถือ” ของสังคมโดยรวม และ “ความน่าเชื่อถือ” ที่ยั่งยืนถาวรย่อมมาจากการยึดมั่น ในหลักปฏิบัติที่มีจริยธรรมที่ถือเอาความถูกต้อง เที่ยงธรรม ยุติธรรมและความรอบด้านของการทำหน้าที่ อย่างมุ่งมั่น โปร่งใส และสอดคล้องกับทำนองคลองธรรมแห่งสื่อมวลชนที่อิสระเสรีและรับผิดชอบต่อ

4.1) จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ เพื่อให้ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ฝ่ายผลิตและฝ่ายอื่น ๆ ในกองบรรณาธิการของทุกสื่อในเครื่องเนชั่น มีมาตรฐานทางด้านจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และเพื่อธำรงไว้ซึ่ง ความน่าเชื่อถือและความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสังคม จึงกำหนดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสื่อใน เครื่องเนชั่น ดังนี้

- ต้องไม่ประพฤติหรือปฏิบัติใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่ง หน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ ไม่ชอบธรรม
- ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการ ได้อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน
- ละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง หรือการตอบแทนในรูปแบบใด ๆ เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน
- การเสนอข่าวและภาพของสื่อต่าง ๆ ในเครื่องเนชั่น พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวและ ภาพต่อสาธารณชน ไม่เสนอข่าวหรือภาพในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
- ต้องใช้วิธีที่สุภาพและสุจริตในการหาข้อมูลข่าวสาร รวมถึงภาพต่าง ๆ
- การแสดงความคิดเห็นใด ๆ ไม่ว่าจะในรูปแบบของบทความ ความเห็น หรือบทวิเคราะห์ พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอม ให้อิทธิพลหรือผลประโยชน์อื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

- ละเว้นการลวงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันสมควรที่จำเป็นต้องกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ

- เสนอข่าวด้วยความระมัดระวังและรอบคอบให้อยู่ในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม พึงระวังไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของการเผยแพร่ข้อมูล หรือประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

- หลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศ หรือโฆษณา ที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้น มีเจตนาทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มลาย

- ภาษาที่ใช้ในข่าว บทความ ความเห็น หรือบทวิเคราะห์ พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ มีความหมายเหยียดหยาม สร้างความรู้สึกเกลียดชังหรือความรู้สึกแตกแยกในสังคม

4.2) จริยธรรมของสื่อในเรือนชั้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนทุกสื่อในเรือนชั้น ต้องยึดข้อบังคับต่อไปนี้เป็นอย่างเคร่งครัด ดังนี้

- การรายงานข่าว ต้องเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน รอบด้าน และต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อน ผู้สื่อข่าวตลอดจนบรรณาธิการข่าวที่เกี่ยวข้องต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

- การพาดหัวข่าว และโปรย ต้องไม่ใช่คำพูดจนเกินจากข้อเท็จจริงในข่าว

- ข่าวทุกเรื่องต้องนำเสนอเพื่อประโยชน์ของสาธารณะเป็นสำคัญ ห้ามใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือหมู่คณะ

- ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินเลยจากความเป็นจริง และภาพทุกภาพที่จะนำลงตีพิมพ์หรือออกอากาศ ต้องเป็นภาพที่ได้จากสถานที่หรือเหตุการณ์จริงเท่านั้น ภาพหรือข่าวจะเป็นภาพที่มีการตัดต่อ ต่อเติม หรือตกแต่งไม่ว่าจะเป็นการทำได้ด้วยมือ หรือกระบวนการคอมพิวเตอร์กราฟิกใด ๆ ไม่ได้โดยเด็ดขาด

- ไม่เสนอข่าวหรือภาพด้วยความลำเอียง หรือมีอคติส่วนตัวเป็นที่ตั้งหรือแอบแฝง

- ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงในข่าว

- การเสนอข่าวหรือภาพที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรใด ๆ ต้องพยายามให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสชี้แจงและแสดงข้อเท็จจริงด้วย

- ต้องไม่เสนอข่าวอย่างเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มาชัดเจน ข่าวลือหรือข่าวจากแผ่นปลิว ฟังระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข้อมูลอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ ข่าวสารของสาธารณชน
 - ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ เช่นเดียวกับการต้องปกปิดชื่อจริงของผู้ใช้ “นามปากกา” หรือ “นามแฝง” ในงานเขียนหรือรายงานด้วย
 - ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ ต้องหลีกเลี่ยงการล່วงละเมียดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อยโอกาส
 - ต้องไม่เสนอภาพที่อุจาด ลามกอนาจาร น่าหวาดเสียว หรือที่อาจละเมิดศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม
 - ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ ต้องให้เป็นธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเท่าเทียมกัน
 - ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ หรือที่ออกอากาศ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้
 - เมื่อคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาข้อมื่อนั้น
- การเสนอข่าวต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือมีผลถึงลัทธิความเชื่อของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะต้องผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างถี่ถ้วนก่อน หากไม่สามารถกระทำได้ พึงงดเว้นการเสนอข่าวนั้น
- เมื่อมีการเสนอข่าวผิดพลาด ต้องแก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

2.2 จริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนระดับนานาชาติ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีการสื่อสารสามารถเชื่อมโยงโลกทั้งใบเข้าด้วยกันในพริบตา จริยธรรมสื่อมวลชนยังเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาและส่งเสริม เพราะหากสื่อทำงานอย่างไม่มีจริยธรรม อาจเกิดความเสียหายแผ่ขยายไปถึงระดับโลกได้เช่นกัน แนวคิดในการร่างมาตรฐานกลางทางจริยธรรมสื่อ นั้น เกิดขึ้นมาเป็น

เวลานาน และในบางภูมิภาคของโลกก็ได้ทำสำเร็จแล้ว ในขณะที่บางภูมิภาคกำลังอยู่ในขั้นตอนของความพยายามดำเนินการให้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ยังไม่ปรากฏว่ามีมาตรฐานจริยธรรมกลางที่เป็นที่ยอมรับจากสมาคมนักข่าวและสำนักข่าวส่วนใหญ่ในระดับสากล (Ward, 2019)

ความพยายามในการสร้างมาตรฐานจริยธรรมกลางของสื่อมวลชนสากลเกิดขึ้น เพราะความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสาร และต้องการลดอำนาจการควบคุมสื่อในโลกนี้ โดยกลุ่มประเทศตะวันตก นับแต่เริ่มทศวรรษที่ 1970 พยายามก่อตั้งระเบียบสารสนเทศและการสื่อสารของโลกใหม่ (New World Information and Communication Order: NWICO) เกิดขึ้น เพราะความเกรงกลัวว่าสื่อในประเทศตะวันตกและค่านิยมตะวันตกจะคุกคามค่านิยมทางวัฒนธรรมของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ทำให้เกิดความพยายามปฏิรูประบบสื่อโลก ซึ่งเป็นเรื่องที่กว้างกว่าเรื่องจริยธรรม เพราะไม่ใช่เพียงการแสวงหาบรรทัดฐานสำหรับนักวิชาชีพสื่อ เพื่อทำงานในสถานะที่ต้องเผชิญกับการความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกสิ่งที่ต้องรายงานให้ประชาชนทราบ แต่การปฏิรูปมีขอบเขตรวมถึงเศรษฐกิจการเมืองและเทคโนโลยีของสื่อด้วย

ความจำเป็นที่ควรจะมีจริยธรรมสากลของสื่อมวลชนมีเหตุผลอยู่สองประการคือ 1) ปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากจริยธรรมสื่อมวลชนที่มีอยู่เดิมไม่สามารถครอบคลุมปัญหาจริยธรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นกับสื่อมวลชนที่ทำงานในระดับสากล / นานาชาติ และ 2) ปัญหาในทางจริยธรรม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้คนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในระดับโลก เช่น การสื่อสารผ่านดาวเทียมและอินเทอร์เน็ต ดังนั้นสื่อมวลชนจึงควรมีความรับผิดชอบในระดับโลกแบบใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากเดิม โดยควรคำนึงถึงความหลากหลายในมิติต่าง ๆ ในโลกด้วย มิฉะนั้นการทำงานที่ขาดจริยธรรมของสื่อมวลชนจึงอาจส่งผลกระทบในระดับโลกได้เช่นกัน

Ward (2019) ได้เสนอแนวทางของการสร้างจริยธรรมสื่อมวลชนสากลไว้ ดังนี้ 1) การตีความใหม่ในบทบาทและเป้าหมายทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในระดับโลก / ระดับสากล 2) การตีความใหม่ในหลักปฏิบัติและมาตรฐานทางจริยธรรมของสื่อมวลชนในปัจจุบัน เช่น ประเด็นความเป็นกลาง การสร้างสมดุลของข่าวและความเป็นอิสระ 3) การสร้างบรรทัดฐานใหม่และแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานของสื่อมวลชนระดับสากล แนวคิดของจริยธรรมสากลจะมีความแตกต่างจากจริยธรรมแบบเดิมของสื่อมวลชนใน 3 ประการ คือ 1) จริยธรรมสื่อมวลชนสากลจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนสาธารณะในระดับสากล มีเป้าหมายในการช่วยให้โลกนี้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและหลากหลายต่อต้านการบิดเบือนข้อมูลข่าวสารจากผู้เผด็จการ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และการสร้างข้อมูลข่าวสารเพื่อผลประโยชน์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 2) จริยธรรมสื่อมวลชนสากลจะทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของพลเมืองโลกเป็นหลัก ไม่ยึดติดกับภูมิภาค

หรือประเทศใดประเทศหนึ่ง และ 3) การส่งเสริมความเข้าใจที่ไม่ยึดกลุ่มหรือเหล่า โดยใช้แหล่งข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายในระดับนานาชาติต่อต้านความเป็นชาติพันธุ์นิยมหรือชาตินิยม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนในระดับสากล เมื่อนำมาใช้กับกรอบจริยธรรมของสื่อมวลชนแล้ว ย่อมมีความแตกต่างกันในมิติที่มีความเป็นสากลมากขึ้น เช่น ประเด็นความเป็นกลางที่เคยหมายถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในประเทศของตน เมื่อก้าวถึงประเด็นความเป็นกลางในระดับสากลแล้ว สื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น คือต้องไม่เข้าข้างประเทศใดประเทศหนึ่งหรือวัฒนธรรมของชาติใดชาติหนึ่ง โดยเฉพาะในการรายงานข่าว ในประเด็นเกี่ยวกับนานาชาติ ดังนั้น การรายงานข่าวของสื่อมวลชน จึงต้องมีความสมดุลคือใช้แหล่งข้อมูลนานาชาติที่ถูกต้องและมีมุมมองข้ามวัฒนธรรม และควรคำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดวาระและการตีกรอบข่าวในระดับนานาชาติ

แนวคิดและความพยายามในการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชนระดับนานาชาติได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และมีการดำเนินการโดยองค์กรสื่อต่าง ๆ ในการประชุมวิชาชีพสื่อมวลชนนานาชาติ เช่น สหพันธ์สื่อมวลชนนานาชาติ (International Federation of Journalists: IFJ) ได้รับรองปฏิญญาหลักปฏิบัติของสื่อมวลชน (Declaration of Principles on the conduct of journalists) ในการประชุมใหญ่ระดับโลกของสหพันธ์สื่อมวลชนนานาชาติครั้งที่ 2 ณ เมืองบอร์โด ประเทศฝรั่งเศส ระหว่างวันที่ 25 - 28 เมษายน พ.ศ. 2497 และต่อมาได้รับการแก้ไขในการประชุมใหญ่ของ IFJ ครั้งที่ 18 ณ เมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ระหว่างวันที่ 2 - 6 มิถุนายน พ.ศ. 2529

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ได้มีการประชุมองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติหลายครั้งนับแต่ พ.ศ. 2521 - 2526 ในการเตรียมร่างหลักจริยธรรมวิชาชีพนานาชาติ เพื่อให้องค์กรวิชาชีพทั้งในระดับชาติและในระดับภูมิภาคได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติกลางร่วมกัน และได้มีการประกาศใช้ในการประชุมองค์กรสื่อมวลชนครั้งที่ 4 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 หลักการของจริยธรรมนานาชาติที่ออกโดย IFJ และ UNESCO มีความคล้ายคลึงกัน เพราะเป็นการกล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน อันได้แก่ การแสวงหาความจริงและการนำเสนอความจริงต่อสาธารณะ ความเป็นกลาง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การเคารพความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การเคารพค่านิยมสากลและความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งการคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหลายประเทศในโลกได้มีความพยายามสร้างกรอบจริยธรรมสื่อมวลชนสำหรับภูมิภาคของตนเอง เช่น กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

กลุ่มประเทศยุโรป เป็นต้น ตัวอย่างของการกำหนดมาตรฐานจริยธรรมสื่อมวลชนนานาชาติโดยองค์กรวิชาชีพต่างๆ ได้แก่

1) จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป

จริยธรรมสื่อมวลชนที่จัดทำขึ้นโดยองค์กรสื่อของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปมีเป็นจำนวนมาก เมื่อปี พ.ศ. 2551 มีประมวลจริยธรรมสื่อมวลชนจำนวน 50 ฉบับ จาก 46 ประเทศ บางประเทศมีมากกว่า 1 ฉบับ องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนมีความพยายามที่จะสร้างมาตรฐานจริยธรรมกลางของสื่อมวลชนในยุโรปอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่มีกรอบร่างใดร่วมกันอย่างเป็นทางการ ร่างจริยธรรมกลางของสื่อมวลชนที่นำเสนอนี้เป็นร่างที่ 4 ซึ่งนำเสนอต่อองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสื่อมวลชน ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อดิจิทัล มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1.1) การแสวงหาความจริง

- ไม่เผยแพร่ข้อมูลที่ยังอยู่แล้วและไม่ถูกต้อง
- อ้างอิงแหล่งที่มาของรายงาน ข่าวลือ และข้อสันนิษฐานที่ไม่ได้รับการยืนยัน
- แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น และระหว่างข้อเขียนกับเนื้อหาเชิงโฆษณา
- ตรวจสอบข้อมูลทั้งถ้อยคำและภาพเพื่อความถูกต้อง
- ไม่ละเว้นหรือบิดเบือนข้อมูลสำคัญจากเนื้อหา หัวข้อเรื่อง ภาพ หรือคำบรรยายภาพ
- ให้สิทธิผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวได้ชี้แจงข้อเท็จจริง
- แก้ไขข้อความที่พบว่าไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องส่วนบุคคล
- ระบุนโยบายแหล่งที่มาของข้อมูลเท่าที่สามารถทำได้
- เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับเนื้อหาของบทความ
- ไม่รับผลประโยชน์ทางการเงินจากข้อมูลทางการเงินที่ไม่ได้เผยแพร่ หรือให้ข้อมูลดังกล่าว

แก่ผู้อื่น

1.2) เคารพความเป็นส่วนตัว เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์สาธารณะอย่างชัดเจน

- ไม่รุกรานชีวิตส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เว้นแต่แน่ใจว่าเป็นประโยชน์สาธารณะ
- รักษาความลับของข้อมูลที่ถูกร้องขอให้เป็นความลับ
- แสวงหาข้อมูลด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ด้วยวิธีการที่เปิดเผย เว้นแต่การสืบข่าวนั้น

เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะหรือเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน ซึ่งไม่อาจได้มาโดยวิธีการที่ตรงไปตรงมาได้

- นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก วัยรุ่น หรือคนไข้ในโรงพยาบาลด้วยความรู้สึกอ่อนไหวเป็นพิเศษ

พิเศษ

1.3) ปกป้องเสรีภาพของสื่อและสิทธิของผู้เขียน

- ต่อต้านการคุกคามเพื่อโน้มน้าว บิดเบือน หรือหยุดยั้งข้อมูล
- ปกป้องเสรีภาพในการสืบข่าวและเผยแพร่ข้อมูลอย่างซื่อสัตย์ รวมทั้งเสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ และสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

- ไม่รับผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นเงินสด ของใช้ การท่องเที่ยว ดูงาน หรือพักผ่อนส่วนตัว หรือการได้รับเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมพิเศษที่อาจจะทำให้ภาพลักษณ์ของตนเสื่อมเสีย

- ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานและคลังข้อมูลสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

- หลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงาน ให้อ้างอิงแหล่งข้อมูลและเคารพสิทธิของผู้เขียน

1.4) ปฏิเสธการเลือกปฏิบัติและการนำเสนอเรื่องเกินจริง

- ไม่เผยแพร่เนื้อหาที่อาจจะนำไปสู่ความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติต่อบุคคล เกี่ยวกับวัย เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ความพิการ หรือรสนิยมทางเพศ

- หลีกเลี่ยงการเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรงโหดร้าย เว้นแต่จะเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างชัดเจน

- ไม่นำเสนอผลการวิจัยที่ยังไม่จบสิ้นกระบวนการ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความคาดหวังหรือความกลัวที่ไม่ถูกต้องในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้

1.5) เชื่อในความบริสุทธิ์ ปกป้องแหล่งข่าวและผู้เกี่ยวข้อง

- เชื่อในความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาในการดำเนินการภายใต้กระบวนการยุติธรรม
- ไม่นำเสนอเรื่องราวของบุคคลว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในขณะที่ยังไม่มีคำตัดสินว่ากระทำความผิด

จริงตามกฎหมาย

- หลีกเลี่ยงการระบุชื่อญาติพี่น้องและเพื่อนของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาชญากรรม เว้นแต่คนเหล่านั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี

- ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ของเหยื่อในคดีความรุนแรงทางเพศ เว้นแต่เป็นความต้องการของเหยื่อเอง

- พึงใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งเมื่อตีพิมพ์เผยแพร่ประเด็นที่อาจมีการระบุ ชื่อคณะทำงาน ฝ่ายกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม

- ปกป้องอัตลักษณ์ของแหล่งข่าวผู้ให้ข้อมูลและเนื้อหาที่เป็นความลับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าแหล่งข่าวนั้นตั้งใจจะให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ

2) จริยธรรมสื่อมวลชนของกลุ่มชาติอาหรับ

กฎบัตรแห่งเกียรติยศเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของประเทศในกลุ่มอาหรับ (Arab Information Charter of Honour) ซึ่งมีการทบทวนโดยสภารัฐมนตรีข้อมูลข่าวสารของอาหรับ ระหว่างวันที่ 2 - 3 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ณ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ได้กำหนดกรอบการดำเนินการเกี่ยวกับการสื่อสารของประเทศในกลุ่มอาหรับ โดยมีหลักทั่วไปรับรองเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แต่จะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบเป็นหลักสำคัญ ดังนั้น การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจะต้องไม่กระทบเสรีภาพของผู้อื่นเช่นกัน นอกจากนั้นยังได้กำหนดความรับผิดชอบของสื่อมวลชนในกลุ่มประเทศอาหรับไว้หลายประการ เช่น การรับผิดชอบต่อมนุษยชาติของอาหรับ การนำเสนอความจริงที่บูรณาการเอกลักษณ์ของชาติอาหรับ ทั้งด้านวัฒนธรรม สังคม และการเมือง สื่อมวลชนของกลุ่มประเทศอาหรับ ควรคำนึงถึงความสามัคคีของกลุ่มประเทศอาหรับในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การยึดมั่นความซื่อสัตย์ ความเป็นกลาง การออกเสียงและการใช้ภาษาอาหรับให้ถูกต้อง สื่อมวลชนอาหรับควรให้ความสนใจเป็นพิเศษกับข้อมูลข่าวสารที่ผลิตโดยประเทศในกลุ่มอาหรับหรือหนังสือพิมพ์ที่เป็นมิตรกับกลุ่มอาหรับ (Noedenstreng, 1899) สำหรับประมวลจริยธรรมของสื่อมวลชนอาหรับซึ่งได้รับการรับรอง ในการประชุมสหพันธ์นักหนังสือพิมพ์อาหรับครั้งที่ 3 (Third Conference of the Federation of Arab Journalists) เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2515 ที่กรุงแบกแดด ประเทศอิรัก มีหลักการสำคัญดังนี้

2.1) การยึดมั่นต่อความเป็นกลางของสาธารณะ และสิทธิของชาติอาหรับเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เสรีภาพ และความก้าวหน้าของชาติอาหรับ

2.2) ต้องเคารพสิทธิของบุคคลด้านศักดิ์ศรีและความเป็นส่วนตัว และไม่ควรนำเสนอเรื่องราวส่วนตัวหรือครอบครัวที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

2.3) ไม่ควรนำเสนอด้วยการฉวยโอกาส ไม่ซื่อสัตย์ และหมิ่นประมาทผู้อื่น

2.4) ควรยึดมั่นกับความจริงและข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง จึงต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารโดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และต้องแก้ไขให้ถูกต้องหากพบว่ามีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น

2.5) ต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ ต้องเปิดเผยการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือการเรียกรับผลกำไร และให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ส่วนตัว โดยการตีพิมพ์ข่าวและเขียนข้อความที่มุ่งสร้างความตื่นเต้นหรือส่งเสริมการทุจริตและอาชญากรรม

2.6) ต้องสนับสนุนความยุติธรรมในศาล โดยต้องไม่เข้าข้าง ต่อต้านหรือให้การสนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก่อนที่ศาลจะพิจารณาตัดสิน

2.7) ต้องเคารพสิทธิในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของผู้อื่นและไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น

2.8) ก่อนการประกอบวิชาชีพ ควรให้มีการสาบานว่าจะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ และตรงไปตรงมา รักษาความลับแห่งวิชาชีพ และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณี รวมทั้งการปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ

2.9) ควรมีเส้นแบ่งระหว่างการแสดงความคิดเห็นและการโฆษณา ไม่ควรให้การโฆษณาชวนเชื่อ และความคิดเห็นทางการเมืองเข้าไปปะปนกับเนื้อหาที่เผยแพร่ มิฉะนั้น ต้องระบุให้ชัดเจนว่าเนื้อหาส่วนนั้นเป็นการโฆษณา

การโฆษณาทางการเมืองที่สร้างขึ้นโดยองค์กรต่างชาติไม่สามารถเผยแพร่ได้ นอกจากจะมีความสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติ และในกรณีนั้นการเผยแพร่ควรมีราคาปกติเพื่อที่จะไม่มีการแปรเปลี่ยนการโฆษณาเป็นการบริจาทจากต่างประเทศ

สมาชิกและองค์กรสื่อมวลชนควรงดเว้นการเผยแพร่ชื่อของตนได้การโฆษณา เพื่อจะไม่ให้ถูกนำชื่อเสียงและอิทธิพลทางศีลธรรมไปใช้โดยเจ้าของสินค้า การโฆษณาที่น่าเสนอในรูปแบบการบริการสังคม มีหน้าที่สำคัญคือการเพิ่มยอดสินค้าซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค และหน้าที่นั้นจำเป็นต้องกระทำโดยการโกหกและหลอกลวง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อมวลชนอื่น ๆ มีสิทธิที่จะตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงในโฆษณา เพื่อธำรงรักษาชื่อเสียงของตน นอกจากนั้น สื่อมวลชนควรจัดพื้นที่สำหรับการโฆษณาให้กับประเด็นพิเศษ ซึ่งขัดแย้งกับผลประโยชน์สูงสุดของชาติอาหรับ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์ของรัฐจักรวรรดินิยม การต่อต้านและการผูกขาดจากต่างชาติ

3) จริยธรรมของสื่อมวลชนอิสลาม

กฎบัตรของสื่อมวลชนอิสลาม ได้รับการรับรองในการประชุมสื่อมวลชนอิสลามนานาชาติครั้งที่ 1 ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ 1 - 3 กันยายน พ.ศ. 2523 กฎบัตรนี้นับเป็นส่วนหนึ่งของปฏิญญาจาการ์ตา ประกอบด้วย 4 มาตรา ดังต่อไปนี้ (The Journal Rabbitat Al - Alam Al -Islami, 1980)

มาตรา 1 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเชื่อของชาวมุสลิมในค่านิยมอิสลามและหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม การทำงานเพื่อมุ่งบูรณาการบุคลิกภาพอิสลามของชาวมุสลิม ความพยายามนำเสนอข้อเท็จจริงภายใต้กรอบของกฎการปฏิบัติงานของอิสลาม ความพยายามคุ้นเคยกับคนมุสลิมในด้านการงานและสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

มาตรา 2 สื่อมวลชนมุสลิมควรส่งเสริมความเป็นเอกภาพของชาวมุสลิม สนับสนุนมาตรการทางสติปัญญา ความเป็นภราดรภาพอิสลามและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการแก้ไขปัญหา สื่อมวลชนมุสลิม ควรยึดมั่นในการต่อสู้กับการล่าอาณานิคมทุกรูปแบบ ความก้าวร้าว ลัทธิชาตินิยมฟาสซิสต์และลัทธิชาติพันธุ์นิยม ต่อสู้กับลัทธิคินส์มัทกูมิและนโยบายการล่าอาณานิคมของชนชาติยิว รวมทั้งการกดขี่ประชาชนชาวปาเลสไตน์ สื่อมวลชนมุสลิมควรระมัดระวังแนวคิดและแนวโน้มการต่อต้านอิสลาม

มาตรา 3 สื่อมวลชนอิสลามควรตรวจสอบเนื้อหาล่วงหน้าทั้งสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพและสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อปกป้องประชาคมโลกมุสลิมจากอิทธิพลที่เป็นอันตรายต่อบุคลิกภาพและคุณค่าของความเป็นอิสลาม และเพื่อป้องกันอันตรายทั้งปวง

- สื่อมวลชนควรปฏิบัติตามแนวทางที่สุภาพในการทำงาน ควรรักษาความซื่อสัตย์ของวิชาชีพและประเพณีอิสลาม หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม ไม่ตีพิมพ์เนื้อหาลามก อนาจาร หรือการเยาะเย้ยถากถาง ใส่ร้ายป้ายสี การปล่อยข่าวลือและรูปแบบอื่นของการหมิ่นประมาท

- ไม่กระจายเสียงและแพร่ภาพ หรือตีพิมพ์สิ่งที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมายประเพณีที่สุภาพ ซึ่งหมายรวมถึงการหลีกเลี่ยงการยกโทษอาชญากรรม ความรุนแรง การฆ่าตัวตาย หรือสิ่งอื่นใดที่กระตุ้นความหวาดกลัว หรือปลุกเร้าสัญชาตญาณฝ่ายต่ำ ไม่ว่าจะโดยทางตรงและทางอ้อม

- ไม่ควรให้มีการโฆษณาสินค้าซึ่งฝ่าฝืนศีลธรรมอย่างเด็ดขาดทางสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพหรือสื่อสิ่งพิมพ์

มาตรา 4 สื่อมวลชนอิสลามต้องยึดมั่นในการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม การชี้แจงประเด็นศาสนาอิสลาม และการปกป้องมุมมองแบบมุสลิม

- สื่อมวลชนควรแสวงหาและแนะนำคนมุสลิมให้รู้จักกันและกัน ควรให้ความสนใจในประวัติศาสตร์และอารยธรรมอิสลาม และส่งเสริมภาษาอาหรับ และการเผยแพร่ภาษาในกลุ่มชนมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนมุสลิมกลุ่มน้อย

- สื่อมวลชนควรรื้อฟื้นการควบคุมตามกฎหมายและจริยธรรมของศาสนาอิสลามแทนที่กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น

- สื่อมวลชนควรต่อสู้เพื่ออิสรภาพของชาวปาเลสไตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนศักดิ์สิทธิ์
- สื่อมวลชนต้องอุทิศตนเพื่อแนวคิดของความเป็นชาติอิสลามซึ่งจะต้องไม่ถูก ปั่นป้อนโดยลัทธิคลั่งชาตินิยมอื่น ๆ
- สื่อมวลชนต้องสนับสนุนและต่อสู้กับความด้อยพัฒนาอย่างชัดเจน และสนับสนุนความพยายามเพื่อบูรณาการการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบอันเป็นการประกันถึงสิ่งที่ดีขึ้น และพลังอำนาจของชนชาติมุสลิม

4) จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน

การศึกษาประเด็นด้านจริยธรรมสื่อในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น มิใช่ประเด็นใหม่ โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว อาทิ การประชุมระดับนานาชาติ การประชุมวิชาการ การประชุมระดับผู้เชี่ยวชาญ การสัมมนา การสัมมนาเชิงปฏิบัติการและการศึกษาวิจัยมาแล้วเป็นเวลายาวนาน เนื่องจากการตระหนักถึงความรับผิดชอบของสื่อมวลชนที่มีต่อสาธารณะในแต่ละประเทศของภูมิภาคอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. 2532 ในการประชุมสมัชชาสหพันธ์สื่อมวลชนแห่งอาเซียน (The Confederation of ASEAN Journalists: CAJ) ครั้งที่ 7 ได้มีการรับรองประมวลจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน เพื่อบูรณาการให้เกิดสันติภาพและความก้าวหน้าในภูมิภาค โดยมีข้อกำหนด 10 ประเด็นหลัก ได้แก่

- 4.1) ใช้วิธีการที่ยุติธรรม เปิดเผยและข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าว รูปภาพหรือข้อมูลเอกสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานสื่อ ตลอดจนเพื่อแสดงตัวว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านสื่ออย่างเหมาะสม
- 4.2) ไม่ยอมให้แรงจูงใจหรือผลประโยชน์มาฉ้อฉลหรือเปลี่ยนแปลงมุมมองที่อาจส่งผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ หรือบั่นทอนศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพได้
- 4.3) ไม่เรียกร้อยหรือยอมรับอำมริสินจ้างอันมีค่า เงินทอง ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อแลกกับการรายงานข่าวที่เป็นเท็จหรือเพื่อระงับการรายงานข่าวที่เป็นจริง
- 4.4) รายงานข่าวและตีความข่าวด้วยความซื่อสัตย์ มั่นใจว่าใช้ความรู้และศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ ไม่ปิดบังข้อเท็จจริงที่สำคัญหรือบิดเบือน ความจริงด้วยการกล่าวอ้างเกินจริง หรือการเน้นย้ำข้อมูลที่ผิดหรือไม่เหมาะสม
- 4.5) ต้องให้สิทธิในการชี้แจงโต้ตอบแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย จากการรายงานและนำเสนอข่าว
- 4.6) ต้องรักษาความลับของข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่

4.7) ต้องปกปิดแหล่งข่าว และขัดขวางความพยายามที่จะให้เปิดเผย หากไม่ได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว

4.8) พึงละเว้นการรายงานข่าวอันจะมีผลทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือเกียรติยศของบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

4.9) พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบต่อประเด็นความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน

4.10) ต้องไม่รายงานข่าว ความเห็นหรือข้อคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศตน หรือปลุกปั่นยุยงให้เกิดความแตกแยกระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ควรส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

นอกจากแนวปฏิบัติของสื่อมวลชนแห่งอาเซียนข้างต้นแล้ว ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2539 ได้มีการสัมมนาสมาคมวิชาชีพผู้สื่อข่าว ซึ่งจัดโดยศูนย์สื่อสารสนเทศและการสื่อสารแห่งอาเซียน (Asian Media Information and Communication Center: AMIC) ในหลายเวที อาทิ การสัมมนา Media Monitor in Asian (พ.ศ. 2537) การสัมมนา Asian Values in Journalism (พ.ศ. 2538) และการสัมมนา Press Freedom and Professional Standard (พ.ศ. 2539) ซึ่งมีนักวิชาชีพสื่อมวลชนจากประเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย เข้าร่วมการสัมมนา ซึ่งมีข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติและข้อบังคับทางจริยธรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และธรรมเนียมปฏิบัติของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียนจากการสัมมนาทุกครั้ง ดังประเด็นสำคัญ ต่อไปนี้ (ไทยพีบีเอส, 2556)

- (1) การเพิ่มกลไกการเฝ้าระวังเพื่อปกป้องสื่อจากการถูกคุกคามสิทธิเสรีภาพ
- (2) การเชื่อมโยงเพื่อลดช่องว่างในภูมิภาคในด้านคุณค่าทางสังคม ศีลธรรม เชื้อชาติและความเชื่อ ขณะเดียวกันต้องส่งเสริมคุณค่าดั้งเดิมของสังคมเอเชีย
- (3) การลดช่องว่างระหว่างกฎหมายและการปฏิบัติตลอดจนแก้ไข ปรับปรุง พัฒนากฎหมายที่คุกคามเสรีภาพสื่อ

นอกเหนือจากข้อเสนอแนะข้างต้นซึ่งได้รับการยอมรับและประกาศใช้จากประเทศที่เข้าร่วมการสัมมนาแล้วนั้น ยังคงมีอีกหลายประเด็นที่ยังคงเป็นที่ถกเถียงอยู่ เนื่องจากในรายละเอียดอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยประเด็นที่เป็นคำถาม อาทิ การตีความแนวคิดของสิทธิมนุษยชน ภายใต้

บริบทของประเทศต่าง ๆ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าว และความเป็นอิสระของสื่อ และโอกาสการปลอดจากการควบคุมของรัฐและการเมืองในแต่ละประเทศ

ในระดับของภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก สถาบันเพื่อการพัฒนาวิทยุและโทรทัศน์แห่งภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Asian-Pacific Institute for Broadcasting Development: AIBD) ได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสื่อหลากหลายกิจกรรมในภูมิภาค ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการประชุมหัวข้อ “Ethical Principles for Broadcasters” เมื่อปี พ.ศ. 2552 โดยมีผู้บริหารองค์กรสื่อ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาชีพสื่อ ผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อ ตลอดจนนักวิชาการทั้งในและนอกภูมิภาคเข้าร่วมการประชุม ซึ่งผลจากการประชุม นั้น AIBD ได้ผลิตรายงานวิชาการ “Ethical Principles for Broadcasters: Views, Tips and References” ซึ่งรวบรวมความรู้ ประสบการณ์ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมการประชุม โดยในรายงานดังกล่าวมีประเด็นทางจริยธรรมที่สำคัญหลายประการ ซึ่งได้รับการพิจารณาจากองค์กรสื่อ ในภูมิภาค และประเด็นหนึ่งซึ่งเป็นประเด็นสนใจของหลาย ๆ ประเทศ คือการกำกับดูแลสื่อ

สถาบันวิชาการสื่อสารสาธารณะ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ได้จัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจริยธรรมสื่ออาเซียน ณ กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 25 - 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 โดยมีผู้แทนด้านสื่อสารมวลชนในภูมิภาคอาเซียนเข้าร่วมจำนวนมาก และได้จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจริยธรรมสื่ออาเซียน โดยระบุถึงความท้าทายทางจริยธรรมที่เกิดจากปัญหาโครงสร้างที่ทำให้เกิดการผูกขาดสื่อ การขาดการพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน และค่าตอบแทนที่ต่ำ ในขณะที่สื่อใหม่จะประสบกับปัญหาการขาดกรอบทางกฎหมายที่จะกำกับดูแลหรือป้องกันการละเมิดจริยธรรมสื่อ และความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลที่เผยแพร่ออนไลน์ ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เสนอแนะให้มีการก่อตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมจริยธรรมสื่อ หรือสถาบันแห่งอาเซียน เพื่อมีบทบาทในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของภูมิภาค

องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียนได้มีความเคลื่อนไหวรวมตัวกัน เพื่อพัฒนาบทบาทของสื่อมวลชนในภูมิภาคให้เหมาะสมกับวิวัฒนาการของเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางสังคม ในปี พ.ศ. 2556 สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติของประเทศไทยได้ดำริที่จะจัดตั้งสภาสื่อมวลชนอาเซียน จึงได้มีการเชิญตัวแทนองค์กรสื่อในระดับสภาวิชาชีพที่ทำหน้าที่ดูแลจริยธรรมสื่อมวลชนมาร่วมประชุม หากประเทศใดไม่มีสภาวิชาชีพสื่อก็เชิญสมาคมหรือองค์กรที่ทำหน้าที่คล้ายกันมาร่วมหารือ จนกระทั่งได้มีการทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of understanding: MOU) เพื่อดังคณะทำงานขึ้นมาร่างข้อกำหนดต่าง ๆ ร่วมกัน โดยวางเป้าหมายไว้ว่าองค์กรนี้จะไปสมัครเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของสำนักงานเลขาธิการ

อาเซียน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร สร้างความเข้าใจลึกซึ้งระหว่างกัน และสร้างหลักมาตรฐานจริยธรรมพื้นฐาน หลักจริยธรรมนี้ อาจใช้บังคับเป็นข้อกำหนดกลางไม่ได้ แต่สามารถใช้เป็นเวทีเพื่อระดมความคิดเห็นได้ การพบกันครั้งแรก ได้จัดที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ครั้งที่สอง จัดที่เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย เรื่องที่หารือกันเป็นเรื่องการทำแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว (ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี, 2557) กล่าวถึงความยากของการรวมกลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่

- ระบบการปกครองที่แตกต่างกัน

- มาตรฐานการพัฒนาประเทศที่ไม่ทัดเทียมกัน ทำให้ประเทศไทยมีความแตกต่างกับประเทศพม่า กัมพูชา และลาว ตัวอย่างเช่น ระดับค่าครองชีพสูงและค่าตอบแทนสำหรับการทำงานในวิชาชีพที่แตกต่างกันจากประเทศไทย ทำให้นักข่าวกัมพูชาจำเป็นต้องมีอาชีพที่สอง มิเช่นนั้นจะอยู่ไม่ได้และอาจนำไปสู่การรับสินบน ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นความท้าทายอย่างมากในการรวมกลุ่มองค์กรวิชาชีพสื่อที่เป็นหลักมันคงได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติของประเทศไทย สภาสื่อมวลชนของอินโดนีเซีย ส่วนประเทศฟิลิปปินส์ยังไม่มีตัวแทนองค์กรระดับประเทศ เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ ส่วนประเทศกัมพูชา พม่า ลาว เวียดนาม มีสมาคมนักข่าวและอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาล ความแตกต่าง ดังกล่าวจึงเป็นความท้าทายในการรวมกลุ่มเพื่อกำกับดูแลกันเองในด้านจริยธรรมของสื่อในอาเซียน

5) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี (British Broadcasting Corporation: BBC)

บริษัทการกระจายเสียงแห่งสหราชอาณาจักร (British Broadcasting Corporation: BBC) ได้มีหลักการทำงานหรือจริยธรรมไว้กำกับผู้ปฏิบัติงานให้ทำหน้าที่อย่างถูกต้อง มีความรับผิดชอบ มีเหตุมีผล ไม่ก่อให้เกิดสิ่งที่เลวร้ายแก่สังคม ได้แก่ (ธีรารักษ์ โปธิสุวรรณ, 2556)

5.1) ความเที่ยงธรรม หลักการสำคัญของสำนักข่าวบีบีซี คือ ความเที่ยงธรรม ยึดมั่นความจริง เสนอความคิดเห็นที่มีความสำคัญอย่างเสมอหน้ากัน สำนักข่าวบีบีซี ยึดถือความเที่ยงธรรมเป็นแก่นของจริยธรรม และทุกรายการข่าวจะต้องยึดแก่นนี้เป็นหลักสำคัญ โดยนำเสนอให้เหมาะสมกับเนื้อหาและรูปแบบของรายการข่าวด้วย สำนักข่าวบีบีซี ได้กำหนดความเที่ยงธรรมไว้ทั้งรายการประเภทข้อเท็จจริง รายการที่เสนอความคิดเห็นส่วนตัว รายการชุดที่นำเสนอความคิดเห็นจากมุมมองอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะ

5.2) ความถูกต้อง ผู้ปฏิบัติงานต้องรายงานข่าวให้ถูกต้อง การค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับรายการข่าวต้องละเอียดรอบคอบ ถี่ถ้วน มีการตรวจสอบข้อมูลหลาย ๆ ครั้ง ฟังคำแนะนำเพื่อความมั่นใจ การหาข้อมูลควรหาจากต้นตอ การผลิตรายการข่าวจะไม่ยึดจากข้อมูลเพียงแหล่งเดียว หากมีความผิดพลาด

เกี่ยวกับข้อเท็จจริงต้องยอมรับและแก้ไขความผิดพลาดอย่างตรงไปตรงมา มีการใช้ภาษาให้ถูกต้อง หลีกเลี่ยงการพูดเกินความจริง ระมัดระวังการเลือกใช้ถ้อยคำ เพราะอาจตีความหมายได้หลายแบบ ตัวเลขสถิติที่นำมาใช้ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องที่น่าเสนอและไม่ควรนำสถิติมาใช้มากเกินไปจนเกินไป ระบุที่มาของสถิติทุกครั้งเพื่อให้ผู้ฟังตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะเชื่อข้อมูลนั้นขนาดไหน ที่สำคัญผู้ผลิตรายการข่าวต้องตรวจสอบรายการที่บันทึกล่วงหน้าก่อนนำมาออกอากาศ เพื่อให้มั่นใจว่ารายการข่าวจะไม่ลำเอียงและข้อมูลถูกต้อง

5.3) ความยุติธรรม รายการของสำนักข่าวบีบีซี ควรคำนึงถึงความเป็นธรรม เปิดเผยตรงไปตรงมา ถือเป็นผลประโยชน์ทั้งตัวรายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้ฟัง ควรปฏิบัติต่อผู้ร่วมรายการข่าวด้วยความซื่อตรงและเคารพไม่ว่าผู้ร่วมรายการจะเป็นใครก็ตามต้องเปิดเผยเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของรายการที่แท้จริงให้ผู้ร่วมรายการได้ทราบ ยกเว้นบางกรณีที่เป็นจริง ๆ นอกจากนี้แล้วต้องให้เกียรติผู้ร่วมรายการและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร่วมรายการว่าถูกต้องและเหมาะสมกับรายการ

5.4) เคารพความเป็นส่วนตัว สำนักข่าวบีบีซี ต้องเคารพความเป็นส่วนตัวของแต่ละบุคคล และต้องระลึกละเสมอว่า หากจะละเมิดความเป็นส่วนตัวจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้น ยกเว้นการปกป้องความเป็นส่วนตัวนำไปสู่เรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม หรือบุคคลนั้นมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมหรือมีพฤติกรรมที่สังคมไม่พึงประสงค์

นอกจากนี้แล้ว การเข้าถึงตัวบุคคลโดยจู่โจม “Door stepping” ด้วยการบันทึกเทปของแหล่งข่าวโดยไม่ได้ออกล่วงหน้าไม่ควรกระทำ ควรเป็นทางเลือกสุดท้ายและใช้วิธีนี้กับการสืบข่าวอาชญากรรมและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมหรือบุคคลที่ปฏิเสธไม่ยอมให้สัมภาษณ์หลายครั้งโดยไม่มีเหตุผลที่สมควร

5.5) รสนิยมดี สำนักข่าวบีบีซี มีข้อกำหนดไว้ว่า จะไม่ออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาที่บ่งถึงรสนิยมไม่ดีงาม หรือเรื่องที่ลบลู่หรือเรื่องที่ยั่วให้เกิดอาชญากรรม ความไม่สงบ ผู้จัดรายการต้องไตร่ตรองว่าการพูดของบุคคลทั้งหลายนั้นจะเกิดปัญหาหรือไม่ ต้องอธิบายและประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบเพื่อป้องกันความผิดพลาด และผู้ดำเนินรายการจะต้องรู้วิธีการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าในยามคับขันได้ รายการที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กและเยาวชน ผู้เกี่ยวข้องต้องคัดกรองคำพูด ถ้อยคำ เรื่องที่จะพูดให้เหมาะสม ไม่พูดส่อเสียด หรือโน้มน้าวชักจูงใจ สร้างความยุ่งยาก

นอกจากนี้แล้ว สำนักข่าวบีบีซี ยังกำหนดหลักการรายงานเหตุการณ์ที่น่าสลดใจที่ต้องทำอย่างระมัดระวังและอาจต้องเปลี่ยนผังรายการ เพื่อไม่ให้สร้างความไม่พอใจแก่คนหมู่มาก ในรายการทั่วไปไม่

ควรใช้ภาษาที่รุนแรง ภาษาไม่สุภาพ ไม่ใช่คำสบถเกี่ยวกับเพศ คนพิการ และไม่ควรยกเอาเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา อายุ ความพิการหรือเรื่องเพศมาทำเป็นเรื่องตลก

5.6) หลีกเลี่ยงความรุนแรง ผู้จัดและผู้ผลิตรายการต้องคำนึงถึง ความสมเหตุสมผลของความรุนแรงในเนื้อหา ผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและผลกระทบในระยะยาว สำนักข่าวบีบีซี คำนึงถึงเรื่องนี้มาก ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ระเบิดพลีชีพในรถไฟใต้ดิน ผู้ชมจะไม่เห็นภาพความรุนแรงหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์นั้น ทั้งนี้การรายงานข่าวจะกระทำอย่างฉับไว ละเอียตลอทุกแง่มุม แต่ไม่มีภาพที่น่าดูปรากฏอยู่ บีบีซีจะหลีกเลี่ยงความรุนแรงภายในบ้าน ความรุนแรงต่อเด็ก ผู้หญิงและสัตว์เลี้ยง

5.7) คำนึงถึงพฤติกรรมเลียนแบบและต่อต้านสังคมที่อาจเกิดขึ้น รายการของสำนักข่าวบีบีซี จะไม่เสนอพฤติกรรมอันอาจเป็นภัยต่อชีวิต พฤติกรรมต่อต้านสังคม และพฤติกรรมเยี่ยงอาชญากรเพื่อไม่ให้เกิดการลอกเลียนแบบ

รายการที่เกี่ยวกับเด็กไม่ควรมียุทธวิธีเกี่ยวกับการทำร้ายให้บาดเจ็บ หรือพฤติกรรมที่เสี่ยงอันตราย หลีกเลี่ยงการนำเสนอวิธีการฆ่าตัวตาย พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม เช่น การดื่มสุรา ยาเสพติด บุหรี่ หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องนำเสนอด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

5.8) คำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมาย สำนักข่าวบีบีซี มีหลักการกระจายเสียงในการให้บริการกับกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม มุ่งสะท้อนและเป็นปากเป็นเสียงแก่คนทุกชั้นในสังคม รายการควรสะท้อนความหลากหลาย เปิดโอกาสสำหรับมุมมองใหม่ ๆ ความสามารถใหม่ ๆ และให้บุคคลหน้าใหม่มาออกในรายการเพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟังและผู้ชม

นอกจากนี้ ในรายการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ไม่ควรพูดเหมารวมความผิดหรือทำให้เสียชื่อเสียง เช่น คนพิการ คนผิวดำ เป็นผู้เคราะห์ร้าย เป็นอาชญากร เป็นต้น ควรปฏิบัติต่อคนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

5.9) ปราศจากอิทธิพลทางการค้า ในการผลิตรายการนั้น โอกาสที่จะเกิดปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ ดังนั้น ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องรู้จักอดทนของตนเพื่อป้องกันและแก้ไขหากเกิดปัญหาขึ้นมา โดยเฉพาะผู้ดำเนินรายการกับผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลมมากที่สุด

สำนักข่าวบีบีซี ได้กำหนดหลักการของหน้าที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ไว้ ดังตัวอย่าง

(1) ผู้ดำเนินรายการประจำของรายการข่าว ต้องไม่รับทำกิจกรรมส่งเสริมการขาย การรับรองคุณภาพ หรือโฆษณาสินค้าหรือบริการอื่นใดที่ไม่ใช่ของสำนักข่าวบีบีซี ยกเว้นบางกรณีที่เป็นกิจกรรมของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับสำนักข่าวบีบีซี

(2) รายการด้านชีวิตความเป็นอยู่ ผู้ร่วมรายการต้องไม่มีความสัมพันธ์ทางการค้าหรือความสัมพันธ์อื่น ๆ ที่จะส่งผลโน้มน้าวความคิดเห็นของผลิตภัณฑ์ บริการหรือบริษัทใด ๆ กิจกรรมภายนอกของผู้เชี่ยวชาญที่นำมาออกรายการต้องตรวจสอบกันเป็นพิเศษ

(3) ผู้ดำเนินรายการที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่ควรไปเล่นบทบาทนั้นในละคร เพราะอาจทำให้เกิดความสับสน ทำลายความเชื่อมั่นของผู้ฟังผู้ชมต่อผู้ดำเนินรายการ เช่น ผู้ดำเนินรายการข่าว ไปปรากฏตัวในบทบาทผู้อ่านข่าวของละครโทรทัศน์

(4) ผู้ปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการบีบีซี รวมถึง ผู้ดำเนินรายการ พนักงานชั่วคราว ต้องไม่เป็นผู้โฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า บริการใด ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสำนักข่าวบีบีซี เพราะจะทำให้บั่นทอนความไว้วางใจของผู้ฟังในด้านความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรงในรายการ

(7) ผู้ดำเนินรายการของสำนักข่าวบีบีซี จะไม่เข้าร่วมกิจกรรมโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้กับสินค้าหรือบริการ รวมทั้งพรรคการเมือง ยกเว้นบางกรณีที่เป็นของตนเองต้องปรึกษาสำนักข่าวบีบีซีก่อน

(8) กิจกรรมทางการเมือง บุคลากรของสำนักข่าวบีบีซี สามารถทำกิจกรรมการเมืองในฐานะส่วนตัวโดยไม่ขัดต่อความเป็นกลาง ความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรงของสำนักข่าวบีบีซีได้ ทั้งนี้ การร่วมกิจกรรมทางการเมืองนั้น ต้องพิจารณาถึงระดับของการร่วมกิจกรรมทางการเมือง ลักษณะและระดับงานของบุคคลนั้น ขอบเขตที่บุคคลนั้นมีส่วนในการทำรายการและ / หรือนโยบายของสำนักข่าวบีบีซี นอกจากนี้แล้วสำนักข่าวบีบีซี ยังมีข้อพิจารณาสำหรับแต่ละกรณีอีกด้วย และที่สำคัญคือ “ผู้ดำเนินรายการกับวิทยากรประจำที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องไม่ปรากฏตัวในรายการทุกรายการในบทบาทปกติที่เคยทำระหว่างช่วงหาเสียง หรือเมื่อใกล้จะถึงวันเลือกตั้ง การทำเช่นนี้จะป้องกันไม่ให้บุคคลนี้ได้โอกาสเสนอตัวต่อสาธารณชนมากกว่าผู้สมัครคนอื่น ๆ ในช่วงสำคัญ แต่สามารถปรากฏตัวในรายการในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎเวลาเลือกตั้ง”

(9) ผู้ดำเนินรายการและผู้ปฏิบัติงานระดับสูงที่ทำงานกับรายการข่าว เหตุการณ์น่าสนใจหรือรายการเพื่อผู้บริโภค ต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรในการรณรงค์ทุกแห่ง

(10) ผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเงิน บุคลากรด้านผลิตรายการรวมทั้งคนในครอบครัว ต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรว่ามีความสัมพันธ์ส่วนตัวทางการเงิน หรือทางวิชาชีพกับบุคคล หรือองค์กรที่เป็นประเด็นหลักของรายการ ผู้ผลิตรายการภายนอกต้องแจ้งเรื่องนี้เมื่อได้รับการว่าจ้างจากสำนักข่าวบีบีซี และผู้

ดำเนินรายการ ผู้สื่อข่าว เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการทุกคนต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมากในสินค้า / บริการ หรือกับบริษัทที่จะปรากฏในรายการ บุคลากรของบีบีซีต้องแจ้งการถือหุ้นให้สำนักข่าวบีบีซี ถ้าจำนวนหุ้นในมือมีมาก และมีส่วนต่อเนื้อหารายการไม่ว่ากรณีใด ๆ ต้องไม่มีการนำข้อมูลที่ได้ล่วงหน้าจากการทำรายการของสำนักข่าวบีบีซี ไปใช้ในการซื้อขายหุ้น ทั้งนี้ รวมถึงผู้ปฏิบัติงานระดับสูงต้องแจ้งผลประโยชน์ในองค์กรอื่น ๆ และการเป็นที่ปรึกษา ซึ่งอาจมีผลต่อรายการด้วย

(11) ผลประโยชน์ส่วนตัว บุคลากรทุกคนต้องไม่รับผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อส่วนตัวหรือคนในครอบครัว / คนสนิทจากองค์กรหรือบุคคลที่อาจต้องไปติดต่อดำเนินงานด้วย ไม่ว่าผลประโยชน์นั้นจะออกมาในรูปสินค้า ส่วนลด บริการ เงินสด หรือการรับรองที่เกินขอบเขตการรับรองทางธุรกิจ

บุคลากรของสำนักข่าวบีบีซี ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ได้ปฏิบัติตามหลักการหรือจริยธรรม จึงทำให้ผลงานของสำนักข่าวบีบีซี ได้รับความเชื่อถือทั้งในระดับประเทศและระดับโลก ประเทศต่าง ๆ มักนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินงานของหน่วยงานสื่อมวลชน

6) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของบรรษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งชาติ ประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Broadcasting Company: NBC)

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีปัญหาสื่อมวลชนมาตั้งแต่ประมาณทศวรรษ 1960 จากผลงานวิจัยวิกฤตสื่อมวลชนในอเมริกา ที่กล่าวว่าคนไม่เลื่อมใสในสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนทำงานเอาใจผู้สนับสนุน และผู้คนเริ่มหันมาหาสื่อใหม่ (Kovach, Bill and Rosenstiel, Tom; 2013) สำคัญเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานอันเป็นองค์ประกอบของสื่อ หรืออุดมการณ์ของสื่อ ที่ปรากฏใน “The Elements of Journalism” อันเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนควรตระหนักและสาธารณชนพึงคาดหวัง มี 10 ประการ ดังนี้

- Journalism's first obligation is to the truth. พันธะหน้าที่แรกของการสื่อสารมวลชนคือการแสวงหาความจริง

- Its first loyalty is to citizens. ความจงรักภักดีแรกคือมีต่อประชาชนพลเมือง

- Its essence is a discipline of verification. หลักการสำคัญคือหน้าที่การตรวจสอบพิสูจน์ข้อเท็จจริง

- Its practitioners must maintain an independence from those they cover. ต้องดำรงไว้ซึ่งความเป็นอิสระจากผู้บังคับบัญชา

- It must serve as an independent monitor of power. ต้องมีอิสระในการตรวจสอบอำนาจต่าง ๆ

- It must provide a forum for public criticism and compromise. ต้องเปิดพื้นที่สำหรับสาธารณชนในการวิพากษ์วิจารณ์และประนีประนอม

- It must strive to make the significant interesting and relevant. ต้องมุ่งมั่นในการนำไปสู่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสังคม

- It must keep the news comprehensive and proportional. ต้องนำเสนอข่าวสารให้เกิดความเข้าใจและมีสัดส่วนที่เหมาะสม

- Its practitioners have an obligation to exercise their personal conscience. สื่อคือผู้ปฏิบัติการด้วยหน้าที่ที่ก่อปรด้วยความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

- Citizens, too, have rights and responsibilities when it comes to the news. ประชาชนพลเมืองมีสิทธิและความรับผิดชอบเช่นเดียวกันเมื่อตกเป็นข่าว

บริษัทการกระจายเสียงและแพร่ภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (The National Broadcasting Company: NBC) มีสถานีร่วมอีก 10 สถานี และเกือบ 200 สถานี ที่สามารถรับชมได้ในประเทศ จากการศึกษาเอกสาร พบจรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอ็นบีซี (NBC) ดังนี้ (www.nbcnews.com)

- 6.1) ไม่ปลุกปั่น สนับสนุนหรือแสดงภาพลามก อนาจาร
- 6.2) ไม่ใช่ภาษาหยาบคาย
- 6.3) ไม่สร้างความเกลียดชัง
- 6.4) ไม่เหยียดเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา สภาพร่างกาย รสนิยมทางเพศ หรือเพื่อปลุกเร้าหรือสนับสนุนให้คนอื่นทำเช่นนั้น
- 6.5) รับผิดชอบต่อสิ่งที่โพสต์ หากมีข้อผิดพลาด
- 6.6) ไม่แอบอ้างบุคคลอื่น
- 6.7) ไม่ทำร้ายหรือใช้ประโยชน์จากผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในทางใดทางหนึ่ง
- 6.8) ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้เยาว์ที่ตกเป็นข่าว ทั้งชื่อ ที่อยู่ อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ หรือชื่อโรงเรียน
- 6.9) ไม่บุกรุกความเป็นส่วนตัวของบุคคล เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น รหัสผ่านข้อมูล บัญชี หมายเลขบัตรเครดิต ที่อยู่ หรือข้อมูลการติดต่ออื่น ๆ

- 6.10) ไม่กระทำการผิดกฎหมายหรือละเมิดกฎหมายท้องถิ่นและระดับชาติที่บังคับใช้ในประเทศ
- 6.11) ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น
- 6.12) ไม่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือข่มขู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยเหตุผลใดก็ตาม
- 6.13) ไม่ทำอันตรายหรือขัดขวางคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้รายอื่นหรืออนุญาตให้ผู้อื่นเข้าถึงซอฟต์แวร์หรือข้ามการรักษาความปลอดภัยบนเว็บไซต์อย่างผิดกฎหมาย

7) จรรยาบรรณทางวิชาชีพของบริษัทกิจการกระจายเสียงแห่งออสเตรเลีย (Australia Broadcasting Corporation: ABC)

บริษัทกิจการกระจายเสียงแห่งออสเตรเลียนีมีภารกิจคือ การสร้างคุณค่าและบูรณาการวัฒนธรรมของประเทศโดยนำเสนอรายการที่หลากหลาย มีความเป็นอิสระ แตกต่างและน่าสนใจ (Inform, Educate and Entertain) มีแนวคิดหลักการ คือ ให้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษา และความบันเทิง บริษัทก่อตั้งในปี ค.ศ. 1932 โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะ Australian Broadcasting Commission เพื่อให้เป็นสถานบริการสาธารณะ ได้รับการสนับสนุนจากประเทศอังกฤษในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้านการกำกับดูแล รัฐบาลจะเป็นผู้แนะนำแต่งตั้งผู้บริหาร จำนวน 7 คน เพื่อทำหน้าที่แต่งตั้งกรรมการผู้จัดการ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติประกอบกิจการบริษัทกระจายเสียงออสเตรเลีย ค.ศ. 1983 (ABC Act 1983) เนื้อหารายการของทางสถานี ABC Radio ให้บริการตามแนวคิดหลักของแต่ละสถานีดังต่อไปนี้

- ABC Radio ให้ข้อมูลข่าวสารในระดับประเทศ
- ABC Local Radio ให้บริการข่าวสารระดับภูมิภาคและท้องถิ่น
- ABC Dig Music ดนตรีและเพลงใต้ดิน
- Triple j ดนตรีสำหรับคนรุ่นใหม่
- ABC Classic FM ดนตรีและเพลงคลาสสิก
- ABC Jazz ดนตรีและเพลงแจ๊ส
- ABC News Radio รายการข่าวเป็นหลัก
- ABC Radio Australia สื่อสารความเป็นออสเตรเลียสู่สายตาโลก และโลกในสายตาของออสเตรเลีย
- ABC Country ข่าวสารและดนตรีท้องถิ่น

ในแต่ละสถานี จะมีกลไกการตรวจสอบ โดยมีการว่าจ้างบริษัทภายนอกเพื่อสำรวจความนิยมของสถานีและรับข้อร้องเรียนโดยตรงผ่านทางจดหมาย โทรศัพท์ อีเมล นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานตรวจสอบ

(Australian Nation Audit Office: ANAO) เพื่อตรวจสอบการบริหารจัดการของสถานี โดยรายงานตรงต่อรัฐสภา

บริษัทกิจการกระจายเสียงแห่งออสเตรเลีย (Australia Broadcasting Corporation: ABC) เป็นของประเทศออสเตรเลีย การได้รับและการรักษาความไว้วางใจของประชาชนในประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติตามกฎ และความรับผิดชอบภายใต้พระราชบัญญัติ เพื่อให้บริการที่เป็นนวัตกรรมและครบวงจรในมาตรฐานที่สูงแก่ผู้ชมในประเทศและผู้ชมต่างประเทศ หลักการและมาตรฐานด้านจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ดังนี้

- 7.1) สนับสนุนหลักการพื้นฐานด้านความแม่นยำและความเป็นกลางในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน
- 7.2) ความเป็นอิสระและความซื่อสัตย์
- 7.3) เนื้อหาจะต้องสร้างในลักษณะที่เป็นที่เคารพต่อผู้ชมและคำนึงถึงมาตรฐานชุมชนในด้านต่าง ๆ
- 7.4) การรวบรวม การนำเสนอข่าว และข้อมูล มีความถูกต้องตามมาตรฐานการสื่อสารมวลชนที่เป็นที่ยอมรับ
- 7.5) มีความน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความถูกต้องของข้อเท็จจริงอย่างมาก
- 7.6) มีความพยายามอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้องตามข้อเท็จจริงทั้งหมด
- 7.7) คำนึงถึงประเภทหัวเรื่องและลักษณะของเนื้อหา ความคาดหวังของผู้ชมที่มีต่อเนื้อหา ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเชื่อมั่นของผู้ชมต่อความแม่นยำของเนื้อหา สถานการณ์เนื้อหาที่ถูกสร้างและนำเสนอ
- 7.8) ความแม่นยำ นำมาใช้ในการยืนยันความเป็นจริง ไม่ใช่เพื่อแสดงความคิดเห็น
- 7.9) พยายามอย่างสมเหตุสมผลเพื่อให้แน่ใจว่าข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญนั้นนำเสนอในบริบทที่ถูกต้อง
- 7.10) ไม่นำเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงในลักษณะที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจผิดอย่างมีนัยสำคัญ ในบางกรณี อาจต้องใช้การอธิบายที่เหมาะสม
- 7.11) หากเกิดข้อผิดพลาด ต้องรีบแก้ไขหรือชี้แจงในลักษณะที่เหมาะสม โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 7.12) รวบรวมและนำเสนอข่าวและข้อมูลด้วยความเป็นธรรม นำเสนอมุมมองที่หลากหลาย ไม่บิดเบือนมุมมองใด ๆ ไม่ชอบมุมมองหนึ่งมากกว่าอีกมุมมองหนึ่งโดยไม่สมควร
- 7.13) ผู้เข้าร่วมในเนื้อหา ควรได้รับการแจ้งให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของการมีส่วนร่วม สามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วม ในกรณีที่มีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กร ให้โอกาสที่เป็นธรรมในการตอบสนอง

7.14) การบุกรุกเข้ามาในชีวิตส่วนตัวของบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอม จะต้องเป็นธรรมดาอยู่ในความสนใจของประชาชนและขอบเขตของการบุกรุกจะต้องถูกจำกัด

7.15) เนื้อหาที่มีแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดอันตรายหรือความผิด ต้องได้รับการพิสูจน์โดยบริบทของบรรณาธิการ คำนึงถึงบริบทความพยายามในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของเนื้อหา ผ่านการใช้ป้ายกำกับหรือคำเตือนหรือคำแนะนำอื่น ๆ

7.16) หากการกระทำโดยไม่ตั้งใจหรือไม่คาดคิด เสียงหรือภาพในเนื้อหาสด อาจทำให้เกิดอันตรายหรือความผิด ควรปฏิบัติตามขั้นตอนที่เหมาะสม

7.17) การรายงานหรือแสดงให้เห็นถึงความรุนแรง โศกนาฏกรรม หรือการบาดเจ็บ จะต้องหลีกเลี่ยงการก่อความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัย พยาน หรือญาติ

7.18) กรณีที่มีเหตุผลในการแก้ไขเนื้อหาซึ่งอาจนำไปสู่การเลียนแบบ อันตรายหรือทำให้รุนแรงขึ้นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสุขภาพของบุคคลหรือสาธารณะ ความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยงเหล่านั้น โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่แสดงหรือนำเสนอ

7.19) หลีกเลี่ยงการใช้แบบแผนหรือเนื้อหาที่เลือกปฏิบัติโดยไม่ยุติธรรม

7.20) ใช้ความระมัดระวัง ดูแลศักดิ์ศรีและความผาสุกทางร่างกายและอารมณ์ของเด็กและเยาวชนผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างการมีส่วนร่วมและการนำเสนอเนื้อหา

7.21) การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในเนื้อหาที่ผลิตต้องพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะได้รับความยินยอมของทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง

7.22) ใช้มาตรการที่เหมาะสมในทุกที่ที่ทำได้ ให้เด็กและเยาวชน หรือคนที่ดูแลพวกเขา เพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชน

7.23) ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพื่อลดความเสี่ยงจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) งานวิจัยในประเทศไทย

สกุลศรี ศรีสารคาม (2557) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมในกระบวนการสื่อข่าวของสื่อไทยในยุคดิจิทัล ผลการศึกษา พบว่า หลักจริยธรรมที่ควรมีการทบทวนบทบาทในการปฏิบัติงานข่าวบนสื่อออนไลน์และสื่อสังคม ได้แก่ ประเด็นเรื่องความถูกต้อง ความเป็นกลาง การรักษาสมดุล

ความโปร่งใส จุดยืนเรื่องการแสดงออกทางความคิด บทบาทในการคัดกรองข่าวสาร และการประสานสังคม ไม่สร้างความขัดแย้ง นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์กรอบปฏิบัติที่มีอยู่ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การพัฒนากรอบจริยธรรมหรือแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมและสื่อออนไลน์ควรมีการกำหนดกรอบภาพกว้าง ควบคู่กับการให้คำอธิบายเชิงเทคนิคในการใช้งานเพื่อตอบโจทย์จริยธรรมภาพกว้าง เป็นคู่มือประกอบ เพื่อให้ ผู้ปฏิบัตินำไปปรับใช้งานได้จริง โดยการร่างกรอบจริยธรรมแนวปฏิบัติสื่อสังคมและสื่อออนไลน์ ควรใช้กรอบ ในการพิจารณา 5 เรื่อง คือ กรอบความรับผิดชอบของตนเองต่อสังคม กรอบทางวิชาชีพ กรอบข้อบังคับทาง กฎหมาย กรอบการใช้งานประสิทธิภาพของสื่อออนไลน์และสื่อสังคม กรอบเรื่องการตลาดและโมเดลทาง ธุรกิจขององค์กร และความเกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างองค์กรข่าว องค์กรวิชาชีพ และนักข่าวพลเมือง ภาคประชาชนเพื่อสร้างมาตรฐานเดียวกันในการใช้สื่อสังคมและสื่อออนไลน์ เพื่อการรายงานข่าว

เทียนทิพย์ เดียวกี (2559) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล ผลการศึกษา พบว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเปลี่ยนบทบาทและรูปแบบ การนำเสนอข่าว โดยมีช่องทางที่สื่อมวลชนสามารถรายงานข่าวได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นสื่อโซเชียลมีเดีย ต่าง ๆ ทั้งเฟซบุ๊ก (Facebook) และทวิตเตอร์ (Twitter) ซึ่งความรวดเร็วที่เกิดขึ้นนั้น ทำให้การเสนอข้อมูล ข่าวสารไม่มีความรอบคอบเท่าที่ควร นำมาซึ่งการกระทำที่ไร้จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ก่อให้เกิด ผลกระทบไปยังสาธารณชน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเกิดจากการแข่งขันด้านธุรกิจและด้านเวลา เป็นตัวกำหนดทิศทาง ในการทำงานของสื่อมวลชน จนทำให้จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนลดน้อยลง ถึงแม้ว่า จะมีองค์กรทางวิชาชีพหลัก เป็นตัวช่วยในการกำกับดูแล แต่ในส่วนของ การแก้ไขปัญหา นั้น ต้องขึ้นอยู่กับ นโยบายของแต่ละองค์กรที่ควรมีความชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม รวมไปถึงตัวผู้ปฏิบัติงาน ต้องเคารพในการทำงานของสื่อตามหลักเสรีภาพบนความรับผิดชอบต่อ

เทียนทิพย์ เดียวกี (2561) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมนักข่าวพลเมืองในการนำเสนอข่าวเด็กผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาของการนำเสนอข่าวเด็กของนักข่าวพลเมือง ในสื่อสังคมออนไลน์ 2) สร้างแนวทางจริยธรรมในการนำเสนอข่าวเด็กของนักข่าวพลเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ ที่เหมาะสม และ 3) ศึกษาแนวความคิดเห็นจากแนวทางจริยธรรมการนำเสนอข่าวเด็กของนักข่าวพลเมือง ในสื่อสังคมออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาในการนำเสนอข่าวเด็กผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของนักข่าวพลเมือง แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านการละเมิดสิทธิเด็ก ปัญหาด้านความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และปัญหาด้านความ เป็นกลาง โดยสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ได้แก่ สาเหตุที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรม

จรรยาบรรณสื่อ สาเหตุที่เกิดจากการมีข้ออ้างให้กับตัวเอง สาเหตุที่เกิดจากการขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สาเหตุที่เกิดจากการไม่มีกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร สาเหตุที่เกิดจากอิทธิพลทางการตลาดเข้ามาครอบงำ สาเหตุที่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ สาเหตุที่เกิดจากค่านิยมในสังคมและความต้องการของผู้รับสาร และสาเหตุที่เกิดจากข้อจำกัดด้านบุคลากรและเครื่องมือ

2. แนวทางจริยธรรมในการนำเสนอข่าวเด็กของนักข่าวพลเมืองในสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านรูปภาพ ด้านเสียง และด้านการได้มาของข่าว

ภาณุพงษ์ ทินกร (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลและแนวทางกำกับดูแล ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ ตระหนักถึงปัญหาจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลที่เกิดขึ้น ปัจจัยภายในองค์กรมีผลต่อปัญหาจรรยาบรรณสื่อมวลชน ได้แก่ นโยบายของบริษัทเจ้าของสื่อ บุคลากรในองค์กรระดับตัดสินใจ เช่น บรรณาธิการ และหัวหน้าข่าว มีผลมากกว่าปัจจัยภายนอก สุดท้ายคือ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ เห็นด้วยกับแนวคิดการกำกับดูแลร่วมกัน (Co - Regulation) มากที่สุด โดยเห็นควรให้มีการลงทะเบียนสื่อมวลชน และมีบทลงโทษทางกฎหมายกับสื่อมวลชนที่ไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณและจริยธรรมสื่อมวลชน

ศิริวรรณ อนันต์โท และคณะ (2557) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน ผลการศึกษาบางส่วน พบว่า สื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียนมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามจริยธรรมดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานสื่อขาดความเป็นมืออาชีพ ขาดการศึกษาฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพด้านสื่อที่เข้มแข็ง

2. สื่อมวลชนในหลายประเทศของภูมิภาคอาเซียนได้รับเงินเดือนน้อย ค่าตอบแทนต่ำ จึงมีแนวโน้มที่จะทำผิดจริยธรรมในการรับผลประโยชน์ตอบแทน

3. ระบบทุนนิยมสื่อมีผลต่อการที่สื่อมวลชนไม่สามารถปฏิบัติตามจริยธรรม / จรรยาบรรณวิชาชีพ การแข่งขันที่เข้มข้นในธุรกิจสื่อและความจำเป็นเพื่อการดำเนินธุรกิจให้อยู่รอด อาจมีส่วนบั่นทอนความมั่นคงของการยึดมั่นในอุดมการณ์สื่อมวลชนได้

4. บางประเทศ สื่อมวลชนไม่รับรู้ถึงการมีจริยธรรมวิชาชีพ เพราะต้องทำหน้าที่ตามที่พรรคการเมืองกำหนดเพื่อสนับสนุนพรรค (คอมมิวนิสต์)

5. อุดมการณ์ของสื่อมวลชนในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ทั้งในระดับปัจเจก ระดับองค์กร รวมถึงปัจจัยอื่นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หากเกิดกรณีความขัดแย้งระหว่างประเทศ สื่อมวลชนอาจไม่สามารถรักษาความเป็นกลางได้ เพราะมักจะปกป้องประเทศของตนเองมากกว่า

6. สื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียนยังขาดความร่วมมือและเวทีที่จะอภิปรายหรือถกเถียงกันอย่างจริงจัง

2) งานวิจัยต่างประเทศ

Jan Leach. (2010) ระบุประเด็นทางจริยธรรมที่เน้นเรื่องของ “ความน่าเชื่อถือ” มีประเด็นถกเถียงในยุคของการสื่อข่าวผ่านสื่อสังคม ดังนี้

1. จริยธรรมในเรื่องการนำเสนอข้อมูลส่วนตัวและขององค์กรผ่านสื่อสังคม การแสดงออกทางความคิดมีผลต่อความเป็นกลางหรือไม่

2. เป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ที่ผู้สื่อข่าวจะเผยแพร่ความเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับแหล่งข่าวประเด็นในสังคมผ่านสื่อสังคมของตนเอง

3. ในสถานะของสื่อที่ใครก็ได้สามารถนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ อะไรคือความถูกต้องในการใช้งานข้อมูลจากผู้รับสาร (User - generated content) ทั้งประเด็นข่าว เรื่องราว รูปภาพ วิดีโอ

4. การให้นักข่าวพลเมืองมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลกับองค์กรข่าว ทำอย่างไรให้เรื่องราวที่นำเสนอไม่ใช่เป็นการนำเสนอเรื่องที่อคติหรือไม่สมบูรณ์

5. การดูแลควบคุมข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่อสังคมและเว็บไซต์ทำอย่างไร

ประเด็นสำคัญเรื่องหนึ่งในการตั้งคำถามทางจริยธรรมในการใช้สื่อสังคมคือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง “ความเร็ว” และ “ความถูกต้อง” ด้วยความเร็วของการรายงานข่าวผ่านสื่อออนไลน์เพื่อตอบสนองความต้องการในการรับข่าวสารอย่างทันต่อเหตุการณ์ของผู้ใช้สื่อสังคม และสื่อออนไลน์ทำให้ประเด็นในเรื่องความถูกต้องเป็นปัญหาสำคัญ และหลายครั้งพบว่าเกิดความผิดพลาดในการให้ข้อมูลข่าวสารเพราะความเร็วประเด็นที่มีการศึกษากันคือทำอย่างไรให้สามารถรักษาความถูกต้องท่ามกลางความรวดเร็วได้ จากการศึกษาของนักคิดและการแสดงความเห็นผ่านบทความของผู้สื่อข่าวและนักวิชาการในต่างประเทศ พบว่า “การตรวจสอบข้อมูล” เป็นกระบวนการที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อชะลอความเร็วและเพิ่มความถูกต้องเที่ยงตรง

อีกประเด็นที่มีการตั้งคำถามทางจริยธรรมต่อบทบาทของสื่อคือเรื่องของบทบาทในการคัดกรองข้อมูลข่าวสารในฐานะนายทวารข่าวสาร และบทบาทในการจัดลำดับประเด็น (Agenda setting) เพราะผู้สื่อข่าว

สามารถนำเสนอข้อมูลเองโดยไม่ผ่านกองบรรณาธิการประกอบกับความเร็วและจำนวนของข้อมูลที่ไหลอยู่ในกระบวนการสื่อข่าว มีทั้งข้อมูลจริง ข้อมูลหลอก ข้อมูลที่บิดเบือนเพื่อผลประโยชน์ รวมถึงเรื่องราวที่มีจำนวนมาก ผู้สื่อข่าวจะคัดเลือกจัดลำดับความสำคัญอย่างไร ใช้เกณฑ์ใดในการตัดสินใจ ล้วนเป็นความท้าทายต่อจริยธรรมในกระบวนการสื่อข่าวทั้งในการหาข่าวและการเผยแพร่ข่าว

Dominic L. Lasorsa , Seth C. Lewis & Avery E. Holton (2012) อธิบายว่า การใช้สื่อสังคมโดยเฉพาะทวิตเตอร์ในกระบวนการสื่อข่าว มีความท้าทายต่อหลักบรรทัดฐานของสื่อมวลชน 3 เรื่อง ได้แก่ ประการแรก ความเป็นกลาง การไม่เลือกข้าง ประการที่สอง บทบาทการเป็นนายทวารข่าวสารผู้คัดเลือกและเปิดช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารกระจายไป และกำหนดวาระสำคัญของเหตุการณ์ และประการที่สาม การได้มาซึ่งข้อมูลจากแหล่งข่าว แหล่งข้อมูล การตรวจสอบและความโปร่งใสในที่มาของข้อมูล

จากลักษณะของสื่อสังคมและสื่อออนไลน์ที่สร้างการปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมนี้ ทำให้เกิดมิติของการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำข่าวมืออาชีพ นักข่าวสมัครเล่น และผู้รับสาร การปฏิสัมพันธ์ที่เป็นชุมชนข่าวทำให้เกิดการทับซ้อนกันในระยะเต็มจริยธรรมการใช้งานจริยธรรมของการรายงานข่าวบนสื่อออนไลน์และสื่อสังคมมีผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้สื่อข่าว กองบรรณาธิการ และนักข่าวพลเมือง ความคิดเห็นที่หลากหลายที่ไหลอยู่ในระบบข่าวสารทำให้เกิดคำถามตอบหาบทในการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจริยธรรมดั้งเดิม

Stephen. J.A.Ward. (2019) ศึกษาเรื่อง การปฏิวัติทางจริยธรรม (Revolution in ethic) พบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมี 3 ปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการปฏิวัติจริยธรรมสื่อ คือ

1. สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้เกิดรูปแบบการทำข่าวที่เน้นการปฏิสัมพันธ์และความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์มากยิ่งขึ้น
2. สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้พื้นที่ข่าวที่เคยเป็นพื้นที่ของผู้สื่อข่าวเท่านั้น ถูกแบ่งปันให้กับคนบนทวิตเตอร์ บล็อกเกอร์ นักข่าวพลเมือง และประชาชนทั่วไปบนสื่อสังคม (Social Media) ที่มีข้อมูลและต้องการนำเสนอข้อมูลในเชิงข่าว ข่าวหรือข้อมูลข่าวกลายเป็นมาจากทุกทิศทุกทาง
3. การพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่ออินเทอร์เน็ต มีผลต่อมิติเชิงเศรษฐกิจขององค์กรสื่อที่ทำให้องค์กรข่าว และผู้สื่อข่าวบนสื่อดั้งเดิมต้องดิ้นรนเพื่ออยู่รอด เมื่อคนอ่านย้ายไปสู่การรับข้อมูลข่าวสารบนโลกออนไลน์เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ
4. กระบวนการสื่อข่าวเปลี่ยนไปสู่การทำข่าวแบบสื่อผสม (Mix news media) ซึ่งหมายถึงการที่นักข่าวอาชีพและนักข่าวพลเมืองทำงานในการรายงานข่าวร่วมกันผ่านสื่อที่หลากหลายแพลตฟอร์ม

จากปัจจัยข้างต้น เห็นได้ว่ากรอบจริยธรรมควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของสื่อ
ด้านข่าวที่ต้องมีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ (Immediate) มีปฏิสัมพันธ์ (interactive) ให้บริการได้
ตลอดเวลา (Always on) ซึ่งจะเป็นกรอบสำหรับทั้งผู้สื่อข่าวอาชีพ (Professional journalists) และนักข่าว
สมัครเล่น (Amateurs) ในการใช้สื่อที่หลากหลายแพลตฟอร์ม ในการปฏิบัติของจริยธรรมสื่อ มองในเชิงความ
แตกต่างของวัฒนธรรม ระหว่างสื่อดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ด้วย โดยวัฒนธรรมของสื่อดั้งเดิมในเรื่องความ
ถูกต้อง การตรวจสอบข้อมูลก่อนตีพิมพ์ เผยแพร่ ความสมดุล ความเป็นกลาง และการเป็นผู้คัดกรองข่าวสาร
กับวัฒนธรรมของสื่อออนไลน์ซึ่งเน้นเรื่องความเร็ว การปฏิสัมพันธ์ ความโปร่งใส การทำงานกับนักข่าว
พลเมือง ประชาชนที่มีข้อมูล และการแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อมูลที่เผยแพร่ไปแล้ว

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” ได้จำแนกวิธีดำเนินการศึกษาตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร (Documentary analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการผลิตสื่อสตอรี่ในรูปแบบวีดิทัศน์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการดำเนินงาน แบ่งขั้นตอนออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 คือการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสื่อมวลชน ระยะที่ 2 คือการสัมภาษณ์เชิงลึก และระยะที่ 3 คือการผลิตสื่อสตอรี่ในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อใช้ในการอบรม โดยมีรายละเอียดแต่ละระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Analysis) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสารบทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ประเด็นข่าวดังในรอบปี ประเด็นข่าวจริยธรรมสื่อมวลชน เว็บไซต์จริยธรรมสื่อมวลชน เทปรายการข่าวของสำนักข่าวในประเทศไทยและสำนักข่าวต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี รัสเซีย และประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ทั้งในปรากฏในสื่อมวลชนแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ เพื่อค้นหาและรวบรวมข่าวสารที่มีลักษณะเป็นการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน (1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562) เพื่อนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกสำหรับใช้เป็นกรณีศึกษา (Case study) สำหรับศึกษาวิเคราะห์การละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งของไทยและต่างประเทศ

โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการรวบรวมและคัดเลือกการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่มีลักษณะการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน ดังนี้

1. เป็นข่าวสารที่องค์กรสื่อมวลชน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อมวลชน ออกมากล่าวผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ว่ามีลักษณะเป็นการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน

2. เป็นข่าวสารที่องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีใจองค์กรสื่อกล่าวถึงหรือออกมาเรียกร้องให้เกี่ยวกับการละเมิดจริยธรรมของสื่อมวลชน

3. สืบมาจากประเด็นข่าวดังที่เกิดขึ้นในช่วง 1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562 ที่มีลักษณะการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารที่มีลักษณะเป็นการละเมิดจริยธรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน 15 ข้อ ที่ได้จากการวิเคราะห์หลักจริยธรรมสื่อมวลชนของประเทศไทย และต่างประเทศ ดังนี้

3.1 การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร

3.2 ความสมดุลและเป็นธรรม / ความเป็นธรรมเสมอภาค

3.3 ประโยชน์สาธารณะ

3.4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

3.5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม

3.6 ประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง

3.7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน / ชื่อตรงต่อ

จรรยาบรรณ

3.8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

3.9 การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง

3.10 การเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

3.11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

3.12 การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือเหตุร้ายแรง

สะท้อนจิตใจ

3.13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

3.14 ความเป็นกลาง ไม่ลำเอียงและความหลากหลายในความคิดเห็น

3.15 ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

โดยกรณีศึกษาแต่ละข่าว รวมสื่อออนไลน์ไปด้วยแล้ว ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และขอบเขตการวิจัย ไม่รวมสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มภาคประชาชน จึงปรากฏข่าวทั้งที่นำเสนอข่าวสื่อโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์

ระยะที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แหล่งข้อมูลการศึกษาได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยในขั้นตอนนี้แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1) การคัดเลือกกรณีศึกษาการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ที่ละเมิดจริยธรรม จรรยาบรรณในประเทศและต่างประเทศที่ผ่านมาในระยะเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข้อมูลจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องข่าววิทยุโทรทัศน์และข่าวออนไลน์ เพื่อคัดเลือกกรณีศึกษาการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวนไม่น้อยกว่า 25 ข่าว จากข่าวที่ผู้วิจัยสรุปคัดเลือกมาในระยะที่ 1 หรือจากการแนะนำข่าวอื่น ๆ ที่ต้องการเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาในขั้นตอนต่อไป

2) วิเคราะห์เนื้อหาข่าว รูปแบบ และลักษณะการละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวสารและวิชาชีพสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ของประเทศไทยและของต่างประเทศ และออกแบบการนำเสนอสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ จากกรณีศึกษาที่ถูกคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า 25 กรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจงกับ ผู้บริหารองค์กรสื่อ บรรณาธิการข่าว สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ประจำประเทศไทย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวนทั้งสิ้น 26 คน เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการละเมิดจริยธรรมสื่อ และมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศประเด็นปัญหา สาเหตุ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันมิให้เกิดการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

ระยะที่ 3 การผลิตสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อใช้ในการอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สะท้อนมุมมอง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

3.2 กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีการเก็บข้อมูลตามเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องข่าววิทยุ ข่าวโทรทัศน์ และข่าวออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน โดยการให้ยกตัวอย่างข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมสื่อ ไม่น้อยกว่า 25 กรณีศึกษา จำนวน 3 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

1.1) อาจารย์บรรยงค์ สุวรรณผ่อง ประธานกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

1.2) คุณพีระวัฒน์ โชติธรรมโม นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

1.3) คุณก้าวโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ (ต.ค. 2561 - ก.ย. 2562)

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารองค์กรสื่อ บรรณาธิการข่าว สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวต่างประเทศ ประจำประเทศไทย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวนทั้งสิ้น 26 คน สัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและมุมมองของการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในแต่ละกรณี que เลือกมาในขั้นตอนที่ 1) โดยมีรายชื่อ ดังนี้

2.1) ผู้บริหารองค์กรสื่อ จำนวน 6 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

(1) คุณกนกพร ประสิทธิ์ผล ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาสื่อใหม่ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (สสท.) / ที่ปรึกษาสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

(2) คุณกฤษพงษ์ ฉายประเสริฐ รักษาการบรรณาธิการบริหารของสำนักข่าวไทย (ช่อง MCOT HD)

(3) คุณนิรันดร์ เยาวภา บรรณาธิการผู้จัดการออนไลน์

(4) คุณทัศนสุมา สมานมิตร บรรณาธิการข่าวเฟซบุ๊กอีจัน (Facebook อีจัน)

(5) คุณเสาวลักษณ์ วัฒนศิลป์ บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

(6) คุณอลงกรณ์ เหมือนดาว บรรณาธิการรายการข่าว 3 มิติ (ช่อง 3 HD)

2.2) นักวิชาการ จำนวน 4 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

(1) ผศ. ดร. วรชัย คุรุจิต รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(2) ผศ. สกฤตศรี ศรีสารคาม หัวหน้าสาขาวารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนท์ คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

(3) รศ. พันตำรวจโทหญิง ดร. ศิรวรรณ อนันต์โท ประธานหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหาร กิจการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(4) ดร. ชวพร ธรรมนิตยกุล อาจารย์ประจำวิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

2.3) สื่อมวลชน จำนวน 5 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

(1) คุณมนัสวรรณ หลินพันธุ์ ผู้ช่วยหัวหน้าบรรณาธิการ รักษาการรองหัวหน้าบรรณาธิการข่าว (ช่อง 7HD)

(2) คุณอมรรัตน์ มหิทธิรักษ์ ผู้ดำเนินรายการข่าวเจาะลึกทั่วไทย Inside Thailand (ช่อง MCOT HD)

(3) คุณบุญรัตน์ อภิชาติไตรสรณ์ ผู้สื่อข่าวอิสระ / กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

(4) คุณวัชรินทร์ เศรษฐภูถัน หัวหน้ากองข่าวต่างประเทศ ฝ่ายข่าวต่างประเทศ, ผู้ประกาศข่าวต่างประเทศ, ผู้ดำเนินรายการโทรทัศน์ สำนักข่าวไทย (ช่อง MCOT HD), ผู้ดำเนินรายการวิทยุ FM 96.5

(5) คุณอรรณณ กริมวิรัตน์กุล (ซูตี) ผู้จัดการส่วนสร้างสรรค์รายการข่าว สำนักข่าวไทย (ช่อง MCOT HD)

2.4) ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ จำนวน 6 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

(1) คุณพีระวัฒน์ โชติธรรมโม นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

(2) คุณบรรยง สุวรรณผ่อง ประธานกรรมการจริยธรรมวิชาชีพ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

(3) คุณก้าวโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ (ต.ค. 2561 - ก.ย. 2562)

(4) คุณโกศล สงเนียม ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

(5) คุณเอกนิษฐ์ มาโนชยวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท สารคดีจำกัด (รายการเรื่องจริงผ่านจอ (ช่อง 7HD)

(6) คุณพีรพล อนุตรโสทธิ รักษาการผู้จัดการศูนย์ข่าวก่อนแซร์ สำนักข่าวไทย (ช่อง MCOT HD)

2.5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวน 5 คน ตามรายชื่อ หรืออาจเป็นผู้แทนขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลได้

(1) ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ เลขาธิการมูลนิธิสื่อมวลชนศึกษา / นักวิชาการอิสระ

(2) คุณสุภิญญา กลางณรงค์ นักกิจกรรมด้านสื่อ / อดีตกรรมการ กสทช.

(3) คุณสถาพร อารักษ์วทนะ นักวิชาการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

(4) คุณประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ ผู้อำนวยการบริหารสถาบันอิศรา

(5) คุณพชรพรรษ์ ประจวบลาภ เลขาธิการ สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย

3.3 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) โดยการประเมินผลการดำเนินงานจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการผลิตสื่อสตัททัศน์ในรูปแบบวีดิทัศน์ นำมาจัดประเภทข้อมูล จากนั้น ดำเนินการวิเคราะห์ด้วยการตีความและเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

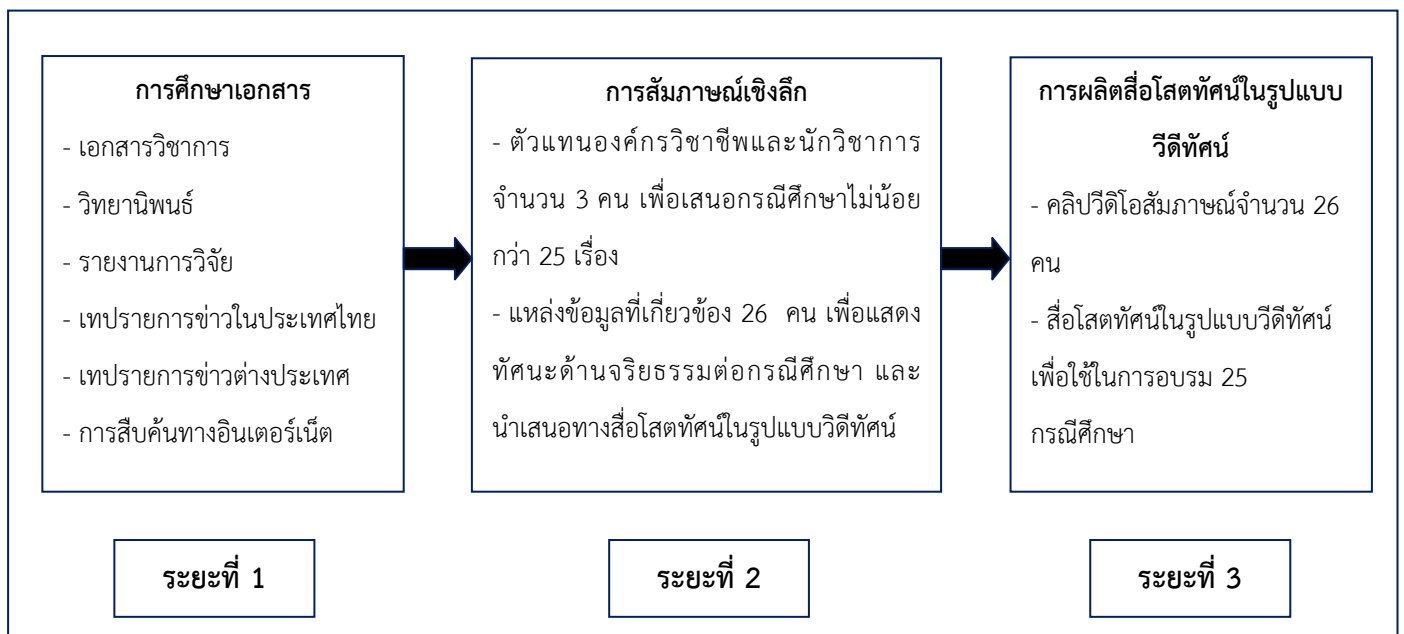
3.4 ระยะเวลาและแผนการดำเนินงาน

โครงการ ฯ นี้ มีระยะเวลา 6 เดือน (22 มิถุนายน 2562 ถึง 18 ธันวาคม 2562) มีการแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสาร ระยะที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องข่าววิทยุ ข่าวโทรทัศน์ และข่าวออนไลน์ ที่จะเกิดจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวน 3 คน และผู้บริหารองค์กรสื่อ บรรณาธิการข่าว สื่อมวลชน ผู้สื่อข่าวต่างประเทศประจำประเทศไทย นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวน 2 คน และระยะที่ 3 การผลิตสื่อสตัททัศน์ในรูปแบบวีดิทัศน์ ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ระยะเวลาและแผนการดำเนินงาน

เดือนที่ รายละเอียด	1	2	3	4	5	6
กำหนดแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย แนวคิด รูปแบบ วิธีการดำเนินงาน ขั้นตอน และระยะเวลาในการดำเนินงาน						
การศึกษาเอกสาร						
การสัมภาษณ์เชิงลึก						
วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการผลิตสื่อทัศนในรูปแบบวีดิทัศน์						
ผลิตสื่อทัศนในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อใช้ในการอบรม						
รวบรวมเอกสาร จัดพิมพ์รูปเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์						

3.5 กรอบการดำเนินงาน

ผลการศึกษา

ในการดำเนินโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” ได้แบ่งผลตามประเด็นที่ศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในการศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากเอกสาร บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสื่อมวลชน รวมถึงเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับจริยธรรมสื่อมวลชน โดยจริยธรรมสื่อมวลชนในการศึกษา เป็นสื่อมวลชนแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ ไว้ว่า การกำหนดข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องครอบคลุมเนื้อหาสาระในเรื่องดังต่อไปนี้

- ความเที่ยงตรง ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม
- ความเป็นอิสระของวิชาชีพ และความรับผิดชอบต่อสาธารณชน
- การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล
- การคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากรายการที่แสดงออกถึงความรุนแรง การกระทำอันผิดกฎหมายหรือศีลธรรม อบายมุข และภาษาอันหยาบคาย
- การปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายและผู้ที่อยู่ในภาวะเศร้าโศก
- การจ่ายเงินแก่แหล่งข่าว การรับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อให้เสนอข่าว หรือมีส่วนร่วมในการกระทำใด อันทำให้ขาดความเป็นธรรมและความเป็นอิสระของวิชาชีพ
- การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

จากข้อบังคับด้านจริยธรรมของวิชาชีพตามพระราชบัญญัติองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพ
สาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) พ.ศ. 2551 นั้น เมื่อทำการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติและ
ข้อบังคับเกี่ยวกับหลักจริยธรรมสำหรับวงการวิชาชีพสื่อมวลชนไทยจากองค์การสื่อมวลชนต่าง ๆ
โดยเฉพาะกับองค์กรสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ อาทิ

- คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน
คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)
- ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2559
- ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์
พ.ศ. 2553
- ระเบียบ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพของสมาชิกสมาคม
นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2555
- ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วย จริยธรรมของ
วิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและการเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2552 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558 (ส.ส.ท.)
- ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ว่าด้วยจริยธรรมและจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพข่าว
บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
- หลักจริยธรรมของคนข่าวเครือเนชั่น หมวด 2 ว่าด้วยเรื่องจริยธรรมของสื่อในเครือเนชั่น
- แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคม
ออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553
- แนวปฏิบัติและคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าว ภาพข่าว และการถ่ายทอดสด ของสมาชิกรวม
ผู้ผลิตข่าวออนไลน์ พ.ศ. 2555

จากการศึกษารายละเอียดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน โดยมี
รายละเอียด ดังนี้

1.1) หลักความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร ต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนอ
ข่าวสารที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เที่ยงตรงของแหล่งข่าว และเนื้อหาสาระของข่าวสาร
โดยปราศจากอคติ ความลำเอียง การชี้นำ การบิดเบือนข่าวสาร ตลอดจนการตรวจสอบและเปิดเผยแหล่งที่มา
ของสารอย่างถูกต้อง รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 หลักความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแล ตนเองในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ของ สำนักงาน กสทช.	- การนำเสนอข่าวหรือข้อมูล ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เทียบตรง แหล่งข่าว แหล่งข้อมูล ใช้ภาษาและเนื้อหา วิธีการหรือรูปแบบการนำเสนออย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และมีการตรวจสอบ ตรวจสอบก่อนนำเสนอ - การรายงานข่าว หรือเหตุการณ์ ต้องรายงานตามความเป็นจริง ไม่สอดแทรกความคิดเห็น หรือบิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่ชี้นำ ไม่สร้างความเข้าใจผิด และไม่ทำให้ผู้ชมผู้ฟังตื่นกลัวเกินเหตุ - การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริง และ ข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงหรือกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล - ผู้ประกอบวิชาชีพด้านข่าวและรายการ ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และเชื่อถือกับผู้ที่ตกเป็น แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้แสดงความเห็น รวมถึงผู้ชมผู้ฟังรายการ
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรม แห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องตรวจสอบและไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากข้อเท็จจริง - ต้องละเว้นการเสนอข่าวด้วยความลำเอียงหรือมีอคติเป็นเหตุให้ข่าวนั้นบิดเบือนอันอาจ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในข่าวและความเข้าใจผิดในสังคม - ต้องไม่พาดหัวข่าวและความน่าเชื่อถือไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญ หรือเนื้อหาหลักของข่าว
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย	- ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณชนตามหลักวัตถุประสงค์ด้วยความถูกต้อง เทียบตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรม โดยปราศจากอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ โทษาคติ ภยากติ และโมหาคติ - หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้ง ที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าว
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย	- นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วยความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรม
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะ แห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- การนำเสนอข่าวหรือข้อมูล ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เทียบตรง โดยการเลือก แหล่งข่าว แหล่งข้อมูล การใช้ภาษา กำหนดเนื้อหา และวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ ต้อง ดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง มีการตรวจสอบ ตรวจสอบเห็นหลักปฏิบัติสำคัญ - การรายงานข่าว หรือเหตุการณ์ ต้องรายงานตามความเป็นจริง ไม่สอดแทรกความคิดเห็น หรือบิดเบือน ไม่คาดเดา ไม่ชี้นำ ไม่สร้างความเข้าใจผิด และไม่ทำให้ผู้ชมผู้ฟังตื่นกลัวเกินเหตุ - การรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ปัจจุบันต้องแยกแยะให้ชัดเจนระหว่างข้อเท็จจริง และ ข้อคิดเห็น เนื้อหาข่าวกับการวิเคราะห์ตีความ เหตุผลที่แท้จริงหรือกล่าวอ้างว่าเป็นเหตุผล - ผู้ประกอบวิชาชีพด้านข่าวและรายการ ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และเชื่อถือกับผู้ที่ตกเป็น แหล่งข่าว ผู้ร่วมรายการ ผู้แสดงความเห็น รวมถึงผู้ชมผู้ฟังรายการ - การนำเสนอข่าวหรือรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ สืบเชื้อสาย ต้องนำเสนออย่างถูกต้อง ข้อเท็จจริงครบถ้วน ไม่บิดเบือนหรือนำเสนอในลักษณะสร้างความขัดแย้ง ต้องไม่นำเสนอใน ลักษณะดูหมิ่นหรือสร้างตราเชิงลบ อคติ เหมารวมชาติพันธุ์ หรือทำให้กลายเป็นเรื่องตลก

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การนำเสนอข่าวต้องยึดถือข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ ต้องตรวจสอบข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง ครบถ้วนอย่างรอบด้าน - การนำเสนอข่าวต้องปราศจากความคิดเห็นส่วนตัว อคติ ความลำเอียง ทั้งโดยเปิดเผยและ แอบแฝง - การนำเสนอข่าวต้องไม่นำเสนอข่าวลือหรือข่าวที่ปราศจากแหล่งข่าวอ้างอิง - การนำเสนอข่าวต้องไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อเนื้อหาข่าว - วิธีการได้มาซึ่งข่าว ภาพข่าว หรือข้อมูลประกอบข่าว ต้องกระทำโดยคำนึงถึงมาตรฐาน จริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครือข่าย	- การรายงานข่าวต้องเสนอเฉพาะข้อเท็จจริงให้ครบถ้วน รอบด้าน และต้องตรวจสอบความ ถูกต้องก่อน - ผู้สื่อข่าวตลอดจนบรรณาธิการข่าวที่เกี่ยวข้องต้องแสดงความพยายามในการให้เป็น ธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง - การพาดหัวข่าวและโปรยข่าว ต้องไม่ใช้คำพูดจนเกินจากข้อเท็จจริงในข่าว - ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินเลยจากความเป็นจริง และภาพ ทุกภาพที่จะนำลงตีพิมพ์หรือออกอากาศต้องเป็นภาพที่ได้จากสถานที่หรือเหตุการณ์จริง เท่านั้น ภาพหรือข่าวจะเป็นภาพที่มีการตัดต่อ ต่อเติม หรือตกแต่งไม่ว่าจะเป็นการทำด้วยมือ หรือกระบวนการคอมพิวเตอร์กราฟิกใด ๆ ไม่ได้โดยเด็ดขาด - ไม่เสนอข่าวหรือภาพด้วยความลำเอียง หรือมีอคติส่วนตัวเป็นที่ตั้งหรือแอบแฝง - ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นส่วนตัวลงในข่าว
แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของสื่อมวลชน	- ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติตามข้อบังคับ จริยธรรมแห่ง วิชาชีพสื่อมวลชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะความถูกต้อง (Accuracy) สมดุล (Balance) และ การใช้ภาษาที่เหมาะสม - ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ผู้ใช้งานพึงระมัดระวังการนำเสนอข่าวและการแสดงความ คิดเห็นที่อาจนำไปสู่การละเมิดจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเช่นเดียวกัน - ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงแยก “ข่าว” กับ “ความเห็น” ออกจากกันอย่างชัดเจน พึง ระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้นบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และพึงระการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวซ้ำ

1.2) หลักความสมดุลและเป็นธรรม ซึ่งให้ความสำคัญต่อการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่าง เป็นธรรม โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารข้อเท็จจริง ตรงไปตรงมาและคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มีส่วน ได้ส่วนเสียในข้อเท็จจริงของข่าวนั้น ๆ ทั้งผู้ตกเป็นข่าว และผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร หากมีการนำเสนอหรือเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขออภัยในความผิดพลาด

ดังกล่าว โดยต้องให้ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสชี้แจงและแสดงข้อเท็จจริงโดยเท่าเทียมกัน รายละเอียดดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 หลักความสมดุลและเป็นธรรม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- การรายงานข่าวหรือการผลิตรายการโดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่มีความขัดแย้งสูงต้องนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน สมดุลและเป็นธรรม - ต้องเปิดเผย ตรงไปตรงมา และซื่อสัตย์ต่อผู้ตกเป็นข่าว ผู้ให้ข่าว ผู้ร่วมรายการ รวมทั้งผู้ชม ผู้ฟังรายการ ต้องแจ้งสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ เหตุที่เผชิญ เชิญในฐานะ / ตำแหน่ง / บทบาทใด รูปแบบรายการสดหรือบันทึกเทป ชื่อรายการ วันและเวลาในการออกอากาศ
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย - ต้องเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงเมื่อข่าวที่นำเสนอมีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กร หรือได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแล้ว - ต้องให้ความเที่ยงธรรมเมื่อบุคคลหรือองค์กรที่ถูกพาดพิงเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์นั้น ไม่ถูกต้องหรือผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าวและเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว - การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว - การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวนั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น - ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม - ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- การรายงานข่าวหรือการผลิตรายการโดยเฉพาะประเด็นสำคัญที่มีความขัดแย้งสูงต้องนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน สมดุลและเป็นธรรม ในกรณีที่องค์การและ / หรือบุคลากรขององค์การกลายเป็นข่าว นักข่าวหรือผู้นำเสนอรายการต้องรายงานหรือนำเสนออย่างซื่อตรง ถูกต้อง ไม่ลำเอียง และไม่ถือพวกพ้อง

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- ผู้ปฏิบัติงานต้องเคารพสิทธิของบุคคลในการปฏิเสธการให้สัมภาษณ์หรือการร่วมรายการ และต้องใช้วิจารณญาณในการแจ้งการปฏิเสธในรายการ ซึ่งการปฏิเสธดังกล่าวต้องไม่เป็นเหตุให้ยับยั้งการเชิญบุคคลอื่นหรือคู่กรณีที่มีประเด็นขัดแย้งกันมาออกอากาศหรือมาแสดงทัศนะ ในกรณีเช่นนี้ผู้สัมภาษณ์ต้องทำหน้าที่อย่างเป็นธรรม - การนำเสนอข่าวหรือรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ จะต้องไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุของเพศ วัย เชื้อชาติ ชนชั้น หรือละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะต้องนำเสนอด้วยความเคารพสิทธิและนำเสนออย่างเคารพในความแตกต่าง หลากหลาย เท่าเทียม เสมอภาค ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ ภูมิลำเนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความคิด ภาษา เครื่องแต่งกาย สัญลักษณ์ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องในทางชาติพันธุ์ - การนำเสนอข่าว หรือรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ปฏิบัติงานต้องพึงตระหนักในการสร้างความสมดุลระหว่าง เสรีภาพในการพูดการแสดงความคิดเห็น ที่ไม่กระทบสิทธิผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อสังคม พิจารณาชั่งน้ำหนัก ผลดี ผลเสีย ผลกระทบ อันเกิดมาจากการนำเสนอเนื้อหาข่าวและรายการ - การนำเสนอเนื้อหารายการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป เปลี่ยนแปลง ปกป้อง พิทักษ์ รักษา สถาบันพระมหากษัตริย์ในรายการ หรือข่าวพึงกระทำด้วยหลักการมาตรฐานวิชาชีพสื่อ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง สมดุล เป็นธรรม และคำนึงถึงขอบเขตเสรีภาพของการพูดที่อยู่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การเสนอข่าวให้คำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อเท็จจริงของข่าวนั้น โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามสมควร - ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครื่องเนชั่น	- การเสนอข่าวหรือภาพที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล คณะบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องพยายามให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสชี้แจงและแสดงข้อเท็จจริงด้วย - ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเท่าเทียมกัน
แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของสื่อมวลชน	- การนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเกิดความผิดพลาด จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลหรือองค์กรอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต้องดำเนินการแก้ไขข้อความที่มีปัญหาโดยทันที พร้อมทั้งแสดงถ้อยคำขอโทษต่อบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ต้องให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบมีโอกาสชี้แจงข้อมูลข่าวสารในด้านของตนด้วย

1.3) หลักประโยชน์สาธารณะ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์แห่งสาธารณะเป็นสำคัญ ห้ามใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ รายละเอียดดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 หลักจริยธรรมสาธารณะ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องนำเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป ด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ - พึงนำเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น และเนื้อหาทั่วไป โดยตระหนักถึงความสำคัญและอรรถประโยชน์ของข่าวต่อสาธารณะ และไม่นำเสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อหรือเร้าอารมณ์ให้คนสนใจในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- นำเสนอข่าวหรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์สาธารณะ ด้วยความถูกต้องครบถ้วน เป็นธรรม
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การนำเสนอข่าวต้องคำนึงถึงศีลธรรม วัฒนธรรม ความสงบเรียบร้อยของสังคมและประโยชน์สาธารณะ
หลักจริยธรรมของคนข่าวเครื่องเขียน	- ข่าวทุกเรื่องต้องนำเสนอเพื่อประโยชน์ของสาธารณะเป็นสำคัญ ห้ามใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแสดงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

1.4) หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล การนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ของสื่อมวลชนต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าว โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ สุขภาพ ฐานะของบุคคล รายได้ การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ตกเป็นข่าว รายละเอียดดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน การผลิตรายการในทุกประเภทและรูปแบบ ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สุขภาพ ฐานะของบุคคล รายได้ การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพศสภาพ เพศวิถี ต้องดำเนินการโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ของประชาชน ความเหมาะสมกับค่านิยมของสังคมและเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา - การนำเสนอเนื้อหาที่อาจละเมิดความเป็นส่วนตัว และ / หรือทำร้ายความรู้สึกของบุคคล รวมถึงการนำเสนอเรื่องราว พฤติกรรมของบุคคลสาธารณะ ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม จะทำได้ก็ต่อเมื่อได้พิจารณาแล้วว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการรับรู้ข่าวนั้น ๆ - การรายงานข่าวหรือเปิดเผยภาพผู้ที่มีความทุกข์ ผู้ประสบภัยจากหายนะ อยู่ในภาวะยากลำบาก ทุกข์ทรมาน และผู้ป่วย ต้องดำเนินการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ นำเสนออย่างเหมาะสมและระมัดระวัง
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องเสนอข่าวโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีอัตลักษณ์แตกต่างในสังคม - ต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ่วง - พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ - พึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป ต่อสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือมีความรุนแรง อันเป็นการสร้างหรือเพิ่มความหวาดระแวงที่มีอยู่แล้วในชุมชนหรือสังคม - พึงระมัดระวังการเสนอข่าว ภาพข่าว ความเห็น หรือเนื้อหาทั่วไป อันเป็นการไม่เคารพต่อเชื้อชาติ ศาสนา และชาติพันธุ์ - พึงหลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพ หรือภาษาที่สื่อความหมายเชิงเหยียดหยาม หรืออยู่ในข่ายประทุษร้าย หรือแสดงนัยเชิงลบ
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง - การได้มาหรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พึงใช้วิธีการที่สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูก เหยียดหยามผู้อื่น
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- เคารพสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- การปฏิบัติงานในทุกขั้นตอน การผลิตรายการในทุกประเภทและรูปแบบ ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคล กลุ่มบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ เพศสภาพ เพศวิถี ต้องดำเนินการอย่างเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ของประชาชน แต่ต้องมีเหตุผลและคำนึงถึงความเหมาะสมกับบรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม และเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา - การนำเสนอเนื้อหาที่อาจล่อลวงละเมิดความเป็นส่วนตัว และ / หรือ ทำร้ายความรู้สึกของบุคคลรวมทั้งการนำเสนอเรื่องราวหรือพฤติกรรมของบุคคลสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวมหรือคนจำนวนมากจะกระทำได้เมื่อพิจารณาถี่ถ้วนแล้วว่า ผลประโยชน์ของมหาชนในการรับรู้ข่าวสารนั้นมีน้ำหนักมากกว่า - การรายงานข่าวหรือภาพที่เปิดเผยให้เห็นผู้ที่อยู่ในความทุกข์โศก ผู้ได้รับภัยจากหายนะ ผู้ที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ทุกข์ทรมาน รวมทั้งผู้ป่วย ต้องดำเนินการอย่างเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และนำเสนออย่างเหมาะสมและระมัดระวัง - การนำเสนอข่าวหรือรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ต้องดำเนินการอย่างเคารพต่อหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ในการที่จะคิด เชื่อ ยึดถือปฏิบัติตามแนวทางศาสนานั้น ๆ และหมายรวมถึงความเชื่อส่วนบุคคล ที่จะสอนสั่ง ปฏิบัติและเฝ้าดูอย่างเคารพความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของศาสนาหรือนิกายในศาสนาต่าง ๆ ต้องได้รับการอธิบาย นำเสนออย่างถูกต้อง ต้องไม่นำเสนอในลักษณะบิดเบือน เป็นเท็จ หรือเพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ หรือความมั่งงายได้สาระ
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การนำเสนอข่าวต้องไม่ละเมิดศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ และให้ความคุ้มครองต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครือเนชั่น	- ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ ต้องหลีกเลี่ยงการล่อลวงละเมิดศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส - การนำเสนอข่าวต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหาย - ข่าวที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือมีผลถึงลัทธิความเชื่อของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะต้องผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างถี่ถ้วนก่อน หากไม่สามารถกระทำได้ พึงงดเว้นการเสนอข่าวนั้น
แนวปฏิบัติ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของสื่อมวลชน	- ในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงระมัดระวังการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเด็กและสตรี ภาพอุจาด ลามก อนาจาร หวาดเสียว และรุนแรง
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของ สมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงหลีกเลี่ยง การถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพ ข้อมูลส่วนบุคคล ศักดิ์ศรีศรีความเป็นมนุษย์ ความแตกต่างและความหลากหลายด้าน เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม

1.5) หลักความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล กลุ่มและพรรคทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเคลื่อนไหวกดดัน เพื่อให้สาธารณชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย กองบรรณาธิการ หรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการต้องมีความเป็นอิสระในการคัดเลือกประเด็น การกำหนดเนื้อหา และวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ ต้องรักษาเอกสิทธิความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานอย่างค้ำประกันถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์กร สถานี และรายการเป็นสำคัญ รายละเอียดดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 หลักความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล กลุ่มและพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเคลื่อนไหวกดดันต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมั่นใจในความเป็นอิสระและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย - กองบรรณาธิการหรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องรักษาความเป็นอิสระในการทำงานโดยค้ำประกันถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์กรและรายการขององค์กรเป็นสำคัญ - กรณีที่มีความผิดพลาด และความเสียหายจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารรายการจากองค์กร ผู้ประกอบวิชาชีพต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความผิดพลาดทันทีโดยไม่รอช้า ด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามลำดับ เช่น การขอโทษผู้เสียหาย การแก้ไขข้อเท็จจริง การให้สิทธิในการแสดงข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย ในรายการเดียวกัน สัดส่วนพื้นที่เนื้อหาที่เหมาะสมแก่การเยียวยาความเสียหายนั้น - กรณีที่นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้ายทารุณ จากภาพข่าวอาชญากรรมที่มีความน่ากลัว หวาดเสียว ควรมีการแจ้งเตือนต่อผู้ชมก่อนว่าภาพข่าวหรือเนื้อหาที่จะได้รับขมนั้นอาจมีระดับความรุนแรง ผู้ชมที่มีความเสี่ยงโปรดหลีกเลี่ยง
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล กลุ่มและพรรคทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเคลื่อนไหวกดดัน เพื่อให้สาธารณชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระและความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย - กองบรรณาธิการ หรือผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการต้องมีความเป็นอิสระในการคัดเลือกประเด็น การกำหนดเนื้อหา วิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ โดยสามารถอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจอย่างสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อองค์กรต่อสาธารณะ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- กองบรรณาธิการหรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องรักษาเอกสิทธิ์ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานอย่างคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชม ผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์การ สถานี และรายการ เป็นสำคัญ - ผู้บริหารด้านข่าวและด้านรายการ พนักงาน และผู้ปฏิบัติงานต้องการผลิตและการเผยแพร่รายการขององค์การ ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการกำหนดทิศทางการให้บริการขององค์การให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างแท้จริง - ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความโหดร้าย ทารุณ การกระทำที่ชั่วร้าย และการกระตุ้นความแตกแยก ความเกลียดชังและความรุนแรง

1.6) หลักประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง

ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ข้อความหรือตรรกะที่หือสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า และการส่งเสริมการขายในรายการข่าว แต่หากต้องนำเสนอจำเป็นต้องปิดบังชื่อ ยี่ห้อ และสัญลักษณ์ของสินค้านั้น ตลอดจนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่นำเสนอหรือรายงานข่าวสารที่เป็นลักษณะของโฆษณาแฝง หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อรายได้เปรียบทางธุรกิจ ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวไม่ควรเป็นพรีเซนเตอร์ (Presenter) ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ รายละเอียดตาราง 4.6

ตาราง 4.6 หลักประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง ของสื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ข้อความหรือตรรกะที่หือสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า และการส่งเสริมการขายในรายการข่าว - การนำเสนอชื่อหรือตราสัญลักษณ์ของสินค้า อาจทำได้เมื่อจำเป็นเพื่อการรายงานข่าวหรือรายการ แต่ต้องปิดบังชื่อ ยี่ห้อ และสัญลักษณ์ เว้นแต่สินค้าหรือบริการนั้นเป็นข่าวหรือภาพชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์ไม่ได้โดดเด่น ชัดเจน ไม่ส่อว่าตั้งใจนำเสนอ - ในกรณีที่ต้องทำงานกับผู้ผลิตภายนอก พนักงานต้องทำหน้าที่ของตนเองอย่างซื่อสัตย์ ไม่มีประโยชน์แอบแฝง แต่คำนึงถึงคุณภาพรายการที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะ ประโยชน์ที่สาธารณะพึงจะได้รับ การใช้จ่ายที่คุ้มค่า การตอบสนององพันธุกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ - ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องไม่นำเสนอข่าว รายงานหรือรายการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวในทุกกรณี หรือเพื่อได้เปรียบทางธุรกิจ การเมือง รวมทั้งไม่ใช่ข่าว รายงานหรือรายการขององค์กรเพื่อเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง - ผู้ประกาศ ผู้ดำเนินรายการที่มีผลงานหรือปรากฏทางหน้าจอโดยเฉพาะรายการข่าวที่เป็นที่

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	รู้จักอย่างกว้างขวาง ไม่ควรเป็นพรีเซนเตอร์ (Presenter) ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ เพราะภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือจากการรายงานนำเสนอข่าว จะถูกใช้ไปในทางการรับรองทางน่าเชื่อถือของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ - ต้องไม่ให้การโฆษณาใด ๆ กระทบต่อความอิสระของกองบรรณาธิการในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในรายการ รายงานข่าว ต้องคงไว้ซึ่งความอิสระ เสรีภาพที่จะเสนอข้อเท็จจริงแก่สาธารณะ ไม่เอาเรื่องผลประโยชน์ตอบแทนบุญคุณ การสนับสนุนของบริษัทเอกชน รัฐ รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มาเป็นเหตุผลอธิบายสาเหตุที่ไม่นำเสนอข่าวสารที่ประชาชนควรมีสิทธิที่จะรับรู้
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม - ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่าหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้การกระทำหรือไม่วินิจฉัยคดีอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน - พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์หรือตำแหน่งเพื่อให้การกระทำหรือไม่วินิจฉัยคดีอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน - ต้องแสดงให้เห็นชัดว่า บทความข้อเขียนที่ตีพิมพ์เป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นไม่ได้ - พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม และพึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณะ - พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้นเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่มโน
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง - ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกันการนำเสนอหรือเผยแพร่งดงามทันที
ระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- ผู้บริหารด้านข่าวและด้านรายการ พนักงานและผู้ปฏิบัติงานต้องไม่นำเสนอข่าว รายงานหรือจัดหาและผลิตรายการเพื่อเอื้อประโยชน์อย่างเปิดเผยหรืออย่างแอบแฝง หรือเพื่อสร้างความได้เปรียบทางธุรกิจหรือทางการเมือง แก่บุคคล กลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานใด รวมทั้งไม่ใช้ข่าว รายงานหรือรายการขององค์การเป็นสื่อแลกเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ตนและพวกพ้อง

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- ผู้ปฏิบัติงานต้องหลีกเลี่ยงหรือใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบในการนำเสนอภาพ ข้อความ หรือสัญลักษณ์ของสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า การส่งเสริมการขาย - การนำเสนอชื่อหรือสัญลักษณ์ของสินค้าและบริการเพื่อธุรกิจการค้า อาจทำได้เมื่อมีความจำเป็นเพื่องานข่าวหรือรายการ แต่ต้องปิดบัง ชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์ เว้นแต่สินค้าหรือบริการนั้น ๆ เป็นข่าว หรือ ภาพ ชื่อ ตราสินค้า สัญลักษณ์นั้นเป็นพื้นหลังที่ไม่โดดเด่น ชัดแจ้ง และไม่สื่อว่าเป็นการเจตนา หรือการหลีกเลี่ยงเป็นเหตุสุจริต - พนักงานหรือผู้ได้รับมอบหมายให้ตัดสินใจในนามองค์กรเพื่อคัดเลือกผู้ผลิตอิสระ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ไม่แอบแฝงผลประโยชน์ทั้งของตน ครอบครัวและพวกพ้อง ต้องตัดสินใจอย่างไม่เลือกปฏิบัติ แต่ใช้วิจารณญาณที่คำนึงถึงคุณภาพรายการประโยชน์สาธารณะ การใช้ยี่ห้อที่คุ้มค่า การตอบสนองพันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การเสนอข่าวต้องไม่เสนอข่าวแฝงการโฆษณา สินค้าหรือบริการ และไม่ก่อให้เกิดความสับสนระหว่างข่าวกับโฆษณา
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครือเนชั่น	- ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์หรือที่ออกอากาศ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นการประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดสดที่มีลักษณะเป็นการเผยแพร่ข้อความและเนื้อหาที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อและหลอกลวงประชาชน

1.7) หลักการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน

ต้องไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณและจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชนหรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ ต้องไม่วาดอ้างตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวหรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อเรียกร้องประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม ไม่รับอามิสสินจ้าง ผลประโยชน์ ตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ ที่กระทำการที่จะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน รายละเอียดดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 หลักการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย	- ต้องไม่วาดอ้างตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อเรียกร้องประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม - ต้องไม่รับอามิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด ๆ อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้อง

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	รอบด้าน - ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจหรือประพฤติดนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว - พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือเพื่อให้บุคคลใด ๆ ได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ระเบียบสมคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- ไม่ประพฤติ หรือปฏิบัติงานอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียต่อจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน - ละเว้นอำิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์อื่นใด ที่มีมูลค่า หรือสิทธิประโยชน์ใด ๆ ที่จะทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน - ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานข่าวกับแหล่งข่าว ควรเป็นไปโดยยึดหลักของจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อสารมวลชน - ต้องไม่อวดอ้างตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว เรียกร้องประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครือเนชั่น	- ต้องไม่ประพฤติหรือปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ - ต้องไม่อวดอ้างหรืออาศัยตำแหน่ง หน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม - ต้องละเว้นการรับอำิสสินจ้าง หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน - ละเว้นการรับอภิสสิทธิ หรือตำแหน่ง หรือการตอบแทนในรูปแบบใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารถูกต้องรอบด้าน

1.8) **หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น** ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารให้อยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของสังคม มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่มงายหรือเป็นภัยต่อสังคม ต้องไม่นำเสนอข่าวสารที่น่าหวาดเสียว ลามก อนาจาร แง่มุมทางศาสนาหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นส่วนบุคคลหรือนิกายในศาสนาต่าง ๆ จะต้องไม่ถูกนำเสนออย่างผิดเพี้ยน คลาดเคลื่อน บิดเบือน ขัดแย้ง หรือขัดกับการรับรู้โดยปกติทั่วไป รายละเอียดดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่นของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- ให้สัดส่วนกับพื้นที่ข่าวเชิงสร้างสรรค์ ข่าวดี ข่าวเชิงบวก บุคคลหรือเหตุการณ์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ที่สร้างแรงบันดาลใจต่อสมาชิกในสังคม
ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	- ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่ยังงายและไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัย หรือกระทบต่อสาธารณะ
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- แง่มุมทางศาสนาหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นส่วนบุคคล หรือภายในศาสนาต่าง ๆ จะต้องไม่ถูกเสนออย่างผิดเพี้ยน คลาดเคลื่อน บิดเบือน หรือถูกนำเสนอในแง่มุมที่ขัดแย้ง คัดค้านกับความรับรู้โดยปกติทั่วไป ต้องไม่นำเสนอในลักษณะเชิญชวนเข้าสู่การนับถือ การเสื่อมศรัทธา เป็นศาสนิกชนต่อศาสนานั้น ๆ หรือต้องไม่กระทำเพื่อฉกฉวย แสวงหาความเชื่อ ความศรัทธาจากประชาชน โดยการนำเสนอต้องปกป้องประชาชนหรือผู้อ่อนแอที่อาจจะตกเป็นเหยื่อของการล่อลวง โดยขบวนการมิชชันนารีที่ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ เพื่อเปิดโปงปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ
ระเบียบบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)	- การนำเสนอข่าวต้องไม่นำเสนอข่าวที่ลามก อนาจาร นำหวาดเสียว หรือภาพที่อาจทำให้เกิดการเลียนแบบในทางที่ขัดต่อกฎหมาย วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีต่อสังคม - การเสนอข่าวต้องไม่ส่งเสริมความเชื่อในเรื่องโชคลาง เรื่องงมงาย หรือเรื่องที่ขัดต่อหลักศาสนา ศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีของชาติ
หลักจริยธรรมของคนข่าว เครื่องเนชั่น	- ต้องไม่เสนอภาพที่อุจาด ลามก อนาจาร นำหวาดเสียว หรือที่อาจละเมิดศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดสดการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น เหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นภาพอุจาด ข้อความ รูปภาพที่สื่อไปในทางลามก อนาจาร

1.9) หลักการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง

ผู้ประกอบการวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสมต่อการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสาร โดยเฉพาะข่าวสารที่เนื้อหาที่มีความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน โดยต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะ

สามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะเข้าไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง รายละเอียดดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 หลักการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง ของสื่อวิทยุ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแล กันเองในกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ของ สำนักงาน กสทช.	- ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพ ภาษา ถ้อยคำ และน้ำเสียงให้เหมาะสม โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีความรุนแรง เรื่องเพศ เพศวิถี หรือเพศสัมพันธ์และเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อสถาบันครอบครัวหรือเรื่องที่มีความอ่อนไหวอื่น ๆ - ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่สามารถมีผลเสียต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหรือความสัมพันธ์ของครอบครัว - ผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ สัญลักษณ์ที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็นข่าวได้ เว้นแต่จะเข้าไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง - การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน - ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อาชญากรรม การกระทำชำเรา การค้าแรงงานเด็ก ต้องไม่เปิดเผยชื่อ อัปเดตลักษณ์ หรือข้อมูลแวดล้อมอื่นใดที่เกี่ยวกับตัวเด็ก หรือนำเด็กมา
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะ แห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่ออกอากาศหรือตีพิมพ์ภาพและข้อมูลที่สามารถมีผลเสียต่อการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนหรือมีผลเสียต่อบทบาทหน้าที่และสัมพันธภาพของสถาบันครอบครัว - ผู้ปฏิบัติงานต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำร้าย ถูกกระทำทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ทั้งนี้หมายถึงรวมถึงการไม่นำเสนอภาพ ข้อมูล ข้อความ และสัญลักษณ์ใด ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงไปถึงเด็ก เยาวชนที่ตกเป็นข่าว ที่ถูกกระทำที่ผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย เว้นแต่จะเข้าไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้นเอง - การรายงานข่าวหรือการนำเสนอรายการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องดำเนินการอย่างคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของ สมาชิกร่วมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรุนแรง การฆาตกรรมและการทำอัตวินิบาตกรรม รวมถึงเนื้อหาในเชิงลบที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน ความรุนแรงในครอบครัว

1.10) หลักการเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ผู้สื่อข่าว นักข่าว คนผลิตรายการข่าว ต้องไม่นำเอาข้อความภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมาใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง หรือหากได้รับอนุญาตให้ใช้ ต้องระบุแหล่งที่มาของภาพ เสียง ข้อความข่าวนั้นจากต้นฉบับทุกครั้งไป แสดงรายละเอียดดังตาราง 4.10

ตาราง 4.10 หลักการเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลกันเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- แม้เนื้อหา เหตุการณ์ข้อเท็จจริงข่าวจะไม่มีลิขสิทธิ์ แต่ภาพข่าว ข้อความ เสียงบท รายการข่าว รายงานข่าวนั้นมีลิขสิทธิ์ ฉะนั้นผู้สื่อข่าว นักข่าว คนผลิตรายการข่าว ต้องไม่นำเอาข้อความภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมาใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง หรือหากได้รับอนุญาตให้ใช้ ต้องระบุแหล่งที่มาของภาพ เสียง ข้อความข่าวนั้นจากต้นฉบับทุกครั้งไป
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงให้ความเคารพต่อผลงานข่าวหรือภาพข่าวของนักข่าวพลเมือง ไม่ว่าข่าวหรือภาพข่าวนั้นจะนำเสนอโดยตรงมายังสมาชิกหรือผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ - พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดสดภาพเหตุการณ์ที่เข้าข่ายการกระทำความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ

1.11) หลักการปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก และเยาวชน หรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการ การกล่าวหาบุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล ต้องระลึกละเมตตาผู้ที่ถูกกล่าวหาต้องได้รับสิทธิและโอกาสที่จะโต้ตอบข้อกล่าวหา ในข่าว ในรายงาน หรือในรายการเดียวกันและในเวลาที่เป็นธรรม รายละเอียดดังตาราง 4.11

ตาราง 4.11 หลักการปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก และเยาวชนหรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- การเสนอข่าว รายงานหรือรายการที่มีการกล่าวหาบุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล ต้องระลึกเสมอว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาต้องได้รับสิทธิและโอกาสที่จะได้ตอบข้อกล่าวหา ในข่าว ในรายงาน หรือในรายการเดียวกันและในเวลาที่เป็นธรรม - การปกปิดแหล่งข่าว หรือการหาข่าวหรือข้อมูลอย่างไม่เปิดเผย ต้องมีเหตุผลอันสมควร หรือเพื่อประโยชน์ของมหาชนส่วนใหญ่ หรือเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว - ผู้ปฏิบัติงานต้องไม่จ่ายเงินแก่แหล่งข่าว ไม่รับรางวัลหรือผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อให้เสนอข่าว หรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำใดอันทำให้ขาดความเป็นธรรม และความเป็นอิสระ - การแอบบันทึกเทป และการหาหลักฐานแบบลับ ควรเป็นวิธีการสุดท้าย เพราะอาจมีผลต่อความน่าเชื่อถือของข่าวหรือรายการหรือองค์การ ยกเว้นด้วยเหตุจำเป็นภายใต้เงื่อนไขของการทำข่าวแบบสืบสวนสอบสวนเพื่อเสนอสิ่งที่ประชาชนมีสิทธิรับรู้ การรายงานทางวิทยาศาสตร์ การรายงานพฤติกรรมทางสังคม การรายงานเพื่อปกป้องสิทธิผู้บริโภค ที่มีการใช้วิธีการบันทึกเทปอย่างเปิดเผย จะไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง - ก่อนออกอากาศเทปเสียงการพูดคุย หรือการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในทุกเรื่อง หากเป็นการบันทึกแบบลับ ผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบในการผลิตรายการ ต้องแจ้งขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ หรือเจ้าของเสียงก่อน
ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์	- ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน - ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับเมื่อได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้ และต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็นความลับ

1.12) การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ การนำเสนอหรือรายงานข่าวเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ความขัดแย้งทางการเมือง ต้องรายงานข้อเท็จจริงไม่เอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดการรายงานข่าวชุมนุม ประท้วง จลาจล ก่อการร้าย เหตุการณ์หายน๊ะ ภัยธรรมชาติ ต้องรายงานอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง และรับผิดชอบต่อสังคม คำพูดที่ใช้ต้องไม่ปรุงแต่ง ไม่ใส่อารมณ์ ไม่มีอคติ รายละเอียดดังตาราง 4.12

ตาราง 4.12 การให้พื้นที่สาธารณะ ข่าวสาธารณะ ในเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	<u>เหตุการณ์และเนื้อหาทางการเมือง</u> - การนำเสนอหรือรายงานข่าวเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ความขัดแย้งทางการเมือง ต้องรายงานข้อเท็จจริง ไม่เอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด <u>เหตุการณ์ความขัดแย้ง การชุมนุม ประท้วง การก่อการร้าย และภาวะสงคราม</u> - นักข่าวและผู้รายงานข่าวต้องคำนึงว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมและแสดงความคิดเห็นอย่างสงบโดยไม่มีอาวุธ - การรายงานข่าวชุมนุม ประท้วง จลาจล ก่อการร้าย ต้องรายงานอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง และรับผิดชอบต่อสังคม คำพูดที่ใช้ต้องไม่ปรุงแต่ง ไม่ใส่อารมณ์ ไม่มีอคติ - การเสนอข่าว หรือรายงานต้องเลือกใช้คำเพื่อกล่าวถึงผู้ก่อเหตุอย่างถูกต้องและเหมาะสม ไม่เรียกบุคคลดังกล่าวว่า “ผู้ก่อการร้าย” จนกว่าจะมีการพิพากษาคดีของศาล ยกเว้นแต่เป็นการกล่าวของแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข้อมูลที่นักข่าวต้องอ้างถึงแหล่งข่าว - การรายงานเหตุการณ์การปะทะ การปราบปราม หรือภาวะสงครามตามความเป็นจริง ไม่ปิดบังความโหดร้ายทารุณที่เกิดขึ้น แต่ต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเหยื่อ และต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนจะนำเสนอภาพที่สยดสยองหรือสะเทือนใจ <u>เหตุการณ์หายนะ ภัยธรรมชาติ</u> - การรายงานเหตุหายนะและภาวะฉุกเฉิน ต้องใส่ใจกับแหล่งที่มา ความถูกต้องของข้อมูล นำเสนออย่างละเอียดถี่ถ้วน โดยเฉพาะจำนวนผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต และความเสียหาย - เมื่อเกิดเหตุหายนะและภาวะฉุกเฉินต้องรับรายงานเฉพาะข้อมูลที่สำคัญแต่ต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนรายงานเสมอ
ข้อบังคับองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.)	<u>การปฏิบัติต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย และผู้ที่อยู่ในภาวะเศร้าโศก</u> - การรายงานข่าวภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ การปะทะ การสู้รบ การทำร้าย ต้องตระหนักถึงมนุษยธรรมและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ตกอยู่ในภาวะทุกข์โศก ลำบาก ยากแค้น ทรมาน โดยนำเสนอด้วยความระมัดระวัง มีความสมเหตุสมผลในการบรรยายหรือการนำเสนอภาพ โดยเฉพาะภาพที่สร้างความรู้สึกสยดสยอง หดหู่ เศร้าใจ และโกรธแค้น - การนำเสนอภาพการสังหารบุคคล หรือภาพบุคคลที่เสียชีวิตแล้ว หรือภาพบุคคลที่ได้รับบาดเจ็บ ผู้ป่วย หรือผู้อยู่ในความเจ็บปวด ทรมาน ต้องนำเสนออย่างระมัดระวัง และเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย ผู้บาดเจ็บ ผู้ทรมานทุกข์ทรมาน หรือผู้เสียชีวิตและครอบครัว <u>การนำเสนอเนื้อหาอาชญากรรม</u> - การเสนอข่าวหรือการรายงานประเด็นอาชญากรรมหรือภัยต่อสาธารณะ ต้องไม่ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกอย่างเกินกว่าเหตุ ไม่สร้างผลกระทบต่อการบูรณาการยุติธรรม ไม่ยั่วยุการ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	ประกอบอาชีพการงาน ไม่ชักนำไปสู่พฤติกรรมการเล่นแบบ หรือการก่อความไม่สงบ - ผู้ปฏิบัติงานต้องคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ด้วยการรายงานข่าวโดยไม่ทำให้เหยื่ออาย ไม่ทำให้เป็นตัวละคร หรือไม่ทำให้รู้สึกถูกซ้ำเติม - ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษในการนำเสนอภาพหรือข่าวเกี่ยวกับการทำร้ายตนเอง การพยายามฆ่าตัวตาย การฆ่าตัวตาย ในรายการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่แต่งขึ้น <u>เหตุการณ์และเนื้อหาทางการเมือง</u> - ผู้สื่อข่าว ผู้รายงานข่าวหรือผู้นำเสนอรายการ ต้องไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองในรายการและต้องระมัดระวังในการทำหน้าที่ยังไม่ให้ถูกใช้หรือตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง
แนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน	- ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนพึงตระหนักว่าพื้นที่สังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะ ไม่ใช่พื้นที่ส่วนบุคคล ซึ่งข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้

1.13) การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง นักข่าว พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมในการนำเสนอข่าวหรือรายการเกี่ยวกับข่าว ต้องไม่แสดงความคิดเห็นต่อท้ายข่าว และหลีกเลี่ยงการปล่อยเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว และการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชังในรายการข่าวหรือเพื่อสร้างความเข้าใจผิด และยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย รายละเอียดดังตาราง 4.13

ตาราง 4.13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในประเทศไทย

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของสำนักงาน กสทช.	- นักข่าว พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมในการนำเสนอข่าวหรือรายการเกี่ยวกับข่าว ต้องไม่แสดงความคิดเห็นต่อท้ายข่าว และหลีกเลี่ยงการปล่อยเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว และการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชังในรายการข่าวหรือเพื่อสร้างความเข้าใจผิด และยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย - ไม่นำเสนอเนื้อหาข่าวสารอันเป็นการหมิ่นประมาทปลุกเร้า พุดโดยให้ร้ายและสร้างความเกลียดชังให้แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ บนฐานของชาติพันธุ์ สัญชาติ เชื้อชาติ เพศสภาพ ความพิการทางเพศ ศาสนา วัฒนธรรม อุดมการณ์ทางการเมือง อายุ ความพิการทางร่างกาย หรือสติปัญญา - ในสถานการณ์ขัดแย้งทางการเมือง สังคม วัฒนธรรมที่รุนแรง ตระหนักว่าการนำเสนอ

ที่มาจริยธรรมสื่อในประเทศไทย	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	ข่าวสารที่ไม่รอบคอบจากข้อมูลข่าวสารบางอย่าง แม้จะเป็นข้อเท็จจริงแต่ก็ควรคำนึงถึงผลกระทบของการทำให้สังคมมีความขัดแย้งรุนแรงมากขึ้นโดยไม่จำเป็น
แนวปฏิบัติการนำเสนอข่าว / ภาพข่าว / การถ่ายทอดสด ของสมาชิกชมรมผู้ผลิตข่าวออนไลน์	- พึงหลีกเลี่ยงการถ่ายทอดสดการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ยุยงให้ผู้อื่นเกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ว่ากล่าวให้ร้ายผู้อื่น หรือคำพูดที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อศีลธรรมอันดีและสังคม อันไม่เข้าลักษณะเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือข้อความโดยสุจริตที่ประชาชนพึงกระทำ

2) การวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในระดับนานาชาติ

ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหลักจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนในระดับนานาชาติ ประกอบด้วย

- หลักจริยธรรมของสื่อมวลชนยุโรป
- หลักจริยธรรมสื่อมวลชนของกลุ่มชาติอาหรับ
- หลักจริยธรรมของสื่อมวลชนอิสลาม
- หลักจริยธรรมของสื่อมวลชนอาเซียน
- หลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี (ประเทศอังกฤษ)
- หลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอ็นบีซี (ประเทศสหรัฐอเมริกา)
- หลักจรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอบีซี (ประเทศออสเตรเลีย)

จากการศึกษารายละเอียดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชนระดับนานาชาติได้ดังนี้

2.1) การแสวงหาความจริงและความเที่ยงตรง (Truth and Accuracy) ต้องแสวงหาข้อมูลด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ด้วยวิธีการที่เปิดเผย ต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทั้งถ้อยคำและภาพ ต้องแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของรายงานข่าวและข้อสันนิษฐานที่ไม่ได้รับการยืนยัน ตลอดจนส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานและคลังข้อมูลสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รายละเอียดดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 การแสวงหาความจริงและความเที่ยงตรง ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- ไม่เผยแพร่ข้อมูลที่อยู่แล้วไม่ถูกต้อง - อ้างอิงแหล่งที่มาของรายงาน ข่าว และข้อสันนิษฐานที่ไม่ได้รับการยืนยัน

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	- แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็น และระหว่างข้อเขียนกับเนื้อหาเชิงโฆษณา - ตรวจสอบข้อมูลทั้งถ้อยคำและภาพเพื่อความถูกต้อง - ไม่ละเว้นหรือบิดเบือนข้อมูลสำคัญจากเนื้อหา หัวข้อเรื่อง ภาพ หรือคำบรรยายภาพ - แก้ไขข้อความที่พบว่าไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะเรื่องส่วนบุคคล - ระบุและเชื่อมโยงแหล่งที่มาของข้อมูลเท่าที่สามารถทำได้ - แสวงหาข้อมูลด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ด้วยวิธีการที่เปิดเผย เว้นแต่การสืบข่าวนั้นเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะหรือเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานซึ่งไม่อาจได้มาโดยวิธีการที่ตรงไปตรงมาได้ - ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานและคลังข้อมูลสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย - ไม่นำเสนอผลการวิจัยที่ยังไม่จบสิ้นกระบวนการ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดความคาดหวังหรือความกลัวที่ไม่ถูกต้องในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- ควรยึดมั่นกับความจริงและข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง จึงต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารโดยวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และต้องแก้ไขให้ถูกต้องหากพบว่าข้อมูลผิดพลาดเกิดขึ้น
จริยธรรมสื่อมวลชนอิสลาม	- สื่อมวลชนอิสลามควรตรวจสอบเนื้อหาล่วงหน้าทั้งสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพและสิ่งพิมพ์ เพื่อปกป้องประชาคมโลกมุสลิมจากอิทธิพลที่เป็นอันตรายต่อบุคลิกภาพและคุณค่าของความเป็นอิสลามเพื่อป้องกันอันตรายทั้งปวง
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- ใช้วิธีการที่ยุติธรรม เปิดเผยและซื่อสัตย์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข่าว รูปภาพหรือข้อมูลเอกสารที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานสื่อ ตลอดจนเพื่อแสดงตัวว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านสื่ออย่างเหมาะสม
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- ต้องพยายามอย่างเต็มความสามารถในการรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเที่ยงตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอบีซี	- การรวบรวม นำเสนอข่าว ข้อมูล มีความถูกต้องตามมาตรฐานสื่อมวลชนที่เป็นที่ยอมรับ - มีความน่าเชื่อถือ คำนึงถึงความถูกต้องของข้อเท็จจริงอย่างมาก - มีความพยายามอย่างสมเหตุสมผล เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้องตามข้อเท็จจริงทั้งหมด - ความแม่นยำนำมาใช้กับการยืนยันความเป็นจริงไม่ใช่เพื่อแสดงความคิดเห็น - ไม่นำเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงในลักษณะที่จะทำให้ผู้ชมเข้าใจผิดอย่างมีนัยสำคัญ ในบางกรณีอาจต้องใช้การอธิบายที่เหมาะสม

2.2) ความเป็นกลางไม่ลำเอียง และความหลากหลายในความเห็น (Impartiality and Diversity of Opinion) การรายงานข่าวอย่างเปิดกว้างสะท้อนความคิดเห็นที่หลากหลาย และตีความข่าวจะต้องกระทำด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่ปิดบังข้อเท็จจริงที่สำคัญหรือบิดเบือนความจริงด้วยการกล่าวอ้าง

เกินจริง หรือเน้นย้ำข้อมูลที่ผิดหรือไม่เหมาะสม เปิดโอกาสให้มีการเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นที่ขัดแย้งกัน โดยไม่เอาความรู้สึกส่วนตัวหรืออคติมาใช้ในการประเมินประเด็นข่าว รายละเอียดดังตาราง 4.15

ตาราง 4.15 ความเป็นกลางไม่ลำเอียง และความหลากหลายในความเห็น ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- ให้สิทธิผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวได้ชี้แจงข้อเท็จจริง - เปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับเนื้อหาของบทความ
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- ต้องสนับสนุนความยุติธรรมในศาล โดยต้องไม่เข้าข้าง ต่อต้านหรือให้การสนับสนุนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก่อนที่จะศาลจะพิจารณาตัดสิน
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- รายงานข่าวและตีความข่าวด้วยความซื่อสัตย์ มั่นใจว่าใช้ความรู้และศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ ไม่ปิดบังข้อเท็จจริงที่สำคัญหรือบิดเบือน ความจริงด้วยการกล่าวอ้างเกินจริง หรือการเน้นย้ำข้อมูลที่ผิดหรือไม่เหมาะสม
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- ต้องเปิดใจให้กว้างสะท้อนความคิดเห็นที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้มีการเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นที่ขัดแย้งกัน ต้องไม่นำเอาความรู้สึกส่วนตัวหรืออคติมาบังตาตัวเองในการประเมินประเด็นข่าว
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอ็นบีซี	- ไม่สร้างความเกลียดชัง
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอบีซี	- สนับสนุนหลักการพื้นฐานด้านความแม่นยำและความเป็นกลางในการทำงานด้านสื่อสารมวลชน - หากเกิดข้อผิดพลาด ต้องรีบแก้ไขหรือชี้แจงในลักษณะที่เหมาะสมโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ - หลีกเลี่ยงการใช้แบบแผนหรือเนื้อหาที่เลือกปฏิบัติโดยไม่ยุติธรรม

2.3) ความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณและความเป็นอิสระ (Editorial Integrity and Independence) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ ปฏิบัติตามกฎหมายและประเพณี ปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ มีเสรีภาพในการสืบข่าวและเผยแพร่ข้อมูลอย่างซื่อสัตย์รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ และสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ใด ๆ รายละเอียดดังตาราง 4.16

ตาราง 4.16 ความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณและความเป็นอิสระ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- ไม่รับผลประโยชน์ทางการเงินจากข้อมูลทางการเงินที่ไม่ได้เผยแพร่ หรือให้ข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้อื่น -ต่อต้านการถูกคุกคามเพื่อโน้มน้าว บิดเบือน หรือหยุดยั้งข้อมูล - ปกป้องเสรีภาพในการสืบข่าวและเผยแพร่ข้อมูลอย่างซื่อสัตย์รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ และสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน - ไม่รับผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นเงินสด ของใช้ การท่องเที่ยว คุงานหรือพักผ่อนส่วนตัว หรือการได้รับเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมพิเศษที่อาจจะทำให้ภาพลักษณ์ของตนเสื่อมเสีย
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- ต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ ต้องเปิดเผยการกระทำที่ไม่เหมาะสมหรือการเรียกรับผลกำไร และให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ส่วนตัว โดยการตีพิมพ์ข่าวและเขียนข้อความที่มุ่งสร้างความตื่นเต้นหรือส่งเสริมการทุจริตและอาชญากรรม - ก่อนการประกอบวิชาชีพ ควรให้มีการสาบานว่าจะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ และตรงไปตรงมา รักษาความลับแห่งวิชาชีพ และปฏิบัติตามกฎระเบียบและประเพณี รวมทั้งการปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ
จริยธรรมสื่อมวลชนอิสลาม	- ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเชื่อของชาวมุสลิมในค่านิยมอิสลามและหลักเกณฑ์ทางจริยธรรม การทำงานเพื่อมุ่งบูรณาการบุคลิกภาพอิสลามของชาวมุสลิม ความพยายามนำเสนอข้อเท็จจริง ภายใต้กรอบของกฎปฏิบัติงานของอิสลาม ความพยายามคุ้นเคยกับคนมุสลิมในด้านการงานและสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน - สื่อมวลชนควรปฏิบัติตามแนวทางที่สุภาพในการทำงาน ควรรักษาความซื่อสัตย์ของวิชาชีพและประเพณีอิสลาม หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม ไม่ตีพิมพ์เนื้อหาลามก อนาจาร หรือการเยาะเย้ยถากถาง ใส่ร้ายป้ายสี การปล่อยข่าวลือและรูปแบบอื่นของการหมิ่นประมาท
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- ไม่ยอมให้แรงจูงใจหรือผลประโยชน์มามีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงมุมมองที่อาจส่งผลต่อความซื่อสัตย์ในวิชาชีพ หรือบั่นทอนศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพได้
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- ต้องยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณเป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอบีซี	- ความเป็นอิสระและความซื่อสัตย์

2.4) การสนองผลประโยชน์สาธารณะ (Serving the Public Interest) ต้องยึดมั่นต่อความเป็นกลางของสาธารณะ นำเสนอหรือรายงานข่าวสารที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่ รายละเอียดดังตาราง 4.17

ตาราง 4.17 การสนองผลประโยชน์สาธารณะ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- การยึดมั่นต่อความเป็นกลางของสาธารณะ และสิทธิของชาติอาหรับเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เสรีภาพ และความก้าวหน้าของชาติอาหรับ
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- ไม่เรียกร้องหรือยอมรับอำิสสินจ้างอันมีค่า เงินทอง ของขวัญหรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อแลกกับการรายงานข่าวที่เป็นเท็จหรือเพื่อระงับการรายงานข่าวที่เป็นจริง
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- ต้องเสนอรายงานหรือรายการที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่

2.5) ความเป็นธรรมเสมอภาค (Fairness) ต้องให้ความเป็นธรรมเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวนั้น ไม่ควรนำเสนอด้วยการฉกฉวยโอกาส ไม่ซื่อสัตย์ และหมิ่นประมาทผู้อื่น รายละเอียดดังตาราง 4.18

ตาราง 4.18 ความเป็นธรรมเสมอภาค (Fairness) ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- ไม่ควรนำเสนอด้วยการฉกฉวยโอกาส ไม่ซื่อสัตย์ และหมิ่นประมาทผู้อื่น
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- ต้องให้สิทธิในการชี้แจงโต้ตอบแก่บุคคลที่ได้รับความเสียหาย จากการรายงานและนำเสนอข่าว
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- ต้องให้ความเป็นธรรมเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวนั้น นักข่าวบีบีซีจะต้องทำหน้าที่ในการหาข่าวอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาและจะต้องปฏิบัติต่อแหล่งข่าว ผู้ที่มาร่วมรายการ และบุคคลที่เป็นข่าวด้วยความเคารพ
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอบีซี	- รวบรวมและนำเสนอข่าวและข้อมูลด้วยความเป็นธรรมนำเสนอมุมมองที่หลากหลาย - ไม่บิดเบือนมุมมองใด ๆ ไม่ชอบมุมมองหนึ่งมากกว่าอีกมุมมองหนึ่งโดยไม่สมควร - ผู้เข้าร่วมในเนื้อหา ควรได้รับการแจ้งให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของการมีส่วนร่วม สามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วม - ในกรณีที่มีข้อกล่าวหาเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กร ต้องให้โอกาสที่เป็นธรรมในการตอบสนอง

2.6) การเคารพสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) จะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิภายใน ครอบครัว พยายามไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต่างๆ ถ้ามีความจำเป็น ก็ต้องมีเหตุผลอันควรหรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างชัดเจน เชื่อในความบริสุทธิ์ ปกป้องแหล่งข่าวและผู้เกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยงการระบุชื่อญาติพี่น้องและเพื่อนของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาชญากรรม ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ของเหยื่อในคดีความรุนแรงทางเพศ เป็นต้น รายละเอียดดังตาราง 4.18

ตาราง 4.19 การเคารพสิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับนานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- เคารพความเป็นส่วนตัว เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์สาธารณะอย่างชัดเจน - ไม่รุกรานชีวิตส่วนตัวของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต เว้นแต่แน่ใจว่าเป็นประโยชน์สาธารณะ - ไม่นำเสนอเรื่องราวของบุคคลว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในขณะที่ยังไม่มีคำตัดสินว่ากระทำความผิดจริงตามกฎหมาย - เชื่อในความบริสุทธิ์ ปกป้องแหล่งข่าวและผู้เกี่ยวข้อง - หลีกเลี่ยงการระบุชื่อญาติพี่น้องและเพื่อนของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาชญากรรม เว้นแต่คนเหล่านั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี - ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ของเหยื่อในคดีความรุนแรงทางเพศ เว้นแต่เป็นความต้องการของเหยื่อเอง - พึงใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งเมื่อตีพิมพ์เผยแพร่ประเด็นที่อาจมีการระบุชื่อคณะทำงานฝ่ายกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในคดีเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม - ปกป้องอัตลักษณ์ของแหล่งข่าวผู้ให้ข้อมูลและเนื้อหาที่เป็นความลับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าแหล่งข่าวนั้นตั้งใจจะให้ข้อมูลอันเป็นเท็จ - หลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงาน ให้อ้างอิงแหล่งข้อมูลและเคารพสิทธิของผู้เขียน
จริยธรรมสื่อมวลชนกลุ่มชาติอาหรับ	- ต้องเคารพสิทธิในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานของผู้อื่นและไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น - ต้องเคารพสิทธิของบุคคลด้านศักดิ์ศรีและความเป็นส่วนตัว และไม่ควรนำเสนอเรื่องราวส่วนตัวหรือครอบครัวที่จะมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- พึงระวังการรายงานข่าวอันจะมีผลทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง หรือเกียรติยศของบุคคลเว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว บีบีซี	- นักข่าวและผู้จัดรายการของบีบีซีจะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิภายในครอบครัว พยายามไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต่าง ๆ ถ้ามีความจำเป็น ก็ต้องมีเหตุผลอันควรและได้รับอนุมัติจากบรรณาธิการอาวุโสก่อน
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของสำนักข่าว เอ็นบีซี	- ไม่บุกรุกความเป็นส่วนตัวของบุคคล เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น รหัสผ่านข้อมูล บัญชีหมายเลขบัตรเครดิต ที่อยู่ หรือข้อมูลการติดต่ออื่น ๆ - ไม่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียชื่อเสียง หรือข่มขู่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยเหตุผลใดก็ตาม

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จรรยาบรรณทางวิชาชีพ ของสำนักข่าว เอบีซี	- เนื้อหาจะต้องสร้างในลักษณะที่เป็นที่เคารพต่อผู้ชมและคำนึงถึงมาตรฐานชุมชนในด้านต่างๆ - การบุกรุกเข้ามาในชีวิตส่วนตัวของบุคคลโดยไม่ได้รับความยินยอม จะต้องเป็นธรรมเนียมในความสนใจของประชาชน และขอบเขตของการบุกรุกจะต้องถูกจำกัด - การรายงานหรือแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงโศกนาฏกรรมหรือการบาดเจ็บจะต้องหลีกเลี่ยงการก่อความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยพยานหรือญาติ

2.7) ข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน (Children) จะต้องคำนึงถึงความอ่อนไหว และสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอภาพหรือข่าว ที่จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด หรือการสร้างแบบอย่างที่ไม่ถูกต้อง รายละเอียดดังตาราง 4.20

ตาราง 4.20 ข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก วัยรุ่น หรือคนไข้ในโรงพยาบาลด้วยความรู้สึกอ่อนไหวเป็นพิเศษ
จรรยาบรรณทางวิชาชีพ ของสำนักข่าว บีบีซี	- ผู้ผลิตรายการและนักข่าวของบีบีซี จะต้องคำนึงถึงความอ่อนไหว และสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอภาพหรือข่าว ที่จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด หรือการสร้างแบบอย่างที่ไม่ถูกต้อง
จรรยาบรรณทางวิชาชีพ ของสำนักข่าว เอบีซี	- ใช้ความระมัดระวัง ดูแลศักดิ์ศรีและความผาสุกทางร่างกายและอารมณ์ของเด็กและเยาวชน ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างการมีส่วนร่วมและการนำเสนอเนื้อหา - การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ในเนื้อหาที่ผลิตต้องพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะได้รับความยินยอมของทั้งเด็กเยาวชนและผู้ปกครอง - ใช้มาตรการที่เหมาะสมในทุกที่ที่ทำได้ให้เด็กและเยาวชน หรือคนที่ดูแลพวกเขาเพื่อจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็ก และเยาวชน - ใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อลดความเสี่ยงจากเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม

2.8) การรายงานเหตุร้ายแรงกระทบจิตใจ (Harm and Offence) ไม่เผยแพร่เนื้อหาที่อาจนำไปสู่ความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเกี่ยวกับวัย เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ความพิการ หรือรสนิยมทางเพศต้องสะท้อนภาพอย่างรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบของความสมดุล มีมารยาท มีรสนิยม คำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้เคราะห์ร้ายหลีกเลี่ยงการเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรงโหดร้าย เว้นแต่จะเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างชัดเจน รายละเอียดดังตาราง 4.21

ตาราง 4.21 การรายงานเหตุร้ายแรงกระทบจิตใจ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนยุโรป	- ไม่เผยแพร่เนื้อหาที่อาจนำไปสู่ความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเกี่ยวกับวัย เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ความพิการ หรือรสนิยมทางเพศ - หลีกเลี่ยงการเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรงโหดร้าย เว้นแต่จะเกี่ยวข้องกับประโยชน์ สาธารณะอย่างชัดเจน
จริยธรรมสื่อมวลชนอิสลาม	- ไม่กระจายเสียและแพร่ภาพ หรือตีพิมพ์สิ่งที่ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมายประเพณีที่สุภาพ ซึ่ง รวมถึงการหลีกเลี่ยงการยกโทษอาชญากรรม ความรุนแรง การฆ่าตัวตาย หรือสิ่งอื่นใดที่ กระตุ้นความหวาดกลัว หรือปลุกเร้าสัญชาตญาณฝ่ายต่ำ ไม่ว่าจะโดยทางตรงและทางอ้อม
จรรยาบรรณทางวิชาชีพ ของสำนักข่าว บีบีซี	- ในโลกแห่งความเป็นจริง มีเหตุร้ายแรง หายนะภัยธรรมชาติ ความป่าเถื่อนเกิดขึ้น บีบีซีมี หน้าที่สะท้อนภาพเหล่านั้นออกมาให้อีกส่วนหนึ่งของโลกได้รับรู้ แต่เราก็จะต้องสะท้อนภาพ อย่างรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบของความสมดุล มีมารยาท มีรสนิยม คำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิ ของผู้เคราะห์ร้าย
จรรยาบรรณทางวิชาชีพ ของสำนักข่าว เอ็นบีซี	- ไม่ทำร้ายหรือใช้ประโยชน์จากผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในทางใดทางหนึ่ง - ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้เยาว์ที่ตกเป็นข่าว ทั้งชื่อ ที่อยู่ อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ หรือชื่อ โรงเรียน

2.9) ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ (Accountability)

มีความรับผิดชอบต่อผู้ชมและผู้ฟัง ต้องเปิดเผยโปร่งใส ตรงไปตรงมากับผู้ชมผู้ฟัง พึงใช้ความระมัดระวังอย่าง รอบคอบต่อประเด็นความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา และต้องไม่รายงานข่าว ความเห็นหรือ ข้อคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ รายละเอียดดังตาราง 4.22

ตาราง 4.22 ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนอิสลาม	- ส่งเสริมความเป็นเอกภาพของชาวมุสลิม สนับสนุนมาตรการทางสติปัญญา ความเป็น การตรรกภาพอิสลามและการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการแก้ไขปัญหา สื่อมวลชนมุสลิม ควรยึดมั่นในการต่อสู้กับการล่าอาณานิคมทุกรูปแบบ ความก้าวร้าว ลัทธิชาตินิยมฟาสซิสต์ และลัทธิชาติพันธุ์นิยม ต่อสู้กับลัทธิคินส์มูตามุญมิและนโยบายการล่าอาณานิคมของชนชาติยิว รวมทั้งการกดขี่ประชาชนชาวปาเลสไตน์ สื่อมวลชนมุสลิมควรระมัดระวังแนวคิดและแนวโน้ม

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
	การต่อต้านอิสลาม - สื่อมวลชนอิสลามต้องยึดมั่นในการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม การชี้แจงประเด็นศาสนาอิสลาม และการปกป้องมุมมองแบบมุสลิม
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบต่อประเด็นความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนาในกลุ่มประเทศอาเซียน - ต้องไม่รายงานข่าว ความเห็นหรือข้อคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ ตน หรือปลุกปั่นยุยงให้เกิดความแตกแยกระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ควรส่งเสริม ความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ
จรรยาบรรณทางวิชาชีพของ สำนักข่าว บีบีซี	- มีความรับผิดชอบต่อผู้ชมและผู้ฟัง ต้องเปิดเผยโปร่งใส ตรงไปตรงมากับผู้ชมผู้ฟัง ซึ่งมีความ นิยมเชื่อถืออย่างต่อเนื่องยาวนาน ถ้าหากผิดพลาดก็ต้องยอมรับผิดและเรียนรู้จากความ ผิดพลาดนั้น ๆ

2.10) การรักษาความลับและการปกปิดแหล่งข่าว ต้องรักษาความลับของข้อมูลหรือ เนื้อหาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องปกปิดแหล่งข่าว และขัดขวางความพยายามที่จะให้เปิดเผย หากไม่ได้ ได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว รายละเอียดดังตาราง 4.23

ตาราง 4.23 การรักษาความลับและการปกปิดแหล่งข่าว ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับ นานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชนอาเซียน	- ต้องรักษาความลับของข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ - ต้องปกปิดแหล่งข่าว และขัดขวางความพยายามที่จะให้เปิดเผย หากไม่ได้รับความยินยอม จากแหล่งข่าว

2.11) ผลประโยชน์ทางธุรกิจและการโฆษณา ควรมีเส้นแบ่งระหว่างการแสดงความคิดเห็น และการโฆษณา ไม่ควรให้มีการโฆษณาสินค้า โฆษณาชวนเชื่อ และความคิดเห็นทางการเมืองเข้าไปปะปนกับ เนื้อหาที่เผยแพร่ซึ่งฝ่าฝืนศีลธรรมอย่างเด็ดขาดทางสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพหรือสื่อสิ่งพิมพ์ รายละเอียด ดังตาราง 4.24

ตาราง 4.24 ผลประโยชน์ทางธุรกิจและการโฆษณา ของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในระดับนานาชาติ

ที่มาจริยธรรมสื่อในระดับ นานาชาติ	รายละเอียด / แนวปฏิบัติ
จริยธรรมสื่อมวลชน กลุ่มชาติอาหรับ	- ควรมีเส้นแบ่งระหว่างการแสดงความคิดเห็นและการโฆษณา ไม่ควรให้การโฆษณาชวนเชื่อ และความคิดเห็นทางการเมืองเข้าไปปะปนกับเนื้อหาที่เผยแพร่ มิฉะนั้น ต้องระบุให้ชัดเจนว่า เนื้อหาส่วนนั้นเป็นการโฆษณา
จริยธรรมสื่อมวลชนอิสลาม	ไม่ควรให้มีการโฆษณาสินค้าซึ่งฝ่าฝืนศีลธรรมอย่างเด็ดขาดทางสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพ หรือสื่อสิ่งพิมพ์

จากการวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศ
ไทยและการวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในระดับนานาชาติ
สรุปได้ดังตาราง 4.25

ตาราง 4.25 สรุปการวิเคราะห์หลักจริยธรรมการรายงานข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ในประเทศไทย และในระดับนานาชาติ

หลักจริยธรรม	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนไทย	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนนานาชาติ
ข้อ 1 การแสวงหาความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร	- ให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ความถูกต้อง เที่ยงตรงของแหล่งข่าว และเนื้อหาสาระของข่าวสาร โดยปราศจากอคติ ความลำเอียง การชี้นำ การบิดเบือนข่าวสาร ตลอดจนการตรวจสอบและเปิดเผยแหล่งที่มาของสารอย่างถูกต้อง	- ต้องแสวงหาข้อมูลด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ด้วยวิธีการที่เปิดเผย - ต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเที่ยงตรงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น - ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทั้งถ้อยคำและภาพ - ต้องแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น - ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของรายงานข่าวสื่อและข้อสันนิษฐานที่ไม่ได้รับการยืนยัน ตลอดจนส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานและคลังข้อมูลสาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
ข้อ 2 ความสมดุลเป็นธรรม เสมอภาครอบด้าน หลากหลายความเห็น	- ให้ความสำคัญต่อการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมาและคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียในข้อเท็จจริงของข่าวนั้น ๆ ทั้งผู้ตกเป็นข่าว และผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร หากมีการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว โดยต้องให้ความเป็นธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสชี้แจงและแสดงข้อเท็จจริงโดยเท่าเทียมกัน	- ต้องให้ความเป็นธรรมเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวนั้น ไม่ควรนำเสนอด้วยการฉกฉวยโอกาส ไม่ซื่อสัตย์ และหมิ่นประมาทผู้อื่น - ควรมีการรายงานข่าวอย่างเปิดกว้างสะท้อนความคิดเห็นที่หลากหลาย การตีความข่าวจะต้องกระทำด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ไม่ปิดบังข้อเท็จจริงที่สำคัญหรือบิดเบือนความจริงด้วยการกล่าวอ้างเกินจริง หรือเน้นย้ำข้อมูลที่ผิดหรือไม่เหมาะสม เปิดโอกาสให้มีการเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นที่ขัดแย้งกันโดยไม่เอาความรู้สึกส่วนตัวหรืออคติมาใช้ในการประเมินประเด็นข่าว
ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความมั่นคงของประเทศชาติ	- ให้ความสำคัญต่อการนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ต้องคำนึงถึงประโยชน์แห่งสาธารณะเป็นสำคัญห้ามใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ	- ต้องยึดมั่นต่อความเป็นกลางของสาธารณะ นำเสนอหรือรายงานข่าวสารที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อผู้ชมและผู้ฟัง ต้องเปิดเผยโปร่งใส ตรงไปตรงมากับผู้ชมผู้ฟัง ฟังใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบต่อประเด็นความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ศาสนา และต้องไม่รายงานข่าว ความเห็นหรือข้อคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ

หลักจริยธรรม	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนไทย	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนนานาชาติ
ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล	- การนำเสนอหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารใด ๆ ของสื่อมวลชนต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคลของแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าว โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เสียดสีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพราะความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศสภาพ เพศวิถี อายุ สุขภาพ ฐานะของบุคคล รายได้ การศึกษา และความคิดเห็นทางการเมืองที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ สิทธิและเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน ไม่นำเสนอข่าวที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ตกเป็นข่าว	- จะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิภายในครอบครัว พยายามไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต่าง ๆ ถ้ามีความจำเป็นก็ต้องมีเหตุผลอันควรหรือเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างชัดเจน เชื่อในความบริสุทธิ์ ปกป้องแหล่งข่าวและผู้เกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยงการระบุชื่อญาติพี่น้องและเพื่อของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาชญากรรม ไม่เปิดเผยอัตลักษณ์ของเหยื่อในคดีความรุนแรงทางเพศ เป็นต้น
ข้อ 5 ความอิสระทาง วิชาชีพ ความรับผิดชอบ ทางสังคม	- ผู้บริหารหรือพนักงานต้องเป็นอิสระอย่างแท้จริงจากรัฐบาล กลุ่มและพรรคทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเคลื่อนไหวกดดัน เพื่อให้สาธารณชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายกองบรรณาธิการ หรือคณะผู้รับผิดชอบในการผลิตรายการต้องมีความเป็นอิสระในการคัดเลือกประเด็น การกำหนดเนื้อหา และวิธีการหรือรูปแบบการนำเสนอ ต้องรักษาเอกสิทธิความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานอย่างคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ชมผู้ฟัง และความเชื่อถือต่อองค์การ สถานี และรายการ เป็นสำคัญ	- มีเสรีภาพในการสืบข่าวและเผยแพร่ข้อมูลอย่างซื่อสัตย์รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ และสิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน เป็นอิสระจากการแทรกแซงทางการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ใด ๆ
ข้อ 6 ผลประโยชน์ ทางธุรกิจ การไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน และ การโฆษณาแฝง	- ผู้ประกอบวิชาชีพต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ข้อความหรือตรรกะที่ก่อให้เกิดการบริการเพื่อธุรกิจการค้า และการส่งเสริมการขายในรายการข่าว แต่หากต้องนำเสนอจำเป็นต้องปิดบังชื่อ ยี่ห้อ และสัญลักษณ์ของสินค้านั้น ตลอดจนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่นำเสนอหรือรายงานข่าวสารที่เป็นลักษณะของโฆษณาแฝง หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อการค้าได้เปรียบทางธุรกิจ ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวไม่ควรเป็นพรีเซนเตอร์ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ	- ควรมีเส้นแบ่งระหว่างการแสดงความคิดเห็นและการโฆษณา ไม่ควรให้มีการโฆษณาสินค้า โฆษณาชวนเชื่อ และความคิดเห็นทางการเมืองเข้าไปปะปนกับเนื้อหาที่เผยแพร่ซึ่งฝ่าฝืนศีลธรรมอย่างเด็ดขาดทางสื่อกระจายเสียงและแพร่ภาพหรือสื่อสิ่งพิมพ์

หลักจริยธรรม	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนไทย	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนนานาชาติ
ข้อ 7 การเคารพต่อ กฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพ สื่อสารมวลชน / ชื่อตรง ต่อจรรยาบรรณ	- ต้องไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณและจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สื่อสารมวลชนหรือความสามัคคีของเพื่อร่วมวิชาชีพต้องไม่ทอดอ้างตำแหน่ง หน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าวหรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อเรียกร้องประโยชน์ที่ ไม่ชอบธรรม ไม่รับอามิสสินจ้างผลประโยชน์ ตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ ที่กระทำการที่ จะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน	- การนำเสนอข้อมูลข่าวสารต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพ ปฏิบัติตาม กฎระเบียบและประเพณี ปกป้องศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ
ข้อ 8 หลักแห่ง ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดี งาม ศาสนาและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น	- ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารให้อยู่ภายใต้ขอบเขตแห่ง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของสังคม มิให้ประชาชน หลงเชื่อในสิ่งเท็จมลายหรือเป็นภัยต่อสังคม ต้องไม่นำเสนอข่าวสารที่น่า หวาดเสียวลามก อนาจาร แง่มุมทางศาสนาหรือความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นส่วน บุคคลหรือนิกายในศาสนาต่าง ๆ จะต้องไม่ถูกนำเสนออย่างผิดเพี้ยน คลาดเคลื่อน บิดเบือน ขัดแย้ง หรือคัดค้านกับความรับรู้โดยปกติทั่วไป	-
ข้อ 9 การปกป้อง คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และเยาวชน จากเรื่อง ความเสี่ยงหรือ ความรุนแรง	- ผู้ประกอบวิชาชีพต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอ ภาพ ถ้อยคำ และน้ำเสียง ให้เหมาะสมต่อการนำเสนอและเผยแพร่ข่าวสาร โดยเฉพาะข่าวสารที่เนื้อหา ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนต้องคำนึงถึงการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน โดยต้องไม่นำเสนอภาพเด็ก เยาวชน ที่ถูกทำ ร้าย ถูกทารุณ ถูกคุกคามทางเพศ ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย รวมถึงไม่นำเสนอ ภาพ ข้อมูล ข้อความสัญลักษณ์ที่จะสามารถบ่งบอกถึงเด็กและเยาวชนผู้ตกเป็น ข่าวได้ เว้นแต่จะทำไปเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนคนนั้นเอง	- จะต้องคำนึงถึงความอ่อนไหว และสวัสดิภาพของผู้เยาว์ ไม่ว่าการนำเสนอภาพ หรือข่าว ที่จะมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด หรือการสร้างแบบอย่างที่ไม่ ถูกต้อง
ข้อ 10 การเคารพใน สิทธิและทรัพย์สินทาง ปัญญา	- ผู้ประกอบวิชาชีพ ต้องไม่เอาภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมา ใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง หรือหากได้รับอนุญาตให้ใช้ ต้องระบุแหล่งที่มาของภาพ เสียง ข้อความข่าวนั้นจากต้นฉบับทุกครั้งไป	-

หลักจริยธรรม	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนไทย	แนวปฏิบัติของสื่อมวลชนนานาชาติ
ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม	- ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้วิจารณญาณเป็นพิเศษสำหรับแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมรายการที่เป็นเด็ก และเยาวชนหรือบุคคลที่กำลังอยู่ในความทุกข์ หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสมอง เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากการให้สัมภาษณ์หรือการเข้าร่วมรายการการกล่าวหาบุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล ต้องระลึกละเอียดว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาต้องได้รับสิทธิและโอกาสที่จะได้ตอบข้อกล่าวหา ในข่าว ในรายงาน หรือในรายการเดียวกันและในเวลาที่เป็นธรรม	- ต้องรักษาความลับของข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ ต้องปกปิดแหล่งข่าว และขัดขวางความพยายามที่จะให้เปิดเผย หากไม่ได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว
ข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรง สะเทือนจิตใจ	- การนำเสนอหรือรายงานข่าวเกี่ยวกับการเมืองและนโยบายสาธารณะ ความขัดแย้งทางการเมือง ต้องรายงานข้อเท็จจริง ไม่เอนเอียง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด การรายงานข่าวข่มขู่ ประท้วง จลาจล ก่อการร้ายเหตุการณ์หายนะ ภัยธรรมชาติ ต้องรายงานอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง และรับผิดชอบต่อสังคม คำพูดที่ใช้ต้องไม่ปรุงแต่ง ไม่ใส่อารมณ์ ไม่มีอคติ	- ไม่เผยแพร่เนื้อหาที่อาจนำไปสู่ความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเกี่ยวกับวัย เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ความพิการ หรือรสนิยมทางเพศ ต้องสะท้อนภาพอย่างรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบของความสมดุล มีมารยาท มีรสนิยม คำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้เคราะห์ร้าย หลีกเลี่ยงการเน้นรายละเอียดเกี่ยวกับความรุนแรงโหดร้าย เว้นแต่จะเกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะอย่างชัดเจน
ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง	- นักข่าว พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ใช้ภาษาสุภาพและเหมาะสมในการนำเสนอข่าวหรือรายการเกี่ยวกับข่าว ต้องไม่แสดงความคิดเห็นต่อท้ายข่าว และหลีกเลี่ยงการปล่อยเสียงสัมภาษณ์แหล่งข่าว และการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ โดยวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชังในรายการข่าว หรือเพื่อสร้างความเข้าใจผิด และยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย	- ไม่เผยแพร่เนื้อหาที่อาจนำไปสู่ความเกลียดชังหรือเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเกี่ยวกับวัย เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สีผิว ศาสนา ความพิการ หรือรสนิยมทางเพศ ต้องสะท้อนภาพอย่างรับผิดชอบ ให้อยู่ในกรอบของความสมดุล มีมารยาท มีรสนิยม

4.2 ผลการสำรวจการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ผ่านมาในระยะเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี

การสำรวจการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่ผ่านมาในระยะเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี มีแหล่งข้อมูลจากเอกสาร บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ประเด็นข่าวดังในรอบปี ประเด็นข่าวจริยธรรมสื่อมวลชน เว็บไซต์จริยธรรมสื่อมวลชน เทปรายการข่าวของสำนักข่าวในประเทศไทยและสำนักข่าวต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี รัสเซีย ออสเตรเลีย และประเทศในกลุ่มภูมิภาคอาเซียน ทั้งในปรากฏในสื่อมวลชนแบบดั้งเดิมและสื่อออนไลน์

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการรวบรวมและคัดเลือกการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่มีลักษณะการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน ที่ได้กล่าวในข้างต้น ขั้นตอนการดำเนินงาน ในระยะที่ 1 คือการศึกษาเอกสาร พบประเด็นข่าวดังที่เกิดขึ้นในช่วง 1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562 ที่มีลักษณะการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารที่มีลักษณะเป็นการละเมิดจริยธรรม ตามหลักจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ที่ได้จากการวิเคราะห์หลักจริยธรรมสื่อมวลชนของประเทศไทย และต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 38 ข่าว

โดยกรณีศึกษาประเด็นข่าวที่คัดเลือกมา รวมสื่อออนไลน์ด้วย ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และขอบเขตการวิจัย ไม่รวมสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มภาคประชาชน จึงปรากฏข่าวทั้งที่นำเสนอข่าวในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ดังนี้

ตาราง 4.26 สรุปประเด็นข่าวที่เกิดขึ้นในช่วง 1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562 ที่มีลักษณะการนำเสนอหรือเผยแพร่ที่มีลักษณะละเมิดจริยธรรม จำนวน 38 กรณีศึกษา

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
1	2560	รายงานสดชายวัย 65 ปี ผูกคอตายบนเสาสัญญาณ เพื่อประท้วงการล่อมวัด พระธรรมกาย	การนำเสนอภาพเหตุการณ์ที่ผู้ตกเป็นข่าวกำลังล่องลงมาจากเสาสัญญาณ โทรศัพท์อย่างชัดเจน ซึ่งบางสำนักข่าวได้ทำการนำเสนอโดยการไลฟ์สดทาง เฟซบุ๊ก	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล
2	2561	เสียเกาะเต่า ใส่ชุดโบว์เกอร์ ไลฟ์สดยิงตัวตาย	เรื่องราวของชายใส่ชุดโบว์เกอร์ไลฟ์สดฆ่าตัวตาย ที่มีการพูดถึงประเด็นปัญหา ธุรกิจ โดยมีการทำธุรกิจและกิจการบนที่ดินของครอบครัวภรรยา และเกิดมี ปัญหา จึงถูกภรรยาไล่ออกจากบ้าน นอกจากนี้ยังมีการตั้งกระทู้ในพันทิปทำ ให้มีคนเข้าไปแสดงความคิดเห็นและขุดคุ้ยเรื่องราวต่าง ๆ	ข้อ 4 หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิ ส่วนบุคคล
3	2561	การรายงานข่าว เหตุการณ์ ไฟไหม้ห้างเซ็นทรัลเวิลด์	การนำเสนอภาพเหตุการณ์ไฟไหม้ บริเวณลานจอดรถชั้น 8 ของห้างเซ็นทรัล เวิลด์ และมีผู้ประสภภัยตกตึกลงมา	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล
4	2560	การแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 20 ที่พระอุโบสถวัดราชบพิธ สถิตมหาสีมาราม	สมเด็จพระสังฆราชสมเด็จพระมหานีวงศ์ได้ทรงเตือนสติสื่อมวลชนอย่างมี เมตตาสูงยิ่ง โดยทรงชี้แนะให้สื่อมวลชนแสดงความเคารพต่อสถานที่อันเป็นที่ ศักดิ์สิทธิ์และเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ และให้สื่อมวลชนหลีกเลี่ยงการแย่ง กันบันทึกภาพ	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูล ข่าวสาร
5	2561	นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ผู้บริหาร บริษัทไร่ส้ม จำกัด กรณี ไม่ชำระค่าโฆษณา ยัง ปฏิบัติหน้าที่การรายงานข่าว	กรณี - ไม่ชำระค่าโฆษณาเป็นเวลาในรายการคุยคุ้ยข่าวของบริษัทไร่ส้ม จำกัด ให้กับ อสมท. - นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ยังคงปฏิบัติหน้าที่รายงานข่าวในรายการเรื่องเล่า เช้านี้ หลังถูกศาลตัดสินจำคุก	ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของ วิชาชีพสื่อมวลชน / ชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
6	2560	“ทนาย เจริญปุระ” สู้ไม่ถอย ตำเนนคดีสื่อตั้ง วงการสื่อได้บทเรียนอะไร	ประเด็นข่าวเกี่ยวกับ คุณทนาย เจริญปุระ ฟ้องสำนักข่าวสปริงนิวส์ กรณี พาดหัวข่าวที่ทำให้เสียหาย โดยการใช้ถ้อยคำรุนแรง สื่อความหมายไปในทาง ว่าเธอเป็นลูกทรี	ข้อ 1 แสวงหาความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง
7	2561	อึ้งขาดกรพินันันม ฆ่าชาย พิการ ขโมยของ	การใช้คำรุนแรง คือคำว่า “ฆาตกร” ในการพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเด็ก	ข้อ 9 การปกป้อง คุ่มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง ข้อ 11 การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
8	2561	การช่วยชีวิต ทีมฟุตบอลหมู่ ป่า ติดถ้ำหลวง	- การที่สื่อเข้าไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็ก ที่ติดถ้ำถือเป็นการรบกวนจิตใจ ผู้ปกครองที่มีความกังวลใจอยู่ - การพยายามรายงานและนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนบางสำนัก เป็นการ รบกวนการทำงานของเจ้าหน้าที่	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล ข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ 9 การปกป้อง คุ่มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง ข้อ 11 การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
9	2562	นักเรียนอายุ 14 (น้องโยโย่) หนีตามพ่อเพื่อน	การนำเสนอข่าวของสื่อเกี่ยวกับกรณีของน้องโยโย่ ที่หายตัวไปจากบ้าน เนื่องจากหนีไปพร้อมกับเพื่อนของพ่อ โดยทางครอบครัวออกมาโพสต์ตามหา ผ่านสื่อออนไลน์ จากนั้นสื่อออนไลน์ก็มีการนำเสนอข่าวว่าพบน้องแล้ว มีการ นำเสนอข้อมูลและชุดคืบเรื่องราว	ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของ วิชาชีพสื่อสารมวลชน / ชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ ข้อ 9 การปกป้อง คุ่มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง ข้อ 11 การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
10	2561	เด็กวัย 4 ขวบที่ถูก เด็กชายวัย 13 ปี ล้วงละเมิดทางเพศ	- การนำเสนอข่าวของสื่อโดยเผยแพร่ข่าวการสัมภาษณ์เด็ก 4 ขวบถูกล้วงละเมิดทางเพศผ่านสาธารณะ - สำนักข่าวท้องถิ่นได้เข้าไปทำข่าว และได้มีการเผยแพร่ ภาพและวิดีโอเกี่ยวกับข้อมูลของเด็กผู้เสียหาย ทั้งนี้ยังมีการสัมภาษณ์เด็กผู้เสียหายโดยตรง ไม่ผ่านการประเมินสภาพจิตใจและสภาพแวดล้อมที่สมควรเป็นตามหลักสากลในการคุ้มครองสิทธิเด็ก	ข้อ 9 การปกป้อง คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง
11	2560	แม่เหยียบคอลลูก จับผูกข้างถนน เปิดใจเพราะดื้อ ซี้ซมัย	การรายงานข่าวโดยการนำเสนอคลิปที่แม่กำลังทำโทษลูกด้วยการเหยียบคอ และมีการนำเสนอเสียงร้องที่แสดงถึงความหวาดกลัวของเด็ก	ข้อ 9 การปกป้อง คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง
12	2561	“พิท แฉแตก” กูเรื่องห่วย 90 ล้าน	การรายงานข่าวพ้อคำล่อตเตอร์ที่ซื้อสัตว์ เก็บลอตเตอรี่ของลูกค้าที่สั่งซื้อออนไลน์ไว้ โดยไม่เอามาเป็นของตน	ข้อ 1 แสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร
13	2562	คลิปเสียง นายธนธร จิงรุ่งเรืองกิจ กับนายทักษิณ ชินวัตร ของสำนักข่าวเนชั่น	การรายงานข่าวโดยใช้คลิปเสียงสนทนาของคนสองคนเกี่ยวกับการต่อรองตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งในโลกออนไลน์ได้คาดเดาว่าเป็นนายธนธร กับนายทักษิณ ชินวัตร	ข้อ 1 แสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศไทย ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง
14	2561	คลิปข่าวนักการเมือง กับนักกิจกรรมสาว	การนำเสนอภาพคลิปความสัมพันธ์ของบุคคลที่ถูกระบุว่าฝ่ายชายเป็นวันนาเมืองสุข กับฝ่ายหญิง คุณโบว์ ญัฐฐา ว่าไปมีความสัมพันธ์กันในที่ลับ และมีการเปิดเผยใบหน้าพร้อมถ้อยคำของผู้ตกเป็นข่าวผ่านสื่อมวลชนมาอย่างต่อเนื่องและมีการส่งต่อภาพและคลิปของบุคคลดังกล่าว	ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศไทย ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
15	2562	การนำเสนอภาพเหตุการณ์ แสดงคอนเสิร์ตของณเดชน์ และญาญ่า	ประเด็นเกี่ยวกับสื่อที่นำกระแสการวิพากษ์วิจารณ์การแสดงคอนเสิร์ตของ ณเดชน์ และญาญ่า ในสื่อออนไลน์ว่าเป็นสิ่งไม่เหมาะสม นำเสนอข่าวโดยการ นำภาพจากการแสดงคอนเสิร์ตมาเผยแพร่โดยไม่ปิดบังภาพวาวหวิว	ข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น
16	2561	อุบัติเหตุการเสียชีวิตของ น้องอิน ดารา นักแสดง	การรายงานข่าวเกี่ยวกับการเสียชีวิตของอิน อดีตดาราดังที่มีชื่อเสียง โดย อุบัติเหตุทางรถยนต์ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสื่อมีการนำเสนอในเชิง ของการขุดคุ้ยถึงสาเหตุการเสียชีวิตของผู้เสียชีวิต	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล
17	2561	เว็บไซต์ OHOZAA.COM ทำ การนำเสนอข่าวออนไลน์โดย การละเมิดลิขสิทธิ์	เว็บไซต์ OHOZAA.COM นำเสนอข่าวโดยการละเมิดลิขสิทธิ์ข่าว MGROnline ไทยรัฐออนไลน์ ไทยรัฐทีวี พีพีทีวี เดลินิวส์ และสปริงนิวส์	ข้อ 10 การเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา
18	เป็น ประจำ ทุกปี	การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสาว ประเภทสอง	ในช่วงระหว่างการเกณฑ์ทหารที่สื่อมักจะนำเสนอข่าวสาวประเภทสอง โดยตั้ง คำถามว่า แปลงเพศมาหรือยัง หรือมาที่นี้ไม่มีใครถูกใจแล้วหรือยัง ซึ่งเป็น คำถามที่ค่อนข้างส่วนตัว และส่อไปในทางเพศเป็นหลัก	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล
19	เป็น ประจำ ทุกปี	การนำเสนอข่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ ให้โชคกลางแก่ประชาชน	การนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้โชคกลาง ตัวเลข ทะเบียนรถของ นายก ฯ ล ฯ	ข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น
20	2562	เด็ก 8 เดือนนั่งรถเข็น เข้าไป ใต้ท้องรถสิบล้อ เสียชีวิต	การนำเสนอเหตุการณ์การเสียชีวิตของเด็ก 8 เดือน นั่งอยู่บนรถเข็นเด็กใน ขณะที่แม่กำลังคุยโทรศัพท์ และรถเข็นได้ไหลจากทางลาดไปยังถนน ทำให้ รถบรรทุกที่ขับมาเบรกไม่ทันจึงทับเด็กจนเสียชีวิต	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิ ส่วนบุคคล

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
21	2562	การนำเสนอข่าว ของนาย จตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือไผ่ ดาวดิน นักเคลื่อนไหว	มีรายการเล่าข่าว เสนอข่าวเชิงลบถึงตัวผู้ตกเป็นข่าวว่า ไผ่ ดาวดิน เคย หลบหนีการเกณฑ์ทหาร แต่ในความเป็นจริงเขาได้ผ่านการเรียนรักษาดินแดน มาครบสามปีและผ่านหลักสูตรเป็นที่เรียบร้อย	ข้อ 1 แสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น ข้อ 5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม ข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์ สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะท้อนจิตใจ
22	2562	การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับ คดีตายายเก็บเห็ดที่ติดคุก	การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสองสามี ภรรยา ซึ่งถูกจับกุมในข้อหาร่วมกับกลุ่มบุกรุก เขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีสื่อมวลชนบางสำนักตั้งชื่อกรณีนี้ว่า “คดีตายาย เก็บเห็ด” เป็นสาเหตุให้ในโลกออนไลน์ออกมารณรงค์ให้เลิกใช้ ตายายเก็บเห็ด	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น
23	เป็น ประจำ ทุกปี	การนำเสนอข้อมูลข่าวปลอม โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับ สุขภาพ	การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทางด้าน สุขภาพ มีทั้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง มีประโยชน์ต่อประชาชน และมีทั้งข้อมูลข่าวสารที่เป็น “ข่าวปลอม” ที่ถูกสร้างขึ้นและแพร่ต่อ ๆ กันบน โลกออนไลน์ ซึ่งข้อมูลบางประเด็นที่น่าเสนอต่อนั้นเข้าข่ายมีลักษณะปลอม ซึ่งอาจสร้างความเข้าใจผิดให้กับประชาชนผู้เปิดรับข้อมูล เช่น การ รับประทานชาไข่มุกแล้วทำให้ลำไส้อุดตัน การใช้การดพลังงาน เพื่อรักษาโรค	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร ข้อ 6 หลักประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง
24	เป็น ประจำ ทุกปี	การโฆษณาแฝงที่ปรากฏใน รายการข่าว ทั้งเนื้อหาข่าว การ นำเสนอข่าว องค์ประกอบ รายการข่าว	รายการข่าว ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวบางส่วนมีลักษณะการ ดำเนินการหรือการกระทำที่อาจเป็นการละเมิดหรือกระทำผิดหลักจริยธรรม เช่น การกล่าวขอบคุณผู้สนับสนุนในด้านที่พัก การเดินทางในการทำรายการ หรือการรายงานข่าวสัญญาณนอกสถานที่โทรทัศน์ โฆษณาแฝงในลักษณะเป็นการ วางสินค้าหรือติดป้ายโฆษณา ผู้ประกาศข่าว เป็นฟรีเซ็นเตอร์ให้กับสินค้า	ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของ วิชาชีพสื่อสารมวลชน / ชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
25	2558	Fox news ขอโทษ รายงาน ข่าวมุสลิมผิดพลาด	มีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มอิสลามท่านหนึ่งที่กล่าวหาว่า เมือง เบอร์มิงแฮมของอังกฤษ กลายเป็นเมืองของชาวมุสลิมไปแล้ว และผู้ที่ไม่ใช่ มุสลิมก็ไม่สามารถเดินทางเข้าไปในเมืองหรือได้กลายเป็นเขตห้ามเข้าไปแล้ว ทำให้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง
26	2561	Russian propaganda TV channel says sorry for fake report about Ukraine's Maidan anniversary	สถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งของรัสเซียออกมาขอโทษต่อการรายงานข่าวปลอม เกี่ยวกับวันครบรอบ Maidan (กลุ่มผู้ประท้วงที่ถูกสังหารหมู่) ของชาวยูเครน	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของ วิชาชีพสื่อสารมวลชน / ชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ
27	2561	Laura Ingraham: APOLOGIZE TO TRUMP AND ME RIGHT NOW	Laura Ingraham นักข่าวของ FOX news คิดว่า ผู้คนจำนวนมากต้องขอโทษ เธอและประธานาธิบดีในความผิดเกี่ยวกับการสืบสวนของ Mueller ที่คิดว่า ประธานาธิบดีสหรัฐสมควรร่วมคิดกับรัสเซียในการเลือกตั้งเมื่อปี 2559 และสิ่ง หยาบคายที่มีต่อ Fox	ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง
28	2562	‘TOO PARTISAN’: New York Times Bans Reporters From Certain CNN, MSNBC Shows	หนังสือพิมพ์ The New York Times เริ่มวางกรอบห้ามผู้สื่อข่าวไปปรากฏตัว ในบางรายการของ CNN และ MSNBC เนื่องจากมีความเป็นพรรคเป็นพวก หรือเอนเอียงมากเกินไป	ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง
29	2561	The real danger in Sinclair Broadcast’s ‘fake	เรื่องอื้อฉาวของการรายงานข่าวปลอมของ Sinclair Broadcast กลุ่มกระจาย เสียง Sinclair ได้เตือนเกี่ยวกับการรายงานข่าวปลอมบนสื่อหลัก เนื่องมาจาก	ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
		news' scandal	บริษัทหนึ่งที่เป็นผู้ประกาศข่าวท้องถิ่นรายใหญ่ที่สุดของประเทศได้เจรจารวมกิจการกับ Tribune Media ซึ่งนำเสนอให้เห็นการเกิดการรวมสื่อมากเกินไป	
30	2562	North Korea is hiding nukes and selling weapons, alleges confidential UN report	เกาหลีเหนือกำลังเคลื่อนอาวุธนิวเคลียร์และขีปนาวุธเพื่อซ่อนอาวุธดังกล่าว โดยหลังจากทรมั้ประกาศจะขจัดภัยคุกคามนิวเคลียร์ที่เกิดขึ้นในเกาหลีเหนือ แต่ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าระบอบการปกครองอันธพาล (ซึ่งหมายถึงเกาหลีเหนือ) จะยุติโครงการนิวเคลียร์ และการทบทวนการป้องกันขีปนาวุธของ เพนตากอน ระบุว่า เกาหลีเหนือยังคงเป็นภัยคุกคามพิเศษต่อสหรัฐอเมริกา	ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง
31	2562	Katie Price hits rock bottom as she flashes boobs and gets nipple licked by drag queen	ข่าวนี้นำเสนอภาพ Katie Price เปลือยหน้าอกต่อหน้าแฟน ๆ ที่ต่างพากัน ตกใจ ในงาน Night club ในลอนดอน	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล
33	2562	Woman raped so often by dad as girl she developed 2,500 personalities to survive	ข่าวนี้นำเสนอคลิป VDO ผู้หญิงที่ถูกพ่อข่มขืนและทำร้ายร่างกาย จนพัฒนาบุคลิกขึ้นใหม่ 2,500 บุคลิก ร้องไห้เมื่อต้องกลับไปยังบ้านที่เกิดเหตุ	ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
33	2562	North Korea shoots dead two female	เกาหลีเหนือสังขั้ยประหารชีวิตหมอดูหญิง 2 คนต่อหน้าประชาชนหลายหมื่นคน ซึ่งแหล่งข่าวเปิดเผยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อรักษาระเบียบทางสังคม เนื่องจากเกาหลีเหนือกลัวว่าการเชื่อโชคลางจะแพร่กระจายมากเกินไป และเป็นการคุกคามต่ออำนาจของผู้นำ	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เทียงตรงของข้อมูลข่าวสาร ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
34	2562	The possible killing of top North Korean diplomats after the failed Trump summit, explained If true, it's a very big deal. But it could just as easily be fake news.	ข่าวนี้รายงานว่านักวิเคราะห์เตือนว่าจากการวิเคราะห์มีความเป็นไปได้ว่าเหตุการณ์คิมจองอึนสั่งประหารเจ้าหน้าที่ทีมเจรจาต่อรองด้านนิวเคลียร์กับทรัมป์ นั้นเป็นเรื่องจริง แต่ก่อนจะเชื่อควรระมัดระวังเพราะอาจเป็นข่าวปลอม	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร
35	2561	สถานีโทรทัศน์ช่อง CNN สหรัฐอเมริกา นำเสนอข่าว นายนิโคลัส ครูซ (Nikolas Cruz) ก่อเหตุยิงโรงเรียนในรัฐฟลอริดา	สถานีโทรทัศน์ CNN ของสหรัฐอเมริกา รายงานข่าวเกี่ยวกับการยิงโรงเรียนในรัฐฟลอริดา ซึ่งผู้ก่อเหตุคือนายนิโคลัส ครูซ อายุ 19 ปี ด้วยปืนไรเฟิลจูโจม AR-15 จนทำให้มีผู้เสียชีวิตซึ่งเป็นเด็กนักเรียนและครูอย่างน้อย 17 คน โดย CNN มีการนำเสนอคลิปซึ่งมีนักเรียนที่ซ่อนตัวอยู่ในห้องเรียนหรือที่เกิดเหตุ บันทึกเอาไว้ได้ ซึ่งในวิดีโอมีการแสดงให้เห็นนักเรียนกำลังเดินผ่านร่างของผู้เสียชีวิตในโถงทางเดินในการอพยพนักเรียนไปที่ปลอดภัย และคลิปวิดีโอที่มีการบันทึกเสียงของปืนที่ยิงและเสียงกรีดร้องด้วยความกลัวของนักเรียน	ข้อ 9 การปกป้อง คัมครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง
36	2559	นาย นิโค ไฮเนส (Nico Hines) นักข่าว ของเว็บไซต์ข่าว The Daily Beast นำเสนอการใช้ แอปพลิเคชันหาคู่ (คนที่อยู่ในกลุ่ม LGBTQ) ของนักกีฬาในระหว่างการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่รีโอ ปี 2516 ในหมู่บ้านโอลิมปิก ผ่านบทความที่ชื่อว่า “The Other Olympic Sport in Rio: Swiping” ซึ่งการนำเสนอในบทความถึงแม้ว่านิโค ไฮเนส จะไม่ได้มีการเปิดเผยชื่อนักกีฬาที่เขาคุยว่าเป็นใครแต่เขาก็มีการบรรยายเกี่ยวกับลักษณะ	เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับนาย นิโค ไฮเนส (Nico Hines) นักข่าวของเว็บไซต์ข่าว The Daily Beast ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับการใช้แอปพิเคชั่นหาคู่ (คนที่อยู่ในกลุ่ม LGBTQ) ของนักกีฬาในช่วงการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกที่รีโอ ปี 2516 ในหมู่บ้านโอลิมปิก ผ่านบทความที่ชื่อว่า “The Other Olympic Sport in Rio: Swiping” ซึ่งการนำเสนอในบทความถึงแม้ว่านิโค ไฮเนส จะไม่ได้มีการเปิดเผยชื่อนักกีฬาที่เขาคุยว่าเป็นใครแต่เขาก็มีการบรรยายเกี่ยวกับลักษณะ	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล

กรณี ที่	พ.ศ. ที่เกิดเหตุ	ประเด็นข่าว	รายละเอียดข่าว	ประเด็นที่ละเมิดหลักจริยธรรม
		ปี 2516 ในหมู่บ้านโอลิมปิกผ่านบทความ “The Other Olympic Sport in Rio: Swiping”	ของนักกีฬา กีฬาที่พวกเขาแข่งขัน หรือประเทศของนักกีฬา ที่ทำให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาได้ว่าเป็นนักกีฬาคนใด ซึ่งอาจทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงได้ โดยวิธีการที่โค โจนส์ ใช้ในการหาข้อมูลหรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลก็คือ การที่เขาสร้างบัญชีหรือโปรไฟล์หลาย ๆ บัญชีในแอปพลิเคชัน Grindr ซึ่งเป็นแอพหาคู่สำหรับเกย์ และทำการติดต่อหรือโต้ตอบกับนักกีฬามาก	
37	2562	นาย ลุค โอ ไบรอัน (Luke O’Brien) นักข่าวของเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ The HuffPost ได้นำเสนอข่าวเปิดเผยตัวตนของบุคคลที่อยู่เบื้องหลังบัญชี Twitter ได้นำเสนอข่าวเปิดเผยตัวตนของบุคคลที่อยู่เบื้องหลังบัญชี Twitter ในชื่อ AmyMek	นาย ลุค โอ ไบรอัน (Luke O’Brien) นักข่าวของเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ The HuffPost ได้นำเสนอข่าวเปิดเผยตัวตนของบุคคลที่อยู่เบื้องหลังบัญชี Twitter ในชื่อ AmyMek (ซึ่งไม่ระบุชื่อหรือตัวตน) ที่มีผู้ติดตามมากกว่า 200,000 คน และการทวีตของเธอยังได้รับการรับรองหรือการทวีตจากประธานาธิบดีทรัมป์ และทีมคณะบริหารของทรัมป์อีกด้วยว่าชื่อจริงของเธอคือ Amy Jane Mekelburg ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนอุดมการณ์ทางการเมืองฝ่ายขวา และเป็นผู้ที่มุ่งมั่นต่อการเผยแพร่ หลายคนคิดว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับอิสลามหัวรุนแรง หรือความคิดเกลียดชังอิสลามและเรียกร่องหรืออ้างสิทธิที่ไม่เป็นจริง การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ได้ใช้เครื่องมือที่เรียกว่า Doxing ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้ในการเปิดเผยตัวตนของเว็บไซต์ที่ไม่มีการระบุชื่อ	ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล
38	2562	การประชุมประท้วงในฮ่องกงเพื่อต่อต้านร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างฮ่องกงและจีน	เหตุการณ์การประชุมประท้วงของประชาชนชาวฮ่องกง เพื่อต้องการต่อต้านและเรียกร่องให้รัฐบาลฮ่องกงยกเลิกร่างกฎหมายการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนในกลุ่มประเทศจีน ไต้หวัน และฮ่องกง โดยร่างดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ทางการเงินสามารถยื่นคำร้องขอให้ทางการฮ่องกงส่งตัวผู้ต้องสงสัยในคดีอาชญากรรมร้ายแรง ครอบคลุมคดีฆาตกรรม และข่มขืน	ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล ข่าวสาร ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

4.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการละเมิดจริยธรรมสื่อในมิติต่าง ๆ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อ การสำรวจการนำเสนอข่าวสารทางสื่อสารมวลชนทางวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทย และต่างประเทศที่ผ่านมาในระยะเวลาไม่เกินกว่า 3 ปี (1 มกราคม 2559 ถึง 31 พฤษภาคม 2562) และการสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้บริหารองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ นักวิชาการด้านสื่อ ผู้บริหารงานและผู้ปฏิบัติงานองค์กรสื่อ รวมทั้งนักวิชาชีพและนักวิชาการอิสระที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการนำเสนอข่าวสารทางวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ พบว่า ในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนต้องพึงระลึกถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมอันเป็นทฤษฎีบรรทัดฐานสำคัญของสื่อมวลชนมายาวนาน ควบคู่ไปกับการมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารด้วย

ทั้งนี้ กรอบการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนตามแนวคิดของเดนีส แมคควอล (DanisMcQuail, 1989) ได้สรุปไว้ 4 ประการคือ

- 1) กรอบทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสื่อมวลชน
- 2) กรอบการรับผิดชอบต่อสาธารณะ มาจากแนวคิดที่มองว่าเมื่อสื่อได้รับความไว้วางใจให้ทำหน้าที่แทนประชาชน สื่อก็ต้องทำงานควบคู่ไปพร้อมกับความรับผิดชอบต่อสังคมและประชาชน
- 3) กรอบความรับผิดชอบในวิชาชีพ หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติงานและความเป็นมืออาชีพของสื่อสารมวลชน
- 4) กรอบทางการตลาด หมายถึง ความอยู่รอดทางธุรกิจของสื่อ และการตอบสนองต่อผู้บริโภค

บทบาทความรับผิดชอบต่อสื่อมวลชน ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและจริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ในการนำเสนอข่าวสารความจริง ถูกต้อง ยุติธรรม รอบด้านและหลากหลายแง่มุมที่เกี่ยวข้อง ความเป็นอิสระจึงเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานของสื่อมวลชน ที่จำเป็นต้องมีอิสระที่จะรู้ อิสระที่จะบอก และอิสระในการค้นหาความจริง ดังนั้น สื่อมวลชนจึงต้องปกป้องความอิสระของตนในการทำงานจากการแทรกแซงของอำนาจต่าง ๆ ดังนี้

- 1) อิสระจากอำนาจการควบคุมของรัฐบาล ถ้าจะมีการเข้ามาควบคุมของรัฐบาลจะต้องเป็นเฉพาะกรณีที่มีเหตุจำเป็น และเมื่อเป็นอันตรายเป็นส่วนรวมเท่านั้น

2) อิสรระจากนักธุรกิจขนาดใหญ่ การที่ธุรกิจขนาดใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้องกับธุรกิจสื่อมวลชนนั้น อาจทำให้การทำหน้าที่ของสื่อไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เพื่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

3) อิสรระจากเจ้าของและนายทุน ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนที่ต้องปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและสังคมมากกว่าคำนึงถึงผลประโยชน์ของนายทุน

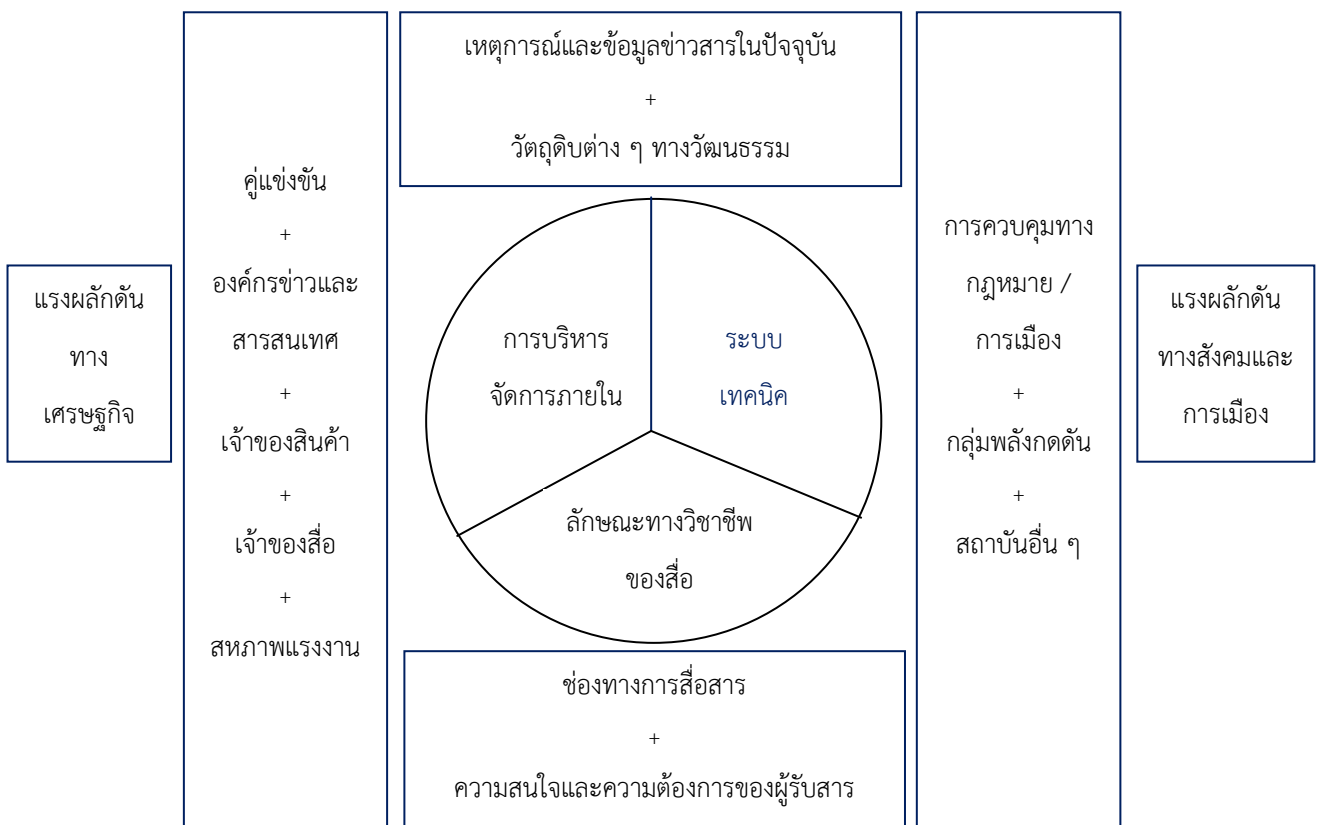
4) อิสรระจากผู้โฆษณา โดยข่าวสาร สารของสื่อมวลชนที่นำเสนอต้องอิสรระจากการถูกกำหนดและควบคุมจากโฆษณา ไม่ทำให้เสียเรื่องคุณภาพและความสมดุลในการนำเสนอของสื่อ

5) อิสรระจากการถูกใช้เป็นเครื่องมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในส่วนราชการและเอกชนที่เป็นแหล่งข่าวสำคัญของสื่อมวลชน เพราะทำให้บางครั้งอาจทำให้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียต่อประชาชนและสังคมส่วนรวม

อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมสื่อมวลชนมิได้ทำงานโดยอิสรระ หากแต่อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลในการกำหนดการทำงานของสื่อมวลชน จากแบบจำลองของ Danis McQuail (2005) แสดงให้เห็นว่าองค์กรผู้ผลิตสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลหลายกลุ่ม ทั้งจากบุคคลภายในองค์กร ทั้งเจ้าของหรือผู้บริหารองค์กรสื่อ และพนักงานแผนกต่าง ๆ ในองค์กร ก่อให้เกิดแรงผลักดันภายในองค์กร ทั้งจากการบริหารจัดการขององค์กร (Management) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องหรืองานด้านเทคนิคต่าง ๆ (Technical) รวมถึงความเป็นวิชาชีพสื่อที่มีคุณลักษณะต้องปกป้องความเป็นอิสรระในการทำงานจากการแทรกแซงของอำนาจต่าง ๆ เพื่อคงไว้ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพ คือประโยชน์สูงสุดของประชาชนและสังคมส่วนรวม (Media professional) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในองค์กรยังมีอิทธิพลจากแรงผลักดันใน 2 ส่วนคือ (1) แรงผลักดันที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและทำให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเกิดเพราะแรงผลักดันจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กร เช่นการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของแหล่งเงินทุน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ สัมพันธภาพของเพื่อนร่วมงาน หรือแม้แต่จุดมุ่งหมายที่เหมือนหรือต่างกันของพนักงานที่ทำให้เกิดความต้องการในการเปลี่ยนแปลงขององค์กรหรือ และ (2) แรงต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมาจากกลุ่มพนักงานในองค์กรที่ไม่ต้องการสิ่งที่แตกต่างไปจากความสำเร็จเดิม กลุ่มพนักงานหรือผู้บริหารที่มีความเคยชินและมีการหมุนเวียนพนักงานและทีมบริหารต่ำ

ขณะที่องค์กรสื่อมีหน้าที่สำคัญในการนำเสนอเหตุการณ์และข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน ทันต่อสถานการณ์ และเกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัยต่าง ๆ ในวัฒนธรรมและสังคมที่สื่อดำรงอยู่ รวมถึงการเป็นที่พึ่งของคนในสังคมในการเป็นช่องทางการสื่อสารสำคัญที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารประเภทต่าง ๆ และยังเป็นช่องทางการเผยแพร่เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์และความคาดหวังที่แตกต่าง ๆ กันไปของผู้รับสารในสังคม องค์กร

สื่อยังต้องเผชิญกับแรงผลักดันภายนอกองค์กรรอบด้าน ได้แก่ แรงผลักดันด้านเศรษฐกิจ (Economic pressure) ซึ่งประกอบด้วย คู่แข่งทางด้านธุรกิจ องค์กรข่าวและสารสนเทศอื่น ๆ ความต้องการของเจ้าของสินค้าที่สนับสนุนสื่อ ความต้องการของเจ้าของสื่อ และกระบวนการสหภาพแรงงาน และแรงผลักดันด้านสังคมและการเมือง (Social and political pressure) ที่กำกับและควบคุมบทบาทการทำหน้าที่อันพึงประสงค์ ประกอบด้วย การควบคุมทางกฎหมาย และการเมือง แรงกดดันจากกลุ่มพลังต่าง ๆ และสถาบันอื่น ๆ ในสังคม

ภาพ 4.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลกำหนดความเป็นอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน

ปรับปรุงจาก: McQuail, 2005

วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ (2538) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพนิเทศศาสตร์มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ปัจจัยภายนอก หรือลักษณะการควบคุมจากภายนอก ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวิชาชีพนิเทศศาสตร์เป็นผลมาจากความรับผิดชอบที่มาจากการควบคุมของภายนอก ซึ่งถ้าไม่ปฏิบัติ หรือปฏิบัติผิดไปจากที่กำหนดก็就会有ความผิดและได้รับโทษ โดยอิทธิพลจากการควบคุมภายนอกมี 2 ประเภทคือ

1.1) สภาพแวดล้อมของนักวิชาชีพนิเทศศาสตร์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ววิชาชีพนี้อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งซึ่งการดำเนินวิชาชีพจะต้องรับผิดชอบต่อบทบาทของคนในสภาวะแวดล้อมนั้น ๆ เช่นในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพของสังคมที่ต้องรับผิดชอบต่อบทบาทในการให้ข่าวสาร ให้ความรู้ ความบันเทิง เสริมสร้างสติปัญญาให้แก่คนในสังคม และมีส่วนเอื้ออำนวยให้ระบบการเมืองดำเนินไปอย่างราบรื่น หรือเมื่อวิชาชีพนิเทศศาสตร์อยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเมืองที่ต่างกันไป การดำเนินวิชาชีพก็ต้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมนั้น ๆ เช่น ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม สื่อมวลชนมักจะมีเสรีภาพจำกัด ถูกควบคุมดูแลให้การดำเนินวิชาชีพอยู่ภายใต้ขอบเขตที่ผู้มีอำนาจต้องการ หรือภายใต้สภาพแวดล้อมแบบเสรีนิยม สื่อมวลชนต้องมิบทบาทในการเป็นเครื่องมือแสดงความคิดเห็นของบุคคล หรือเป็นเครื่องมือแสดงความจริงที่เกิดขึ้นในสังคม หรือมีการให้ข่าวสาร ความบันเทิง การแสดงความเห็น การโฆษณาสินค้าอย่างเป็นเสรี เป็นต้น

1.2) กฎหมายและระเบียบ หมายถึง การดำเนินวิชาชีพอย่างมีความรับผิดชอบต่อกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์อื่น ๆ ในสังคม ที่จะมีผลกระทบต่อวิชาชีพ เช่นการดำเนินวิชาชีพภายใต้พระราชบัญญัติสำคัญต่าง ๆ หรือคำสั่งการปกครองแผ่นดิน ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติพิเศษในห้วงเวลานั้น ๆ หรือประมวลกฎหมายใหม่ทั้งแพ่งและพาณิชย์ที่เกิดขึ้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค หรือพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน เป็นต้น

2) ปัจจัยภายใน หรือการควบคุมตนเอง คุณธรรมและจริยธรรมเกิดจากการควบคุมตนเองเป็นสำนึกความรับผิดชอบต่อในการดำเนินวิชาชีพนิเทศศาสตร์โดยตรง ซึ่งนักนิเทศศาสตร์อาจปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติก็ได้ หากปฏิบัติถือว่ามีความสำนึกความรับผิดชอบต่อในวิชาชีพ ก็ได้ชื่อว่ามีความคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพสูง เป็นแบบอย่างได้ ตรงกันข้ามหากไม่ปฏิบัติก็ไม่มีการกำหนดลงโทษแต่อย่างใด การควบคุมตนเองเป็นเพียงหลักปฏิบัติและข้อแนะนำให้ปฏิบัติเท่านั้น การควบคุมตนเองในวิชาชีพมี 2 ประเภทคือ

2.1) โดยการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานในองค์กรวิชาชีพนิเทศศาสตร์ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน ผู้ตัดสินใจว่าเนื้อหาประเภทใด หรือเนื้อหาชิ้นใดจะนำออกเผยแพร่สู่สาธารณชนหรือไม่นั้น ได้แก่ผู้มีอำนาจสูงสุด เช่น ผู้อำนวยการ นายสถานีวิทยุโทรทัศน์ บรรณาธิการ หรือแม้แต่เจ้าของ แต่ในการปฏิบัติงานประจำวันนั้นการตัดสินใจส่วนใหญ่จะอยู่ที่คณะทำงานระดับรองๆลงไป ซึ่งมีอิทธิพลและมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหาในระดับที่มากหรือน้อยแตกต่างกัน หรือที่คนในวิชาชีพเรียกบุคคลเหล่านี้ว่าเป็นผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานของผู้เฝ้าประตูเป็นทั้งความรับผิดชอบต่อเฉพาะตัวเช่นผู้สื่อข่าว แสวงหาข่าวสารตามลำพัง หรือปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอีกหลายคนเป็นคณะหรือเครือข่าย บทบาท

ของผู้เฝ้าประตูคือคนที่อยู่ในกระบวนการรวบรวม เพิ่มเติม ตกแต่ง เปลี่ยนแปลง และคัดเลือกเนื้อหาแต่ละประเภทเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน ทั้งนี้ การแสดงเนื้อหาที่ดี การเพิ่มเติมตกแต่งเนื้อหาที่ดี ตลอดจนการคัดเลือกเฉพาะเนื้อหาบางอย่างออกสู่สาธารณชน ล้วนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบ ทักษะคติเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมวิชาชีพทั้งสิ้น

2.2) โดยสมาคมวิชาชีพ ส่วนหนึ่งของปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมวิชาชีพ นิเทศศาสตร์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยสภาพแวดล้อม กฎหมายและระเบียบ หรือวิธีการปฏิบัติงานในวิชาชีพโดยตรง แต่ถูกกำหนดขึ้นโดยสมาคมวิชาชีพนิเทศศาสตร์เพื่อให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติอยู่ภายในกรอบอันเป็นลักษณะของการควบคุมตนเองให้เกิดความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ เรียกว่าจรรยาบรรณหรือประมวลจริยธรรม หรือชื่ออื่นใดแล้วแต่สมาคมวิชาชีพจะกำหนดขึ้น ปกติสาระสำคัญของประมวลจรรยาบรรณวิชาชีพ มักจะให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อในการเสนอข่าวสารและเนื้อหาด้วยความเที่ยงตรง ความจริงใจ ความเป็นธรรมและความยุติธรรม ความเป็นผู้มีรสนิยมและความมีมารยาท อย่างไรก็ตามประมวลจรรยาบรรณส่วนมากเป็นเพียงกรอบ หรือ ข้อปฏิบัติ ซึ่งสมาคมวิชาชีพกำหนดไว้ให้ยึดถือและปฏิบัติกันในบรรดานักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องเท่านั้น มิใช่กฎหมายหรือกฎระเบียบที่สมาชิกต้องปฏิบัติตามเสมอไป แม้สมาชิกบางคนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็ไม่ได้มีบทลงโทษแต่อย่างใด ดังนั้นประมวลจรรยาบรรณจะเกิดผลในเชิงปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใดย่อมอยู่ที่ความรู้สึกรับผิดชอบ ความประพฤติ รวมถึงคุณธรรมและจริยธรรมส่วนของนักวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ในการศึกษาของวัฒน์ ภูวทิศ (2556) เรื่องบทบาทเชิงจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวสารหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และประเภทของหนังสือพิมพ์ที่แตกต่างกันไม่ทำให้บทบาทเชิงจริยธรรมในการรายงานข่าวสารหน้าหนึ่งแตกต่างกัน โดยพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักหนังสือพิมพ์ละเมิดจริยธรรมทางวิชาชีพคือ นโยบายการนำเสนอข่าว ยอดขายของหนังสือพิมพ์ โฆษณาที่ลงหนังสือพิมพ์ ภาวะด้านเศรษฐกิจของหนังสือพิมพ์ และความไม่เข้มงวดของข้อบังคับทางจริยธรรมวิชาชีพ ในการศึกษาวิจัยยังได้อ้างถึงการศึกษาก่อนหน้านี้ถึงกลไกสังคมสำคัญ 3 ประการที่สนับสนุนและกระตุ้นการทำงานของสื่อมวลชน ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม คือ

- 1) กฎระเบียบที่ควบคุมการทำงานของสื่อ

- 2) สมาคมวิชาชีพสื่อมวลชนที่ร่วมกันจัดตั้งเพื่อควบคุมการทำงานกันเองของสื่อ

- 3) ผู้รับสารซึ่งบริโภคข่าวสารที่สามารถกระตุ้นให้สื่อมวลชนเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์มากกว่าเรื่องเร้าอารมณ์ ขณะที่สื่อมวลชนเองซึ่งได้รับประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มผู้บริโภค ชุมชน สังคม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยเช่นกัน

ส่วนด้านการทำงานของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารนั้น จากการวิจัยของชูลีพร อร่ามเนตร (2560) ที่ได้วิเคราะห์สถานการณ์การนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ พบว่า ข่าวสดออนไลน์ ไทยรัฐออนไลน์ และผู้จัดการออนไลน์ ได้นำกรอบทางการตลาดเป็นบทบาทนำในการปฏิบัติงานขององค์กรสื่อเงื่อนไขทางการตลาดเข้ามาแทรกแซงการทำงานขององค์กรสื่อ ส่งผลต่อการนำเสนอข่าวให้เป็นไปตามกรอบการรับผิดชอบต่อสาธารณะ กรอบการรับผิดชอบต่อทางวิชาชีพ และกรอบทางกฎหมายที่น้อยลง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ด้านบทบาทความรับผิดชอบต่อในการนำเสนอข่าว พบว่า ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อองค์กรสื่อมากที่สุดคือ นโยบายและแนวปฏิบัติจากเจ้าของ ส่วนปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสมาคมวิชาชีพ เป็นปัจจัยภายในที่มีผลระดับหนึ่งเท่านั้น สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวมากได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ หลักการตลาดและโฆษณา พฤติกรรมผู้รับสาร ส่วนปัจจัยด้านกฎหมายและเทคโนโลยีอยู่ในระดับรองลงมา

นอกจากนี้ ยังพบว่า การเลือกเนื้อหาแนะนำเสนอทางหนังสือพิมพ์มีความแตกต่างกันบ้าง โดยข่าวสดออนไลน์จะพิจารณาจากนโยบายและแนวปฏิบัติขององค์กร ที่เป็นไปตามพฤติกรรมผู้รับสารและหลักการตลาด โดยคัดเนื้อหา ประเด็นข่าวที่ดึงดูดให้ผู้รับสารมากอ่านมากที่สุด เนื้อหาจึงมีความหลากหลาย เน้นข่าวเบา ข่าวที่ปูชนสนใจ ในประเด็นเกี่ยวกับเพศ ความรุนแรง ความแปลก โดยเฉพาะภาพและคลิปข่าวต่างประเทศ มีข่าวเชิงสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย ขณะที่ไทยรัฐออนไลน์ มีเนื้อหาที่หลากหลาย เน้นทั้งข่าวหนักและข่าวเบา ข่าวสร้างสรรค์ ข่าวตามกระแส และข่าวฮิตในโลกออนไลน์ ส่วนผู้จัดการออนไลน์จะต่างออกไป โดยเน้นข่าวหนัก ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง บทความและสื่อบ้าง ๆ อย่างไรก็ตามการนำเสนอบนพื้นที่ข่าวออนไลน์ก็พบความคล้ายคลึงกันของการเลือกประเภทเนื้อหาข่าวที่พบข่าวเบามากกว่าข่าวหนัก มีภาพประกอบ แต่เนื้อหาขาดความลึก เนื่องจากคุณลักษณะของข่าวที่นำเสนอบนสื่อออนไลน์จึงเสนอข้อความไม่มาก ต้องสั้น กระชับ มีภาพ คลิป หรือกราฟิกประกอบ และการใช้ภาษาส่วนไม่เป็นทางการมากนัก

ทั้งนี้ นโยบายและแนวปฏิบัติในการกระบวนกรกลั่นกรองข่าวสารของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทั้ง 3 แห่ง พบว่า เจ้าของและกองบรรณาธิการสนใจประโยชน์ของผู้รับสารควบคู่ไปกับการเพิ่มยอดผู้อ่านให้สนใจและกดเข้ามาอ่าน โดยมีหลักเกณฑ์ควบคุมการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ออนไลน์โดยใช้หลักการตลาดนำ ขณะที่บางแห่งจะทำควบคู่กับหลักวิชาชีพ แต่บางแห่งจะเน้นที่หลักการตลาดอย่างเดียว โดยปัจจัยภายในที่พบว่ามอิทธิพลมาก รองจากนโยบายและแนวทางปฏิบัติคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นบริษัทโฆษณา ผู้สนับสนุนและแหล่งข่าวที่มีความสนิทสนม ทั้งนี้ สอดคล้องกับปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวคือ ภาวะเศรษฐกิจ การตลาด การโฆษณา และพฤติกรรมผู้บริโภค

ทั้งนี้ ยังได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมของ อีอีพร ทองชะไชศ และอาคม ใจแก้ว (2556) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมาจาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การกำกับดูแลกิจการ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากผู้นำองค์กรจะมีหน้าที่สร้างความมั่นคงและมั่นคงแก่องค์กร และเจ้าของกิจการแล้ว ยังต้องมีหน้าที่สร้างองค์กรให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างคุณค่าและการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สร้างสรรค์ให้เกิดกับผู้ตาม เป็นต้นแบบที่ดี ทั้งนี้ ผู้นำลักษณะดังกล่าวควรมีความตระหนักถึงความต้องการเสริมสร้างศักยภาพและแรงจูงใจของผู้ตาม ยกย่องความเชื่อ ความต้องการและค่านิยมของผู้ตามได้ องค์ประกอบของการเกิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กรประกอบด้วย 4 ประการคือ (1) มีอิทธิพลต่อความคิดในการเป็นต้นแบบที่ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้ตาม และต้องการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของผู้นำ (2) เป็นแรงจูงใจในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเกิดความกระตือรือร้น (3) กระตุ้นทางสติปัญญาให้ผู้ตามมีความคิด สร้างความท้าทาย และสร้างการกระทำด้วยวิธีใหม่ และ (4) ความสามารถในการพิจารณาคนระดับปัจเจกบุคคล ด้วยความเข้าใจและปฏิบัติต่อผู้ตามด้วยความแตกต่างกันตามความสามารถและความต้องการของแต่ละคน

ทั้งนี้ คุณลักษณะของบุคคลที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการเกิดองค์กรที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

2) การกำกับดูแล คือระบบในการควบคุมองค์กรโดยมีโครงสร้างการกำกับที่แสดงถึงการจัดการหน้าที่ความรับผิดชอบต่อกลุ่มต่างๆ การกำหนดกฎเกณฑ์และกระบวนการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินกิจการทางธุรกิจ การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะทำให้บริษัทมีโครงสร้างที่ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการในการบรรลุวัตถุประสงค์ และการติดตามผลการดำเนินการ

3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกระบวนการที่สร้างบริบทของการมีปฏิสัมพันธ์แบบเป็นพลวัตร การเคารพซึ่งกันและกัน การสนทนา การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในการจัดการธุรกิจ แบ่งปันข้อมูล สร้างบทสนทนาและรูปแบบความรับผิดชอบต่อร่วมกัน กระบวนการนี้ทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจ และเข้าร่วมการจัดการธุรกิจ เพื่อสร้างความไว้วางใจ การเคารพซึ่งกันและกัน ตลอดจนรูปแบบของความรับผิดชอบต่อร่วมกัน

4.4 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ

ในการดำเนินโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยผู้วิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแหล่งข้อมูลจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลในเรื่องข่าววิทยุโทรทัศน์และข่าวออนไลน์ เพื่อคัดเลือกกรณีศึกษาการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน จาก 38 กรณีศึกษา ตามตาราง 4.26 ให้เหลือจำนวน 25 กรณีศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1) ข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในประเทศไทย

กรณีศึกษาที่ 1 การรายงานข่าวเกี่ยวกับชายวัย 65 ปี ปีนเสาสัญญาณโทรศัพท์ เพื่อประท้วงการประกาศใช้มาตรา 44 ปิดล้อมวัดพระธรรมกาย

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2560

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่รัฐบาล โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีการประกาศใช้มาตรา 44 ตามรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2557 โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมพื้นที่และให้เจ้าหน้าที่ดีเอสไอเข้าไปตรวจค้น พร้อมทั้งควบคุมตัวพระธัมมชโย อดีตเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ผู้ต้องหาตามหมายจับศาลอาญา คดีพิเศษที่ 27 / 2559 โดยถูกกล่าวหาว่า สมคบและร่วมกันฟอกเงินและร่วมกันรับของโจร (พระหายาก: สรุปสถานการณ์หลังใช้ ม.44 ก่อนและหลังปิดล้อมวัดพระธรรมกาย, ประชาไท ออนไลน์ [http:// www. Prachatai.com](http://www.Prachatai.com), วันที่ 16 มีนาคม 2560) ซึ่งการประกาศใช้มาตรา 44 ดังกล่าวนั้น นำมาสู่การเรียกร้องของพระสงฆ์และประชาชนศิษย์วัดพระธรรมกาย เพื่อให้ยุติหรือเลิกใช้มาตรา 44 ซึ่งหนึ่งในเหตุการณ์ต่าง ๆ ของการเรียกร้องดังกล่าวก็คือ เหตุการณ์กรณีของชายวัย 65 ปี (นายอนวัช ธนเจริญธัญ) ที่ปีนขึ้นไปอยู่บนเสาสัญญาณโทรศัพท์ ความสูงประมาณ 30 เมตร เพื่อประท้วงเรียกร้องให้เลิกใช้มาตรา 44 เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2560 โดยชายคนดังกล่าวได้เขียนข้อความลงกระดานขนาดใหญ่ ข้อความว่า “ขอความเมตตากรุณายกเลิกมาตรา 44 หากทำไม่ได้ก่อน 21.00 วันนี้ เก็บศพได้เลย” และ “พระเถร คนแก่ ถูกข่มเหงรังแก กลั่นแกล้งต่าง ๆ นานา สังคมปัจจุบันคนดีอยู่ยาก” และข้อความที่ว่า “ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ไม่มีอะไรที่ตำรวจไทยทำไม่ได้ 3 จังหวัดชายแดนใต้ยังไม่สงบไปช่วยชาติหน่อยครับ ทำเพื่อชาติ” ซึ่งในกรณีนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ทหาร พระสงฆ์และหน่วยกู้ชีพได้พยายามใช้โทรโข่งเจรจากลี่ยกโล่มให้ชายคนดังกล่าวยกเลิกการกระทำดังกล่าว จนกระทั่งเวลา 21.00 น. ชายคนดังกล่าวได้ปีนลงมาประมาณเกือบกลางเสาสัญญาณโทรศัพท์ ได้ใช้เชือกผูกคอและทิ้งตัวเองลงมาจนเชือกผูกคอเสียชีวิต

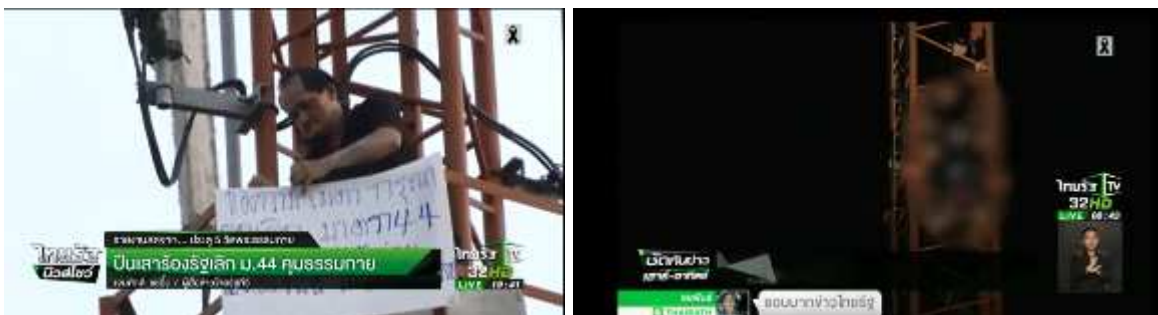
ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับชายวัย 65 ปี ปีนเสาสัญญาณโทรศัพท์ เพื่อประท้วงการประกาศใช้มาตรา 44 ปิดล้อมวัดพระธรรมกาย ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสื่อมวลชนนั้น **ด้านสื่อออนไลน์** พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์บางสำนักข่าว มีการรายงานข่าวด้วยการนำเสนอภาพข่าวที่แสดงให้เห็นเหตุการณ์ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังช่วยเหลือชายผู้ตกเป็นข่าวหลังจากกระโดดลงมาจากเสาสัญญาณโทรศัพท์โดยมีการทำภาพเบลอเฉพาะบริเวณใบหน้าของผู้ตกเป็นข่าว แต่ในขณะเดียวกันก็มีการนำภาพเล็ก ๆ ติดกันที่เปิดเผยใบหน้าของผู้ตกเป็นข่าวอย่างชัดเจนในขณะที่กำลังแขวนป้ายประท้วงบนเสาสัญญาณซึ่งทำให้ผู้รับข่าวสารสามารถเชื่อมโยงได้ว่าผู้ที่ตกเป็นข่าวคือใคร

ที่มา : ช็อก! ศิษย์ธรรมกายปีนเสาสัญญาณโทรศัพท์จี้ยกเลิก ม.44 ผูกคอไรต์ตัวลงมา เสียชีวิตแล้ว
“ไก่อู” เตือนสังคมมีสติ เสียใจกับเหตุสลด, <https://mgronline.com/crime/detail/9600000019767>

สำหรับ **ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์** พบว่า สื่อมวลชนบางช่องมีการนำเสนอภาพใบหน้าของผู้ตกเป็นข่าวอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน มีการนำเสนอภาพข่าวในขณะที่ผู้ตกเป็นข่าวกำลังปีนลงจากเสาสัญญาณโทรศัพท์ก่อนที่จะตัดสินใจกระโดดลงมา และมีการนำเสนอภาพขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังช่วยเหลือผู้ตกเป็นข่าวลงมาจากเสาสัญญาณซึ่งถึงแม้จะมีการทำเป็นภาพเบลอแต่ก็เป็นการเบลอเพียงเล็กน้อยจึงทำให้ผู้ชมเห็นภาพเหตุการณ์ในขณะที่กำลังช่วยเหลืออยู่ได้ชัดเจน

ที่มา : ปีนเสาร้องรัฐเลิก ม.44 คุณธรรมกาย, <https://www.youtube.com/watch?v=JCDL54Ej604>

นอกจากนี้ สื่อมวลชนบางสำนักยังมีการถ่ายทอดสดผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook Live) ซึ่งอาจถือเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม เพราะสามารถเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมเข้ามาแสดงความคิดเห็นด้วยอารมณ์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางด้านความคิดในสังคมขึ้นได้ โดยเฉพาะกับครอบครัวของผู้เสียชีวิตที่อาจก่อให้เกิดความสะเทือนใจเพิ่มขึ้นได้หากเห็นข้อความหรือความคิดเห็นดังกล่าว

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ชายวัย 65 ปี ปีนเสาสัญญาณโทรศัพท์ เพื่อประท้วงการประกาศใช้มาตรา 44 ปิดล้อมวัดพระธรรมกายในครั้งนี้ จึงมีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรม **เรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว และการนำเสนอภาพที่สามารถสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ที่รับข่าวสาร และโดยเฉพาะกับญาติของผู้ตกเป็นข่าวได้

กรณีศึกษาที่ 2 การรายงานข่าวแม่ใช้เท้าเหยียบคอลูกตนเองพร้อมกับใช้เชือกผูกติดไว้กับรั้วเหล็กกันข้างถนน

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2560

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนนำคลิปวิดีโอความยาวประมาณ 30 วินาที ของผู้ใช้เฟซบุ๊กชื่อ “Bee Bee” โพสต์เหตุการณ์ของหญิงสาวคนหนึ่งใช้เท้าเหยียบและกดลงไปที่บริเวณคอของเด็กชายคนหนึ่ง (ที่คาดว่าเป็นลูกของผู้หญิงคนดังกล่าว) พร้อมกับกำลังใช้เชือกมัดเด็กชายติดไว้กับรั้วเหล็กกัน โดยเด็กชายร้องไห้พร้อมกันมีเสียงตะโกนออกมาว่า “หายใจไม่ออก” ซึ่งต่อมาผู้หญิงคนดังกล่าวได้เดินทางเข้ามาขอตัวและให้ปากคำกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า ลูกชายของตนเองอายุ 12 ปี เรียนอยู่ชั้น ป.5 ได้มาหาตนที่ร้านขายพวงมาลัยทั้ง ๆ ที่ตนเองเพิ่งจะสั่งไว้ไม่ให้ออกจากบ้านไปไหน และห้ามหนีไปเล่นเกมอย่างเด็ดขาด ซึ่งเมื่อมาถึงที่ร้านลูกชายของตน ได้ถูกพี่สาวต่างบิดาต่อว่า จึงทำให้เด็กชายโมโหตรงเข้าไปบีบคอทำร้ายพี่สาว ดังนั้น ด้วยความโมโหตนเลยใช้เชือกผูกมัดมือติดกับกรงเหล็กริมถนนหน้าร้าน แต่ลูกชายตัวใหญ่ พยายามดิ้นต่อสู้ตนเอง จึงใช้เท้าเหยียบไว้ที่ท้ายทอย โดยไม่คิดว่าจะมีคนถ่ายคลิปมาเผยแพร่ในโลกออนไลน์

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอข่าวแม่ใช้เท้าเหยียบคอลูกตนเองพร้อมกับใช้เชือกผูกติดไว้กับรั้วเหล็กกันข้างถนน ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสื่อมวลชน นั้น **ด้านของสื่อออนไลน์** พบว่าสื่อออนไลน์บางสำนัก มีการนำเสนอภาพพาดหัวข่าวที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่กระทำรุนแรงต่อเด็กหรือเยาวชนอย่างชัดเจน เนื่องจากไม่มีการปกปิดหรือทำภาพเบลอ

ที่มา: วิจารณ์ยับ! แม่ทำโทษลูกเหี้ยมเหี้ยมหัว - จับมัดริมถนน เด็กตะโกน “หายใจไม่ออก”

https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_260110

ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า การนำเสนอภาพจากคลิปข่าวในขณะที่แม่กำลังทำโทษลูกด้วยการเหี้ยมค่อและกำลังใช้เชือกมัดตัวลูกกับรั้วกันอย่างเห็นได้ชัดเนื่องจากการทำภาพเบลอแต่เพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ สื่อบางสำนักยังมีการนำเสนอคลิปข่าวที่ทำให้ผู้ชมได้ยินเสียงร้องไห้ของเด็กชาย พร้อมกับเสียงตะโกนออกมาว่า “หายใจไม่ออก” ซึ่งเป็นการแสดงถึงความหวาดกลัวของเด็กที่ถูกกระทำดังกล่าว

ที่มา: ทูบใต้ข่าว: แม่เหี้ยมค่อลูกจับผูกข้างถนน เปิดใจเพราะดื้อ ซี้ขโมย ไม่มัดกลัวหนีออกจากบ้าน

<https://www.youtube.com/watch?v=7EuCcaBUHOI>

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์แม่ใช้เท้าเหี้ยมค่อลูกตนเองพร้อมกับใช้เชือกผูกติดไว้กับรั้วเหล็กกันข้างถนนในครั้งนี้ จึงมีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนจากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง** อันเป็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน และการนำเสนอภาพและเสียงที่แสดงให้เห็นถึงความทรมานและความกลัวของผู้ตกเป็นข่าวซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชน

กรณีศึกษาที่ 3 เหตุการณ์ ทนาย เจริญปุระ ฟ้องหมิ่นประมาท สำนักข่าวแห่งหนึ่งที่พาดหัวข่าวว่าตนเองเป็นลูกทรีพี

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2560

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

ดารา นักแสดง “ทนาย เจริญปุระ” ได้ออกมาฟ้องหมิ่นประมาท สำนักข่าวสปริงนิวส์ ในกรณีที่สำนักข่าวได้ใช้คำพาดหัวข่าวเกี่ยวกับตนเองว่า “ความในใจจากลูกทรีพี? เปิดคำรักแม่ “ทนาย เจริญปุระ” ซึ่งเป็นการสื่อความหมายว่าทำให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารเข้าใจผิดว่าตนเป็นลูกทรีพี โดยเฉพาะกับแม่ของทนาย เจริญปุระ ซึ่งกำลังป่วยอยู่ในขณะนั้น หากได้รับรู้ข่าวสารแบบนี้อาจทำให้แม่ของตนเองไม่สบายใจและอาการแย่ลง

ที่มา : "ทนาย" จะไม่ทน ฟ้องสื่อดังพาดหัว "ลูกทรีพี"

<https://www.newtv.co.th/news/7631>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากกรณีการฟ้องสำนักข่าวสปริงนิวส์ ของคุณทนาย เจริญปุระ ในครั้งนี้ สามารถแสดงให้เห็นถึงการละเมิดจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเด็นเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำรุนแรง คือคำว่า “ลูกทรีพี” ในการนำเสนอข่าวสาร โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นคำพาดหัวข่าวซึ่งเป็นจุดที่สร้างความสนใจต่อข่าวกับผู้รับสาร ซึ่งสามารถเป็นการสร้างความเข้าใจผิดให้กับผู้รับข้อมูลข่าวสาร อันจะนำไปสู่การสร้างความเสี่ยงชื่อเสียงให้แก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว และความสะเทือนใจให้กับบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ตกเป็นข่าวได้ ซึ่งเป็นการนำเสนอข่าวที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** นอกจากนี้ อาจสร้างความสะเทือนใจให้กับบุคคลในครอบครัวของผู้ที่ตกเป็นข่าวได้ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** นอกจากนี้ การพาดหัวข่าวนี้อย่างขัดหลักจริยธรรมเรื่อง **การสร้างคามเกลียดชัง** เนื่องจากบางคนอาจเข้าใจว่าคุณทนาย เป็นลูกทรีพี ตามพาดหัวข่าว และอาจก่อให้เกิดความเกลียดชังคุณทนายได้

กรณีศึกษาที่ 4 เหตุการณ์ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา กับบทบาทการทำหน้าที่สื่อมวลชนในการรายงานข่าวของตนเอง

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้สืบเนื่องมาจากนายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ในฐานะกรรมการบริษัท ไร้มัน จำกัด , น.ส.มณฑา อีร์เดช กรรมการบริษัท ไร้มัน จำกัด, บริษัท ไร้มัน จำกัด (ในฐานะนิติบุคคล) และนางสุภัทสา หรือพิชชาภา เอี่ยมสะอาด อดีตเจ้าหน้าที่จัดคิวโฆษณา บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ถูกยื่นฟ้องดำเนินคดีและร่วมกันเป็นจำเลยในความผิดฐานร่วมกันเรียกรับ ผลประโยชน์ หรือการร่วมกันสนับสนุนยกยอกเงินโฆษณา จนทำให้บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ได้รับความเสียหายเป็นเงินจำนวนกว่า 138 ล้านบาท ซึ่งต่อมา ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคัดสินว่า นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา และลูกน้องมีความผิดจริง และมีโทษจำคุก 20 ปี ลดเหลือจำคุก 13 ปี 4 เดือน ส่วนนางสาวพิชชาภา เอี่ยมสะอาด อดีตพนักงานจัดคิวโฆษณาของ อสมท มีโทษจำคุก 30 ปี ลดเหลือ 20 ปี ไม่ร้ออาญา และปรับบริษัทไร้มัน 80,000 บาท

หลังจากถูกศาลพิพากษาคัดสินในคดีดังกล่าวแล้ว หลาย ๆ ฝ่ายได้จับตามองว่านายสรยุทธ จะยังคงปฏิบัติหน้าที่การเป็นพิธีกรรายงานข่าวรายการเรื่องเล่าเช้านี้หรือไม่ ซึ่งปรากฏว่าในวันรุ่งขึ้นนายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ยังทำหน้าที่พิธีกรรายงานข่าวรายการเรื่องเล่าเช้านี้พร้อมกับมีการอ่านรายงานข่าวเกี่ยวกับกรณีของตนเองในช่วงต้น ก่อนที่ต่อมากจะมีการให้พิธีกรร่วมเป็นผู้รายงานข่าว และต่อมานายสรยุทธ ได้ประกาศยุติบทบาทของตนเองในฐานะพิธีกรรายการเรื่องเล่าเช้านี้

ที่มา: ทูปโตะข่าว: ดู! สรยุทธ อ่านข่าวตัวเอง ก่อนโยนน้องไทร์อ่านต่อ,

<https://www.youtube.com/watch?v=s7AqTIm3zzc>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากกรณีเกี่ยวกับ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา สามารถพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชี้อตรงต่อจรรยาบรรณ** ทั้งนี้ เพราะนายสรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทหน้าที่เป็น

ผู้บริหารกิจการทางด้านสื่อมวลชนและเป็นทั้งผู้ทำหน้าที่รายงานข่าวของรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ที่ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดและได้รับโทษจำคุกในคดีการยักยอกเงินโฆษณาที่ต้องชำระให้กับบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ซึ่งหลังจากที่ศาลมีคำตัดสินดังกล่าวแล้ว นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ยังคงกลับมาปฏิบัติหน้าที่ในการรายงานข่าวของรายการเรื่องเล่าเช้านี้ต่อไปวันถัดมา ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจเข้าข่ายเป็นการกระทำความที่ไม่เหมาะสมและขาดจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ควรรับผิดชอบเกี่ยวกับการกระทำของตนในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่ควรระงับบทบาทในการทำหน้าที่ผู้รายงานข่าวของตนเองหลังจากถูกตัดสินคดี ทั้งนี้ เนื่องจากการที่ยังคงปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอยู่นั้น อาจเป็นการทำให้นายสรยุทธ อาศัยบทบาทหน้าที่ของผู้รายงานข่าวและรายการเรื่องเล่าเช้านี้เป็นช่องทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองในการเรียกร้องสิทธิหรือการแก้ไขข้อกล่าวหาหรือเรื่องราวที่เป็นความผิดของตนเองได้

กรณีศึกษาที่ 5 เว็บไซต์ OHOZAA.com นำเสนอข่าวโดยละเมิดลิขสิทธิ์ข่าวของสำนักข่าวอื่น

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เป็นกรณีเกี่ยวกับเว็บไซต์ ohozaa.com (โอโฮซ่า) และแอปพลิเคชัน ohozaa TV HD ที่มีการนำเอางานบทความข่าวและงานแพร่ภาพและเสียงของสำนักข่าวและองค์กรสื่อต่าง ๆ ไปทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่บนเว็บไซต์และแอปพลิเคชันของตนเองเพื่อประโยชน์ทางการค้า รวมถึงมีการปลอมและเลียนแบบเครื่องหมายการค้าของบริษัทต่าง ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งต่อมามีบริษัทสื่อมวลชน 6 บริษัทได้แก่ บริษัท เทรนด์ วิจิ 3 จำกัด, บริษัท ทริปปิเล วิ บรอดคาสท์ จำกัด (ไทยรัฐออนไลน์และไทยรัฐทีวี), บริษัท บางกอก มีเดียแอนด์บรอดคาสติ้ง จำกัด (พีพีทีวี), บริษัท เดลินิวส์ เว็บ จำกัด (เดลินิวส์ ออนไลน์), บริษัท ไทยเดย์ดีทอ คอม จำกัด (เอเอสทีวีผู้จัดการออนไลน์) และบริษัท สปริงนิวส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (สำนักข่าวสปริงนิวส์) ยื่นฟ้องผู้ให้บริการเว็บไซต์ ohozaa.com และแอปพลิเคชัน ohozaa TV HD ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญา คดีการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ เพื่อนำไปให้บริการในเว็บไซต์และแอปพลิเคชันของตนเองโดยไม่ได้รับอนุญาตและเป็นเหตุให้สำนักข่าวต่าง ๆ ได้รับความเสียหาย

ที่มา : ผู้ให้บริการเว็บไซต์ 'Ohozaa' ยินยอมชดใช้! กรณีละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์แล้ว

<https://www.thansettakij.com/content/268854>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากกรณีเว็บไซต์ ohozaa.com นำเอางานที่เป็นบทความข่าวและงานแพร่ภาพและเสียงของสำนักข่าวอื่นมาเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของตนเอง ถือเป็นการกระทำความผิดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การเคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา** กล่าวคือ ผู้สื่อข่าว นักข่าว คนผลิตรายการข่าว หรือแม้กระทั่งองค์กรข่าว ต้องไม่นำเอาข้อความภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมาใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง นอกจากนี้ การกระทำของเว็บไซต์ ohozaa.com ยังถือเป็นการกระทำผิดกฎหมายอีกด้วย

กรณีศึกษาที่ 6 การรายงานข่าว เหตุการณ์ชายสวมชุดไบค์เกอร์ไลฟ์สดยิงตัวตาย

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีชายสวมชุดอุปกรณ์ป้องกันการขับขี่รถจักรยานยนต์หรือชุดไบค์เกอร์ภายในห้องนอนในบ้านพักของตนเอง และทำการไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว พุดถึงประเด็นปัญหาทางธุรกิจและชีวิตของตนเอง จนสุดท้ายได้ใช้ปืนยิงตนเองเพื่อฆ่าตัวตาย ซึ่งชายคนดังกล่าว คือ นายพัชรพล เอกปฐมศักดิ์ อายุ 48 ปี เป็นเจ้าของบริษัทด้านน้ำ และร้านอาหารบนเกาะเต่า ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ชายสวมชุดไบค์เกอร์ไลฟ์สดยิงตัวตาย ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสื่อมวลชน นั้น **ด้านสื่อออนไลน์** พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ออนไลน์บางสำนัก มีการรายงานข่าวสารที่เป็นการบรรยายภาพการเสียชีวิตของผู้ตกเป็นข่าวอย่างละเอียดในลักษณะที่ผู้ตกเป็นข่าวนอนเสียชีวิตอยู่บนเตียงโดยมีปืนวางอยู่ด้านข้างและในมือข้างหนึ่งกำตุ๊กตาหมีสีแดงอยู่แน่น ซึ่งตุ๊กตานี้เป็นของบุตรสาวของผู้เสียชีวิตนั่นเอง ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้ภาษาที่ทำให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการถึงภาพที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจนและสามารถสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้รับสารต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอภาพข่าวที่มีการเปิดเผยใบหน้าของผู้ตกเป็นข่าวอย่างชัดเจนโดยไม่มีการทำภาพเบลอแต่อย่างใด

ที่มา: สุดเศร้า! นักธุรกิจเกาะเต่าไลฟ์ยิงตัวตาย, <https://www.newtv.co.th/news/21422>

ด้านสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า สำนักข่าวบางช่องมีการนำเสนอภาพและคำพูดของผู้เสียชีวิตหรือแหล่งข่าวอย่างชัดเจนโดยไม่มีการทำภาพเบลอหรือปิดบังใบหน้าของผู้เสียชีวิตเช่นกัน และบางช่องข่าวยังมีการนำเสนอภาพบ้านอันเป็นสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน ซึ่งการนำเสนอเช่นนี้อาจทำให้มีผู้สนใจติดตามไปยังบ้านที่เกิดเหตุและสร้างความลำบากใจให้กับครอบครัวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิตได้

ที่มา: เสียเกะเต่าเล่ามรณชีวิตไลฟ์สดฆ่าตัวตาย, <https://www.youtube.com/watch?v=6iYrDjfSc8>

นอกจากนี้ สื่อยังมีการนำเสนอรายละเอียดข้อมูลของผู้เสียชีวิตได้โพสต์ลงในเว็บไซต์พันทิปที่พูดถึงประเด็นปัญหาธุรกิจและภรรยาของผู้เสียชีวิต จนทำให้มีคนบนโลกออนไลน์สืบค้นข้อมูลชุดคุยเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวกับภรรยาของผู้ตาย สร้างความเดือดร้อนให้กับภรรยาและครอบครัวของผู้เสียชีวิต

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ชายสวมชุดไบค์เกอร์ไลฟ์สดยิงตัวตาย ในครั้งนี้ จึงมีลักษณะที่ขัดต่อ **หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว และการนำเสนอภาพที่สามารถสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้ที่รับข่าวสารและกับญาติของผู้ตกเป็นข่าวได้ ตลอดจนการสร้างการสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวของผู้ตกเป็นข่าวหรือเสียชีวิตได้

กรณีศึกษาที่ 7 การรายงานข่าวการช่วยเหลือผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลทีม หนูป่าอะคาเดมี ติดถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เป็นเหตุการณ์เกี่ยวกับปฏิบัติการช่วยเหลือสมาชิกทีมฟุตบอลหนูป่าอะคาเดมีจำนวน 13 คน ได้แก่ สมาชิกนักฟุตบอลเยาวชนจำนวน 12 คน และผู้ช่วยผู้ฝึกสอนจำนวน 1 คน ซึ่งเข้าไปถล่มวันเกิดให้กับเพื่อนและติดอยู่ภายในถ้ำหลวง [วนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย](#) ระหว่างวันที่ 23 มิถุนายน – 10 กรกฎาคม 2561 โดยรายละเอียดของเหตุการณ์ข่าวเริ่มตั้งแต่วันที่ 23 มิถุนายน 2561 ช่วงเวลาประมาณ 15.00 น. เจ้าหน้าที่วนอุทยานถ้ำหลวง - ขุนน้ำนางนอน สังเกตเห็นรถจักรยานจอด

อยู่ 11 คน บริเวณทางเข้าถ้ำหลวง จึงเข้าไปตรวจสอบจึงทราบว่า มีผู้ติดอยู่ในถ้ำหลวง ซึ่งในขณะนั้นมีฝนตกหนัก และทำให้น้ำฝนไหลเอ่อเข้าท่วมถ้ำตามเส้นทางน้ำภายในถ้ำที่ทั้ง 13 คนต้องเดินทางผ่าน และน้ำได้ท่วมปิดทางออก จึงทำให้ทั้ง 13 คน ออกมาไม่ได้ จากนั้นเจ้าหน้าที่ทีมกู้ภัยจึงได้เริ่มปฏิบัติการค้นหากลุ่มผู้ประสบภัยในเบื้องต้น พบร่องเท้าและข้าวของจำนวนหนึ่งวางทิ้งไว้บนพื้นถ้ำ แต่การค้นหาต้องยุติลงชั่วคราว เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตราย ด้วยระดับน้ำภายในถ้ำที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ และสภาพอากาศข้างในมีความชื้น อากาศไม่ถ่ายเท และพบว่าโพรงถ้ำด้านในถูกน้ำปิดกั้นอยู่ ลึกกว่า 5 เมตร จึงทำให้การช่วยเหลือเป็นไปด้วยความยากลำบาก จนต้องมีการระดมกำลังและขอความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในครั้งนี้ กระทั่งวันที่ 2 กรกฎาคม 2561 ทาง [ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย](#) ได้แถลงอย่างเป็นทางการว่า พบผู้ประสบเหตุแล้วทั้ง 13 ชีวิต อยู่บริเวณที่เรียกว่า "เนินนมสาว" ซึ่งอยู่เลยพิทยาศิขไปอีกประมาณ 300 - 400 เมตร รวมเวลาการปฏิบัติการกิจจนพบตัวเป็นเวลา 9 วัน 5 ชั่วโมง 41 นาที ซึ่งพบว่าทั้ง 13 ชีวิตปลอดภัย แต่ยังไม่สามารถช่วยเหลือออกมาได้ในทันที จึงได้มีการส่งทีมเจ้าหน้าที่ แพทย์ และการลำเลียงอาหารและน้ำเข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้ง 13 คน และเตรียมวางแผนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยออกมา จนกระทั่งในระหว่างวันที่ 8 ถึง 10 กรกฎาคม 2561 ทีมเจ้าหน้าที่กู้ภัยจึงได้เริ่มมีการลำเลียงผู้ประสบภัยติดถ้ำออกมาจนครบหมดทุกคนได้สำเร็จ รวมระยะเวลาปฏิบัติการกิจทั้งสิ้น 17 วัน 4 ชั่วโมง 29 นาที

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าวการช่วยเหลือผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลทีมหมูป่าอะคาเดมี ติดถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสื่อมวลชนนั้น พบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนมีลักษณะที่เป็นการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนประเด็นแรกคือ หลังจากที่ทราบว่าผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมีติดอยู่ในถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน จะพบว่า สื่อต่าง ๆ พยายามที่จะรายงานสาเหตุที่เยาวชนและโค้ชเข้าไปติดภายในถ้ำ หรือมีการสอบถามว่าบุตรหลานของตนเองมาเข้าฝันหรือไม่ เป็นต้น ด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของความทุกข์และความเปราะบางบุตรหลาน โดยการกระทำในลักษณะดังกล่าวอาจเป็นการเพิ่มความทุกข์โศกและความกังวลใจเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุตรหลานมากขึ้น ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล**

ที่มา: พ่อแม่มั่นใจลูกต้องรอด เชื่อใจโค้ชไม่ทิ้ง เคยพาเด็กเที่ยวถ้ำหลวงหลายครั้ง

<https://www.youtube.com/watch?v=tE83VdsZN7I>

ประเด็นที่ 2 ในการค้นหาตัวผู้ประสบภัยนั้น สื่อขาดความระมัดระวังในการนำเสนอเรื่องราวความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องรางของขลัง อันเป็นการส่งเสริมความงมงาย ความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ภายใต้ความเศร้าโศก เสียใจ ความตื่นตระหนกในภาวะภัยพิบัติ กับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นเยาวชน ซึ่งขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น**

ประเด็นที่ 3 หลังจากมีการพบตัวผู้ประสบภัยแล้ว สื่อมีการนำเสนอภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ประสบภัยอย่างชัดเจน ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ประสบภัยส่วนใหญ่เป็นเยาวชน ดังนั้น การเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของเยาวชนเหล่านี้ อาจเป็นการขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **หลักการปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง และ การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุการณ์ครั้งนี้ประชาชนมีความคิดเห็นที่หลากหลาย มีทั้งที่เห็นอกเห็นใจผู้ที่ประสบภัย และผู้ที่ไม่ค่อยพอใจกับการกระทำของเด็ก ๆ ที่กระทำการโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยจนกลายเป็นความเดือดร้อน และเรื่องราวที่ใหญ่โตระดับนานาชาติ ซึ่งการนำเสนอข้อมูลส่วนตัวของผู้ประสบภัยอาจก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อเยาวชนได้ประสบภัยในครั้งนี้ได้

ที่มา: โฉมหน้า 13 ชีวิต ทีมหมูป่าอะคาเดมีผู้แข็งแกร่ง,

<https://www.youtube.com/watch?v=q83x1N2bX1Q>

ประเด็นที่ 4 ในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการช่วยเหลือทีมหมูป่าอะคาเดมีนั้น พบว่า มีข่าวหลายประเภทที่นำเสนอไม่ตรงกับความเป็นจริงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นข่าวลวง ข่าวปลอม และข่าวเก่าที่ถูกปล่อยออกมาทางสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อมวลชนได้เอามานำเสนอต่อโดยขาดการตรวจสอบที่มาของแหล่งข้อมูลรวมถึงความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **หลักการแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร**

กรณีศึกษาที่ 8 การรายงานข่าวเด็กหญิง 4 ขวบ ถูกเด็กชาย 13 ปี ล่วงละเมิด

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้ เป็นการรายงานเหตุการณ์เกี่ยวกับเด็กหญิงวัย 4 ขวบ ถูกเด็กชายวัย 13 ปี ซึ่งเป็นญาติล่วงละเมิดทางเพศ และถูกเด็กชายวัย 13 ปี ช่มชู้ไม่ให้บอกแม่ ซึ่งทางแม่ของเด็กหญิงได้เข้าแจ้งความเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม ที่สถานีตำรวจภูธรบางจักร ตำบลบางจักร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอำนาจเจริญ โดยทางครอบครัวรู้สึกกังวลและเป็นห่วงสภาพจิตใจของเด็ก ซึ่งอยู่ในอาการซึมเศร้าและดูหวาดระแวงโดยเฉพาะกับผู้ชาย จนทำให้ผู้เป็นย่าต้องดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อผู้สื่อข่าวซักถามเด็กหญิงสามารถเล่าเหตุการณ์พร้อมกับชี้จุดเกิดเหตุได้

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าวเด็กหญิง 4 ขวบ ถูกเด็กชาย 13 ปี ล่วงละเมิด ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ของสื่อมวลชนนั้นพบว่า สื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์บางส่วนมีการนำเสนอภาพข่าวที่เป็นการเปิดเผยให้เห็นสภาพที่เกิดเหตุซึ่งเป็นสภาพบ้านของเด็กหญิง 4 ขวบ ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและการเปิดเผยให้เห็นใบหน้าของบุคคลในครอบครัวอย่างชัดเจน ในส่วนที่เกี่ยวกับเด็กหญิงผู้ตกเป็นข่าวนั้น สื่อมวลชนบางช่องมีการนำเสนอภาพข่าวที่มีลักษณะเป็นการทำภาพเบลอเพื่อปิดบังใบหน้าของเด็กหญิงเพียงเล็กน้อย ซึ่งสามารถทำให้ผู้รับชมสามารถคาดเดาหรือจดจำใบหน้าของเด็กหญิงได้ ในด้านการรายงานข่าว พบว่า สื่อบางสำนักมีการรายงานข่าวโดยใช้ภาษาเปิดเผยรายละเอียดของการล่วงละเมิดเด็กหญิงอย่างชัดเจนว่ามีลักษณะอย่างไร นอกจากนี้ ยังมีการใช้ข้อความที่มีลักษณะเป็นคำที่รุนแรง เช่น “ถูกล่วงละเมิดทางเพศ” ทั้งที่สื่อสามารถใช้แค่คำว่า “ถูกล่วงละเมิด” ก็ทำให้ผู้รับข่าวสารเข้าใจประเด็นในการนำเสนอได้เช่นกัน

ที่มา : แม่เดือดร้อนสุด! ลูกสาววัย 4 ขวบถูกญาติวัย 13 ปีขืนใจ แต่คู่กรณีสวนกลับ
"เจียบ ๆ ไป จะให้เด็กมันมีปมทำไม"!? , <https://www.77jowo.com/contents/109775>

นอกจากนี้ยังมีสำนักข่าวท้องถิ่นบางช่องที่สัมภาษณ์เด็กหญิงเพื่อให้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมของสื่อ เพราะจะเป็นการสร้างความกดดันให้กับเด็กได้

ที่มา: อ่างทองสังคมนิยมผู้ปกครองเด็กหญิงวัย 4 ปี เข้าแจ้งความหลังถูกเด็กชายวัย 13 ปีล่วงละเมิดทางเพศ,
<https://www.youtube.com/watch?v=-ntHzymyMho>

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเหตุการณ์ เด็กหญิง 4 ขวบ ถูกเด็กชาย 13 ปี ล่วงละเมิดในครั้งนี้ จึงมีลักษณะที่ขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนจากเรื่องที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง** อันเป็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนจากการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเด็ก

กรณีศึกษาที่ 9 การรายงานข่าว คลิปหลุดนักร้องเมือง กับนักกิจกรรมสาว

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีการนำเสนอภาพเหตุการณ์คลิปหลุดแอบถ่ายนักร้องเมืองดัง กับนักกิจกรรมสาว มีความสัมพันธ์กันในโรงแรม โดยคลิปเริ่มบริเวณที่จอดรถมีภาพให้เห็นตั้งแต่ตอนเดินออกมาจากรถคนละคัน เข้าไปใน

โรงแรมที่มีลักษณะเหมือนคอนโดมิเนียม และมีคลิปที่ถ่ายภาพภายในห้องซึ่งเห็นภาพของบุคคลทั้งสองตลอดจนมีข้อความเพิ่มว่า เป็นนักการเมืองชื่อดังของพรรคการเมืองหนึ่ง จนในโลกออนไลน์มีการแชร์และวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสม เมื่อมีการรายงานข่าวเกี่ยวกับคลิปดังกล่าวและมีการเผยแพร่ในโลกออนไลน์ ปรากฏว่าข่าวดังกล่าวทำให้เจ้าเครือข่ายอย่างหนัก เพราะเกรงว่าจะกระทบภาพลักษณ์ เนื่องจากก่อนหน้านี้มีข่าวว่า นักการเมืองคนดังกล่าวจะลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ในระบบแบ่งเขต ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อ่อนไหวต่อการรับรู้ข่าวสารในด้านลบ ทั้งนี้ หลังมีข่าวนี้ออกเผยแพร่ได้มีบุคคลจากหลายวงการสอบถามหาคลิปเพื่อขอฉบับเต็ม และต้องการรู้ว่าบุคคลในคลิبدังกล่าวเป็นใคร

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าวคลิปหลุดนักการเมืองกับนักกิจกรรมสาว ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า สื่อมีการนำเสนอภาพข่าวที่สามารถเชื่อมโยงได้ว่าผู้ที่ตกเป็นข่าวนั้นเป็นใคร และภาพที่เป็นพฤติกรรมส่วนตัวหรือความสัมพันธ์ของผู้ตกเป็นข่าวว่ากำลังทำอะไรอยู่เนื่องจากการเบลอหรือปิดบังภาพเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวดังกล่าวยังเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นทางการเมืองอีกด้วย เนื่องจากผู้ที่ตกเป็นข่าวทั้งสองเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองและพรรคการเมือง ซึ่งฝ่ายชายที่ตกเป็นข่าวนั้นเป็นนักการเมืองที่กำลังจะลงสมัครรับเลือกตั้งในช่วงเวลานั้นเช่นกัน ซึ่งการนำเสนอข่าวในลักษณะนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองของประชาชนได้

ที่มา: คลิปหลุดนักการเมืองดังมีสัมพันธ์รักนักเคลื่อนไหว
,<https://www.youtube.com/watch?v=ChWXdTwaMkc>

ที่มา : คลิปหลุด นักการเมืองดังมีสัมพันธ์ลึกซึ้งกับสาวนักเคลื่อนไหวการเมือง

<https://www.youtube.com/watch?v=xO3eTGAGYK0>

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเหตุการณ์ คลิปหลุดนักการเมือง กับนักกิจกรรมสาว ในครั้งนี้ จึงมีลักษณะที่ขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** เนื่องจากการกระทำดังกล่าวถือเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวดังกล่าว ยังสามารถนำไปสู่ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งเป็นการขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **หลักประโยชน์สาธารณะความรับผิดชอบต่อสังคม และความมั่นคงของประเทศชาติ** อีกด้วย

กรณีศึกษาที่ 10 การรายงานข่าว “พีท แฉงแตก” ทุเรื่อหวย 90 ล้าน

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีการรายงานข่าวเกี่ยวกับ นายธนวรรธน์ หรือพีท คำแหงพล อายุ 36 ปี พ่อค้าขายลอตเตอรี่ใน ปิ่นนํ้ามัน จังหวัดสมุทรสาคร อ้างมีลูกค้าสั่งซื้อลอตเตอรี่ออนไลน์แล้วโชคดีถูกรางวัลที่ 1 งวดประจำวันที่ 1 กันยายน 2561 ชุดใหญ่ 15 ใบ รวมเป็นเงินรางวัล 90 ล้านบาท ทำให้ลูกค้าหรือประชาชนที่ทราบข่าวแห่ไปอุดหนุนซื้อลอตเตอรี่ที่ร้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งต่อมามีการจับพืธสงสัยได้ว่าอาจเป็นการก๊วชขึ้น จนกระทั่ง นายพีทออกมายอมรับว่าตนเองสร้างเรื่องราวโกหกขึ้น ไม่มีคนถูกรางวัลจริง ซึ่งทำให้นายพีทถูกดำเนินคดี โดย ศาลสั่งจำคุก 2 ปี 15 วัน ไม่รอลงอาญา ส่วนภรรยาโดนจำคุก 15 วัน ให้รอลงอาญา 2 ปี

ที่มา : เปิดใจพืท พ่อค้าขายหวย90ล้าน ซื้อสัตย์เพราะเชื่อฟังหลวงพ่อ

<https://www.youtube.com/watch?v=FXqSmyz4EDQ>

ที่มา: จับโป๊ะ! “พืทแฝงแตก” ลองโลกหวย 90 ล้าน สาวไส้คนดีซั่มโน,

<https://mgroonline.com/live/detail/9610000090383>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าว “พืท แฝงแตก” ภูเรื่องหวย 90 ล้าน พบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีการนำเสนอประเด็นอย่างแพร่หลายในลักษณะที่เป็นการยกย่องการทำความดีของผู้ตกเป็นข่าวแต่สุดท้ายพบว่าข่าวสารที่นำเสนอ นั้นเป็นเรื่องเท็จ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงและความถูกต้องของเรื่องราวที่เกิดขึ้นก่อนนำเสนอข่าวไปสู่ประชาชน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทำงานของสื่อขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **หลักการแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร**

กรณีศึกษาที่ 11 สำนักข่าวเนชั่นรายงานข่าวปลอม คลิปเสียงนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ กับ นายทักษิณ ชินวัตร

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีดังกล่าวเกิดจากรายงานข่าวในรายการข่าวข้นคนเนชั่น เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 ที่เผยแพร่คลิปเสียงที่อ้างว่าเป็นเสียงของนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคอนาคตใหม่ คุยกับนายทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งหลบหนีคดีอาญาอยู่ในต่างประเทศ บทสนทนามีลักษณะการต่อรองตำแหน่งทางการเมืองกัน ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในโลกออนไลน์เป็นวงกว้าง ก่อนที่นายธนาธรจะได้โทรศัพท์ให้สัมภาษณ์สดออกอากาศในรายการเก็บตกจากเนชั่นภาคเที่ยง เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2562 ว่าคลิปลงกล่าว เป็นคลิปเสียงที่มีการตัดต่อ และการที่สถานีโทรทัศน์เนชั่นทีวีนำคลิปลงมาออกอากาศแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานจริยธรรมของเนชั่นตกต่ำลง สื่อที่มีคุณภาพไม่ควรจะผลักภาระในการพิสูจน์ให้กับผู้ถูกกล่าวหา พร้อมเรียกร้องให้สถานีโทรทัศน์เนชั่นทีวีแสดงความรับผิดชอบ

ที่มา : "กนก" สวณ "ธนาธร" ไม่ได้เอ่ยชื่อใคร แต่ "ธนาธร" ต่อว่า "เนชั่น" เสียหายอย่างมาก

<https://www.youtube.com/watch?v=LLflm4aj5hl>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากกรณีที่ยุติการข่าวข้นคนเนชั่น นำคลิปเสียงที่ทำการตัดต่อเสียงของนายทักษิณ ชินวัตร และนายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ว่ากำลังสนทนาต่อรองกันเกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่มีการเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอผ่านรายการของตนเองนั้น แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เนื่องจากขาดการตรวจสอบว่าคลิปลงกล่าวเป็นเรื่องจริงหรือไม่ ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **หลักความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายในความคิดเห็น** เนื่องจากการนำเสนอรายงานดังกล่าวแสดงถึงความคิดเห็นเชิงอคติ ความลำเอียงทางการเมือง สะท้อนทัศนคติเชิงลบที่มีต่ออดีตนายกรัฐมนตรีและนักการเมืองหน้าใหม่ที่กำลังสนทนากัน ซึ่งอาจสร้าง

ความเข้าใจผิดให้กับประชาชนที่รับข้อมูลและก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าว ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การสื่อสารความเกลียดชัง และขัดต่อจริยธรรมเรื่อง ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความมั่นคงของประเทศไทย** เพราะการนำเสนอข่าวนี้ อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดลดทอนความน่าเชื่อถือทางการเมืองและสร้างความเกลียดชังต่อบุคคลผู้ตกเป็นข่าว และอาจนำไปสู่ประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างความขัดแย้งให้กับประชาชนได้ เนื่องจากบุคคลทั้งสองมีความเกี่ยวข้องทางการเมืองของประเทศ คนหนึ่งเป็นอดีตนายกรัฐมนตรี และอีกคนหนึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง ดังนั้น จึงมีประชาชนที่ชอบและไม่ชอบ และการนำเสนอข่าวนี้ ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอีกด้วย

กรณีศึกษาที่ 12 การรายงานข่าว เหตุการณ์เด็กวัย 8 เดือน นั่งรถเข็นเด็ก ถูกรถสับล้อทับ

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีการรายงานข่าว เด็กวัย 8 เดือน นั่งในรถเข็นหัดเดินอยู่ที่ลานหน้าบ้านติดกับถนนกับแม่ซึ่งกำลังนั่งคุยแชทไลน์โทรศัพท์อยู่กับพี่สาว แล้วเผลอปล่อยให้รถเข็นเด็กไหลออกจากตัวบ้านไปยังบริเวณถนนโดยที่แม่เด็กไม่ทันระวัง ทำให้ลูกถูกรถสับล้อชนเสียชีวิตทันที ภายในซอยสุขสวัสดิ์ 84 หมู่ที่ 8 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ที่มา: สับล้อทับเด็ก 8 เดือน ตับ, <https://www.youtube.com/watch?v=z0gTx2rbxE4>

ที่มา : แม่ปล่อยโฮลูก 8 เดือนถูกรถสับล้อทับหัว แงงเด็กถีบประตูบ้านจน รถเข็นพุ่งลงถนน,

<https://www.amarintv.com/news-update/news-19664/378935/>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าวเหตุการณ์เด็กวัย 8 เดือน นั่งรถเข็นเด็ก ถูกรถสิบล้อทับ ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์นั้น พบว่า สื่อส่วนใหญ่ได้นำเสนอภาพข่าวที่แสดงให้เห็นความเศร้าโศกเสียใจและทุกข์ทรมานของบิดาและมารดาของเด็ก โดยไม่มีการปิดบังใบหน้าหรือตัวตนของบุคคลทั้งสอง และมีสื่อบางช่องได้นำภาพของเด็กวัยแปดเดือนก่อนที่จะเสียชีวิตมานำเสนออย่างชัดเจน ซึ่งอาจสร้างความสะเทือนใจให้แก่ผู้ที่ได้รับข่าวสารและบุคคลในครอบครัวของเด็กได้ นอกจากนี้ สื่อบางช่องยังแสดงภาพสามมิติเพื่อจำลองภาพเหตุการณ์ประกอบการรายงานข่าว ซึ่งอาจเป็นการตอกย้ำความสะเทือนใจที่มีต่อแหล่งข่าวได้เช่นกัน

สรุปจากการรายงานและนำเสนอภาพข่าวเหตุการณ์เด็กวัย 8 เดือน นั่งรถเข็นเด็ก ถูกรถสิบล้อทับดังกล่าว มีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** อันเป็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน และการนำเสนอภาพเหตุการณ์ยังนำไปสู่การสร้าง ความสะเทือนใจให้กับญาติและครอบครัวของผู้ตกเป็นข่าวด้วย

กรณีศึกษาที่ 13 การรายงานข่าว เหตุการณ์เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีข่าวเหตุการณ์เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2562 เวลา 17.45 น. บริเวณชั้น 8 ภายในห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ใกล้เคียงโรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ และบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ แอทเซ็นทรัลเวิลด์ เขตปทุมวัน ซึ่งในเหตุการณ์นี้มีผู้บาดเจ็บจำนวนมากและมีผู้เสียชีวิตจำนวน 2 ราย คือนายศักดิ์ชัย เจริญลาภ และนายอาทิตย์ คำสาย พนักงานของห้าง ซึ่งทั้งสองกระโดดออกจากตัวอาคารขณะเกิดเพลิงไหม้

ที่มา: ต่วน! ไฟไหม้เซ็นทรัลเวิลด์ ปชช.นับร้อยหนีตาย ดิ่งตึกดับ 2

https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_1446080

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอและการรายงานข่าวเหตุการณ์เพลิงไหม้ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ทั้งที่ปรากฏผ่านสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ พบว่า สื่อมวลชนบางส่วนได้นำเสนอภาพข่าวเหตุการณ์ขณะผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ในห้างเซ็นทรัลเวิลด์กำลังโหนตัวอยู่ภายนอกอาคารจอดรถ เพื่อหนีไฟอย่างทรมานและภาพในขณะที่ผู้ประสบภัยกำลังร่วงลงมาจากอาคารอย่างชัดเจน โดยมีได้มีการทำภาพเบลอลือหรือปกปิดแต่อย่างใด ถือเป็นการนำเสนอภาพที่สร้างหวาดเสียว และความสะเทือนใจให้แก่ผู้ที่รับชมข่าวสารอย่างยิ่ง โดยการนำเสนอภาพเหตุการณ์ลักษณะนี้ของสื่อมวลชนแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **สิทธิมนุษยชน คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล**

นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้ใช้เครือข่ายออนไลน์บางส่วนได้ทำการบันทึกภาพเหตุการณ์เพลิงไหม้และมีการนำภาพเหตุการณ์มาส่งต่อบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมากด้วย

กรณีศึกษาที่ 14 การรายงานข่าว เหตุการณ์ น้องโยโย่ เด็กหญิงวัย 14 ปี หายตัวออกจากบ้าน

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

เหตุการณ์ของการรายงานข่าวเริ่มจากเด็กหญิงวัย 14 ปี หรือน้องโยโย่ ได้หายตัวไปจากโรงเรียนสายปัญญาในพระบรมราชินูปถัมภ์ เวลา 13.00 น. หลังจากสอบเสร็จวันสุดท้ายเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2561 พร้อมเขียนจดหมายตัดพ้อถึงครอบครัว บ่นเหนื่อย และถูกกดดัน ซึ่งทางครอบครัวเชื่อว่าเป็นการถูกลักพาตัวไปโดยนายรณชิต อายุ 52 ปี ซึ่งเป็นพ่อของเพื่อน ต่อมาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2562 ครอบครัวของน้องโยโย่ได้เดินทางเข้าร้องที่กองบังคับการปราบปราม (บก.ป.) หลังจากน้องโยโย่หายไป 15 วัน โดยที่ยังไม่ได้เบาะแสหรือข้อมูลอะไรที่ชัดเจน จากนั้น เจ้าหน้าที่จึงช่วยกันติดตามตัวนายรณชิต ผู้ต้องสงสัยที่ลักพาตัวน้องโยโย่ เนื่องจากพบเบาะแสว่าทั้งคู่เดินทางมาที่จังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งเมื่อช่วงค่ำวันที่ 10 มกราคม เจ้าหน้าที่ก็พบตัวน้องโยโย่ ที่บริเวณถนนลขสิทธิ์ราษฎร์วิถี ตำบลหนองป่าครั่ง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่าน้องโยโย่ได้พักอาศัยอยู่ที่แมนชั่นแห่งหนึ่ง จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุมนายรณชิต และควบคุมตัวมาสอบปากคำที่สำนักงานตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: วอนช่วยตามหา น้องโยโย่ หายจากบ้าน

<https://www.one31.net/news/detail/7339>

ที่มา: วางแผนเป็นเดือน! พ่อเพื่อนรับแล้ว เด็กขอร้องให้พาหนี และไม่มีแผนส่งตัวกลับ! เผยน้องตั้งท้องแล้ว!

<https://www.youtube.com/watch?v=Wem7SP9tLUo>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการรายงานและการนำเสนอข่าวของสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์กรณีการหายตัวของน้องโยโย่ พบว่า บนโลกออนไลน์มีการติดตามข่าวสารและส่งต่อข้อมูลเป็นจำนวนมาก ส่วนการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น พบว่า สื่อมีการนำเสนอภาพและเผยแพร่ข่าวการหายตัวของน้องโยโย่เพื่อการติดตามหาตัวน้อง (เนื่องจากก่อนหน้านี้ผู้ปกครองได้ลงภาพเพื่อประกาศตามหาน้อง) แต่หลังจากพบตัวน้องโยโย่ การหายตัวของน้องกลายเป็นประเด็นเกี่ยวกับอาชญากรรมและการพรางผู้เยาว์ โดยน้องโยโย่มีฐานะเป็นผู้ถูกกระทำ แต่สื่อก็ยังมีการขุดคุ้ยและนำเสนอประเด็นการหายตัวของน้องโยโย่ต่อไป และยังคงนำเสนอภาพข่าวโดยเปิดเผยตัวตน อันเป็นการตอกย้ำภาพของน้องโยโย่ ซึ่งยังคงเป็นเยาวชนอยู่อย่างชัดเจน การนำเสนอภาพข่าวเช่นนี้ อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** และสื่อยังมีการนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นในเชิงชู้สาวระหว่างน้องโยโย่กับพ่อของเพื่อนที่พาตัวน้องหนีไป รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพร่างกาย และสภาพความเป็นอยู่ของน้อง หลังจากที่ได้ตรวจเจอตัวน้องโยโย่ ซึ่งอาจเป็นการขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและ**

เยาวชนจากเรื่องที่มีความเสี่ยงหรือความรุนแรง นอกจากนี้ ยังขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ** เนื่องจากการขุดคุ้ยประเด็นการหายตัวและประเด็นในเชิงชู้สาวแทน เพราะคนให้ความสนใจ ซึ่งเป็นการกระทำที่บั่นทอนเกียรติคุณและจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน

กรณีศึกษาที่ 15 การรายงานข่าว ไม้ ดาวดิน หนีการเกณฑ์ทหาร

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

รายงานข่าวนี้นี้ สืบเนื่องมาจาก “ไม้ ดาวดิน” หรือนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา นักศึกษากลุ่มดาวดิน ซึ่งเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและต่อต้านการรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ผู้ต้องโทษในคดีความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ หรือหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 และมีความผิดตามพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) คอมพิวเตอร์ จากกรณีการส่งต่อ บทความพระราชประวัติรัชกาลที่ 10 ของสำนักข่าวบีบีซีไทยผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัวเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ซึ่งหลังจากถูกดำเนินคดี ในช่วงการเกณฑ์ทหารในเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ได้มีหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์นำเสนอข่าวว่า “ไม้ ดาวดิน เข้าข่ายหนีทหารขณะถูกควบคุมตัวระหว่างการพิจารณาคดีในทัณฑสถานบำบัดจังหวัดขอนแก่น ตามความผิดมาตรา 112 และญาติไม่ยื่นพ้องนํ้าตามระเบียบ ซึ่งสัสดีชัยภูมิเผยว่า ที่ผ่านมา ไม้หนีทหารมาหลายปีแล้ว และไม่เคยยื่นเอกสารพ้องนํ้า จากนี้จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย”

ที่มา : พ่อ'ไม้ ดาวดิน'ได้สัสดี ยันไม้ไม่ได้หนีเกณฑ์ทหาร เหตุเรียนรด.จนติดยศสิบเอกแล้ว

https://www.matichon.co.th/politics/news_526034

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีการนำเสนอเรื่องราวของไม้ ดาวดิน ในประเด็นหนีการเกณฑ์ทหาร จนทำให้ครอบครัวของไม้ ดาวดิน ออกมาฟ้องร้องสื่อที่นำเสนอข่าวดังกล่าว พร้อมกับชี้แจงว่าข่าวที่ออกมานั้นไม่เป็นความจริง เนื่องจาก

ไผ่ ดาวดิน ได้รับการยกเว้นการเกณฑ์ทหาร เพราะได้เรียนผ่านหลักสูตรนักศึกษาวิชาทหาร (รต.) และมีเอกสารยืนยันข้อมูลดังกล่าวอย่างถูกต้อง แสดงให้เห็นถึงการนำเสนอข่าวสารที่ขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** อย่างชัดเจน เป็นการสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวยังเป็นการนำเสนอเพียงด้านเดียว คือ การหนีการเกณฑ์ทหาร ไม่ได้มีการนำเสนอข่าวสารอย่างรอบด้าน ทั้งที่มีประเด็นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองต่อเนื่องมาหลายปี และไผ่ ดาวดิน ก็เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งได้รับผลจากอำนาจทางการเมืองรวมทั้งสื่อก็ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และเปิดโอกาสให้ ไผ่ ดาวดิน หรือครอบครัวได้ชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงเป็นการนำเสนอข่าวที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น** นอกจากนี้ การที่สถานีโทรทัศน์ยอมให้มีการออกอากาศข่าวดังกล่าวโดยไม่ตรวจสอบ อาจทำให้บางคนเข้าใจว่าสื่อมีการเลือกข้างทางการเมืองเอียง ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงทำให้ส่งผลต่อการเลือกเผยแพร่ข่าวของทางสถานี และอาจส่งผลต่อความเป็นอิสระทางวิชาชีพในการนำเสนอข่าวของผู้ดำเนินรายการ ดังนั้น จึงอาจขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **ความเป็นอิสระทางวิชาชีพ และ การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรง สะท้อนจิตใจ**

กรณีศึกษาที่ 16 การรายงานข่าว นายอุดม และนางแดง ศิริสอน ถูกฟ้องดำเนินคดีบุกรุกป่า

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2553 - 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

การนำเสนอข่าว เริ่มต้นจาก กรณีนายอุดม และนางแดง ศิริสอน สองสามีภรรยา ชาวบ้านโนนสะอาด อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ป่าไม้จับกุมข้อหาร่วมกันบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติดงระแนง ตั้งแต่ปี 2553 โดยในเบื้องต้นนายอุดมและนางแดง ให้การว่าเข้ามาเก็บเห็ดในพื้นที่ดังกล่าว แล้วได้ยื่นเสียงปิ่น จิ้งรีบึงหนี และทิ้งรถจักรยานยนต์ไว้ในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งเป็นที่มาของ “คดีตายายเก็บเห็ด” ที่สื่อมวลชนใช้พาดหัวในการรายงานข่าวสารดังกล่าว ต่อมาปี 2554 ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์พิพากษาจำคุกคนละ 30 ปี ลดโทษเหลือ 15 ปี และปี 2557 ผู้ต้องหาได้ยื่นประกันตัวเพื่อต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์ ในปีดังกล่าวศาลอุทธรณ์มีคำแก้จำคุกเป็น 14 ปี 12 เดือน จนกระทั่งเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560 ศาลฎีกามีคำพิพากษาให้จำคุก ในข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง โดยให้จำคุกคนละ 5 ปี

ที่มา : ตายายเก็บเห็ดไม่รอดคุก! จาก 15 เหลือ 5 ปี ขอรื้อคดี - แจ้งความกลับป่าไม้

<https://www.youtube.com/watch?v=tpiQjyWSkGU>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสองสามี ภรรยา (นายอุดม และนางแดง ศิริสอน) ซึ่งถูกจับกุมในข้อหา ร่วมกันบุกรุกเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรณีนี้มีสื่อมวลชนได้พาดหัวข่าวว่า “คดีตายายเก็บเห็ด” เนื่องจากบุคคลที่ถูกจับกุมทั้งสองอ้างว่าตนเองเป็นเพียงชาวบ้านที่เข้าไปเก็บเห็ดในป่า ไม่ได้เข้าไปบุกรุกตัดไม้ในพื้นที่ป่าสงวน ตามที่ถูกจับกุม ซึ่งการพาดหัวข่าวเช่นนี้ เป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้รับข้อมูลข่าวสารว่า เพราะเหตุใดเพียงแค่ชาวบ้าน หรือตายายเข้าไปเก็บเห็ดจึงถูกจับกุมและดำเนินคดีและถูกลงโทษจำคุกหลายปี และการนำเสนอข่าวนี้ก็เป็นสาเหตุให้ประชาชนนำไปเปรียบเทียบกับคดีอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกป่า เช่น กรณีการเข้าไปล่าเสือดำในป่าซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมายที่ผู้กระทำความผิดไม่ถูกจำคุก เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีฐานะ เป็นต้น ซึ่งแสดงถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการใช้คำพาดหัวข่าวว่า ตายายเก็บเห็ด ทำให้ประชาชนเข้าใจว่าบุคคลทั้งสองเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งในความเป็นจริงบุคคลทั้งสองอยู่ในวัยกลางคนและอายุยังไม่ถึง 50 ปี (ขณะถูกจับกุม) การนำเสนอข่าวที่มีการพาดหัวข่าวเช่นนี้ อาจขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** นอกจากนี้ ยังมีสื่อมวลชนบางช่องยังได้เสนอข่าวในลักษณะสืบหาข้อเท็จจริงถึงสาเหตุที่ถูกจับกุมเพื่อเป็นการช่วยเหลือบุคคลทั้งสอง เนื่องจากบุคคลทั้งสองได้ขอร้องให้สื่อช่วยเหลือ ซึ่งการนำเสนอข่าวที่มีความเอนเอียงไปทางที่ฝั่งผู้ถูกจับกุม อาจไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจับกุม และอาจถูกประชาชนผู้รับข่าวสารเข้าใจผิดว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เป็นธรรม ซึ่งอาจเป็นการขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอหน้า รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น**

กรณีศึกษาที่ 17 การรายงานข่าว เหตุการณ์ช่วงของการเกณฑ์ทหาร

ปีที่เกิดเหตุการณ์ มีการรายงานเป็นประจำทุกปี

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เป็นการนำเสนอและการรายงานข่าวเกี่ยวกับสีสันบรรยากาศของผู้เข้ารับคัดเลือกการเกณฑ์ทหารของชายไทย ในช่วงเวลาประมาณเดือนเมษายนของทุกปี ซึ่งสื่อมวลชนจากสำนักข่าวต่าง ๆ หรือ สถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มักจะนำภาพบรรยากาศการจับใบดำใบแดงของผู้เข้ารับการคัดเลือก ตลอดจนการนำเสนอภาพ และการสัมภาษณ์สาวประเภทสองที่มารายงานตัวการคัดเลือกการเกณฑ์ทหาร มานำเสนอให้กับประชาชนได้รับรู้

ที่มา: สาวประเภทสองแห่เกณฑ์ทหาร, https://www.youtube.com/watch?v=mAX_DH4910

ที่มา: ทูบโตะข่าว: สวยจนชายอาย! สาวประเภทสองเชียงใหม่แห่ลุ้นใบดำใบแดงเกณฑ์ทหาร

<https://www.youtube.com/watch?v=hu7qfmHj8ok>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีการนำเสนอและรายงานข่าวในช่วงการเกณฑ์ทหารนั้น พบว่า ประเด็นการละเมิดจริยธรรมของสื่อมวลชนที่น่าสนใจอยู่ที่การนำเสนอภาพสาวประเภทสองที่เข้ามารายงานตัวคัดเลือกการเกณฑ์ทหาร สื่อมวลชนส่วนใหญ่มักจะนำเสนอภาพความสวยงามของสาวประเภทสอง ภาพที่แสดงชื่อจริงในบัตรประจำตัวประชาชนซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างเพศกำเนิดกับเพศสภาพที่ไม่ตรงกัน หรือมักให้ความสำคัญต่อการสัมภาษณ์สาวประเภทสองโดยมักมีการตั้งคำถามว่า แปลงเพศมาหรือยัง หรือมาที่นี่มีใครถูกใจแล้วหรือยัง ซึ่งเป็นคำถามที่ค่อนข้างส่วนตัว และส่อไปในทางเพศเป็นหลัก ซึ่งการนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวอาจจะเป็นการขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **สิทธิมนุษยชน คัดค้านการตีตราความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล**

กรณีศึกษาที่ 18 การรายงานข่าว ที่เกี่ยวกับโซคลาก การไต่ห่วย

ปีที่เกิดเหตุการณ์ มีการรายงานเป็นประจำทุกปี

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เป็นกรณีที่สื่อมวลชนและสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ มักจะนำเสนอข่าวในเรื่องประเพณี และความเชื่อของประชาชนที่มีต่อเรื่องโซคลาก และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงใกล้วันประกาศผลรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือวันหวยออก สื่อมักจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การให้ประชาชนตีเป็นตัวเลขเพื่อนำไปซื้อหวย หรือแม้กระทั่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ถูกรางวัลหรือถูกหวยว่านำตัวเลขหรือได้ตัวเลขดังกล่าวมาจากที่ใด หรือการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะดารา นักร้อง นักแสดงที่ถูกรางวัลบ่อย ๆ และออกมาไต่ห่วยให้กับประชาชนในแต่ละงวด ตลอดจนการนำเลขทะเบียนรถยนต์ของบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมือง หรือจากการประสูติเหตุร้ายแรงมาเปิดเผย ซึ่งเป็นลักษณะการชี้แนะว่าตัวเลขดังกล่าวอาจเป็นตัวเลขที่จะออกรางวัลในงวดต่าง ๆ เป็นต้น

ที่มา: ให้เลขเด็ด ศาลตาเมฆ-ยายหมอก พี่เจอรังไต่ห่วย เลขท้าย 3 ตัวเกลี้ยงแผง

https://www.youtube.com/watch?v=USzRTDZ_pnA

ที่มา: ชาวบ้านแห่ขอโชคกลาง 'ต้นมะค่ายักษ์' อายุกว่า 300 ปี,
<https://news.mthai.com/general-news/726752.html>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

การรายงานข่าวของสื่อมวลชนทั้งสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะนี้ อาจเป็นการชี้้นำให้ประชาชนหลงเชื่อและงมงายต่อเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการแสวงหาโชคกลางต่าง ๆ อันเป็นการมอมเมาประชาชนในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งการนำเสนอข่าวเช่นนี้อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศิลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น** ได้

กรณีศึกษาที่ 19 การนำเสนอข้อมูลข่าวปลอมโดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ

ปีที่เกิดเหตุการณ์ มีการรายงานเป็นประจำทุกปี

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์จำนวนมากในปัจจุบัน มีทั้งข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องมีประโยชน์ต่อประชาชน และข้อมูลที่เป็น “ข่าวปลอม” ที่ถูกสร้างขึ้นและส่งต่อกันบนโลกออนไลน์ ซึ่งในกรณีนี้ พบว่า สื่อมวลชนเองมีการนำข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ปรากฏบนโลกออนไลน์มานำเสนอต่อผ่านช่องทางสื่อสารของตนเอง ซึ่งข้อมูลข่าวสารบางเรื่องที่สื่อมวลชนนำมาเสนอต่อ เข้าข่ายเป็นข้อมูลปลอม ซึ่งอาจสร้างความเข้าใจผิดให้กับประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารได้ ยกตัวอย่างเช่น

1) การนำเสนอข่าวว่าการรับประทานชาไข่มุกจะทำให้ลำไส้อุดตัน โดยมีการนำเสนอข่าวการรับประทานชาไข่มุกของเด็กหญิงวัย 14 ปี ที่ประเทศจีน และหนุ่มวัย 20 ปี ที่ประเทศเวียดนามแล้วทำให้ลำไส้อุดตัน (ข่าวดังกล่าวนี้มีลักษณะที่เข้าข่ายเป็นข่าวปลอม เนื่องจากการตรวจสอบทางการแพทย์พบว่า ไข่มุกที่อยู่ในชานั้นทำมาจากวัสดุที่ย่อยง่ายและไม่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ลำไส้อุดตัน) โดยสื่อมวลชนบางสำนักมีการ

นำเสนอข่าวสารโดยขาดการตรวจสอบว่า ข่าวที่ตนเองนำมาเผยแพร่หรือบอกต่อนั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดกับประชาชนได้โดยตรง

ที่มา: หนุมวัย 20 กินชาไข่มุกวันละ 3 แก้ว พบจุดจับเป็นลำไส้อุดตันรุนแรง เกือบตาย

<https://hilight.kapook.com/view/192529>

ที่มา: คุณหมอในจันทรวงเด็กหญิงวัย 14 พบเม็ดชานมไข่มุกเต็มท้อง วันที่ 6 มิถุนายน 2562

<https://www.komchadluek.net/news/foreign/374639>

2) การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับการใช้การ์ดพลังงานเพื่อรักษาโรค พบว่า สื่อออนไลน์บางสำนัก ได้นำเสนอข่าวที่การพาดหัวข่าวอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เช่น “การ์ดพลังงาน” ใช้แบบไหนให้เมพจริง ๆ” หรือการรายงานข่าวของสถานีโทรทัศน์บางช่องที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ แม้รายละเอียดของเนื้อข่าวมีการเตือนให้ผู้รับสารทราบว่าเป็นข่าวปลอมก็ตาม

ที่มา : "การ์ดพลังงาน" ใช้แบบไหนให้เมพซิงๆ

<https://www.komchadluek.net/news/hotclip/375388>

ที่มา: ข่าวอรุณอมรินทร์: อึ้ง! ชาวบ้านแห่ซื้อบัตรพลังงานรักษาโรค แค่นี้ - อธิษฐานก็หายป่วย

https://www.youtube.com/watch?v=ajL_PdyJP6Q

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีสื่อมวลชนได้นำข่าวสารด้านสุขภาพที่มีการแชร์หรือการส่งต่อกันบนโลกออนไลน์มานำเสนอตามตัวอย่างข้างต้น เป็นการนำเสนอข่าวที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เนื่องจากขาดการตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ รวมถึงขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **ประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง** เนื่องจากการนำเสนอบางข่าว อาจทำให้เป็นการสนับสนุนผลิตภัณฑ์สินค้าเหล่านั้นโดยไม่เจตนา

กรณีศึกษาที่ 20 การโฆษณาแฝงที่ปรากฏในการนำเสนอข่าวสาร

ปีที่เกิดเหตุการณ์ มีการรายงานเป็นประจำทุกปี

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

ตามหลักจริยธรรมสื่อสารมวลชน ผู้ประกอบธุรกิจสื่อ และผู้ประกอบวิชาชีพ นักสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะรายการข่าว คือผู้ที่ต้องทำหน้าที่เสมือนผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารและ

ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไปสู่ประชาชน ควรต้องหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพ ข้อความ หรือตรรกะที่หือหือสินค้า บริการเพื่อธุรกิจการค้า และการส่งเสริมการขายในรายการข่าว ตลอดจนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่นำเสนอหรือรายงานข่าวสารที่เป็นลักษณะของโฆษณาแฝง หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อความสะดวกสบายทางธุรกิจ ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวไม่ควรเป็นพรีเซนเตอร์ ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ จากการสำรวจประเด็นการกระทำผิดจริยธรรมในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางด้านต่าง ๆ ของสื่อมวลชน พบว่า รายการข่าวบางส่วนมีลักษณะการดำเนินการหรือการกระทำที่อาจเป็นการละเมิดหรือกระทำผิดหลักจริยธรรม ได้แก่

1) รายการข่าว ที่มีการจัดรายการในลักษณะโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้สนับสนุนการดำเนินรายการ โดยโฆษณาที่ปรากฏในรายการ พบว่า พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ มีการกล่าวขอบคุณผู้สนับสนุนในด้านที่พัก และการเดินทางไปจัดทำรายการหรือรายงานข่าวสัญจรนอกสถานีโอทาร์ทน์ ซึ่งการโฆษณาที่ถือเป็นส่วนหนึ่งในการรายงานข่าว

ที่มา : ขอบคุณ ณ นรินทร์ โรแมนติคบูทิก รีสอร์ท และบางกอกแอร์เวย์ สนับสนุนเรื่องเล่าเข้านี้สัญจร
เชียงใหม่ (<https://www.youtube.com/watch?v=es10AN3fxYU>)

2) รายการข่าว ที่มีโฆษณาแฝงในลักษณะการวางสินค้าหรือติดป้ายโฆษณาสินค้าไว้ในรายการ เพื่อให้ประชาชนเห็น โดยที่พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการมิได้มีการพูดหรือโฆษณาให้กับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

ที่มา: ข่าวเที่ยงวัน | highlight | 25 พฤศจิกายน 2562 | ข่าวเที่ยงวัน | one31
<https://www.youtube.com/watch?v=Fsgslr8LJ>

3) พิธีกรหรือผู้ประกาศข่าว รับเป็นฟรีเซ็นเตอร์ (Presenter) ให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ และทำการโฆษณาให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ่านรายการของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น พิธีกรรายการสถานีรักษโลก และ 360 องศา Entertainment รับเป็นฟรีเซ็นเตอร์ (Presenter) ให้กับผลิตภัณฑ์ตราแม่ครัว โดยมีการตอกย้าด้วยโลโก้ของสินค้า และโลโก้ของรายการ เป็นต้น

ที่มา: โฆษณาสุดหวานของคู่รักนักข่าว "แซ็ก - ปอ" กับชีอิ้วขาว สูตร 1 ตราแม่ครัวฉลากทอง
<https://www.youtube.com/watch?v=-xdnwgw2xUY>

4) พิธีกรหรือผู้ประกาศข่าว รับเป็นฟรีเซ็นเตอร์ (Presenter) ให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เท่านั้น

ที่มา: นวัตกรรมเพื่อสุขภาพของช่องปาก
<https://www.youtube.com/watch?v=cs5mY02AMS0>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีการโฆษณาให้กับผู้สนับสนุนรายการ และสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของรายการประเภทข่าว และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนตามที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น มีลักษณะเป็นการกระทำที่อาจขัดต่อจริยธรรม

สื่อมวลชนเรื่อง **ประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง และ การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ**

2) ข่าวสารที่ละเมิดจริยธรรมจรรยาบรรณในต่างประเทศ

กรณีศึกษาที่ 21 การรายงานข่าว สถานีโทรทัศน์ Fox News รายงานข่าวผิดพลาด

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2558

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

กรณีนี้เกิดขึ้นจาก นักข่าวของสำนักข่าว Fox News ได้ทำการสัมภาษณ์นายสตีฟ อีเมอร์สัน (Steve Emerson) นักวิเคราะห์การก่อการร้าย เกี่ยวกับพื้นที่ No - Go zone หรือเขตห้ามเดินทาง หลังจากเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายในฝรั่งเศส โดยนายสตีฟได้ให้สัมภาษณ์ว่า เขต No - Go zone ไม่ได้มีแค่ในประเทศฝรั่งเศสเท่านั้น แต่ยังแพร่กระจายในอังกฤษ สวีเดน และเยอรมันด้วย เนื่องจากรัฐบาลในประเทศเหล่านี้ไม่ใช้อำนาจอธิปไตย ทำให้มีโซนที่ศาลอิสลามถูกตั้งขึ้นและความหนาแน่นของชุมชนอิสลามมีมากขึ้น เป็นที่ที่ตำรวจไม่เข้าไป พื้นที่เหล่านี้จึงเปรียบเสมือนประเทศที่ถูกแยกออกจากประเทศ หรือเป็นรัฐที่ถูกแบ่งแยกอยู่ภายในรัฐของตัวเอง โดยเฉพาะเมืองเบอร์มิงแฮม (Birmingham) ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่มีแต่ชาวมุสลิมทั้งหมด คนที่ไม่ใช่มุสลิมจะไม่เดินทางไป และในบางส่วนของลอนดอนมีตำรวจศาสนาอิสลามคอยตรวจสอบคนที่ไม่ใช่เครื่องแต่งกายตามหลักศาสนาอิสลามด้วย และในตอนท้ายเมื่อนักข่าวสอบถามนายสตีฟถึงจำนวนของผู้ก่อการร้ายที่เป็นผู้หญิง เขาได้ให้สัมภาษณ์ว่ามีจำนวนผู้ก่อการร้ายอยู่จำนวนหนึ่งแต่ไม่สามารถบอกจำนวนที่แน่ชัดได้ และยืนยันว่ากลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ถูกฝึกมา และหลังจากการโจมตีผู้ก่อการร้ายในตะวันออกกลาง เขาพบว่าในสหราชอาณาจักรมีผู้หญิงที่สวมใส่ผ้าคลุมหน้า (burqa) เพื่อปิดบังตัวตน จากบทสัมภาษณ์ ส่งผลให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก จน Fox ต้องแถลงการณ์ขอโทษอย่างเป็นทางการ พร้อมกับยอมรับว่านำเสนอผิดพลาด ทำให้คนทั่วไปเข้าใจชาวมุสลิมที่อยู่นิวยอร์กในทางที่ผิด และเกิดความหวาดกลัวชาวมุสลิม

ที่มา: Fox News กับคำโกหกสร้างความหวาดกลัวอิสลาม

<https://www.youtube.com/watch?v=RZaDLSYanQc>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีการนำเสนอข่าวของสำนักข่าว Fox News ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ที่ขัดหลักจริยธรรมในเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เนื่องจากขาดการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ อีกทั้ง ยังขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** อันส่งผลต่อการขัดจริยธรรมเรื่อง **การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง** ที่ส่งผลให้ชุมชนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ถูกมองได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม นอกจากนี้ การนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติ และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของชาวมุสลิม ซึ่งภายหลังเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่าข่าวนี้นั้นเป็นความจริงหรือไม่ ส่งผลให้นักข่าวสถานีโทรทัศน์ Fox News ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงใหม่ แล้วพบว่า จริง ๆ แล้วในเมืองเบอร์มิงแฮม (Birmingham) มีประชากรเพียงร้อยละ 22 ที่เป็นชาวมุสลิมและไม่มีการแบ่งแยกพื้นที่ No – Go zone หรือเขตห้ามเข้า ตามที่นายสติฟได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ทางสถานีโทรทัศน์ Fox News จึงได้ออกมาชี้แจงแก้ไขข้อมูลพร้อมกล่าวขอโทษผู้ชมและผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกฝ่าย

กรณีศึกษาที่ 22 สถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งรัสเซียรายงานข่าวปลอม Russian propaganda TV channel says sorry for fake report about Ukraine's Maidan anniversary

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2561

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

สถานีโทรทัศน์เพื่อการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ (Propaganda) ช่อง One ของรัสเซีย กล่าวขอโทษต่อกรณีรายงานข่าวปลอม เกี่ยวกับการนำเสนอภาพพลเมืองชาวเบลารุสว่าเป็นนักเคลื่อนไหวชาวยูเครนที่นำสงสารในวันครบรอบรำลึกถึงกลุ่มผู้ประท้วงของชาวยูเครน (Ukraine's Maidan anniversary)

จากการตรวจสอบข้อมูลของบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ในคลิปวันครบรอบ Maidan บริการสื่อของช่องบอกกับเอเจนซีข่าวรัสเซียว่า จริงๆ แล้วเขาเป็นชาวเบลารุส โดยนักโฆษณาวนเชื้อชาวรัสเซียอ้างว่ากลุ่มนักข่าวพาร์ตไทม์ที่ไม่ได้เป็นพนักงานประจำของช่อง One พัวพันกับการผลิตวิดีโอนี้ ซึ่งพวกเขายอมรับภายหลังว่าพวกเขาถ่ายทำเพื่อนของพวกเขาแทนที่คลิปสัมภาษณ์นาย KryviyRih ชาวยูเครน เนื่องจากคลิปต้นฉบับมีปัญหาทางเทคนิคและในขณะนั้นพวกเขาจำเป็นต้องออกอากาศด่วน เขาจึงตัดสินใจถ่ายทำคลิปใหม่โดยใช้เพื่อนเขาที่ชื่อ Vitaly Yurchenko ที่เป็นชาวเบลารุสแทน ทำให้ช่อง One เสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ที่มา: The Russian propagandists claim stringers were involved in the production of the video.
<https://www.unian.info/politics/10367997-russian-propaganda-tv-channel-says-sorry-for-fake-report-about-ukraine-s-maidan-anniversary-video.html>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีนักข่าวพาร์ทไทม์ที่ทางช่อง One ของรัสเซียได้ผลิตคลิปปลอม โดยใช้เพื่อนเขามาเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ชายยูเครนแทนบุคคลจริงในข่าว เนื่องจากคลิปต้นฉบับเกิดความผิดพลาดทางเทคนิค และส่งให้ช่อง One ออกอากาศ โดยไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำเสนอ ทำให้เกิดความผิดพลาดและต้องออกมาขอโทษต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการกระทำของนักข่าว ทั้งนักข่าวพาร์ทไทม์และนักข่าวช่อง One เป็นการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรมในเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** และขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติศักดิ์ศรีของวิชาชีพ สื่อสารมวลชนและความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ**

กรณีศึกษาที่ 23 การรายงานข่าวคลิปวิดีโอหญิงถูกฟอซ่มขืนและทำร้ายร่างกาย (Woman raped so often by dad as girl she developed 2,500 personalities to survive)

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

สำนักข่าว Mirror online ได้นำเสนอเรื่องราวอันขมขื่นของผู้หญิงคนหนึ่งที่มีชื่อ Jeni Haynes เธอถูกพ่อที่มีชื่อ Richard Haynes ข่มขืนตั้งแต่อายุ 4 ขวบ จนถึงอายุ 14 ปี จนเธอต้องพัฒนาบุคลิกภาพขึ้นมาใหม่ถึง 2,500 แบบเพื่อรับมือกับความเจ็บปวดที่เธอต้องเผชิญ โดยข่าวนี้ได้รายงานบทสัมภาษณ์ของ Jeni อย่างละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ที่เธอถูกฟอซ่มขืน โดยถอดบทสัมภาษณ์ของ Jeni ที่พูดไว้ในรายการ “60 Minutes” อย่างละเอียด เธอเปิดเผยว่า เธอถูกฟอซ่มขืนทั้งในห้องนอน ม้านั่ง โรงเก็บของ ห้องซักรีด อย่างไม่รู้จบ จนเธอต้องเข้ารับการผ่าตัดหลายครั้งหลังจากถูกพ่อทำร้าย นอกจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว ในข่าวยังได้นำคลิปของ

ตำรวจที่บันทึกภาพในตอนที่ Jeni พาตำรวจไปชี้สถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบ้านที่เธออาศัยอยู่กับพ่อในตอนเด็กมานำเสนอ โดยในคลิปได้นำเสนอให้เห็นภาพของ Jeni ที่รู้สึกสะเทือนใจอย่างมากที่ต้องกลับไปยังบ้านหลังนั้น และพยายามควบคุมตัวเองให้สามารถเผชิญความจริงอันโหดร้ายอีกครั้ง โดยเธอได้พูดว่า “โอ้ พระเจ้า หายใจลึก ๆ เธอสามารถทำมันได้ มันยังคงเหมือนเดิม ม้านั่งตรงนั้นยังคงเหมือนเดิม”

ที่มา: Woman raped so often by dad as girl she developed 2,500 personalities to survive,
<https://www.mirror.co.uk/news/world-news/woman-raped-often-dad-girl-16207610>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากข่าวดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสื่อ Mirror online ได้มีการรายงานข่าวของผู้หญิงคนหนึ่งที่ถูกพ่อแท้ ๆ ช่มชู้ ซึ่งนำรายละเอียดมาจากเทปบันทึกภาพรายการ “60 Minutes” ของประเทศออสเตรเลีย โดยเนื้อหาข่าวได้มีการเปิดเผยชื่อนามสกุล และรูปของเหยื่อตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่องของ **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** และขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** เนื่องจากการรายงานเหตุการณ์ สถานที่ที่เหยื่อถูกพ่อทำร้ายอย่างละเอียดเห็นภาพ และยังมีการนำคลิปของตำรวจที่บันทึกภาพตอนที่เหยื่อพาตำรวจไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบ้านที่เธอถูกพ่อช่มชู้เมื่อตอนเธอเป็นเด็ก โดยคลิปดังกล่าวได้นำเสนอภาพของเหยื่อที่กำลังรู้สึกเจ็บปวดใจ สะเทือนใจ ร้องไห้ และพยายามควบคุมตัวเอง เมื่อต้องกลับไปยังบ้านที่เกิดเหตุอีกครั้ง การนำภาพดังกล่าวมานำเสนอเพิ่มเติมจากเนื้อหาข่าวที่ทาง Mirror ได้มีการรายงานเหตุการณ์ไว้อย่างละเอียดแล้ว แม้จะอ้างอิงว่านำมาจากการสัมภาษณ์ในรายการโทรทัศน์ชื่อดัง แต่ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในออสเตรเลียไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาของรายการนี้ในตอนนั้นได้ เปิดเผยเฉพาะในสื่อออนไลน์จึงเป็นการนำเสนอที่มิได้ทำการปกป้องแหล่งข่าวและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แม้ว่าผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อจะยินยอมให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว อาทิ ชื่อ นามสกุลได้ เนื่องจากเหตุผลในเชิงศรัทธา แต่การนำคลิปนี้มานำเสนอนั้น เป็นการขัดต่อจรรยาบรรณของนักสื่อสารมวลชนที่ไม่ควรเผยแพร่ข้อมูลใดหากไม่มีเหตุผลสมควรและควรคำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิของผู้เคราะห์ร้ายด้วย

กรณีศึกษาที่ 24 การรายงานข่าวการประหารชีวิตหมอดูหญิงชาวเกาหลีเหนือ

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ Mail online ของสำนักข่าว Daily mail ประเทศอังกฤษ รายงานว่าได้มีแหล่งข่าวภายในประเทศเกาหลีเหนือเปิดเผยต่อวิทยุเอเชียเสรี หรือ Radio Free Asia ว่าทางการเกาหลีเหนือ ได้ลงโทษประหารชีวิตหมอดูหญิง 2 คน ต่อหน้าฝูงชนนับหมื่นคนที่ถูกบังคับให้มาดูการประหารที่สะเทือนใจครั้งนี้ ณ เมืองชงจิน ทางภาคเหนือของประเทศ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ในขณะที่หมอดูหญิงอีกคน ซึ่งเป็นรายที่ 3 ที่ถูกดำเนินคดีในครั้งนี้ด้วย ถูกตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งแหล่งข่าวเปิดเผยว่าการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อรักษาระเบียบทางสังคม เนื่องจากเกาหลีเหนือกลัวว่าการเชื้อโซคกลางจะแพร่กระจายมากเกินไปและเป็นการคุกคามต่ออำนาจของผู้นำ หมอดูหญิงทั้ง 3 คนนี้ เป็นหมอดูในกลุ่มที่ตั้งชื่อว่า “กลุ่มดาว 7 ดวง (Seven Star Group)” และยังอ้างว่า มีเด็ก 2 คน อายุ 3 และ 5 ขวบ สามารถเป็นคนทรงเจ้า และทำนายทายทักอนาคตได้

นอกจากนี้ ในข่าวยังระบุว่า แหล่งข่าวได้เปิดเผยว่า สาเหตุที่ทางการเกาหลีเหนือ ซึ่งปกครองประเทศในระบอบคอมมิวนิสต์ ตัดสินประหารชีวิตหมอดูหญิงทั้ง 2 คน เนื่องจากมองว่าการดูหมอ ถือเป็นภัยคุกคามต่อระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ และต้องการรักษากฎระเบียบในสังคมไว้ ขณะที่ปัจจุบันมีผู้คนนิยมดูหมอดู เพื่อทำนายทายทักโชคชะตาของตนเพิ่มมากขึ้นในประเทศ แม้แต่เจ้าหน้าที่ระดับสูงและครอบครัวเจ้าหน้าที่ด้านตุลาการก็ยังคงมาดูหมอ ก่อนที่จะจัดพิธีแต่งงาน หรือบรรลู่ข้อตกลงทางธุรกิจนอกจากนั้น ทางการเกาหลีเหนือจะไม่อดทนต่อภัยใด ๆ ก็ตามที่จะคุกคามต่ออำนาจของคิม จอง อึน ที่ถูกยกย่องไม่ใช่แค่เพียงผู้นำสูงสุดเท่านั้น แต่ยังถูกยกให้มีสถานะกึ่งเทพเลยทีเดียว

ที่มา: North Korea shoots dead two female fortune tellers in public execution with tens of thousands of people forced to watch, <https://www.dailymail.co.uk/news/article-6911347/North-Korea-two-female-fortune-tellers-shot-dead-public-execution.html>

ที่มา: ไทยรัฐออนไลน์ “ซ็อก เกาหลีเหนือ ประหาร 2 หมอดูแลสุขภาพ บังคับคนนับหมื่นมาดูนาทียิง”

วันที่ 12 เมษายน 2562

<https://www.thairath.co.th/news/foreign/1543481>

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

กรณีการนำเสนอข่าวของเว็บไซต์ Mail online ของสำนักข่าว Daily mail ว่าประเทศเกาหลีเหนือได้ทำการประหารหมอดูแลสุขภาพสองคน และบังคับให้ประชาชนชมการลงโทษดังกล่าว โดยอ้างว่ามีแหล่งข่าวภายในประเทศเป็นผู้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวนั้น การนำเสนอข่าวของเว็บไซต์ Mail online ซึ่งเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมจากคนจำนวนมาก โดยที่ไม่บอกที่มาของแหล่งข่าวที่แท้จริงหรือทำการปกปิดแหล่งข่าวเช่นนี้ ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ อาจจะต้องจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** ที่ได้นำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ของตนเองก็เป็นได้ และการนำเสนอข่าวดังกล่าวยังเป็นการตอกย้ำให้คนมีภาพความโหดร้าย ไร้นุชยธรรมของผู้นำประเทศเกาหลีเหนือ โดยไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลที่แน่ชัดได้เนื่องจากกระบอกการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งการนำเสนอข่าวที่สร้างความเสียหายต่อประเทศและผู้นำประเทศจากข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวที่มีอาจตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ อาจเป็นการขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** นอกจากนี้อาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่ประเทศต่าง ๆ มีต่อประเทศเกาหลีเหนือ และอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่พอใจของประเทศเกาหลีเหนือที่มีต่อประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศเปิดเผยข้อมูลในด้านที่ไม่ดีหรือส่งผลกระทบในเชิงลบหรือเป็นการสร้างความเกลียดชังต่อประเทศเกาหลีเหนือที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ ซึ่งขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง** ได้

กรณีศึกษาที่ 25 การชุมนุมประท้วงในฮ่องกง เพื่อต่อต้านร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างฮ่องกงและจีน

ปีที่เกิดเหตุการณ์ พ.ศ. 2562

สรุปรายละเอียดเนื้อหาข่าว

เหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของประชาชนชาวฮ่องกงที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 เพื่อต้องการต่อต้านและเรียกร้องให้รัฐบาลฮ่องกงยกเลิกร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนในกลุ่มประเทศจีนไต้หวัน และฮ่องกง โดยร่างดังกล่าวมีสาระสำคัญที่เปิดโอกาสให้ทางการจีนสามารถยื่นคำร้องขอให้ทางการฮ่องกงส่งตัวผู้ต้องสงสัยในคดีอาชญากรรมร้ายแรง ครอบคลุมคดีฆาตกรรม และข่มขืน ซึ่งประชาชนชาวฮ่องกงมองว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวอาจเป็นการเปิดโอกาสให้ทางการจีนใช้ช่องทางกฎหมาย เพื่อข่มขู่รังแกคนฮ่องกงที่อพยพมาจากจีน หรือกลุ่มคนที่ถูกมองว่าต่อต้านประเทศจีน ซึ่งรวมไปถึงการมีส่วนได้ส่วนเสียและผลประโยชน์ต่าง ๆ ทางการเมือง การชุมนุมประท้วงดังกล่าวได้เพิ่มระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนอกจากจะเรียกร้องให้รัฐบาลฮ่องกงยกเลิกร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว ประชาชนฮ่องกงยังเรียกร้องให้นางแครี่ หล่ำ หัวหน้าฝ่ายบริหารเขตปกครองพิเศษฮ่องกงลาออกจากตำแหน่ง เนื่องจากเป็นผู้ผลักดันให้รัฐสภาฮ่องกงพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว โดยมองว่านางหล่ำ เห็นแก่ผลประโยชน์ของจีนแผ่นดินใหญ่มากกว่าพลเมืองฮ่องกง การเรียกร้องยังรวมไปถึงความต้องการประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพของชาวฮ่องกงจากจีนเพิ่มมากขึ้นให้เหมือนกับสมัยที่อยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ

ประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน

จากการสำรวจการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการชุมนุมประท้วงในฮ่องกง เพื่อต่อต้านร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างฮ่องกงและจีนที่ปรากฏผ่านสื่อมวลชนนั้น พบว่า สำนักข่าวต่างประเทศบางสำนัก โดยเฉพาะในแถบประเทศตะวันตก รวมถึงสำนักข่าวออนไลน์ มีการรายงานข่าวสารที่มีความเอนเอียง ทั้งการใช้ข้อความพาดหัวที่แสดงให้เห็นถึงอคติต่อประเทศจีน โดยเฉพาะในด้านของความยุติธรรมทางกฎหมาย เนื่องจากจีนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ เช่น การพาดหัวข่าวว่า “ฮ่องกงต้านกฎหมาย” “ส่งตัวผู้ต้องสงสัยให้จีน” “แผ่นดินใหญ่ไร้ความยุติธรรม - สื่อสิทธิมนุษยชน”

ที่มา: อ่องกงด้านกฎหมาย “ส่งตัว” ผู้ต้องสงสัยให้จีน ขี้แผ่นดินใหญ่ไร้ความยุติธรรม-ส่อลิดรอนสิทธิ

https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_2462746

รวมถึงการนำเสนอภาพข่าวที่แสดงให้เห็นการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มนักศึกษากับตำรวจฮ่องกง ซึ่งมีความได้เปรียบจากการใช้อาวุธ รายงานข่าวขององค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ที่ระบุถึงกรณีที่ตำรวจปราบปรามจลาจล ทำร้ายร่างกายนักศึกษาผู้ประท้วง การนำเสนอด้วยภาพและภาษาในลักษณะนี้ อาจเข้าข่ายการรายงานข่าวที่เอนเอียง เข้าข้างกลุ่มนักศึกษาที่ประท้วง ตลอดจนการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่างประเทศในสหรัฐฯ ที่สนับสนุนและเห็นใจผู้ประท้วง อาจทำให้มองว่ารัฐบาลฮ่องกงเป็นผู้ร้าย

ที่มา: VERIFIED: HONG KONG POLICE VIOLENCE AGAINST PEACEFUL PROTESTERS

<https://www.amnesty.org.hk/en/verified-hong-kong-police-violence-against-peaceful-protesters/>

ที่มา: Hong Kong protests: Two people in serious condition with legislature on lockdown

[https://edition.cnn.com/2019/06/12/asia/hong-kong-protests-intl-hnk/index.html?no-](https://edition.cnn.com/2019/06/12/asia/hong-kong-protests-intl-hnk/index.html?no-st=9999999999)

[st=9999999999](https://edition.cnn.com/2019/06/12/asia/hong-kong-protests-intl-hnk/index.html?no-st=9999999999)

การรายงานและนำเสนอภาพข่าวในลักษณะดังกล่าว เป็นการละเมิดจริยธรรมในประเด็นเรื่อง **ความสมดุลเป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** เนื่องจากเข้าข่ายเป็นการรายงานข่าวเพียงด้านเดียวของสื่อต่างประเทศ ที่มองว่ากลุ่มผู้ประท้วงคือผู้ที่ถูกกระทำ และขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การสื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชัง** เนื่องจากการใช้ข้อความพาดหัวข่าวที่แสดงถึงอคติต่อรัฐบาลจีนและการนำเสนอภาพข่าวที่แสดงถึงการใช้ความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อผู้ประท้วง อาจทำให้คนทั่วไปเข้าใจสถานการณ์ในทิศทางที่ผู้ประท้วงต้องการ และขยายเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น รวมถึงขัดต่อจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เนื่องจากมีข้อสังเกตว่าอาจมีการนำเสนอข่าวปลอม เรื่องการก่อจลาจลของกลุ่มคนเสื้อดำ ที่ออกมาสนับสนุนการประท้วงของกลุ่มนักศึกษา และถูกนำเสนอว่าเป็นกลุ่มที่ถูกกระทำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อมีการติดตามข่าวทางสื่อสังคมออนไลน์ ก็พบว่า กลุ่มคนเสื้อดำก็ได้กระทำกับผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประท้วง มีการเผาทำลายอาคารและสิ่งของ และทำร้ายคนจีนที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน เป็นต้น

4.5 การนำเสนอสื่อโสตทัศนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ

ในการดำเนินโครงการ “การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน” จะต้องออกแบบการนำเสนอสื่อโสตทัศนในรูปแบบวีดิทัศน์ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ จำนวน 25 กรณีศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การนำเสนอสื่อโสตทัศนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยวีดิทัศน์ 2 แบบ ได้แก่

1) **วีดิทัศน์บันทึกการสัมภาษณ์รายบุคคลตามกลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์** ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรสื่อ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และผู้เกี่ยวข้องในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน จำนวนทั้งสิ้น 26 คน โดยการสัมภาษณ์แต่ละคนจะมีความยาวตามการให้สัมภาษณ์จริง สำหรับใช้เป็นฐานข้อมูล

2) **วีดิทัศน์ส่งเสริมการเรียนรู้จริยธรรมสื่อมวลชน** ผ่านกรณีศึกษาจากสถานการณ์การรายงานข่าวสารทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีการจำแนกกลุ่มของเนื้อหาตามการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน ออกเป็น 25 กรณีศึกษา มีความยาวโดยประมาณไม่เกิน 12 นาที ต่อหนึ่งกรณีศึกษา โดยในแต่ละกรณีศึกษา จะมีการเล่าถึงที่มาของข่าว ประเด็นที่ผิดจริยธรรม สาเหตุที่ผิดจริยธรรม และแนวทางแก้ปัญหา โดยตัดต่อเรียบเรียงจากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารองค์กรสื่อ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และผู้เกี่ยวข้องในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน เพื่อใช้สำหรับการฝึกอบรมการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบ แบ่งชุดของวีดิทัศน์ส่งเสริมการเรียนรู้จริยธรรมสื่อมวลชนได้ ดังนี้

- ชุดที่ 1 การเผยแพร่ความรุนแรง สะเทือนใจ (Violence) [1]

กรณีศึกษาที่ 1 รายงานสดชายวัย 65 ปี ผูกคอเสียชีวิตบนเสาสัญญาณ เพื่อประท้วงการล้อมวัดพระธรรมกาย ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

- ชุดที่ 2 การเผยแพร่ความรุนแรง สะเทือนใจ (Violence) [2]

กรณีศึกษาที่ 2 การรายงานข่าวแม่ใช้เท้าเหยียบคอลูกตนเองพร้อมกับใช้เชือกผูกติดไว้กับรั้วเหล็กกันข้างถนน ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง

- ชุดที่ 3 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง (Hate Speech)

กรณีศึกษาที่ 3 “ทราย เจริญปุระ” สู้ไม่ถอย ดำเนินคดีฟ้องร้อง วงการสื่อได้บทเรียนอะไร
ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร / สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล และการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

- ชุดที่ 4 ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) [1]

กรณีศึกษาที่ 4 นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา ผู้บริหารบริษัทไร่ส้ม จำกัด กรณี ไม่ชำระค่า
โฆษณา ยังปฏิบัติหน้าที่การรายงานข่าว ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ
ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน / ชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

- ชุดที่ 5 การละเมิดลิขสิทธิ์ (Copyright)

กรณีศึกษาที่ 5 เว็บไซต์ OHOZAA.COM ทำการนำเสนอข่าวออนไลน์โดยการละเมิดลิขสิทธิ์
ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา

- ชุดที่ 6 การเผยแพร่ความรุนแรง สะเทือนใจ (Violence) [3]

กรณีศึกษาที่ 6 เสียเกาะเต่า ใส่ชุดโบว์เกอร์ไลฟ์สดยิงตัวตาย ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง
หลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล

**- ชุดที่ 7 การละเมิดสิทธิเด็ก / ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล / รบกวนสถานการณ์ภัยพิบัติ
(Children Right/ Human Right / Disaster Situation Interfering)**

กรณีศึกษาที่ 7 การช่วยชีวิต ทีมฟุตบอลหมู่ป่า ติดถ้ำหลวง ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการ
แสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูล / สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล /
หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น / การปกป้อง
คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และการปกป้องและปฏิบัติต่อ
แหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

- ชุดที่ 8 การละเมิดสิทธิเด็ก (Children Right Violation) [1]

กรณีศึกษาที่ 8 เด็กวัย 4 ขวบที่ถูก เด็กชายวัย 13 ปี ล่วงละเมิดทางเพศ ละเมิดหลัก
จริยธรรมในเรื่อง การปกป้อง คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง

- ชุดที่ 9 การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Privacy Violation)

กรณีศึกษาที่ 9 คลิปข่าวนักการเมือง กับนักกิจกรรมสาว ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง
ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ และเรื่องสิทธิมนุษยชน
ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

- ชุดที่ 10 ข่าวปลอม - ขาดการตรวจสอบ (Fake News - Non Verification)

กรณีศึกษาที่ 10 “พีท แผลงแตก” ภูเรื่องหวย 90 ล้าน ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียงตรงของข้อมูลข่าวสาร

- ชุดที่ 11 ข่าวปลอม - อคติ (Fake News - Bias)

กรณีศึกษาที่ 11 คลิปเสียง นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ กับนายทักษิณ ชินวัตร ของสำนักข่าวเนชั่น ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง การแสวงหา ความถูกต้อง เทียงตรงของข้อมูลข่าวสาร / ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น / ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศไทย และการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

- ชุดที่ 12 การเผยแพร่ความรุนแรง สะเทือนใจ (Violence) [4]

กรณีศึกษาที่ 12 เด็ก 8 เดือนนั่งรถเข็น เข้าไปได้ทำท้องรถสิบล้อ เสียชีวิต ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

- ชุดที่ 13 การเผยแพร่ความรุนแรง สะเทือนใจ (Violence) [5]

กรณีศึกษาที่ 13 การรายงานข่าว เหตุการณ์ ไฟไหม้ห้างเซ็นทรัลเวิลด์ ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

- ชุดที่ 14 การละเมิดสิทธิเด็ก (Children Right Violation) [2]

กรณีศึกษาที่ 14 นักเรียนอายุ 14 (น้องโยโย่) หนีตามพ่อเพื่อน ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ / การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

- ชุดที่ 15 ความไม่เป็นธรรม (Unfairness)

กรณีศึกษาที่ 15 การนำเสนอข่าว ของนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา หรือไผ่ ดาวดิน นักเคลื่อนไหว ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียงตรงของข้อมูลข่าวสาร / ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น / ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม และการให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะเทือนจิตใจ

- ชุดที่ 16 ความไม่ถูกต้อง (Inaccuracy)

กรณีศึกษาที่ 16 การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคดีตายายเก็บเห็ดที่ติดคุก ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียงตรงของข้อมูล และความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น

- ชุดที่ 17 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Right Violation) [1]

กรณีศึกษาที่ 17 การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสาวประเภทสอง ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล

- ชุดที่ 18 มอมเมา (Bad Influence)

กรณีศึกษาที่ 18 การนำเสนอข่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ให้โชคลาภแก่ประชาชน ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องหลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ชุดที่ 19 ข่าวปลอม - การหลอกลวง (Fake News - Misleading)

กรณีศึกษาที่ 19 การนำเสนอข้อมูลข่าวปลอมโดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร และประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง

- ชุดที่ 20 ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) [2]

กรณีศึกษาที่ 20 การโฆษณาแฝงที่ปรากฏในรายการข่าว ทั้งเนื้อข่าว การนำเสนอข่าว องค์ประกอบรายการข่าว ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง และการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

- ชุดที่ 21 อคติ (Bias) [2]

กรณีศึกษาที่ 21 Fox news ขอโทษ รายงานข่าวมุสลิมผิดพลาด ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร / ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น และการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

- ชุดที่ 22 ข่าวปลอม - สร้างเรื่อง (Fake News – Fiction)

กรณีศึกษาที่ 22 สถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งรัสเซียรายงานข่าวปลอม Russian propaganda TV channel says sorry for fake report about Ukraine's Maidan anniversary ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร และการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

- ชุดที่ 23 การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Right Violation) [2]

กรณีศึกษาที่ 23 การรายงานข่าวคลิปวิดีโอหญิงถูกพ่อข่มขืนและทำร้ายร่างกาย (Woman raped so often by dad as girl she developed 2,500 personalities to survive) ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร และการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ

- ชุดที่ 24 อคติ (Bias) [3]

กรณีศึกษาที่ 24 การรายงานข่าวการประหารชีวิตหมอดูหญิงชาวเกาหลีเหนือ ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่อง การแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร / ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น และการสื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชัง

- ชุดที่ 25 อคติ (Bias) [4]

กรณีศึกษาที่ 25 การชุมนุมประท้วงในฮ่องกง เพื่อต่อต้านร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ระหว่างฮ่องกงและจีน ละเมิดหลักจริยธรรมในเรื่องการแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร / ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น และการสื่อสารเพื่อสร้างความเกลียดชัง

ผลการสัมภาษณ์ สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.1 ผลการสัมภาษณ์ในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนทางสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรสื่อ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพ ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้เกี่ยวข้อง ในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน เกี่ยวกับความคิดเห็นและมุมมองของการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนของกรณีศึกษาจำนวน 25 กรณีศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 26 คน พบประเด็นการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนในแต่ละกรณี ดังนี้

กรณีศึกษาที่ 1 การรายงานข่าวเกี่ยวกับชายวัย 65 ปี ปีนเสาสัญญาณโทรศัพท์ เพื่อประท้วงการประกาศใช้มาตรา 44 ปิดล้อมวัดพระธรรมกาย

มีลักษณะที่ขัดต่อ หลักจริยธรรมเรื่อง *สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล* อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว และการนำเสนอภาพที่อาจสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้รับข่าวสาร โดยเฉพาะญาติของผู้ตกเป็นข่าวได้ กล่าวคือ การรายงานสดผ่านสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook Live) มีข้อปฏิบัติสืบเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวการฆ่าตัวตายของ ดร. ท่านหนึ่งที่โรงแรมย่านสุขุมวิทของสื่อใหญ่แห่งหนึ่ง ทำให้เกิดข้อปฏิบัติที่พึงระวังในการรายงานสดและถ่ายทอดเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าว โดยสมาคมวิชาชีพ ฯ กำหนดว่าไม่ควรดึงภาพให้เห็นในระยะใกล้ ควรทำให้ภาพไม่เห็นชัดเจน (Blur) ควรนำเสนอภาพเชิงสัญลักษณ์แทนการนำเสนอภาพที่แสดงรายละเอียดขั้นตอนของการฆ่าตัวตาย

อย่างไรก็ตาม ในการรายงานสดข่าวชายวัย 45 ปี ปีนเสาสัญญาณเพื่อประท้วงการปิดล้อมวัดและผูกคอตายเสียชีวิตบนเสานั้น กลับปรากฏภาพการฆ่าตัวตายทางสื่อมวลชนและสื่อออนไลน์ในลักษณะที่ละเมิดจริยธรรมหลายประการ เช่น การไม่ปกปิดภาพผู้ตาย การเสนอภาพในระยะใกล้ การนำภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ในระยะใกล้มาใช้ ทำให้เห็นการถ่ายทอดภาพที่มีความรุนแรง ภาพที่หวาดเสียว สะเทือนอารมณ์ ที่ไม่ควรเผยแพร่ต่อสาธารณะ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ไม่เพียงเฉพาะผู้เสียชีวิต แต่รวมไปถึงคนในครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้เสียชีวิตด้วย และยังเป็นภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชนด้วยเช่นกัน

สาเหตุที่ยังคงเห็นข่าวละเมิดจริยธรรมในกรณีนี้ เป็นเพราะลักษณะการนำเสนอแบบการรายงานสดเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า ทำให้ตัดสัญญาณภาพไม่ทัน และด้วยนโยบายของสถานี ฯ ที่ต้องการออกอากาศ

ภาพเหตุการณ์สด รวมถึงการไม่นำหลักปฏิบัติที่เคยตกลงกับสมาคมวิชาชีพฯ มาใช้จริงกับการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งภาคสนามและในสถานีฯ

ดังนั้น แนวทางการนำเสนอข่าวในลักษณะนี้อาจมีจริยธรรมควรเริ่มต้นที่นโยบายของสถานีฯ หรือสำนักข่าว ทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ ในการกำหนดแนวทางการนำเสนอหรือปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของสภาวิชาชีพฯ อย่างเคร่งครัด เป็นขั้นเป็นตอนในการนำเสนอเนื้อหาและภาพข่าวอาชญากรรมที่มีเหตุการณ์หวาดเสียวและการฆ่าตัวตาย มีระบบบรรณาธิการที่เคร่งครัดเรื่องจริยธรรมมากกว่าความมุ่งหวังประโยชน์ทางธุรกิจ ทีมปฏิบัติงานข่าวในห้องส่งและทีมข่าวภาคสนามควรได้รับการอบรมหลักการปฏิบัติงาน ที่เพิ่มความระมัดระวังการนำเสนอเรื่องราวและภาพออกอากาศสดในสถานการณ์ดังกล่าว และสามารถปฏิบัติงานเยี่ยงมืออาชีพที่ยึดหลักบรรทัดฐานจริยธรรมเป็นสำคัญ

กรณีศึกษาที่ 2 การรายงานข่าวแม่ใช้เท้าเหยียบคอลูกตนเองพร้อมกับใช้เชือกผูกติดไว้กับรั้วเหล็กกันข้างถนน

มีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การปกป้อง คุ่มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง** การรายงานเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนนำคลิปวิดีโอของผู้ใช้เฟซบุ๊กมาเผยแพร่ต่อในข่าวออนไลน์ โดยเสนอภาพและพาดหัวข่าวที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่กระทำรุนแรงต่อเด็กหรือเยาวชนอย่างชัดเจน โดยไม่มีการปกปิดหรือทำภาพเบลอ และถูกเผยแพร่ต่อทางสื่อวิทยุโทรทัศน์ด้วยเบลอหน้าเด็กและผู้ปกครองแต่เพียงเล็กน้อย หรือไม่มีการเบลอหน้าและสัมภาษณ์ผู้ปกครองในภายหลัง ในคลิปข่าวยังได้ยินเสียงร้องไห้ตะโกนของเด็กชายที่แสดงถึงความหวาดกลัวและฉายเข้าไปมาหลายรอบ ประกอบกับการเล่าข่าวของผู้ดำเนินรายการข่าว ภาพความรุนแรงดังกล่าวส่งผลให้เกิดความสลดหดหู่ สงสารเห็นใจเด็ก และมองว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุของแม่เด็ก

ทั้งนี้ การปล่อยภาพความรุนแรงในครอบครัว ผู้ปฏิบัติงานข่าวควรคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ในการนำเสนอควรบ่งชี้ทั้งเด็กและแม่เด็ก ไม่ควรปล่อยชื่อแม่เด็กและสัมภาษณ์โดยไม่ปกปิด ไม่ควรปล่อยเสียงที่แสดงให้เห็นถึงคำพูดด้วยอารมณ์โกรธ และความเจ็บปวดของผู้เป็นลูกที่ยังเป็นเด็ก และเห็นกระบวนการทำร้ายร่างกาย อีกทั้ง การฉายเข้าไปมาบ่อยครั้ง ยังสื่อถึงเจตนาของการรายงานข่าวที่ต้องการเร้าอารมณ์ผู้ชมให้เกิดความรู้สึกหนึ่งใดคล้ายคลึงตามการบรรยายของผู้ดำเนินรายการ

เหตุผลของการนำเสนอข่าวลักษณะดังกล่าวสามารถมองได้ว่าเป็นการใช้ภาพความรุนแรงของเหตุการณ์ข่าวเพื่อสร้างยอดผู้ชมรายการ หรือเรตติ้ง (Rating) ด้วยวิธีคิดของทีมงานที่อาจมองว่าเป็นการกระตุ้นสังคมแบบหนึ่งเพื่อเป็นอุทาหรณ์และไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี้อีก แต่อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวสามารถทำได้หลายวิธีการที่ดีกว่าเอาภาพจากคลิปมาใช้ทั้งหมด โดยใช้มุมมองการเล่าเรื่องที่แตกต่างออกไป และการเสนอภาพอย่างมีศิลปะด้วยความระมัดระวัง ไม่ต้องปล่อยภาพยาว ใช้การบัง การเบลอ การเอาเสียงออก ตัดภาพที่รุนแรง หรือใช้ภาพจำลองสถานการณ์ เล่าเรื่องโดยไม่จำเป็นต้องเร้าอารมณ์และผิดจริยธรรม

ไม่ต้องตามไปสัมภาษณ์แม่หรือผู้เห็นเหตุการณ์ และเพิ่มประเด็นที่เป็นมุมมองในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเหตุและผล วิธีการแก้ไขอันสืบเนื่องจากสถานการณ์ชาวนี

กรณีศึกษาที่ 3 “ทราย เจริญปุระ” ลูไม่ถอย ดำเนินคดีฟ้องตั้ง วงการสื่อได้บทเรียนอะไร

ชาวนักแสดงสาว ทราย เจริญปุระ ฟ้องหมิ่นประมาท สำนักข่าวเนื่องจากเสนอพาดหัวข่าวว่านักแสดงสาวเป็นลูกทรีพี เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** และจริยธรรมเรื่อง **การสื่อสารสร้างความเกลียดชัง** กล่าวคือ การที่สำนักข่าวออนไลน์พาดหัวข่าวเกินจริง ใช้ภาษาที่หิวหว่ากล่าวร้าย ใช้คำที่ไม่เหมาะสม ให้เกิดความเข้าใจผิดกับผู้ตกเป็นข่าว มุ่งหวังเพื่อให้ผู้อ่านสนใจและเปิดไปอ่านเนื้อหาข่าว (Click bait) ซึ่งเนื้อหาไม่ตรงกับความหมายในสิ่งที่พาดหัวข่าวไว้ เป็นการพาดหัวข่าวที่ไม่ถูกต้องเที่ยงตรง ไม่เป็นธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าว เป็นการทำร้ายกันด้วยถ้อยคำรุนแรงบนโลกออนไลน์ (Cyber bullying) สร้างความเข้าใจผิด ทั้งยังละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิส่วนบุคคล รวมถึงอาจก่อให้เกิดความเกลียดชัง เนื่องจากบางคนอาจเข้าใจว่าเป็นลูกทรีพีจริง ตามการพาดหัวข่าว

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการทำงานที่ละเมิดจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ เป็นเพราะเหตุผลทางธุรกิจที่ต้องการให้ผู้อ่านเปิดอ่านรายละเอียดของข่าว (Click) การเขียนข่าวธรรมดาจะทำให้ไม่เกิดการติดตาม เท่ากับข่าวที่ดูมีสีสัน มีองค์ประกอบของความเป็นละคร (Drama) ที่เรียกร้องความสนใจของผู้ติดตามข่าวสารได้มาก เพราะในการเปิดอ่านแต่ละครั้งส่งผลต่อยอดการตลาดของสื่อออนไลน์ จากการจัดระบบชุดของคำสั่งที่สร้างไว้ตามขั้นตอน (Algorithm) ของเฟซบุ๊ก ส่งผลให้การพาดหัวข่าวที่ธรรมดา ไม่เรียกร้องความสนใจเปิดอ่านจึงไม่ทำให้เกิดยอดการไหลเวียนของผู้อ่าน (Traffic) ที่ติดตามเว็บไซต์ทำให้ระดับความนิยม (Rating) มีไม่มาก และในที่สุดจะส่งผลกระทบกับการทำธุรกิจข่าวออนไลน์ที่ต้องหวังพึ่งเม็ดเงินจากค่าโฆษณาบนสื่อออนไลน์

อย่างไรก็ตามการนำเสนอข่าวในลักษณะการเขียนพาดหัวข่าวเกินจริงเพื่อล่อให้กดอ่านเนื้อหาต่อไป (Click bait) นั้น ในระยะยาวจะไม่สามารถทำให้สื่อออนไลน์ดำรงอยู่ได้ เนื่องจากขาดความน่าเชื่อถือในมาตรฐานของการเป็นสื่อมวลชนที่ดี ผู้อ่านและผู้ติดตามก็จะรู้เท่าทันและไม่สนับสนุนสื่อลักษณะนี้ในที่สุด ทั้งนี้ นอกจากกระบวนการทางสังคมของการตรวจสอบและแสดงความไม่เห็นด้วยกับการนำเสนอที่ละเมิดจริยธรรมจากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตแล้ว การตรวจสอบและตักเตือนกันขององค์กรวิชาชีพ และกระบวนการทางกฎหมายที่เกิดจากการฟ้องร้องของผู้เสียหายและได้รับผลกระทบก็ทำให้เกิดมาตรฐานขึ้นกับการปฏิบัติงานของสื่อออนไลน์ด้วยเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 4 เหตุการณ์ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา กับบทบาทการทำหน้าที่สื่อมวลชนในการรายงานข่าวของตนเอง

เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งตรงต่อจรรยาบรรณ** กล่าวคือ นายสรยุทธ สุทัศนะจินดา เป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีบทบาทเป็นผู้บริหารกิจการทางด้านสื่อมวลชน และยังทำหน้าที่รายงานข่าวในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ที่ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิดและให้ปรับโทษในคดียกยอกเงินโฆษณาที่ต้องชำระให้กับบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนอยู่ ซึ่งอาจทำให้นายสรยุทธ อาศัยบทบาทหน้าที่ของผู้รายงานข่าวในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ เป็นช่องทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองในการเรียกร้องสิทธิหรือการแก้ไขข้อกล่าวหาหรือเรื่องราวที่เป็นความผิดของตนเอง เป็นลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) อีกทั้งการเป็นบุคคลสาธารณะที่เป็นผู้ประกาศระดับแนวหน้าของประเทศ ควรพึงตระหนักว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต้องวางอยู่บนความน่าเชื่อถือของสังคม เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นก็ควรหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าคดีความจะสิ้นสุด และเมื่อถูกตัดสินว่าไม่มีความผิด จึงสามารถกลับมาทำหน้าที่สื่อมวลชนได้อย่างสง่างามตามหลักการความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและหลักจรรยาบรรณ ในขณะเดียวกันทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ที่ผลิตและนำเสนอรายการข่าวของนายสรยุทธ ก็ไม่มีท่าทีที่ชัดเจนให้ผู้ดำเนินรายการข่าวชื่อดังหยุดปฏิบัติหน้าที่ทันทีที่ถูกศาลตัดสินว่ามีความผิด แต่เป็นเพราะแรงกดดันจากบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) ในฐานะเจ้าของสัมปทาน สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ผวนกับความพยายามขององค์กรวิชาชีพที่ทวงถามถึงมาตรฐานทางจริยธรรมในกรณีดังกล่าว ทำให้นายสรยุทธหยุดปฏิบัติหน้าที่ในที่สุด

สาเหตุที่กรณีนี้เกิดความยืดเยื้อยาวนานกว่าจะเห็นผู้ประกาศข่าวชื่อดังของช่อง 3 ประกาศลาออก เป็นเพราะการสนับสนุนของสถานีโทรทัศน์ต้นสังกัดและความนิยมของประชาชน โดยมีแผนรายการของสถานีจำนวนมากที่ติดตามผู้ประกาศข่าวรายนี้มายาวนาน รายการข่าวเช้าของสถานีจึงได้รับความนิยม เป็นรายการข่าวเช้าที่มีเรตติ้ง (rating) ติดอันดับสูงสุดของประเทศมาเป็นเวลานาน และสร้างรายได้ให้สถานีจากการขายเวลาโฆษณาจำนวนมากมหาศาลเช่นกัน

ประเด็นนี้ จึงเป็นกรณีศึกษาที่สามารถเป็นแนวทางสร้างมาตรฐานจริยธรรมได้ โดยที่สมาคมวิชาชีพประชาชนผู้รับข่าวสารในสังคม สามารถกดดันให้ผู้ปฏิบัติงานสื่อมวลชน ตระหนักถึงความศักดิ์สิทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม แม้ว่าจะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในวงการโทรทัศน์และสังกัดสถานีโทรทัศน์ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียง แต่เมื่อมีกรณีที่ถูกฟ้องร้องทางกฎหมาย และศาลเห็นว่ามิมูล แม้ว่าจะยังไม่ถูกตัดสินว่ามีความผิด ผู้ปฏิบัติงานสื่อไม่ว่าอยู่ในระดับใดก็ควรหยุดปฏิบัติหน้าที่ เพื่อแสดงความเคารพกระบวนการยุติธรรม และเพื่อไม่ให้เกิดการแทรกแซงอันจะมีโอกาสไปกระทบต่อการดำเนินคดี และเมื่อคดีถูกตัดสินจนถึงที่สุดพบว่าไม่มีความผิดจริง ก็สามารถกลับมาปฏิบัติหน้าที่ได้ดังเดิมด้วยความสง่างาม ทั้งนี้ นอกจากกระบวนการไม่ยอมรับทางสังคม (Social sanction) แล้ว สภาวิชาชีพ ฯ และ กสทช. ควรหามาตรการกดดันผ่านองค์กรที่เป็นสมาชิกร่วมด้วยได้ ถ้ามีกรณีการทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น

กรณีศึกษาที่ 5 เว็บไซต์ OHOZAA.com นำเสนอข่าวโดยละเมิดลิขสิทธิ์ข่าวของสำนักข่าวอื่น มาเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของตน

เป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การเคารพในลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา** กล่าวคือ ผู้สื่อข่าว นักข่าว คนผลิตรายการข่าว หรือแม้กระทั่งองค์กรข่าว ต้องไม่นำเอาข้อความ ภาพ เสียง ข้อความข่าวของผู้ประกอบการอื่นมาใช้ออกอากาศในรายการหรือรายงานข่าวของตนเอง นอกจากนี้ การกระทำของเว็บไซต์ OHOZAA.com ยังถือเป็นการกระทำผิดกฎหมายลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

เหตุที่มาของกรณีนี้เกิดจากการที่หลายเว็บไซต์เปิดขึ้นมาโดยที่ไม่มีเนื้อหาของตนเอง และอาจเกิดจากความเข้าใจผิดว่า อะไรที่อยู่บนออนไลน์เป็นของฟรี จึงรวบรวมข่าวจากสำนักข่าวต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง ซึ่งประกอบด้วยข้อความ ภาพ เสียงวิดีโอ ซึ่งถือเป็นงานที่มีลิขสิทธิ์ นำไปใช้ในเว็บไซต์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ และได้เขียนพาดหัวข่าวใหม่เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ล่อให้ผู้อ่านกดเข้าไปอ่าน (Click bait) โดยที่เนื้อหาข่าวคัดลอกมาจากสำนักข่าวต่าง ๆ เหมือนกันทุกประการและไม่มีการให้เครดิตแต่อย่างใด สมาคมวิชาชีพ ฯ จึงฟ้องร้องกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์ สุดท้ายศาลให้มีการไกล่เกลี่ยชำระค่าเสียหาย มีข้อความขอโทษบนเว็บไซต์ และแถลงอย่างเป็นทางการ จนนำมาสู่การปิดเว็บไซต์ในที่สุด

ผลของการดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว แม้ว่าจะยังไม่ถึงคำพิพากษาของศาล แต่ก็ถือเป็นบรรทัดฐานให้กับคนที่คิดทำธุรกิจข่าวออนไลน์ ด้วยการละเมิดลิขสิทธิ์ข่าวของแหล่งอื่น ต้องระมัดระวังและไม่ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ ยังส่งผลไปถึงเว็บไซต์รายใหญ่ ที่ก่อนหน้านี้เคยกระทำในลักษณะดังกล่าว เริ่มตระหนักถึงผลทางกฎหมาย จึงให้เครดิตและขอบคุณสำนักข่าวต่อท้ายข่าวนั้น ๆ ที่หยิบยืมมาจากสำนักข่าวอื่น หรือติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อบอกกล่าวและขออนุญาตนำข่าวไปนำเสนอทางสื่อออนไลน์อย่างเป็นทางการ หรือกรณีของเว็บไซต์ใหญ่ เช่น Sanook.com และ Kapook.com ก็มีการเจรจาจ่ายค่าตอบแทนเพื่อนำข่าวไปเผยแพร่ในเว็บอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

กรณีดังกล่าวยังเป็นการให้ความรู้กับผู้รับสารที่เป็นทั้งผู้เสพข่าวและสร้างข่าวในโลกออนไลน์ ให้เข้าใจว่าการเสพสื่อจากต้นทางข่าวสาร ที่เป็นแหล่งวิชาชีพ เป็นองค์กรที่ได้มาตรฐาน ย่อมน่าเชื่อถือกว่าการเสพข่าวจากเว็บไซต์ทั่วไปที่อาจไม่เป็นที่รู้จักมาก หรือจากแอปพลิเคชันข่าวที่รวบรวมจากที่ต่าง ๆ และมีรายได้จากการโฆษณา ซึ่งไม่ได้เกิดจากทรัพย์สินของตนเอง ดังนั้นการหารายได้จากทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องทางจริยธรรมและไม่ถูกกฎหมายเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 6 การรายงานเหตุการณ์ชายสวมชุดโบว์เกอร์ไลฟ์สดยิงตัว

เป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว การนำเสนอภาพข่าวที่เห็นรายละเอียดการฆ่าตัวตายอย่างละเอียดได้สร้างความสะเทือนใจให้กับญาติของผู้เสียชีวิตที่ตกเป็นข่าวและผู้ชมโดยทั่วไป การนำเสนอข่าวนี้ยังละเอียด ยังสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวของผู้เสียชีวิตอีกด้วย กล่าวคือการที่ชายสวมชุด

ไบค์เกอร์อยู่ภายในห้องนอนในบ้านพัก ทำการไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว พูดถึงประเด็นปัญหาทางธุรกิจและชีวิตของตน และใช้ปืนยิงตนเองเพื่อฆ่าตัวตาย เป็นภาพที่ไม่ควรนำมาเผยแพร่อย่างละเอียดทางสื่อมวลชนทุกประเภท ตามระเบียบปฏิบัติด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อ เพราะจะเป็นการส่งต่อภาพความรุนแรง หวาดเสียว และอาจเป็นการส่งเสริมให้เกิดการกระทำลักษณะดังกล่าวต่อไป ลักษณะการนำเสนอโดยเฉพาะทางสื่อออนไลน์ ไม่มีปรากฏการปกปิด นำเสนอภาพคลิปการไลฟ์สดยาวโดยไม่ตัดทอน ไม่ปกปิดข้อมูลที่ผู้ฆ่าตัวตายพูด แสดงให้เห็นถึงวิธีการและขั้นตอนการฆ่าตัวตาย พร้อมรายละเอียดที่เป็นเรื่องส่วนตัวในครอบครัวที่ยังมีลูกเล็กมานำเสนอ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลที่ถูกกล่าวถึง สื่อยังตามนำเสนอรายละเอียดปัญหาชีวิตของผู้ตายกับครอบครัว ถูกนำมาจากข้อความในเว็บไซต์พันทิปที่ผู้ตายเขียนไว้ก่อนหน้านี้และความพยายามขุดคุ้ยปัญหาเรื่องส่วนตัวของผู้ตายจากคนในครอบครัว ญาติและเพื่อน ด้วยเช่นกัน

ปัญหาที่เกิดจากการนำเสนอดังกล่าว พบว่าช่องทางออนไลน์เป็นต้นทางของข่าวสารที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว หลายทิศทาง และยากจะควบคุมการวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นในวงกว้าง โดยเฉพาะที่ส่งผลกระทบไปสู่ครอบครัวของผู้เสียชีวิตที่ถูกกล่าวถึงในการไลฟ์สด การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารตามกระแสออนไลน์ โดยไม่มีข้อมูลที่รอบด้าน จึงสร้างปัญหาให้เกิดความเข้าใจผิด กระทั่งคนในครอบครัวของผู้ตายวิธีการนำเสนอของสื่อ อาทิ การหยิบยกเอาความคิดเห็นมานำเสนอ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องชีวิตส่วนตัวที่คนสนใจ การให้พื้นที่นำเสนอไม่รอบด้าน เสนอประเด็นเรื่องราวด้วยภาพและภาษาแบบละคร หรือดราม่า (Drama) การไม่ปกปิดข้อมูลที่ไม่ควรนำเสนอ เหล่านี้กระตุ้นให้คนในสังคมออกมาวิพากษ์วิจารณ์ตามความรู้สึกมากกว่าการใช้เหตุผล สร้างความเกลียดชัง ส่งผลกระทบไปสู่คนในครอบครัวจนตกเป็นจำเลยสังคม

แนวทางแก้ปัญหามาจากกรณีศึกษานี้ พบว่า ควรมีหลักปฏิบัติในหลายประเด็น ได้แก่

1) การยึดระเบียบปฏิบัติของสภาองค์กรวิชาชีพ ฯ ในการนำเสนอภาพการถ่ายทอดสด ที่ไม่ควรติดภาพการไลฟ์สดทางเฟซบุ๊กมาใช้ในการรายงาน เพราะการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านช่องทางเทคโนโลยีไลฟ์สดรีมมิง (Live streaming) จะไม่มีการติเลย์หรือเซ็นเซอร์ก่อน จึงเป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานสื่อยุคใหม่ควรเท่าทันเทคโนโลยีออนไลน์ในยุคดิจิทัลด้วย ควรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ กฎกติกา มารยาท เพื่อปฏิบัติงานให้สอดคล้องตามหลักจริยธรรมสื่อ

2) ควรเสนอเพียงการรายงานเหตุการณ์เท่านั้น ถ้าจะเสนอภาพจำลองเหตุการณ์ ควรทำแต่พอประมาณให้เห็นการเกิดเหตุการณ์ แต่ไม่ควรลงรายละเอียด ไม่เล่าระบุถึงวิธีการฆ่าตัวตายที่ส่อเสี่ยงต่อการเลียนแบบได้ เนื่องจากกรณีศึกษานี้ มีมิติอยู่หลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในครอบครัวที่ผู้ตายกล่าวถึงอย่างชัดเจน การนำเสนอจึงควรมุ่งแต่ข้อเท็จจริง ถ้าเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ก็ควรตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอ คำนึงถึงหลักประโยชน์สาธารณะมากกว่าความอยากรู้อยากเห็นเพื่อมุ้งขยาข่าว เพราะถ้าข้อเท็จจริงเป็นเพียงเรื่องความขัดแย้งในครอบครัว เป็นเรื่องส่วนบุคคล การขยายความต่อก็เป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ใด ๆ อีก ตรงกันข้ามอาจสร้างความเกลียดชังและแตกแยกขึ้นได้

3) ควรนำเสนอการรายงานข้อมูลข่าวที่เห็นความต่อเนื่องบนช่องทางข่าวออนไลน์บนเพจ หรือ เว็บไซต์เดียวกัน เพื่อให้ผู้อ่านสามารถติดตามเรื่องราวต่อเนื่อง รอบด้าน รับรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจ จากข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นบนฐานของข้อมูลมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาของการเสนอข่าวทางช่องทางออนไลน์ที่มักเสนอข้อมูลสั้น ตามความคืบหน้าของสถานการณ์ ข่าว คนที่เห็นและได้อ่านไม่พร้อมกันจึงไม่เข้าใจเรื่องราวรอบด้านและเกิดความเข้าใจผิดได้

4) ควรมีการถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาใหม่ ๆ ที่ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางกันในกลุ่มคนทำงานสื่อในวิชาชีพข่าว โดยเฉพาะนักข่าวรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องเครื่องมือการรายงานข่าว การเซ็นเซอร์ ระเบียบปฏิบัติทางจริยธรรม เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เกิดเป็นแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อออนไลน์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเกิดการควบคุมกันเองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพข่าวของสื่อมวลชนทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์

กรณีศึกษาที่ 7 การนำเสนอข่าว การช่วยเหลือผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลทีม หมู่ป่าอะคาเดมี ติดถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย

เป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่องหลายประการดังนี้

1) หลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร** โดยพบว่ามีข่าวหลายประเภทที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงของสถานการณ์ ทั้งข่าวลวง ข่าวปลอม และข่าวเก่า ที่ถูกปล่อยออกมาทางสื่อสังคมออนไลน์ และสื่อมวลชนกระแสหลักได้นำมาเสนอต่อโดยขาดการตรวจสอบที่มาของข้อมูลรวมถึงความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร

2) หลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในประเด็นนักฟุตบอลเยาวชนทีมหมู่ป่าอะคาเดมี และการสัมภาษณ์ข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่คำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้ปกครองเด็กซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของความทุกข์และความเป็นห่วงบุตรหลานของตนเอง เป็นการเพิ่มความทุกข์โศกและความกังวลใจเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุตรหลานตนเองมากขึ้น รวมถึงความพยายามเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประสบภัยทั้งที่ถูกร้องขอให้ปกปิดเป็นความลับในระหว่างการช่วยเหลือเด็กออกจากถ้ำหลวง

3) หลักจริยธรรมเรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือ ความรุนแรง และ การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุการณ์ครั้งนี้มีประชาชนที่มีความคิดเห็นหลากหลาย มีทั้งที่เห็นอกเห็นใจกลุ่มผู้ที่ประสบภัย และผู้ที่ไม่ค่อยพอใจการกระทำของเด็ก ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยจนกลายเป็นความเดือดร้อนและเรื่องราวที่ใหญ่โตระดับชาติและนานาชาติ ความคิดเห็นเหล่านี้ได้ถูกนำเสนอโดยไม่คำนึงว่าผู้ประสบภัยเป็นเด็กซึ่งต้องได้รับความคุ้มครอง

และผลจากการนำเสนอดังกล่าวอาจกระทบถึงการใช้ชีวิตของเด็กหลังจากได้รับความช่วยเหลือออกมาจากถ้ำหลวงได้

4) หลักจริยธรรมเรื่อง **หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น** จากความไม่ระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารเรื่องความเชื่อต่างๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องราง ของขลัง ส่งเสริมความลุ่มหลง งมงาย ความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ภายใต้อิทธิพลของความเศร้าโศกเสียใจ ความตื่นตระหนกในภาวะภัยพิบัติ กับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่เป็นเยาวชน และยังแสวงหาผลประโยชน์จากสถานการณ์ข่าวนี้นี้จากการส่งเสริมการซื้อขายพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง

จุดเริ่มของการนำเสนอข่าวนี้เริ่มจากการสูญหายของเด็กนักกีฬาฟุตบอลทีมหมูป่าอะคาเดมีจำนวน 12 คนและโค้ช 1 คน ที่ถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย ต่อมาได้กลายเป็นข่าวระดับชาติและระดับนานาชาติ เมื่อสถานการณ์ได้บานปลายกลายเป็นเหตุภัยพิบัติน้ำท่วมที่ถ้ำหลวง ขณะที่เด็กและโค้ชทีมหมูป่าอะคาเดมียังติดอยู่ในถ้ำ เพิ่มความยากลำบากในการช่วยเหลือจากทีมกู้ภัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ใช้เวลาทั้งสิ้นรวม 17 วัน

ในการทำงานของสื่อแบ่งออกเป็นสามประเภท คือ

- 1) การรายงานของผู้สื่อข่าวสำนักต่าง ๆ ในพื้นที่เกิดเหตุเป็นการรายงานสดหรือส่งข่าวไปที่สถานี ฯ
- 2) การรายงานของสถานีโทรทัศน์โดยผู้ดำเนินรายการข่าว ด้วยการอ่านข่าว เล่าข่าว ผลิตเป็นรายงานพิเศษและการรายงานสดของผู้สื่อข่าวในพื้นที่
- 3) การรายงานทางสื่อออนไลน์ แบ่งเป็น สื่อกระแสหลักทั้ง หนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ และของเพจข่าวอาชีพนำเสนอทางเว็บไซต์เพจข่าว Thai Navy Seal ของหน่วยงานกองทัพเรือ ที่ติดตามสถานการณ์การช่วยเหลือทีมหมูป่าอะคาเดมีอย่างเป็นทางการของหน่วยงานราชการ และช่องทางสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ ทั่วไป ซึ่งพบว่าการแชร์ข่าวทางแหล่งข่าวอื่น ๆ เป็นหลัก

ตลอดระยะเวลาของเหตุการณ์ภัยพิบัติ ปรากฏข่าวประเด็นจริยธรรมในการรายงานข่าวที่ไม่เหมาะสมตามหลักจรรยาบรรณ อาทิ การเปิดเผยรายชื่อของเด็กที่ถูกช่วยออกมาจากถ้ำและอยู่ที่โรงพยาบาลซึ่งต้องได้รับการปกปิดเป็นความลับขณะดำเนินการช่วยเหลือและเฝ้าระวังความปลอดภัย การสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิดกับเด็ก เช่น เพื่อน ญาติ เพื่อนบ้าน เนื่องจากสัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครองไม่ได้ การโพสต์ขายเครื่องรางของขลังบริเวณหน้าถ้ำหลวง และการกระทำที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดกฎหมายจากความพยายามสืบค้นข้อมูลของสำนักข่าวทั้งวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ คือ การดักฟังวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ นำเสียงที่ได้มาโดยวิธีการที่ละเมิดสิทธิมาเสนอ การบินโดรนใกล้เฮลิคอปเตอร์ เพื่อให้ได้ภาพสถานการณ์การนำเด็กออกจากถ้ำก่อนสื่ออื่นอย่างที่สุดเสี่ยงต่อความปลอดภัยในการบินทางอากาศ การแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่และผิดกฎหมาย และแทรกแซงการบิน ทั้งนี้เพื่อช่วงชิงกันรายงานสถานการณ์ให้รวดเร็วกว่าแหล่งอื่น และการเสนอประเด็นและภาพข่าวที่มีความแตกต่างจากสำนักข่าวอื่น

ประเด็นปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นในการรายงานข่าวนี้เกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ ดังนี้

1) การแข่งขันนำเสนอข่าวความคืบหน้าของสถานการณ์และการปฏิบัติงานในพื้นที่ประสบภัยพิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยความรวดเร็ว ทำให้ต่างแก่งแย่งกันแสวงหาข่าวสาร ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานกู้ภัย เกิดภาวะความไร้ระเบียบในการทำงาน การไม่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติของสภาวิชาชีพ ฯ ได้กำหนดแนวทางการทำงานในสถานการณ์เหตุภัยพิบัติไว้จึงเกิดการนำเสนอข่าวปลอม ข่าวลวง ข่าวเก่า โดยขาดการตรวจสอบ และการรายงานประเด็นข่าวโดยขาดการไตร่ตรองเรื่องจริยธรรมอย่างรอบคอบ

2) การตั้งศูนย์ปฏิบัติการด้านข่าวสารในภาวะภัยพิบัติของเหตุการณ์นี้ ไม่ได้เกิดขึ้นในทันที ทว่าเกิดขึ้นภายหลังจากเกิดปัญหาความวุ่นวาย สับสน และความพยายามที่จะได้ภาพและข้อมูลข่าวสารจากทางการ โดยอาจแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การจัดระบบการรายงานข่าวสารอย่างเป็นทางการในพื้นที่ ทำให้เกิดการจัดระเบียบการทำงานข่าวภาคสนามของนักข่าว มีขอบเขตและพื้นที่ในการแสวงหาข่าวที่ชัดเจน ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม ทั้งสำนักข่าวในประเทศไทยและต่างประเทศ มีแนวทางการนำเสนอข่าวที่ไม่ละเมิดต่อสิทธิเด็กและเยาวชน และไม่รบกวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ในแต่ละขั้นตอนของปฏิบัติการช่วยเหลือเยาวชนที่มहु่ป้ออะคาเดมี่ จึงทำให้ปัญหาด้านจริยธรรมในการนำเสนอข่าวนี้ของสื่อกระแสหลักทางวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์เกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่ลดลงในภายหลัง และเกิดความร่วมมือร่วมใจกันนำเสนอข่าวโดยปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กผู้ประสบภัย ภายหลังการช่วยเหลือออกจากถ้ำหลวงแล้ว

3) วิธีการทำงานของสื่อมวลชนไทยยังยึดแบบแผนเดิม ๆ คือ ข้อมูลที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นบุคคล เมื่อเกิดเหตุอะไรขึ้นก็จะมุ่งไปที่การสัมภาษณ์คนในข่าว ญาติมิตร คนสนิท หรือผู้เห็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอในทันที โดยไม่ได้กลั่นกรองหรือตรวจสอบ เป็นการนำทั้งข้อเท็จจริงและความเห็นจากการสัมภาษณ์มานำเสนอเป็นหลัก มากกว่าการหาข้อมูลประเภทอื่น ๆ หรือวิธีการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน องค์ประกอบข่าวที่มักนำเสนอก็เพื่อมุ่งสร้างความนิยม (Rating) เรื่องส่วนตัว เรื่องเพศ ไสยศาสตร์ สิ่งลี้ลับ เรื่องเชิงอารมณ์ เป็นหลัก ทำให้เกิดความเข้าใจที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะน้อย ซึ่งเมื่อเทียบกับข่าวต่างประเทศจะพบว่าในประเด็นและพื้นที่เดียวกัน แต่สามารถนำเสนอมุมมองที่เป็นประโยชน์ได้น่าสนใจกว่า ทั้งเรื่องทางภูมิศาสตร์ของถ้ำหลวง การเอาชีวิตรอดจากการติดอยู่ในถ้ำ การจำลองภาพและสถานการณ์ให้เห็นลักษณะถ้ำและความยากลำบากในการปฏิบัติงาน และช่วยเหลือผู้ประสบภัยออกมา เป็นต้น

4) นโยบายข่าวและการทำงานของกองบรรณาธิการของสื่อกระแสหลัก ยังไม่ทำหน้าที่คัดกรองและกลั่นกรองข่าวสารอย่างละเอียดรอบคอบ และคำนึงถึงกรอบจริยธรรม จึงทำให้เกิดปัญหาจากการรายงานข่าวทั้งภาคสนามและทางสถานีที่ขัดต่อจริยธรรมหลายประการตามที่กล่าวข้างต้น

แนวทางปฏิบัติเพื่อหาทางออกกรณีการนำเสนอข่าวสารอย่างมีจริยธรรมในสถานการณ์ข่าวฉุกเฉินหรือเกิดภัยพิบัติเฉกเช่นกรณีนี้ คือ

- 1) สถาบันวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ควรให้ความสำคัญของแนวทางปฏิบัติตามหลักจริยธรรมที่สภาวิชาชีพ ฯ ได้กำหนดไว้แล้ว และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานทันทีที่เกิดเหตุดังกล่าว
- 2) สภาวิชาชีพ ฯ ที่เกี่ยวข้องควรถอดบทเรียนด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวภัยพิบัติครั้งนี้ และนำบทสรุปพร้อมข้อเสนอแนะมาประชุมหารือในกลุ่มสมาชิกเพื่อรับทราบและปรับปรุงหลักปฏิบัติให้ทันสมัยเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป
- 3) ควรเพิ่มเติมการอบรมผู้ปฏิบัติงานข่าวในทุกระดับเกี่ยวกับแนวทางการทำงานที่สร้างความสมดุล (Balance) ระหว่างการสร้างค่านิยม (Rating) กับหลักปฏิบัติทางจริยธรรม (Ethics)
- 4) ในกรณีศึกษาพบว่า พลังของคนในสังคมผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีทั้งข้อดี และข้อพึงระวัง กล่าวคือ จากการเสนอข่าวนี้ในสื่อมวลชนในช่วงก่อนการจัดระเบียบที่พบปัญหาการนำเสนอที่ละเมิดจริยธรรมอยู่เนือง ๆ ในระดับมากและน้อยต่างกรรม ต่างวาระ ในแต่ละครั้งจะปรากฏเสียงบ่นเสียงเตือนจากผู้คนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ถึงความไม่พอใจในการทำงานที่เห็นว่าไม่เหมาะสมของสื่อกระแสหลัก และนักข่าวในพื้นที่ ส่งผลดีที่เป็นแรงกดดันให้ภาครัฐเข้ามาจัดระเบียบการสื่อสารในพื้นที่ และสื่อมวลชนออกมาขอโทษต่อสังคมในการทำงานที่ละเมิดดังกล่าว

ขณะเดียวกันข้อพึงระวังคือ การปล่อยข่าวลวง ข่าวปลอม ข่าวเก่าซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจผิด และกระจายไปในวงกว้างอย่างรวดเร็ว ก็เป็นเพราะความไม่รู้เท่าทัน และไม่ตรวจสอบข่าวสารของผู้รับสารในสังคมออนไลน์ และใช้ช่องทางสื่อสังคมของตนเองเผยแพร่สิ่งที่ผิดต่อไป ซึ่งสร้างผลเสียมากยิ่งขึ้น ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร สภาวิชาชีพ ฯ ทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ นักวิชาการ ควรมีมาตรการชัดเจนเรื่องสร้างกลไกในการจัดการกับข่าวปลอม และเร่งสร้างความรู้แก่ประชาชนสิทธิพลเมืองและความรู้เท่าทันสื่อในยุคดิจิทัล

กรณีศึกษาที่ 8 การนำเสนอข่าวเด็กหญิง 4 ขวบ ถูกเด็กชาย 13 ปี ล่วงละเมิด

มีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง** เป็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชนจากการกระทำที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและผู้ปกครอง กล่าวคือ สื่อท้องถิ่นได้นำเสนอเรื่องราวของเด็กหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยให้เด็กเป็นผู้เล่าเรื่องเอง แม้จะมีการปกปิดหน้าตาและอัตลักษณ์ของเด็กหญิงแต่ก็เพียงเล็กน้อย แต่กลับไม่ปกปิดผู้ปกครองของเด็ก รวมถึงสภาพบ้านและที่อยู่อาศัย การลงรายละเอียดในลักษณะดังกล่าวถือว่าไม่ได้คำนึงถึงหลักการปกป้องสิทธิของเด็ก เยาวชน และครอบครัวของผู้ตกเป็นเหยื่อแต่อย่างใด ในกรณีนี้ข่าวนี้เกี่ยวกับเด็กทั้งเป็นผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ จึงสมควรที่จะได้รับการปกป้องทั้งสองฝ่าย ผู้รายงานที่เป็นสื่อวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ ไม่ว่าจจะระดับชาติหรือท้องถิ่น ควรจะมีความอ่อนไหว ระมัดระวังในการทำข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนทุกประเภทเป็นพิเศษ

แนวทางในการนำเสนอข่าวลักษณะดังกล่าวจึงไม่ควรสัมภาษณ์เด็ก อันเป็นการตอกย้ำและกระทำซ้ำกับเด็ก และต้องปกป้องอัตลักษณ์ทั้งเด็กและผู้ปกครอง ควรเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีการนำเสนอใหม่ ๆ จากการเสนอแบบคนนอกที่เล่าว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน สามารถเปลี่ยนเป็นการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเรื่องเด็ก เช่น นักสิทธิเด็ก นักวิชาการ หรือองค์กรวิชาชีพ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกรณีข่าวและแนวทางออก ทางแก้ไขปัญหา ทำให้ข่าวนั้นมีคุณค่ามากกว่าการรายงานสถานการณ์ นอกจากนี้ การนำข่าวมาเสนอทางออนไลน์ทำให้ภาพข่าวที่ละเมิดจริยธรรมเด็กเหล่านั้นยังคงดำรงอยู่ในระบบการสืบค้น ตรายใดที่ยังไม่มีการแจ้งลบอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องเรียนรู้ ส่งผลให้ภาพเด็กและเยาวชนที่ไม่ควรถูกเผยแพร่ ส่งต่อ และถูกกระทำซ้ำ ยังคงสามารถสืบค้นได้ไม่จบสิ้น โดยลืมนำภาพและเรื่องราวของเด็กที่ทั้งเป็นผู้ละเมิดและถูกละเมิดก็มีสิทธิ์ที่จะถูกลืมเช่นเดียวกันในโลกออนไลน์ (Right to be forgotten)

สาเหตุของการนำเสนอข่าวละเมิดสิทธิเด็กในลักษณะดังกล่าวเกิดจากความต้องการขายข่าว เนื่องจากเป็นเรื่องเพศ เรื่องเศร้า สะเทือนอารมณ์ ที่เกิดกับเด็กและกระทำโดยเด็ก เป็นเรื่องจริง ที่สร้างความสนใจใคร่รู้ให้กับผู้ชมทั่วไป การทำข่าวประเด็นลักษณะเดียวกันนี้จึงพบเห็นอยู่เนือง ๆ ทั้งสื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ รวมถึงสื่อท้องถิ่นที่ผลิตเพื่อออกอากาศทางช่องทางออนไลน์ของตนเอง และเพื่อส่งให้กับสถานีข่าวส่วนกลาง ทั้งนี้ ผู้สื่อข่าวในต่างจังหวัดที่มีอาชีพส่งข่าวขาย (Stinger) ก็ต้องแข่งกับคลิปข่าวออนไลน์ที่เผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นข่าวที่ไม่ต้องเสียเงินซื้อหาภาวการณ์การแข่งขันที่สูงขึ้น จึงทำให้ผู้ผลิตข่าวท้องถิ่นคำนึงปัจจัยความเร็ว ความเร้าอารมณ์ของข่าว เรื่องเพศในเด็ก มากกว่าเรื่องจริยธรรมในการนำเสนอ

แนวทางออกของปัญหานี้อาจอยู่ที่การให้ความรู้ และปรับทัศนคติในการผลิตและนำเสนอข่าวอย่างมีรสนิยมและเกิดประโยชน์ ให้น่าสนใจกับนักข่าวทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมเป็นตัวตั้ง เข้าใจเรื่องทิศทางของข่าวและช่องทางการนำเสนอที่หลากหลายในโลกออนไลน์ (Multi platform) กฎหมายการละเมิดสิทธิเด็ก และอื่น ๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับวิชาชีพข่าว เพื่อต่อยอดความคิดและพัฒนาบุคลากรข่าวบนพื้นฐานการทำงานที่เคารพหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ

กรณีศึกษาที่ 9 การรายงานข่าวคลิปลุคตนักการเมือง กับนักกิจกรรมสาว

มีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** และ **หลักประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ** กล่าวคือสื่อสังคมออนไลน์ได้ปล่อยคลิปภาพนักกิจกรรมสาวกับนักการเมืองที่ทำงานร่วมพรรคการเมืองเดียวกัน ได้นัดพบกัน และมีความสัมพันธ์กันในที่โรงแรมของโรงแรม จากนั้น สื่อวิทยุโทรทัศน์หลายช่องได้นำภาพบางส่วนที่ตัดจากคลิปทางออนไลน์มานำเสนอ โดยกล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงชู้สาวของคนทั้งคู่ เพื่อหวังให้เกิดความสูญเสียความน่าเชื่อถือทางการเมือง (Discredit) ในห้วงเวลาก่อนการเลือกตั้ง โดยการรายงานข่าวดังกล่าวนอกจากไม่ก่อเกิดประโยชน์แห่งสาธารณชนแล้ว ยังมีเหตุพิงเชื่อได้ว่าสถานีที่นำเสนอเรื่องนี้บางแห่งตั้งใจนำเสนอเรื่อง

ความสัมพันธ์ส่วนตัวทางเพศ เพื่อสร้างความไม่ชอบธรรมในการทำกิจกรรมทางการเมืองของพรรคหนึ่ง อันก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการเมืองต่อพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ประเด็นปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากกรณีนี้คือการนำเอาเรื่องส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเรื่องทางเพศที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีขีดส่วนตัว มานำเสนอต่อสาธารณะชน ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิความเป็นส่วนตัว และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กระทบต่อชื่อเสียงของผู้ชาย และเกียรติความเป็นผู้หญิงของผู้ตกเป็นข่าว รวมถึงวงศ์ตระกูล อีกทั้ง ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดต่อสาธารณชนในการรับรู้เรื่องนี้ การนำเสนอของสื่อวิทยุโทรทัศน์บางสื่ออย่างตรงไปตรงมาตามภาพเหตุการณ์ที่นำมาจากคลิป แม้นเป็นภาพนิ่ง แต่การเล่าข่าวเชิงอธิบายและการใช้คำพูดที่ไม่ระมัดระวัง ยังเป็นการกระทำที่ละเมิดซ้ำของผู้นำเสนอข่าวทางโทรทัศน์

ทั้งนี้ เหตุที่ทำให้เกิดการละเมิดในกรณีนี้มาจากองค์ประกอบข่าวที่สามารถเรียกถึงความสนใจของผู้ชมข่าวได้ คือ ความเด่นของบุคคลสาธารณะทางการเมืองที่ตกเป็นข่าว และเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศของบุคคลที่มีใช้สิทธิรกรากกันทางกฎหมาย ผลกระทบทางการเมืองของพรรคการเมืองที่ทั้งคู่สังกัดอยู่ ในห้วงเวลาการเตรียมการเลือกตั้ง เหล่านี้จึงส่งผลให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่างนำเสนอข่าวนี้อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตาม แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในการนำเสนอข่าวนี้อาจการใช้วิจารณญาณ ของคนในกองบรรณาธิการข่าวที่ควรยึดหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง มากกว่ามุ่งหวังการสร้างคามนิยม (Rating) หรือผลประโยชน์แอบแฝงทางการเมืองอื่น ๆ เนื่องจากการแบ่งฝักฝ่ายของสื่อมวลชนที่มีอุดมการณ์และจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างกัน การตัดสินใจเกี่ยวกับการเสนอประเด็นข่าวนี้นี้สามารถทำได้ทั้งการไม่เลือกนำเสนอเพื่อการไม่กระทำซ้ำต่อผู้ตกเป็นข่าว การไม่นำภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมและละเมิดสิทธิมาใช้ หรือเลี่ยงนำเสนอในประเด็นการกลั่นแกล้งทางการเมืองแทน ไม่ใช้ภาพหวาดเสียว หรือล่อแหลมเสนอเพียงภาพนิ่งเพื่อให้รู้ว่าใครที่ตกเป็นประเด็นข่าว และความเห็นของคู่ขัดแย้งที่ถูกมองว่ากลั่นแกล้งฝ่ายตรงข้าม เพื่อให้ความสมดุลและเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย

กรณีศึกษาที่ 10 กรณีการรายงานข่าว “พีท แฉแตก” ทุเรื่องหวาย 90 ล้าน

การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทั้งสื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ ได้ยกย่องการทำความดีของตกเป็นข่าว จนสุดท้ายพบว่าเป็นการสร้างเรื่องปลอม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงและความถูกต้องของข่าวสารเรื่องราวก่อนการนำเสนอข่าวสารไปสู่ประชาชน ซึ่งขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** กล่าวคือสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ที่เป็นสื่อกระแสหลักมักนำข่าวจาก สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มานำเสนอเนื่องจากมีคนสนใจติดตามเป็นจำนวนมาก การนำเสนอต่อก็จะได้กระแสการติดตามข่าวนี้นี้จากประชาชนที่สนใจมาด้วย กอปรกับกระแสความสนใจของผู้คนเกี่ยวกับข่าวหวายที่ถูกนำเสนอมาตลอด และที่กลายเป็นข่าวหวายมหากาพย์คือ ข่าวหวายของหมวดจำรูญกับครูปรีชากับการโกงลอตเตอรี่รางวัลที่ 1 ที่ยังไม่รู้ว่าใครถูกใครผิด และเริ่มเบื้อหน่ายกับข่าว

การโกงหาย เมื่อมีข่าวของคนดี เจ้าของแผงขายลอตเตอรี่ ที่ไม่คิดอยากได้เงินรางวัลที่ 1 จำนวน 90 ล้านบาท และประสงค์คืนให้เจ้าของ จึงทำให้เป็นประเด็นโด่งดัง สวนกระแส ที่แปลกแตกต่างออกไป เป็นข่าวใหญ่ในสื่อสังคมออนไลน์ที่สื่อวิทยุโทรทัศน์แทบทุกสำนักข่าวจึงนำเสนอ และให้ผู้สื่อข่าวในต่างจังหวัดเกาะติดสถานการณ์ข่าวนี้ โดยไม่ได้ตรวจสอบเลย การนำเสนอเพื่อแย่งชิงข่าวกันด้วยความไว ทำให้ข่าวนี้อาจกลายเป็นข่าวใหญ่ในช่วงเวลาข้ามคืน ส่งผลให้พีทกลายเป็นวีรบุรุษ ผู้คนแห่แหนสนใจไปซื้อหวยจากแผงของพีท จนมีข้อมูลจากนักสืบออนไลน์ทางสื่อสังคมออนไลน์ออกมาตีแผ่ว่าเป็นเรื่องโกหก ทำให้สื่อกระแสหลักเริ่มตรวจสอบและพบความจริงในที่สุด

ปัจจัยที่ทำให้สื่อกระแสหลักสนใจนำเสนอข่าวนี้นั้นล้วนหน้า เกิดจากบริบทสังคมคือความสนใจของคนไทยในปัจจุบันเรื่องหาย และเรื่องความรวย และองค์ประกอบข่าวกรณีของพีท คือความซับซ้อนซ่อนเงื่อนว่า ใครเป็นเจ้าของหายเงินรางวัลมหาศาล อย่างไรก็ตามกรณีข่าวนี้นับเป็นบทเรียนสำคัญของการนำเสนอข่าววิทยุโทรทัศน์ ที่เป็นสื่อกระแสหลักและได้รับความเชื่อถือจากประชาชนเรื่องมาตรฐานวิชาชีพ การนำเสนอข่าวที่ไม่ตรงกับความจริงเช่นนี้ เกิดขึ้นเพราะต้องการความรวดเร็วในการเสนอแต่ไม่ใช่คำตอบของความถูกต้อง การแข่งขันนำเสนอด้วยความเร็ว กลับทำให้ขาดการตรวจสอบ การลงทุนของสถานี ฯ ในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนที่น้อยลง เพราะต้องการลดต้นทุนการผลิต ก็ส่งผลให้บทบาทหน้าที่ของการรายงานข่าวเชิงลึกของสถานีวิทยุโทรทัศน์หายไป

แนวทางการปฏิบัติงานหลังจากได้บทเรียนจากกรณีข่าวนี้นี้คือ การกลับมาตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวก่อนที่จะนำเสนอ โดยไม่ควรรีบร้อนเพื่อให้รวดเร็วตามกระแสของสื่อสังคมออนไลน์ เพราะอาจเสนอข้อเท็จจริงที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนี้ การทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนเป็นประโยชน์ช่วยลดข่าวลวงข่าวปลอมได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่า ความน่าเชื่อถือให้กับการรายงานและนำเสนอข่าวสาร และเป็นมาตรฐานที่สื่อกระแสหลักต้องพึงรักษาไว้

กรณีศึกษาที่ 11 สำนักข่าวเนชั่นรายงานข่าวปลอม คลิปเสียงนายธนธร จิรรุ่งเรืองกิจ กับ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

ว่ากำลังสนทนาต่อรองกันเกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่มีการเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอผ่านรายการของตนเอง โดยขาดการตรวจสอบว่าคลิปลักษณะนี้เป็นเรื่องจริงหรือไม่นั้น แสดงให้เห็นถึงการทำงานที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** หลักจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** เรื่อง **ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ** และเรื่อง **การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง** กล่าวคือการนำเสนอข่าวโดยไม่ได้ตรวจสอบว่าเป็นคลิปเสียงตัดต่อของนักการเมืองที่มีชื่อเสียงสองคนที่พูดต่างกรรม ต่างวาระ แล้วนำมาวางต่อกันเพื่อเกิดเนื้อหาความของบทสนทนาที่แสดงให้เห็นการสมรู้ร่วมคิดทางการเมือง การเผยแพร่คลิปเสียงโดยไม่ระบุเบื้องต้นว่าเป็นใคร แต่ผู้ดำเนินรายการข่าวก็บอกโดยนัย

ให้สามารถคาดเดาได้ ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและลดทอนความน่าเชื่อถือทางการเมืองของนักการเมืองหน้าใหม่อย่างจงใจในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง ปี 2562 เข้าข่ายการนำเสนอข่าวปลอม (Fake news) ทางการเมือง ผู้ดำเนินรายการข่าวสถานีดังกล่าวยังพูดแสดงความเห็นเชิงอคติ ความลำเอียงทางการเมือง สะท้อนทัศนคติเชิงลบที่มีต่ออดีตนายกรัฐมนตรีและพูดเชื่อมโยงมาถึงนักการเมืองหน้าใหม่ท่านนี้ด้วย แม้ว่าจะไม่ระบุชัดเจนว่าเป็นใครแต่ก็ไม่ยากที่ผู้ติดตามข่าวสารการเมืองจะคาดเดาได้ กรณีดังกล่าวสามารถนำไปการขยายความขัดแย้งทางการเมืองที่แบ่งเป็นฝักฝ่ายในยุคปัจจุบัน และสร้างความขัดแย้ง เกลียดชัง ในกลุ่มประชาชนที่มีความคิดเห็นแตกต่างได้

เหตุที่ทำให้เกิดการนำเสนอข่าวลักษณะนี้สืบเนื่องจากปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝักฝ่ายทางการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่สมัยอดีตนายกรัฐมนตรีตระกูลชินวัตร คู่พี่น้อง จนมาถึงการแบ่งฝักฝ่ายเป็นกลุ่มสีต่าง ๆ ที่มีจุดยืนทางการเมืองต่างกัน และต่อสู้กันมาอย่างยาวนานท่ามกลางผู้สนับสนุนที่เป็นมวลชนแสดงตนบนท้องถนนจนกลายเป็นจลาจลวุ่นวาย เป็นเหตุทำให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหารและเกิดรัฐบาลภายใต้การนำของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) บทบาทสื่อที่เลือกข้างชี้ว่าการเมืองอย่างชัดเจนยังคงดำรงอยู่ และพัฒนาเกิดเป็นธุรกิจสื่อที่ครบวงจรภายใต้เส้นสายที่โยงใยกับขั้วการเมือง ส่งผลที่ท้าทายต่อประเด็นจริยธรรมว่าด้วยสื่อควรเลือกข้างแสดงจุดยืนทางการเมืองหรือมีความเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในการนำเสนอข่าว

ทั้งนี้ แนวทางการนำเสนอข่าวตามหลักจริยธรรมที่ยึดถือมาอย่างยาวนาน ตามหลักปรัชญาของข่าว ที่กล่าวโดยปรมาจารย์ด้านวิชาข่าวของเมืองไทย อาจารย์สรพหศิริ วิริยะศิริ ที่ว่า ข่าวคือการนำเสนอความจริง ความจริงคือข่าว ถ้าเรื่องที่เสนอไม่ใช่เรื่องจริง ก็ไม่ใช่ข่าว และคนทำข่าวต้องยึดหลักข้อนี้ไว้เป็นหลักเกณฑ์สูงสุดของการปฏิบัติงาน โดยหลักการนำเสนอความจริงนั้นคือ เมื่อได้ข่าวอะไรมาต้องตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนก่อนนำเสนอ และให้รอบด้านมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนเรื่องความผิดหรือความถูกนั้น เป็นเรื่องที่ผู้รับข่าวสารจะเป็นคนตัดสินใจเอง ด้วยแนวทางดังกล่าวทำให้สำนักข่าวหลายสำนักเลือกนำเสนอคลิปข่าวนี้อย่างถี่ถ้วนหลังการตรวจสอบและยืนยันได้ว่าความจริงเป็นคลิปเสียงที่ตัดต่อขึ้นเพื่อหวังผลทางการเมือง

ทางออกของประเด็นปัญหาจริยธรรมข้างต้น มีผู้เสนอแนวทางไว้หลายประเด็น ได้แก่

- 1) การลดอคติของตัวบุคคลและทำให้ไม่ส่งผลต่อการทำงานและนำเสนอข่าว นั่นคือการใช้ดุลยพินิจของกองบรรณาธิการ ที่มีการกลั่นกรองข่าวสาร ทำงานเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และใช้เสียงส่วนใหญ่ในการตัดสินใจ ไม่ให้อำนาจกับตัวบุคคลเป็นหลัก
- 2) การกำกับดูแลกันเองขององค์กรวิชาชีพที่เข้มแข็ง จริงจัง เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับสังคม
- 3) การบังคับใช้กฎหมายหรือกฎระเบียบอย่างจริงจัง และเท่าเทียม ของ กสทช. ให้มีการดักเตือนหรือลงโทษ หรือกล่าวคำขอโทษต่อสังคม
- 3) ภาคประชาชนหรือประชาสังคม ควรยึดความถูกต้องมากกว่าความถูกใจ เพื่อสร้างสังคมธรรมาธิปไตย

กรณีศึกษาที่ 12 การรายงานข่าว เหตุการณ์เด็กวัย 8 เดือน นังรถเข็นเด็ก ถูกรถลบล้อทับ

มีลักษณะที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล**

กล่าวคือ มีการนำเสนอภาพของเหตุการณ์ในข่าวที่แสดงให้เห็นถึงเศร้าโศกเสียใจและทุกข์ทรมานของบุคคลผู้เป็นบิดาและมารดาของเด็กอย่างชัดเจน โดยไม่มีการปิดบังภาพใบหน้าหรือตัวตนของบุคคลทั้งสอง นำเสนอภาพซ้ำไปมาบ่อยครั้ง พร้อมกับปล่อยเสียงกรีดร้องแสดงความเศร้าเสียใจอย่างสุดซึ้ง บางสื่อนำภาพเด็กในรูปถ่ายก่อนที่จะถูกรถทับมานำเสนอ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กในเวลาต่อมา และมีการทำภาพแอนิเมชันเพื่อจำลองสถานการณ์ของการเกิดเหตุ เพื่อประกอบการรายงานข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เหล่านี้ นอกจากเป็นการตอกย้ำความสะเทือนใจที่มีต่อพ่อแม่และญาติแล้ว ยังเป็นภาพตราบปที่อยู่ในใจของผู้ปกครองเด็ก ที่ตระหนักดีว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากความบกพร่องในการดูแลของตน ทั้งนี้ เป็นข้อห้ามในการนำเสนอภาพลักษณะนี้ของสถานีโทรทัศน์เพื่อบริการสาธารณะ เพราะการเสนอภาพของผู้ตกทุกข์ได้ยาก เศร้าโศกเสียใจที่ชัดเจน อยู่ในสภาพที่ครองสติไม่อยู่ เหล่านี้เป็นภาพการละเมิดสิทธิ เมื่อเวลาผ่านไปจะยังเป็นภาพที่สร้างความเจ็บปวดและเป็นสิทธิของผู้ที่อยู่ในภาพข่าวที่ต้องการให้ถูกลืม

การสร้างภาพจำลองเหตุการณ์เพื่อให้เห็นเหตุการณ์ที่ชัดเจนขึ้น กลับเป็นการตอกย้ำความเศร้าสะเทือนใจของผู้ตกเป็นข่าว และทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกและมีอารมณ์ร่วมไปกับข่าวเหตุการณ์ที่น่าหวาดเสียวนั้น โดยไม่ทำให้เกิดประโยชน์จากการนำเสนอข่าว แม้ว่าจะอีกมุมหนึ่งคือจะบอกว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างไร แต่ควรพิจารณาผลอื่น ๆ ที่ตามมาด้วย

ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวอุบัติเหตุโดยเฉพาะที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ถือเป็นเรื่องเศร้าสะเทือนใจ ยิ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้ง ด้วยสาเหตุการตายที่น่าสยดสยอง ยิ่งทำให้คนดูเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเรื่องราวดังกล่าว และติดตามข่าวนั้น ๆ อย่างต่อเนื่องในแง่มุมต่าง ๆ ข่าวเหตุการณ์นี้ก็เช่นกันที่มีมืองค์ประกอบข่าวสร้างความสนใจของผู้ชม (Rating) ได้เป็นอย่างมาก หากแต่จะสามารถสร้างให้ข่าวนี้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์กว่า ถ้าลดการเสนอซ้ำภาพความรุนแรง เปลี่ยนเป็นการนำเสนอมุมมองของการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กเล็ก เสนอบทเรียนที่ได้จากข่าวนี้ การสร้างมาตรการป้องกันความปลอดภัยบนถนน ความเร็วในการขับรถใหญ่ในชุมชน จะทำให้เป็นข่าวที่เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างความรู้ ระวังระมัดระวังบนท้องถนน และการเลี้ยงดูเด็กบริเวณหน้าบ้านได้ดี

ตามหลักจริยธรรมแล้วการสัมภาษณ์บุคคลที่ตกเป็นข่าว หรือผู้พบเห็นเหตุการณ์ ผู้สื่อข่าวต้องได้รับความยินยอมด้วยความเข้าใจถึงผลที่อาจตามมาด้วย นักข่าวควรเข้าใจหลักการสัมภาษณ์อย่างมีจริยธรรม คือ อธิบายก่อนถึงประเด็นที่จะสัมภาษณ์ ผลกระทบที่อาจตามมา และสิทธิของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่จะตอบหรือไม่ตอบอะไร นอกจากนี้ ในการถ่ายภาพหรือทำข่าวอุบัติเหตุ ควรเสนอภาพขนาดกว้าง ระยะไกล ไม่ควรเห็นว่าเป็นใคร ให้ใช้ภาพอื่นใส่แทน (Insert) ภาพที่ไม่เหมาะสม ภาพที่ละเมิดสิทธิ ภาพที่พิจารณาว่าเมื่อนำเสนอแล้วจะส่งผลกระทบต่อแหล่งข่าวได้

ทั้งนี้ แนวทางในการนำเสนอลักษณะดังกล่าวได้นั้น ต้องเกิดจากความเห็นชอบในระดับนโยบายองค์กร ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ทั้งผู้นำเสนอข่าวและนักข่าวที่ปฏิบัติงาน จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการกับนักข่าว ผู้สื่อข่าวภาคสนาม รวมถึงผู้ประกาศในสถานี ทั้งกับผู้ที่มีประสบการณ์แล้วเพื่อต่อยอดความสำคัญของจริยธรรม และผู้ปฏิบัติงานใหม่ ให้เข้าใจเรื่องจริยธรรม ข้อดีและสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรม

กรณีศึกษาที่ 13 การรายงานข่าว เหตุการณ์ไฟไหม้ห้างเซ็นทรัลเวิลด์

การรายงานข่าว เหตุการณ์ไฟไหม้ห้างเซ็นทรัลเวิลด์ และมีผู้ประสบภัยตึกตึกปรากฏในภาพการรายงานข่าวอย่างชัดเจน โดยมีได้มีการทำภาพเบลอลหรือปกปิด สร้างความสะเทือนใจแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** กล่าวคือ สื่อมวลชนการนำคลิปที่คนทั่วไปถ่ายภาพคนตกจากตึกสูงเพื่อหนีภัยจากความร้อนและควันไฟไปออกอากาศ และเผยแพร่ทางช่องทางข่าวออนไลน์ในหลายรูปแบบ และนำเสนอซ้ำไปมาหลายครั้งโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอภาพข่าวที่หวาดเสียวและรุนแรงดังกล่าว สะท้อนถึงการทำงานข่าวที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนสิทธิส่วนบุคคลแล้ว และไม่ก่อเกิดประโยชน์ใดแก่สาธารณะ ในทางตรงข้าม ภาพความรุนแรงกลับตอกย้ำความเศร้าสลด สะเทือนใจ และอาจเป็นภาพที่ตรึงอยู่ในความทรงจำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียชีวิตได้

จากความสะดวกและรวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสารและกระบวนการสื่อข่าวอย่างง่ายของสำนักข่าวออนไลน์ ทำให้ภาพข่าวสั้น ๆ ดังกล่าวกลายเป็นปรากฏการณ์สร้างความสะเทือนใจ ที่ถูกนำมาเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และถูกส่งต่อในวงกว้าง ทว่าการแข่งขันกันด้วยความเร็วในการนำเสนอข่าวออนไลน์กลับก่อให้เกิดผลเสียคือ กระบวนการกลั่นกรอง ตรวจสอบข่าวสารจากระบบบรรณาธิการถูกลดความสำคัญลง ในบางกรณีนักข่าวขาดประสบการณ์การทำงาน การปล่อยให้นักข่าวนำเสนอข่าวขึ้นเว็บไซต์ได้เอง เพื่อความรวดเร็วในการชิงนำเสนอก่อนสำนักข่าวอื่น ทำให้ข่าวถูกเสนอโดยขาดการตรวจสอบความถูกต้องและความรอบคอบระมัดระวังในการนำเสนอ

ขณะเดียวกันถูกนำเสนอซ้ำทางสื่อโทรทัศน์ในหลายรูปแบบหลากหลายวิธีการนำเสนอ ซึ่งกลับเป็นการตอกย้ำการนำเสนอที่ไม่เป็นไปตามหลักปฏิบัติทางจริยธรรม เพราะต้องการสร้างความนิยมของรายการข่าว จากการขายเหตุการณ์ในข่าวให้ละเอียดมากขึ้นจากหลายมุมมอง ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องโดยตรง เน้นที่ความคิดเห็นมากกว่าข้อเท็จจริงและประเด็นสืบเนื่องที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชน

แนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวของสมาคมวิชาชีพคือการออกจดหมายเตือนหรือการขอความร่วมมือไปยังสมาชิกปฏิบัติตามข้อบัญญัติที่ออกเป็นกฎระเบียบข้อบังคับของสมาคม การจัดอบรมนักข่าวและผู้ปฏิบัติงานข่าวถึงแนวทางการนำเสนอข่าวตามหลักจริยธรรมเพื่อให้เท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ปฏิบัติงานข่าวคำนึงถึงการทำงานบนมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในการยกระดับสื่อมวลชนเช่นกัน

กรณีศึกษาที่ 14 การรายงานข่าว เหตุการณ์ น้องโยโย่ เด็กหญิงวัย 14 ปี หายตัวออกจากบ้าน

เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** เรื่อง **การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง** และขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน และยึดตรงต่อจรรยาบรรณ** กล่าวคือสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์เผยแพร่ภาพข่าว โดยเปิดเผยตัวตนของน้องโยโย่ที่หายออกจากบ้านและการติดตามหาตัวน้อง แต่ภายหลังเมื่อพบว่าน้องโยโย่หายไปกับพ่อของเพื่อน ในลักษณะเชิงขู่สาว ก็ไม่ได้มีการปกปิดภาพของน้องในทันทีและยังนำเสนอเรื่องราวเชิงขู่สาว และประเด็นการหายออกจากบ้านของน้องโยโย่แบบเจาะลึกลงรายละเอียด เห็นภาพประกอบ ไปจนถึงสถานภาพของน้องและของชายที่นำน้องหนี แม้จะมีการปิดบังใบหน้าในภายหลัง แต่เรื่องราวของน้องก็ถูกตีแผ่และวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในโลกออนไลน์ในเวลาต่อมา นอกจากนี้ สื่อวิทยุโทรทัศน์บางสถานียังตามติดเรื่องราวของน้องผ่านการสัมภาษณ์ผู้ปกครองทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเพื่อนของน้อง ทำให้รู้เรื่องราวความขัดแย้งต่าง ๆ ในครอบครัว และสภาพการณ์ของน้องโยโย่ก่อนที่จะหายออกจากบ้านทั้งที่เป็นเรื่องส่วนตัวที่แหล่งข่าวแต่ละคนควรได้รับการปกป้องและปฏิบัติอย่างเป็นธรรม

ข่าวเหตุการณ์ของน้องโยโย่นั้นถือเป็นกรณีศึกษาสำคัญโดยเฉพาะการนำเสนอเรื่องราวของเยาวชนที่ปรากฏเป็นข่าว เพราะเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป สำนักข่าวก็ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอเรื่องราวของเยาวชนอย่างรวดเร็วเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากผลกระทบที่สื่อนำเสนอ จากการประกาศทางเพจของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า น้องโยโย่เป็นเด็กที่หายไปจากบ้าน สื่อมวลชนกระแสหลักและออนไลน์จึงเปิดเผยหน้าตา รายละเอียดต่าง ๆ ของน้องวัย 14 ปี เพื่อมุ่งหวังให้สังคมช่วยกันหาและแจ้งเบาะแสการหายตัวออกจากบ้าน แต่เมื่อสถานการณ์พลิกผันกลายเป็นการหนีไปพร้อมกับผู้ใหญ่ที่รู้จักกันกับครอบครัว จากข่าวเด็กหาย จึงกลายเป็นข่าวอาชญากรรม คดีพรางผู้เยาว์ และน้องโยโย่ก็ตกเป็นเหยื่อในคดีนี้ สิ่งที่สื่อทุกประเภทควรปรับเปลี่ยนแก้ไขคือการปกปิดตัวตนของน้องทั้งภาพใบหน้า ชื่อสกุล ครอบครัว และบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด แต่กลับพบว่าสื่อมิได้ทำเช่นนั้นในทันที และได้นำเสนอเรื่องราวการหนีออกไปจากบ้านจากครอบครัว ลักษณะการหนีและหลักแหล่งที่น้องอยู่ก่อนถูกตำรวจจับกุมผู้ที่ลักพาตัว รวมถึงสภาพร่างกายและสภาพความเป็นอยู่ของน้อง อย่างเจาะลึก ซึ่งการกระทำดังกล่าวของสื่อ เป็นการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน เป็นนำเสนอสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ และส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคตของเยาวชน ซึ่งมีสิทธิ์ที่จะถูกลืมหรือทำให้หายไปจากโลกออนไลน์ (Right to be forgotten)

เหตุที่ทำให้สื่อมวลชนนำเสนอข่าวนี้โดยไม่ระวังเรื่องสิทธิเด็กเป็นเพราะองค์ประกอบเรื่องเพศ อารมณ์ มีเงื่อนไข และมีความแปลกใหม่ สามารถทำให้เกิดการติดตาม (Engagement) ได้สูงในสื่อออนไลน์ และเพิ่ม

จำนวนการติดตามรับชมได้มาก (Rating) ในสื่อโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม ผลจากการนำเสนอที่ไม่ระวังเรื่องจริยธรรมดังกล่าว ทำให้สภาวิชาชีพทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ออกแถลงการณ์ขอความร่วมมือสื่อมวลชนทุกแขนงหยุดนำเสนอตัวตนของน้องโยโย่ในทันที และให้นำรูปของน้องออกจากระบบอินเทอร์เน็ตโดยประสานงานกับทางกูเกิ้ล (Google) เจ้าของช่องทางออนไลน์ระดับโลก เพื่อขอความร่วมมือ ซึ่งในขั้นตอนแรกต้องขอความร่วมมือทุกสำนักข่าวออนไลน์ลบข่าวออกจากสื่อตนเองก่อน จากนั้นจึงไปจัดการให้รูปน้องโยโย่หายไปจากระบบ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี นับเป็นบทเรียนสำคัญอีกครั้งหนึ่งที่ทำให้สื่อออนไลน์ได้เพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลและเรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก

จากกรณีศึกษาดังกล่าว ได้พบข้อที่พึงพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของสื่อกระแสหลักทั้งวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ดังนี้

1) ก่อนการตัดสินใจนำเสนอข่าวของเด็กและเยาวชน ควรตรวจสอบข้อมูลที่แน่นอนให้รอบด้านด้วยความระมัดระวัง และพึงพิจารณาอย่างรอบคอบ ควรมองภาพล่วงหน้าถึงผลของการนำเสนอหรือไม่นำเสนอว่าจะนำไปสู่อะไร ผลกระทบจะเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร และไม่ควรรีบร้อนในการเปิดเผยตัวตนของเด็กและครอบครัว

2) เมื่อนำเสนอข่าวเด็กและเยาวชนแล้วก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ที่คาดไม่ถึงตามมา ควรรีบแก้ไขสถานการณ์ด้วยการหยุดการนำเสนอ และนำมาศึกษาถอดบทเรียน เพื่อเกิดแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในวันหน้า และที่ควรคำนึงถึงร่วมด้วยคือสิทธิที่จะถูกลืม (Right to be forgotten) ของเด็กและเยาวชนที่ควรถูกแจ้งลบในโลกออนไลน์ด้วย

3) สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ที่เป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ ฯ ควรสร้างมาตรฐานการรายงานข่าว โดยเฉพาะเรื่องของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในความเป็นมืออาชีพที่ทำงานโดยยึดหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง

4) สื่อออนไลน์ทั่วไปที่เป็นสื่อเชิงพาณิชย์ไม่ได้ร่วมเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ ฯ และมักนำเสนอสิ่งทีละเมิดจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นด้วยเจตนาหรือเกิดจากความไม่รู้ก็ตาม กสทช. ควรมีกระบวนการในเชิงรุกกับสื่อกลุ่มนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการนำเสนอข่าวตามหลักจริยธรรม โดยไม่จำเป็นต้องรอให้มีการร้องเรียนก่อน

กรณีศึกษาที่ 15 การรายงานข่าว ไข่ ดาวดิน หนีการเกณฑ์ทหาร

เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** ซึ่งเป็นการสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว อีกทั้งสื่อมวลชนกระแสหลักทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ไม่ได้ติดตาม และนำเสนอข่าวของ ไข่ ดาวดิน ในเชิงลึกและรอบด้าน ทั้งที่มีประเด็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างต่อเนื่องหลายปี และเป็นบุคคลหนึ่งซึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรมจากอำนาจทางการเมืองในสังคมเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุลเป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น** เรื่อง **ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม** และ **การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ**

และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะท้อนจิตใจ กล่าวคือการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทางวิทยุโทรทัศน์บางช่องที่ระบุว่าไฟ่ ดาวดิน หนีการเกณฑ์ทหาร โดยขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ทำให้เกิดความเสียหายกับไฟ่ ซึ่งไม่สามารถออกมาชี้แจงเองได้ เนื่องจากต้องโทษจำคุกคดีความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ หรือหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 และมีความผิดตาม พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ จากกรณีการแบ่งปัน บทความพระราชประวัติรัชกาลที่ 10 ของสำนักข่าวบีบีซีไทยผ่านเฟซบุ๊กส่วนตัว จนพ่อและแม่ของไฟ่ต้องนำหลักฐานมาชี้แจงถึงความจริงของไฟ่ และเรียกร้องให้สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง แต่ก็ไม่ได้มีข่าวออกมารายงานในกรณีนี้รวมถึงกรณีอื่นของไฟ่ ดาวดิน มากนัก เนื่องจากสื่อมวลชนกระแสหลักมองว่าข่าวของไฟ่ เป็นข่าวเฉพาะกลุ่มของคนติดตามข่าวการเมือง เป็นคนหนุ่มรุ่นใหม่ ที่มีแนวคิดและอุดมการณ์การเมืองที่ต่อต้านรัฐประหารและอำนาจของคสช. ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญฉบับที่ คสช. ร่างขึ้นในปี 2560 และออกมาเรียกร้องแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะอยู่เนือง ๆ จนถูกจับกุมในที่สุด เรื่องราวความเคลื่อนไหวของไฟ่ ดาวดินจะปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์และสื่อวิทยุโทรทัศน์จำนวนไม่มากที่สนับสนุนแนวทางการเมืองในลักษณะเดียวกัน แต่สำหรับสื่อกระแสหลักแล้วจะนำเสนอไปตามวาระข่าวเป็นครั้งคราว และแทบไม่มีพื้นที่ข่าวในสื่อเท่าใดนัก

เหตุที่ข่าวของไฟ่ ดาวดิน ไม่ได้รับความสนใจในวาระข่าวของสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์กระแสหลัก เป็นเพราะสาเหตุหลัก ๆ คือ

1) ประเด็นข่าวอยู่ในความสนใจเฉพาะกลุ่ม มืองค์ประกอบข่าวที่ทำให้มวลชนไม่ค่อยสนใจ อาทิ เป็นข่าวที่ต้องอธิบายความและอาศัยภูมิรู้ของผู้ติดตามข่าวเป็นประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง การจับกุมและคดีความในศาล แห่ลงข่าวที่เป็นเยาวชนหัวรุนแรง เป็นต้น

2) บรรยากาศทางการเมืองในห้วงเวลานั้น แม้จะมีประเด็นในเชิงการเมืองที่มีคุณค่า แต่ก็ยากที่จะนำเสนอ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองที่สำคัญคือ ขัดแย้งกับแนวทางของ คสช. ที่บริหารประเทศ และควบคุมสื่ออยู่ในห้วงเวลานั้น

3) ธุรกิจทีวีดิจิทัลที่เพิ่งเกิดได้ไม่นาน ท่ามกลางการแข่งขันกว่า 20 ช่องในขณะนั้น สื่อกระแสหลักส่วนใหญ่เลือกเสนอข่าวอย่างระมัดระวัง ท่ามกลางบรรยากาศของรัฐประหาร เพื่อความอยู่รอดได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

4) บรรยากาศทางสังคมที่ต้องการเห็นความสงบสุข เพื่อให้เกิดการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากระบอบประชาธิปไตย คนส่วนใหญ่คิดว่าการรับร่างรัฐธรรมนูญจะไม่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย เหตุผลเหล่านี้จึงทำให้สื่อมวลชนส่วนใหญ่เลือกไม่นำเสนอข่าวนี้อย่างไร หรืออาจจะเรียกว่า การเซ็นเซอร์ตัวเอง (Self - censorship) ผลที่ตามมาคือการรายงานข่าวนี้อย่างไม่สมบูรณ์ รอบด้าน ขาดความสมดุลและเป็นธรรม ทั้งกับผู้ตกเป็นข่าว และผู้ติดตามข่าวสาร เช่นกัน

แม้เป็นเรื่องยากที่ท้าทายการทำงานของสื่อมวลชนในห้วงเวลาที่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดหลายประการ สิ่งที่สื่อควรต้องยึดเป็นหลักปฏิบัติคือจรรยาบรรณการนำเสนอข่าวที่เป็นความจริง ก่อนนำเสนอควรตรวจสอบ

ข้อมูลที่ได้มาให้ถูกต้อง รอบด้าน จึงทำให้การนำเสนอมีความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรณีที่มีคู่ขัดแย้งที่ชัดเจน เปิดพื้นที่สื่อเพื่อให้สามารถใช้สิทธิ์ในการโต้แย้ง แสดงเหตุผล ภายใต้หลักการเคารพสิทธิมนุษยชน หลักการที่ไม่กล่าวโทษใครในข่าว หรือทำให้ข่าวที่เสนอถูกบิดเบือนไปจากความจริง ด้วยเทคนิคและกลวิธีการนำเสนอ ในด้านของการตรวจสอบนั้น เป็นสิ่งที่สื่อมวลชนควรปฏิบัติรอบด้าน ทั้งการตรวจสอบกฎหมาย ตรวจสอบประเด็นเชิงจริยธรรม ตรวจสอบหลักสิทธิมนุษยชน ตรวจสอบหลักการทำงานตามวิชาชีพ ไม่ทำตนเป็นกระบอกเสียงของการนำเสนอเพียงวาจากรรมของคนในข่าวและกลุ่มข่าวที่ฝึกฝนเท่านั้น แต่ควรเป็นสื่อที่สะท้อนความคิดที่แตกต่างหลากหลายในสังคม ในทุกชั่วทุกฝ่าย เพื่อยกระดับสื่อจากการเป็นแค่กระบอกเสียงทางการเมืองมาเป็นสื่อที่มีอุดมการณ์ยึดมั่นในหลักจริยธรรมสื่ออย่างแท้จริง

กรณีศึกษาที่ 16 การรายงานข่าว เหตุการณ์นายอุดม และนางแดง ศิริสอน ถูกฟ้องดำเนินคดีการบุกรุกป่า

กรณีการรายงานข่าว คดีตายายเก็บเห็ด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่นายอุดม และนางแดง ศิริสอน ถูกฟ้องดำเนินคดีการบุกรุกป่าสงวน แต่สื่อมวลชนได้พาดหัวข่าวคดีนี้ว่า “คดีตายายเก็บเห็ด” เนื่องจากบุคคลทั้งสองที่ถูกจับกุมอ้างว่าเป็นเพียงชาวบ้านที่เข้าไปเก็บเห็ดในป่าไม่ได้เข้าไปบุกรุกตัดไม้ในพื้นที่ป่าสงวนตามที่ถูกจับกุม การพาดหัวข่าวเช่นนี้เป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดให้กับประชาชนผู้รับข่าวสาร และสื่อยังนำไปเปรียบเทียบกับคดีอื่น ๆ ที่มีลักษณะเป็นการบุกรุกป่าโดยผู้มีอิทธิพลอื่น ๆ แต่ไม่ถูกจำคุกคุมขัง แสดงถึงความเหลื่อมล้ำของสังคม ซึ่งลักษณะการนำเสนอข่าวในลักษณะที่เป็นการพาดหัวเช่นนี้ อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายในความคิดเห็น** กล่าวคือ การใช้คำพาดหัวข่าวที่เกินสภาพความเป็นจริง ด้วยอายุของคู่สามีภรรยาในข่าวอยู่ในวัยกลางคนไม่ถึง 50 ปี แต่กลับใช้คำเรียกว่า ตา ยาย ซึ่งทำให้คิดถึงผู้สูงอายุแทน ต่อมาคือความจริงที่ปรากฏกับสิ่งที่นำเสนอเป็นคนละเรื่อง สื่ออธิบายสั้น ๆ ว่าคนทั้งคู่ถูกจับให้ติดคุกด้วยการเก็บเห็ดในป่า ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสามีภรรยาคู่นี้ได้บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อลักลอบตัดไม้ ทำให้ต้องโทษจำคุกตามกฎหมาย

ประเด็นจริยธรรมของการนำเสนอข่าวนี้ นอกจากจะที่ไม่มีความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอแล้วยังแสดงถึงการขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างลึกซึ้ง รอบด้าน รวมถึงแฝงอคติของการนำเสนอ เป็นการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังตามมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์ ต่างนำเสนอข่าวนี้จากสื่อสิ่งพิมพ์ โดยไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วนรอบด้าน และเสนอตาม ๆ กันไป

2) องค์ประกอบความเป็นละคร (Drama) ของข่าวนี้ ถูกจริตของคนไทย ทำให้คนทั่วไปสนใจ ติดตาม และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง เกิดภาพจำของคดีนี้ว่าเป็นเรื่องของความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ด้านชนชั้น ฐานะ และสถานภาพทางสังคม เมื่อตายายผู้สูงอายุเก็บเห็ดในป่าประทังชีวิต กระทำความผิดเล็กน้อย

กลับต้องถูกตัดสินจำคุก เทียบกับชาวดังของประเทศในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน คือคดีลักลอบฆ่าเสือดำในอุทยานแห่งชาติของมหาเศรษฐี อยู่ในช่วงดำเนินคดีและมีชีวิตปกติสุข หรืออีกหลายคดีที่คนรวยหรือคนมีชื่อเสียงในสังคมกระทำความผิดร้ายแรงแต่ก็รอลงอาญา หรือหนีคดีความ ไม่ถูกจองจำ การนำเสนอข่าวของสื่อจึงไม่ใช่หลักความเป็นกลางและเป็นธรรม ขาดการตรวจสอบข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้าน แต่กลับใช้ความอคติและลำเอียงเสนอข่าวโดยเสนอภาพ “ตายาย” แบบเหมารวมเป็นตัวแทนของผู้ที่มีสถานภาพด้อยในสังคมที่ได้รับความอยุติธรรม

3) จากคดีนี้ที่สื่อใช้คำพาดหัวว่า “ตายายเก็บเห็ดติดคุก” จึงเป็นเสมือนสัญญาณที่แสดงถึง เรื่องความไม่เท่าเทียมทางสถานภาพ ชนชั้นและฐานะของคนในสังคม เป็นลักษณะการสื่อสารที่สามารถต่อยอดการสร้าง ความเกลียดชังขึ้นในสังคมได้ เมื่อข่าวนี้ถูกเสนอสร้างกระแสต่อไปในอนาคต ถ้าคนในสังคมไม่ได้รับทราบ ข้อเท็จจริงของคดีนี้ที่ปรากฏภายหลังว่า เป็นคดีการบุกรุกป่าของชาวบ้านวัยกลางคนที่กระทำผิดจริง

แนวทางแก้ไขปัญหাজริยธรรมในลักษณะนี้ คือสื่อควรตรวจสอบข้อเท็จจริงให้รอบด้าน เพื่อนำเสนอสิ่งที่ถูกต้อง เป็นจริง ไม่ควรนำเสนอสิ่งที่ไม่ชัดเจน ไม่ใช่อคติของสื่อในการบิดเบือนความจริง นำเสนอด้วยความ เป็นธรรม โดยยึดข้อเท็จจริงเป็นหลักมีความเป็นสื่อมืออาชีพไม่ควรแข่งกับสื่ออื่น ๆ ในด้านความเร็ว เพราะเมื่อเกิดความผิดพลาด และมานำเสนอแก้ไขตามในภายหลัง ก็อาจไม่เกิดประโยชน์ เพราะผู้รับสารมี ภาพจำจากคำที่ใช้พาดหัวในครั้งแรกที่เป็นข่าวไปแล้ว แม้จะตามแก้ไขข่าวหรือเสนอข่าวที่ถูกต้องในภายหลัง แต่ก็ เป็นเรื่องยากมากที่จะทำให้คนทั่วไปเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง เพราะคนเชื่อและจดจำเรื่องเดิมไปแล้วจึงยากต่อ การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น แม้จะอ้างในภายหลังว่าเป็นข้อเท็จจริงของคดีก็ตาม

กรณีศึกษาที่ 17 การรายงานข่าว เหตุการณ์ช่วงของการเกณฑ์ทหาร

พบการนำเสนอภาพของสาวประเภทสองที่เข้ามารายงานตัวคัดเลือกการเกณฑ์ทหาร เป็นการขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล** กล่าวคือการนำเสนอและการรายงานข่าวเกี่ยวกับสีสันบรรยาการของผู้เข้ารับคัดเลือกการเกณฑ์ทหารของชายไทย ซึ่งสื่อวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ทั่วไปมักนำภาพบรรยาการการจับใบดำใบแดงของผู้เข้ารับการคัดเลือก ตลอดจนเสนอภาพ และการสัมภาษณ์สาวประเภทสองที่มารายงานตัวการคัดเลือกการเกณฑ์ทหาร ส่วนใหญ่มักเสนอว่าไม่ตรงกับเพศกำเนิด ให้ความสำคัญต่อเรื่องเพศและชีวิตส่วนตัวเป็นหลัก หรือมีภาพเชิงล้อเลียน เพื่อสร้างความแปลก ความตลกขบขัน ให้เกิดความสนุกสนานจากเรื่องของเพศสภาพ

การนำเสนอลักษณะดังกล่าวมันเป็นเรื่องของสีสันในข่าว ทว่าการเสนอข่าวเกณฑ์ทหารในทุกปีของสื่อกระแสหลักทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ จะมุ่งไปที่การเสนอภาพของสาวประเภทสอง ด้วยความเป็นจุดสนใจของข่าวที่มีความแปลก แตกต่างจากชายไทยแท้กลุ่มใหญ่ เลยทำให้สื่อมวลชนมองภาพไว้แล้วว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการนำเสนอข่าวนี้นี้ประจำปี จากความแปลกทางเพศสภาพ ได้ถูกนำเสนอมาเป็นสีสัน ที่ทำให้เกิดความตลก สร้างความฮือฮาในกลุ่มชายที่มาเกณฑ์ทหาร ไปพร้อมกับความบันเทิงในลักษณะเชิง

ล้อเลียน เป็นตัวตลก ซึ่งแสดงถึงความไม่เคารพสิทธิ์และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกลุ่มเพศทางเลือก ที่เป็นสาวประเภทสอง และเป็นการตอกย้ำให้กับคนดูซึ่งเป็นคนในสังคม เห็นว่าคนเพศนี้เป็นตัวตลก นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวที่ไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศยังอาจสะท้อนถึงอคติเพศชายที่แฝงอยู่กับการรายงานข่าว ที่บอกว่าเพศชายคือชายแท้ ชายเทียมคือเพศกะเทย หรือกลุ่มข้ามเพศ ที่สำคัญคือ การรายงานข่าวลักษณะนี้เป็นข่าวเบาที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นเพียงข่าวสีส่นที่ไม่ได้ทำให้เกิดความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับสาวประเภทสอง รวมถึงการยอมรับความหลากหลายทางเพศในสังคมจากภาพเหมารวมที่ปรากฏในข่าว นอกจากนี้ การเปิดเผยตัวตนต่อสาธารณะด้วยภาพของความเป็นตัวตลกผ่านสื่อมวลชน ในการรายงานข่าว สามารถส่งผลกระทบต่อใจตัวคนที่ไม่ถึงตามมา ทั้งเรื่องข้อมูลและชีวิตการเป็นส่วนตัวที่ปรากฏอยู่บนสื่อกระแสหลักและบนอินเทอร์เน็ตที่อาจถูกล้อเลียน หรือรังแกด้วยการแสดงความเห็น (Comment) ที่ไม่เหมาะสมและรุนแรงบนโลกออนไลน์ หรือผลกระทบในชีวิตจริงที่ตามมาจากการเป็นข่าว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว

แนวทางออกของการนำเสนอกรณีศึกษาดังกล่าว คือการเปลี่ยนมุมมองและวิธีการนำเสนอเรื่องข่าว การเก็งกำไร โดยการหลอมนามและวิธีการนำเสนอภาพและเสียงที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว หรือการเลือกนำเสนอประเด็นที่มีประโยชน์ต่อสังคมทั้งเรื่องข้อมูลทหารเกณฑ์ ความเปลี่ยนแปลง ความสำคัญและความจำเป็นของการเกณฑ์ทหาร เพื่อยกระดับความเข้าใจของประชาชน และถ้าจะให้เกิดประโยชน์และสร้างการเปลี่ยนแปลงจากการรายงานของสื่อได้จริงคือ สื่อควรสร้างความเข้าใจให้คนสังคมเรื่อง ความหลากหลายทางเพศ การเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม และความเคารพในสิทธิมนุษยชนของคนทุกคน โดยไม่ละเว้นกลุ่มคนข้ามเพศที่เข้ามาเกณฑ์ทหารนี้ด้วย

กรณีศึกษาที่ 18 การรายงานข่าว ที่เกี่ยวกับโซคลาก การไต่ห่วย

การรายงานข่าว ที่เกี่ยวกับโซคลาก การไต่ห่วย ของสื่อมวลชนเป็นการชี้แนะให้ประชาชนหลงเชื่อและมกมายต่อเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การแสวงหาโซคลากต่าง ๆ เป็นการมอมเมาประชาชนในทางที่ไม่ถูกต้องได้ ซึ่งการนำเสนอข่าวเช่นนี้อาจเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น** กล่าวคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องของประเพณี และความเชื่อของประชาชนที่มีต่อเรื่องของโซคลาก และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่ใกล้วันประกาศผลรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือวันห่วยออก ที่สื่อมักจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่การให้ประชาชนตีเป็นตัวเลขเพื่อนำตัวเลขที่ได้ไปซื้อห่วย หรือแม้กระทั่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้ที่ถูกรางวัลหรือถูกห่วยว่านำตัวเลขหรือได้ตัวเลขดังกล่าวมาจากแหล่งใด หรือการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะดารา นักร้อง นักแสดงที่ถูกรางวัลบ่อย ๆ และออกมาไต่ห่วยให้กับประชาชนในแต่ละงวด ตลอดจนการนำเลขทะเบียน

รถยนต์ของบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมือง หรือจากการประสบอุบัติเหตุร้ายแรงมาเปิดเผยซึ่งเป็นลักษณะของการชี้ว่าตัวเลขดังกล่าวอาจเป็นตัวเลขที่จะออกรางวัลในแต่ละงวด เป็นต้น

การนำเสนอเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ไปกระตุ้นความลุ่มหลงงาย ไม่สร้างสรรค์ ซึ่งตามกฎหมายแล้ว การรายงานข่าวสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกกฎหมายคือ การรายงานผลสลากในแต่ละงวดตามข้อเท็จจริง และกฎหมายพระราชบัญญัติการพนันปี 2478 ในมาตรา 12 ระบุว่าผู้ใดช่วยประกาศโฆษณาหรือชักชวนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้อื่นเข้าเล่นหรือเข้าพนัน ผู้นั้นมีความผิด ส่วนในเชิงจริยธรรมนั้น การนำเสนอเพื่อการเป็นการชี้นำ การบ่อนทำลาย หรือส่อเจตนา ทำให้เกิดความลุ่มหลงงาย หลงเชื่อในสิ่งที่ไม่สามารถหาข้อพิสูจน์ได้ ก็ถือว่าละเมิดจริยธรรม นอกจากนี้ ระเบียบปฏิบัติของสภากาสิโนแห่งประเทศไทย ระบุเป็นระเบียบปฏิบัติการให้รายละเอียดด้วยความระมัดระวัง ในข่าวอุบัติเหตุ คนตาย เลขทะเบียนรถ เรื่องไสยศาสตร์ ตัวเลข ความเชื่อต่าง ๆ ที่สร้างความงมงาย หรือโดยนัยเพื่อโยงไปสู่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล

เหตุผลสำคัญของการนำเสนอเรื่องนี้คือ หวอยอยู่ในความสนใจในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ โดยดูจากรายได้ของการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือลอตเตอรี่ ที่ขายหมดเกือบทุกงวด ทั้งที่มียอดการพิมพ์สลากสูงนับร้อยล้านใบ กองสลากสามารถนำส่งเงินเข้ากองคลังเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ เรื่องหวอยจึงกลายเป็นประเด็นหนึ่งในข่าวที่ประชาชนในวงกว้างทั่วประเทศ ทุกเพศทุกวัย ทุกชนชั้นสนใจ ติดตาม เป็นข่าวที่มุ่งตอบสนองความอยากรู้อยากเห็น เป็นเรื่องบันเทิงของประชาชน และนำไปผูกโยงกับเรื่องของความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรม เครื่องรางของขลัง อุบัติเหตุ อาชญากรรม คนตาย หรือผู้มีอิทธิพลและมีชื่อเสียงในสังคมวิธีการนำเสนอหวอยทางสื่อมวลชนก็มีหลายวิธีที่ทำให้คนสนใจทั้งการรายงานข่าวสด ข่าวสถานการณ์ การใช้ภาพข่าวขนาดใหญ่ การใส่เสียงสัมภาษณ์ และการเล่าข่าวของผู้ดำเนินรายการข่าว ประเด็นข่าวเรื่องหวอยก็มีความหลากหลายไม่เพียงแต่เฉพาะข่าวคนถูกรางวัลเท่านั้น แต่ยังนำเสนอเรื่องตัวเลขสอแตกไปกับข่าวประเภทอื่นทั้งการเมือง อาชญากรรม สังคม วัฒนธรรม บันเทิง กีฬา ทำให้เรื่องของหวอยและการบ่อนทำลายเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาข่าวที่สื่อมวลชนเกือบทุกสำนักข่าว ทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ต้องนำเสนอมากหรือน้อยแตกต่างกันตามนโยบายองค์กร แนวคิดของกองบรรณาธิการข่าว และความสนใจของผู้เล่าข่าว เพื่อสามารถแข่งขันกันดูจากสถานีข่าวอื่น ๆ สร้างความนิยม (Rating) สำหรับสถานีโทรทัศน์และยอดการมีปฏิสัมพันธ์ (Engagement) สำหรับสื่อออนไลน์ให้กับสถานีข่าวจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการนำเสนอเรื่องหวอยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ

1) ให้สื่อมวลชนยึดตามกฎหมาย พ.ร.บ. การพนัน ปี 2478 ม. 12 ว่าด้วยการยุยงส่งเสริมให้มีการเล่นพนัน และหลักปฏิบัติของสภากาสิโนแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการนำเสนอรายละเอียดข่าวอุบัติเหตุ คนตาย ทะเบียนรถตู้ ในลักษณะชี้ชวนเชื่อมโยงไปสู่ตัวเลข และข้อบังคับแนวปฏิบัติเชิงจริยธรรมนำเสนอเรื่องความเชื่อ ความงมงาย ไสยศาสตร์ตัวเลข

2) ควรนำเสนอเรื่องห่วยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในมุมมองอื่น ๆ ที่ให้หลักคิดแบบวิทยาศาสตร์ อิงเหตุและผล เช่น การนำเสนอเชิงสถิติ ตัวเลขที่ยืนยันความจริงว่า โอกาสความน่าจะเป็นของคนที่ไม่ถูกห่วยมีมากกว่าคนที่จะถูก

3) ไม่นำเสนอประเด็นข่าวที่ส่งเสริมความงมงาย ไร้เหตุผล ไม่มีที่มาของข่าวชัดเจน หรือไม่สามารถตรวจสอบได้ถึงข้อเท็จจริงที่กล่าวอ้าง เลือกประเด็นที่เป็นเพียงสีสันของการรายงานข่าว ไม่ชี้นำ และสนับสนุน

4) ไม่ควรนำเสนอเชิงชี้นำเรื่องตัวเลข ว่าเป็นเลขเด็ด เลขล๊อค เลขเต็ง เพื่อเป็นการกระตุ้นการซื้อ รวมถึงการเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติต่าง ๆ เพราะไม่สามารถหาคำตอบที่แน่ชัดได้ ในทางกลับกันจะทำให้เกิดความลุ่มหลง งมงาย และตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีได้ง่าย

4) ไม่ควรนำผู้มีอิทธิพลทางสังคมกลุ่มต่าง ๆ มานำเสนอเรื่องราวในการถูกห่วยบ่อยครั้ง เพราะทำให้คนเชื่อได้มากและสามารถในชักจูงใจให้คนซื้อห่วยตามได้สูงกว่ากรณีทั่วไป

5) ไม่ควรนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นข่าวของบุคคลที่ร่ำรวยที่จากการถูกห่วย แล้วมีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ประสบความสำเร็จด้านต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า การเล่นห่วยแล้วรวย ทำให้ชีวิตเปลี่ยนจากวิฤตกลายเป็นดีขึ้น เพราะยังเป็นการส่งเสริมความเชื่อที่ผิดว่าห่วยทำให้ชีวิตเปลี่ยนไปทางที่ดีขึ้น และยังส่งเสริมให้คนลุ่มหลง งมงาย ห่มเทไปกับการซื้อห่วยโดยไม่คิดถึงผลกระทบด้านอื่น

กรณีศึกษาที่ 19 การนำเสนอข้อมูลข่าวปลอมโดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ

เป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูล** **ข่าวสาร** กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็น “ข่าวปลอม” ที่ถูกสร้างขึ้นและแชร์ต่อ ๆ กันบนโลกออนไลน์ และพบว่า มีสื่อมวลชนกระแสหลักคือวิทยุโทรทัศน์ในบางครั้ง แต่ส่วนใหญ่เป็นสื่อออนไลน์ได้นำข่าวด้านสุขภาพที่แชร์กันบนโลกของสื่อสังคมออนไลน์มานำเสนอต่อผ่านทางช่องของตนเอง ซึ่งข้อมูลข่าวสารนั้นมีลักษณะเป็นข้อมูลข่าวสารปลอม ที่อาจสร้างความเข้าใจผิดให้กับประชาชนผู้เปิดรับข้อมูลข่าวสารดังกล่าว นำไปปฏิบัติ บอกต่อ หรือสนับสนุนการเผยแพร่และจำหน่ายของสินค้านั้น ๆ และส่งผลเสียตามมาในหลายระดับทั้งระดับการเผยแพร่กระจายข่าวปลอมนั้นต่อเนื่องในวงกว้าง ระดับการสร้าง ความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ หลงเชื่อและปฏิบัติตามทำให้ผู้บริโภคตกเป็นเหยื่อ ส่งผลต่อการเสียทรัพย์สินและสร้างปัญหาต่อสุขภาพ จนถึงกับมีอันตรายถึงชีวิต ลักษณะของข่าวปลอมจะมีทั้งการนำเสนอข้อมูลที่ผิดทั้งหมด ไม่ใช่เรื่องจริงเลย หรือการเสนอความจริงเพียงบางส่วน ดูแล้วน่าเชื่อถือเป็นการนำภาพและข้อมูลจากคนละแหล่งมาตัดต่อสร้างเรื่องใหม่ หรือนำบุคคลที่น่าเชื่อถือในสังคม หรือผลวิจัย การถ่ายรูปประกอบกันเข้าไป ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือมากขึ้น เหตุผลของการสร้างข่าวปลอมเรื่องสุขภาพนั้นมักมาจากผลประโยชน์ทางธุรกิจ ที่เกิดจากการคลิกเข้าไปอ่าน การแชร์ข่าวต่อ และการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น รวมถึงขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **ประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง** เนื่องจากการนำเสนอข่าว อาจทำให้เป็นการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ สินค้าเหล่านั้น โดยอาจไม่ได้มีเจตนา

ทั้งนี้ ลักษณะของการแพร่กระจายข่าวปลอมเรื่องสุขภาพที่ทำให้ผู้บริโภคหลงเชื่อ จะมาในรูปแบบของเว็บไซต์ที่นำเสนอเนื้อหาประเภทข่าว หรือข้อความที่ส่งต่อกันทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ จนแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง ต่อมาสำนักข่าวออนไลน์ที่มียอดผู้ติดตามจำนวนมากได้นำมาข้อความปลอมนั้นมาเสนอต่อ (Copy) โดยที่ไม่ได้ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้องอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะกับนักวิชาชีพด้านสุขภาพ จึงทำให้ข่าวปลอมนั้นถูกพบเห็นและส่งต่อกันมากขึ้น แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งด้วยความที่มาจากสำนักข่าวออนไลน์ที่เป็นที่รู้จัก จึงเกิดความเชื่อถือในข่าวสารและแชร์ข่าวนั้นต่อ ในภายหลังเมื่อมีผู้รู้หรือผู้สนใจข่าวนั้นในเชิงลึกเริ่มตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวและพบว่า เป็นข่าวปลอม ก็มักจะใช้เวลาระยะหนึ่งกว่าที่จะทำให้ข่าวปลอมนี้หายไปจากระบบ และก็อาจจะกลับมาเสนอซ้ำ ๆ ได้อีกในอนาคต แม้ข่าวนี้จะถูกร้องขอให้เจ้าของช่องทาง (Platform) ออนไลน์ช่วยลบออกแล้วก็ตาม

แนวทางแก้ไขเรื่องการนำเสนอข่าวปลอมของสื่อมวลชนสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1) สื่อมวลชนออนไลน์ ควรเพิ่มความระมัดระวังการนำเสนอหรือนำเข้า (Input) ข้อมูลข่าวสารเรื่องสุขภาพ หรือเรื่องอื่นใดก็ตามจากโลกออนไลน์ ทั้งจากเพจ เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ เพียงเพราะความง่ายและความเร็วในการทำงาน แต่ต้องตระหนักถึงผลกระทบที่ตามมา ซึ่งมีมากมายมหาศาลและเกี่ยวข้องกับชีวิตและทรัพย์สินของคนจำนวนมาก สื่อควรเพิ่มความระมัดระวังเรื่องการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน จากผู้เชี่ยวชาญให้แน่ใจก่อนจึงนำเสนอ แม้จะยากและใช้เวลาก็ตาม ถ้าเป็นไปได้ควรบอกที่มาของข่าว ผู้สื่อข่าว ผู้เขียน ผู้เรียบเรียง หรือผู้แปล เพื่อสร้างมาตรฐานการสร้างที่น่าเชื่อถือและความรับผิดชอบของการเสนอข่าวในโลกออนไลน์

2) เมื่อพบว่าข่าวที่นำเสนอไป หรือที่พบจากแหล่งอื่นในโลกออนไลน์ เป็นข่าวปลอม หรือข่าวที่ลวง ควรแจ้งเตือนในโลกออนไลน์ว่า ข่าวนั้นเป็นข่าวปลอมไม่ควรแชร์ พร้อมกับให้รายละเอียดว่าความจริงคืออะไร โดยใช้เทคโนโลยีออนไลน์ให้หาข้อมูล (Search engine) ค้นเจอได้ง่ายและเร็ว กรณีที่สำนักข่าวนั้นเป็นผู้นำเสนอหรือแชร์ข้อมูลที่ถูกรตรวจสอบภายหลังว่าไม่เป็นความจริง ควรแสดงความรับผิดชอบทันที โดยลบข่าวนั้นออกจากระบบการสืบค้น กรณีที่ช่องทางนั้น เช่น ทวิตเตอร์ หลังจากทวิตข้อความแล้วไม่สามารถแก้ไขแล้ว โฟสใหม่ได้ แนวทางแก้ไขของต่างประเทศคือ ถ้าจะลบทวิตเดิมออก ควรเขียนด้วยว่าได้ลบทวิตนี้ออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อได้เผยแพร่ข้อความที่ผิดออกไป เป็นต้น ดังนั้นการแสดงความรับผิดชอบต่อองค์กร สื่อและคนทำงานสื่อให้เป็นที่ประจักษ์ด้วยการกล่าวขอโทษ และแก้ไขให้ถูกต้อง นับเป็นความรับผิดชอบต่อสำคัญไม่น้อยกว่าการลบข้อมูลทิ้ง เพราะได้สร้างความน่าเชื่อถือ ไว้วางใจ และแสดงความรับผิดชอบต่อผู้รับสารและสังคมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

3) กระบวนการติดตามตรวจสอบทางปัญญา ให้กับทั้งคนทำงานข่าวและกลุ่มประชาชนผู้เสพข่าวสารในทุกเพศ ทุกวัย และระดับทางสังคม โดยสภาวิชาชีพ กลุ่มภาคประชาสังคม และระบบการศึกษา ให้เข้าใจลักษณะกลไก กระบวนการทำข่าว การตรวจสอบความเป็นจริง (Fact checking) เพื่อเกิดความรู้เท่าทันข่าวสารปลอม

ในโลกออนไลน์ และการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้น เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อและสามารถเป็นผู้นำทางความคิดส่งต่อไปยังเครือข่ายให้เกิดความรู้เท่าทันเรื่องดังกล่าวในวงกว้างต่อไป

กรณีศึกษาที่ 20 การโฆษณาแฝงที่ปรากฏในการนำเสนอข่าวสาร

รายการข่าว ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวบางสถานีมีลักษณะการดำเนินการที่อาจเป็นการละเมิดหรือกระทำผิดหลักจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **หลักประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง** และเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ** กล่าวคือนำเสนอข่าวสินค้าในรายการข่าว ปรากฏผลิตภัณฑ์หรือตราหือสินค้าในรายการข่าว ผู้ประกาศ หรือผู้ดำเนินรายการข่าวเป็นผู้ดำเนินรายการพูดคุยเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการธุรกิจในรายการข่าว หรือเป็นพิธีเซนต์เตอร์ (Presenter) ในชิ้นงานโฆษณาสินค้าหรือบริการทางธุรกิจ ซึ่งการนำเสนอที่โจ่งแจ้งดังกล่าวดังกล่าว แตกต่างจากอดีตที่มักเห็นเพียงการวางผลิตภัณฑ์สินค้าในรายการ การนำเสนอเป็นสปอต (Spot) สนับสนุนรายการข่าว หรือแยกช่วงเวลาของข่าวประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการออกเป็นช่วงของข่าวบริการธุรกิจ

เหตุผลที่เป็นพบรายการข่าวมีการโฆษณาแฝงที่ชัดเจนจำนวนมากเป็นเพราะระบบนิเวศของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นจำนวนมากกว่า 20 สถานีโทรทัศน์ดิจิทัล และอีกจำนวนมากที่เป็นโทรทัศน์ดาวเทียมและเคเบิลทีวี ในขณะที่บโฆษณาในอุตสาหกรรมนี้ไม่ได้เปลี่ยนมากนัก และยังคงแบ่งไปโฆษณาในสื่อออนไลน์ด้วยเช่นกัน ทีมผู้ผลิตรายการข่าวจึงใช้กลยุทธ์ทุกทางเพื่อให้รายการข่าวสามารถสร้างรายได้จากการโฆษณาเพิ่มมากขึ้นกว่าการเสนอเป็นสปอต (Spot) ประกาศแบบเดิม อีกทั้งนักข่าว ผู้ประกาศข่าว นักเล่าข่าว ก็เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในสังคม และสามารถพูดชักจูงให้เกิดการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่เป็นคนติดตามข่าวสารได้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้บริหารสถานี กองบรรณาธิการข่าว และบุคลากรข่าวควรคำนึงถึงร่วมไปด้วยคือเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน จากการโฆษณาแฝง

หลักปฏิบัติที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวในทุกระดับควรระมัดระวัง หรือหาทางออกสามารถทำได้หลายวิธีในเรื่องดังกล่าวคือ การแบ่งช่วงของเวลาข่าวแยกออกมาเพื่อการบริการธุรกิจให้ชัดเจน ทำให้ไม่เกิดความคลุมเครือระหว่างเนื้อหาข่าวเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และเนื้อหาข่าวสารสาระเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ และทำให้ประชาชนทราบได้อย่างชัดเจนว่าเป็นพื้นที่และเวลาของการโฆษณาสินค้า เช่น ทำเป็นสื่อกฎข้อพิเศษ กิจกรรมเพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร เป็นต้น หรือกรณีข่าวที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม แม้ว่าจะมีการแฝงชื่อหน่วยงานหรือองค์กร และผลการปฏิบัติงานร่วมด้วย แต่ก็สามารถนำเสนอได้เพราะเป็นเรื่องราวที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ควรเสริมเนื้อหาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพื้นที่โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มได้ หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ควรมีระเบียบปฏิบัติให้กับคนในองค์กรนิยามว่าจ้างเป็นพิธีเซนต์เตอร์ (Presenter) ควรดูความเหมาะสมและ

ตรวจสอบคุณภาพของสินค้าอุปโภคบริโภคนั้นว่ามีคุณภาพได้มาตรฐานและนำเสนอในลักษณะที่ไม่ขัดและละเมิดต่อหลักจริยธรรม

กรณีศึกษาที่ 21 การรายงานข่าว สถานีโทรทัศน์ Fox News รายงานข่าวผิดพลาด

การรายงานข่าว สถานีโทรทัศน์ Fox News รายงานข่าวผิดพลาดเกี่ยวกับชาวมุสลิม พบว่าการสัมภาษณ์นักวิเคราะห์การก่อการร้าย เกี่ยวกับพื้นที่ No - go zone หรือพื้นที่อยู่อาศัยที่ชาวอิสลามอยู่อย่างหนาแน่น มีศาลอิสลามเพื่อตัดสินกันเอง และตำรวจไม่สามารถเข้าไปได้ พบอยู่ในฝรั่งเศสและอีกหลายประเทศในแถบยุโรป เป็นข่าวที่ไม่มีมูลความจริงและขอโทษเกี่ยวกับความผิดพลาดดังกล่าว มีลักษณะที่ขัดหลักจริยธรรมในเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** เนื่องจากขาดการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ อีกทั้งยังขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายในความเห็น** และส่งผลต่อการขัดจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่อง **การสร้างเสริมความเกลียดชัง** ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ที่ถูกกล่าวถึง และถูกมองว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของประเทศ ส่งผลให้คนยุโรปเกิดความชิงชังและหวาดกลัวกลุ่มชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศดังกล่าวทั้ง ฝรั่งเศส อังกฤษ สวีเดน และเยอรมัน

เหตุผลในการนำเสนอข่าวลักษณะนี้ของสถานีโทรทัศน์ชื่อดังในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากเกิดจากการขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่แน่นอนและความเชื่อมั่นในแหล่งข่าวที่มีอยู่แล้ว อาจแฝงด้วยอคติลำเอียง ของสำนักข่าวนี้นี้ ที่ปรากฏหลายครั้งในการนำเสนอข่าวการก่อการร้ายที่มีกระบวนที่เกิดจากการกระทำการของกลุ่มชาวมุสลิมหัวรุนแรง ความอคตินี้มักปรากฏในการใช้คำและภาษาที่เรียกกลุ่มชาวมุสลิมอย่างจงใจไปพร้อมกับเหตุการณ์ก่อการร้าย ในทางกลับกันถ้าเหตุก่อการร้ายนั้นเกิดขึ้นโดยคนผิวขาว จะไม่ใช่คำว่าผู้ก่อการร้าย แต่จะบอกว่าเป็นคนร้าย หรือระบุชื่อกลุ่มไปเลย ซึ่งต่างจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดโดยกลุ่มผิวสีหรือกลุ่มต่างศาสนา จะระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นผู้ก่อการร้าย การนำเสนอเช่นนี้ ส่งผลต่อภาพจำของคนในสังคมชาวอเมริกัน และส่งผลต่อการสร้างความเกลียดชังกันของคนต่างเผ่าพันธุ์ และต่างศาสนาในที่สุด

อย่างไรก็ตามการออกมาประกาศขอโทษและยอมรับผิดในการนำเสนอข่าวสารของสถานีโทรทัศน์นี้ในภายหลังจากการตรวจสอบแล้วพบว่ามีความผิดพลาดจริง และแก้ไขการรายงานข่าวให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ถือว่าเป็นความรับผิดชอบตามหลักจริยธรรมเช่นเดียวกัน และเป็นแบบอย่างที่ดีที่ควรสร้างเป็นมาตรฐานให้กับสื่อทั่วโลก ไม่เพียงแต่เฉพาะในประเทศหนึ่งประเทศใด

แนวทางออกในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่คนปฏิบัติงานข่าวในทุกระดับควรคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายในสังคม โดยเฉพาะในเรื่องเชื้อชาติและศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ไม่ควรนำมาเป็นประเด็นในการเสียดสีสร้างความชิงชัง หรือล้อเลียน ควรแสวงหาจุดที่สมดุลและลงตัวระหว่างเสรีภาพสื่อกับความอ่อนไหวในเชิงวัฒนธรรม ด้วยการช่วยกันของหลายฝ่ายในการตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล พลัง

ของสื่อสังคมที่ช่วยกันตรวจสอบในเชิงสร้างสรรค์เหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้การนำเสนอข้อเท็จจริงของข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปด้วยความสมดุลของหลักการและเหตุผล ตามหลักจริยธรรม

กรณีศึกษาที่ 22 สถานีโทรทัศน์ช่องหนึ่งรัสเซียรายงานข่าวปลอม Russian propaganda TV channel says sorry for fake report about Ukraine's Maidan anniversary

กรณีสถานีโทรทัศน์ช่อง One ของรัสเซียรายงานข่าวปลอมซึ่งเกิดจากการที่สถานีช่อง One ของรัสเซียซึ่งเป็นสถานีเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ (Russian Propaganda TV) ได้ว่าจ้างนักข่าวพาร์ทไทม์ (Stinger) ให้ผลิตคลิปข่าวสัมภาษณ์นักเคลื่อนไหวชาวยูเครน เนื่องในวันครบรอบรำลึกถึงกลุ่มผู้ประท้วงของชาวยูเครน (Ukraine's Maidan anniversary) แต่เนื่องจากคลิปต้นฉบับเกิดข้อผิดพลาดทางเทคนิค จึงทำให้นักข่าวพาร์ทไทม์ผลิตคลิปปลอม โดยใช้เพื่อนของเขาซึ่งแท้จริงแล้วเป็นชาวเบลารุสมาแสดงแทนบุคคลในข่าวตัวจริงและให้พูดถึงความยากลำบากในการใช้ชีวิต และส่งให้ทางช่อง One ออกอากาศ โดยไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำเสนอ ต่อมาเรื่องนี้ได้ถูกตีแผ่โดยบล็อกเกอร์ชาวรัสเซีย ทำให้สถานีออกมายอมรับความผิดพลาดและขอโทษต่อเหตุการณ์ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการกระทำของนักข่าว ทั้งนักข่าวพาร์ทไทม์และนักข่าวช่อง One เป็นการกระทำที่ผิดหลักจริยธรรมในเรื่องของ **หลักการแสวงหาและความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** และหลักจริยธรรมเรื่อง **การเคารพต่อกฎหมายการรักษาเกียรติศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อสารมวลชนและความซื่อตรงต่อจรรยาบรรณ**

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการนำเสนอข่าวเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อของสถานีโทรทัศน์ ที่ตั้งใจนำเสนอสภาพที่ยากไร้และลำบากของชาวยูเครน แต่ด้วยความผิดพลาดของกระบวนการผลิตของนักข่าวพาร์ทไทม์ ที่มีอาชีพรับจ้างทำข่าว เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จึงให้คนอื่นที่รู้จักและเป็นคนชนชาติอื่นมาสัมภาษณ์เป็นแหล่งข่าวแทน เพราะเทปสัมภาษณ์จริงมีคุณภาพต่ำไม่สามารถนำออกอากาศได้ จึงเข้าข่ายลักษณะการหลอกลวง ด้วยการตั้งใจสร้างข่าวปลอมด้วยการใช้แหล่งข่าวปลอม เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าโดยไม่คำนึงถึงหลักจริยธรรมและผลเสียที่อาจตามมาทั้งกับทั้งแหล่งข่าวจริงและแหล่งข่าวที่นำมาเสนอแทน รวมถึงความน่าเชื่อถือของสถานี เข้าข่ายการบิดเบือนข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าวปลอม และการไม่เคารพกฎหมายและศักดิ์ศรีวิชาชีพ

แม้ว่าภายหลังจากมีสื่อสังคมออนไลน์ออกมาเปิดเผยข้อเท็จจริงและสถานีออกมาขอโทษต่อสาธารณชน แต่ก็ยังเป็นกรณีศึกษาให้สื่อมวลชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจสอบข้อมูลในทุกเรื่อง และทุกด้านของข่าวก่อนที่จะนำเสนอเผยแพร่ ออกอากาศ องค์กรสื่อก็ควรวางมาตรการในการแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ในกระบวนการเสาะหาข้อมูล การผลิต การบรรณาธิการและการนำออกอากาศ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดที่ซ้ำซาก ควบคู่ไปกับการสร้างความโปร่งใสในการนำเสนอเนื้อหา กระบวนการบรรณาธิการ และแสดงความรับผิดชอบเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้น

กรณีศึกษาที่ 23 การรายงานข่าวคลิป์วิดีโอหญิงถูกพ่อข่มขืนและทำร้ายร่างกาย (Woman raped so often by dad as girl she developed 2,500 personalities to survive)

กรณีการรายงานข่าวคลิป์วิดีโอหญิงถูกพ่อข่มขืนและทำร้ายร่างกายที่สำนักข่าว Mirror online ได้นำเสนอเรื่องราวรันทอนของผู้หญิงคนหนึ่งที่ถูกพ่อข่มขืนตั้งแต่อายุ 4 ขวบ จนถึงอายุ 14 ปี ส่งผลให้เธอพัฒนาบุคลิกขึ้นมาใหม่ถึง 2,500 บุคลิกเพื่อให้รับมือกับความเจ็บปวด ซึ่งมีที่มาจากรายการโทรทัศน์ชื่อดังในประเทศออสเตรเลีย คือรายการ “60 Minutes” โดยในข่าวนี้ได้รายงานบทสัมภาษณ์เธออย่างละเอียดเกี่ยวกับสถานที่พ่อข่มขืนและได้เผยแพร่คลิปของตำรวจที่บันทึกภาพในขณะที่พาตำรวจไปขึ้นสถานที่เกิดเหตุ และเห็นภาพความรู้สึกที่สะท้อนใจอย่างมากของเธอที่ต้องกลับไปยังบ้านหลังนั้น สร้างความรู้สึกเศร้าสลดต่อผู้รับชมภาพข่าวดังกล่าวแม้ว่าจะเป็นคลิปช่วงสั้น ๆ นอกจากนี้ การรายงานข่าวยังได้เปิดเผยชื่อนามสกุล และรูปของเหยื่อตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม** และการนำเรื่องราวที่เจ็บปวดดังกล่าวมาผลิตซ้ำแม้จะได้รับความยินยอมให้นำเสนอ ยังขัดต่อหลักจริยธรรมในเรื่องของ **สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล**

ทั้งนี้ พบว่าข่าวในลักษณะดังกล่าวจะถูกนำเสนอมากในสื่อประเภทออนไลน์และประเภทแท็บลอยด์ (Tabloid) ซึ่งมักขายข่าวเรื่องอาชญากรรม เรื่องเพศและความรุนแรง เรื่องราวเชิงละคร (Drama) ในชีวิตจริงสามารถทำให้เกิดความชื่นชอบเป็นยอดไลค์ (Like) และการส่งต่อ (Share) ได้มาก ส่งผลให้มีรายได้จากการโฆษณามากขึ้น อย่างไรก็ตามคลิปนี้มีข้อสังเกตที่แตกต่างจากคลิปข่าวที่เสนอเรื่องราวลักษณะที่คล้ายกันคือจะมีการให้ข้อมูลในพาดหัวของวิดีโอว่าเป็นคลิปที่มีกราฟิกและเนื้อหาที่ทำให้ไม่พอใจ (Warning - graphic & upsetting content) เพื่อแจ้งให้ทราบถึงคุณลักษณะของคลิปข่าวที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้ติดตามบางกลุ่ม แต่ไม่ใช่แนวทางที่จะป้องกันการละเมิดที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอข่าวนี้ แม้ภาพที่สำนักข่าว Mirror Online นำมาเผยแพร่จะบอกที่มาอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่ควรกระทำ แต่ข่าวนี้ไม่สามารถสืบค้นต่อไปที่รายการ 60 Minutes ในออสเตรเลียได้ เนื่องจากเปิดให้เข้าถึงได้เฉพาะพลเมืองในประเทศ จึงเป็นการปกป้องสิทธิของแหล่งข่าวได้ตามสมควร อีกประการหนึ่งคือ เหตุที่แหล่งข่าวออกมาเปิดเผยตัวตนและเรื่องราวนี้เกิดจากแนวทางตามรูปคดีในการเอาผิดและบังคับให้เปิดเผยตัวตนของพ่อที่ข่มขืนเธอด้วย จึงมิได้เป็นความยินยอมพร้อมใจให้นำเสนอภาพและเรื่องราวที่เสมือนการข่มขืนซ้ำเช่นนี้ออกสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางตามหลักปฏิบัติแล้วแหล่งข่าวควรได้รับสิทธิในการการปกป้องและปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยไม่นำเสนออีกต่อไป หรือลบคลิปภาพข่าวนี้ออก และทำให้ไม่สามารถสืบค้นหาทางอินเทอร์เน็ตได้อีกต่อไป ตามสิทธิที่ควรจะถูกลืมในโลกออนไลน์ (Right to be forgotten) เพื่อกลับมาใช้ชีวิตอันเป็นปกติสุขกับปัจจุบันกาล

กรณีศึกษาที่ 24 การรายงานข่าวการประหารชีวิตหมอลูกสาวเกาหลีเหนือ

เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ Mail online ของสำนักข่าว Daily mail ประเทศอังกฤษ อ้างว่ามาจากแหล่งข่าวภายในประเทศเกาหลีเหนือ การเสนอข่าวที่ไม่ได้มาจากแหล่งข่าวทางการของประเทศนี้ หรือสำนัก

ข่าวที่มีชื่อเสียงได้มาตรฐาน แต่กลับเป็นแหล่งข่าวที่ไม่ปรากฏตัวตนแน่ชัด และไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ขัดต่อหลักจริยธรรมสื่อมวลชนในเรื่อง **การแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร** และการนำเสนอข่าวดังกล่าวยังตอกย้ำภาพความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ของผู้นำประเทศเกาหลีเหนือที่ถูกเสนอในข่าวอื่น ๆ ของสื่อมวลชนต่างประเทศอยู่เนือง ๆ โดยที่ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ เนื่องจากระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ที่ปิดกั้นการทำงานของสื่อทั้งในประเทศและต่างประเทศในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ด้วยสภาพภูมิทัศน์สื่อของเกาหลีเหนือดังกล่าว สื่อมวลชนจึงไม่สามารถนำเสนอข่าวสารอย่างเสมอภาคได้ การเสนอข่าวในทางเสียหายของเหตุการณ์ในประเทศและของผู้นำประเทศ จากแหล่งข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ จึงขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** อันสามารถนำมาสู่ผลเสียที่ตามมาในสายตาของชาวโลก ซึ่งเป็นการกระทำในลักษณะ **การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง** ต่อประเทศเกาหลีเหนือที่อาจนำไปสู่ภาพลักษณ์ของความขัดแย้งกับประเทศต่าง ๆ ได้

สาเหตุที่หลายสำนักข่าวในต่างประเทศโดยเฉพาะสื่อออนไลน์และสื่อประเภทแท็บลอยด์ (Tabloid) คือเน้นเสนอข่าวเรื่องราวที่ดึงดูดความสนใจได้มาก เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวซุบซิบ ชีวิตส่วนตัวของคนดัง สนใจเรื่องของ คิมจองอึน ผู้นำเกาหลีเหนือ เพราะการรับรู้ว่าเป็นคนโหดเหี้ยม ชอบทำสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น ที่ดูไม่ปกติ ซึ่งตรงกับอคติของคนทั่วไปว่าสามารถทำในสิ่งที่รุนแรงมากกว่าคนโดยทั่วไป องค์ประกอบด้านความแปลก ความรุนแรง เป็นสิ่งที่ทำให้คนทั่วไปสนใจและเป็นข่าวที่ขายได้ แต่สื่อประเภทยังมีความน่าเชื่อถือต่ำมากเพราะเป็นแหล่งในการนำเสนอข่าวลือ ข่าวลวง ข่าวที่ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบ ในการตรวจสอบความจริง และสื่อที่เป็นสื่อใหญ่ของตะวันตกบางส่วนก็มักจะนำข่าวเหล่านี้มานำเสนอ เพราะไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ และยากต่อการตรวจสอบ ภาพลักษณ์ของผู้นำประเทศเกาหลีเหนือ จึงถูกใส่ร้ายป้ายสีไปทางที่เลวร้าย โดยที่ไม่เคยมีสื่อตะวันตกรายหนึ่งรายใดอย่างแท้จริงที่เข้าไปเห็นเหตุการณ์ในเวลานั้น

นอกจากนี้ การจะคาดหวังกับสื่อของประเทศเกาหลีเหนือให้มีสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร เฉกเช่นประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย คงเป็นไปได้ยากในความเป็นจริง เพราะสื่อมวลชนในประเทศก็ตามย่อมมีบทบาทหน้าที่ตามลักษณะการเมืองการปกครองและสังคมของประเทศนั้น ๆ ดูจากดัชนีชี้วัดความมีอิสรภาพของสื่อจึงในปี 2019 พบว่าเกาหลีเหนืออยู่ในตำแหน่งที่ 179 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ดังนั้น การคาดหวังว่าสื่อในประเทศจะเสนอสิ่งที่กระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้นำและประเทศคงเป็นไปได้ยาก เฉกเช่นเดียวกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวในแง่ลบต่าง ๆ ที่นำเสนอจากสื่อต่างประเทศก็เป็นได้ยากเช่นเดียวกัน

จากเสรีภาพสื่อที่ถูกจำกัดในประเทศเกาหลีเหนือ ทำให้สื่อเสรีในซีกโลกตะวันออกได้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปล่อยข่าวเพื่อผลทางการเมืองและการเมืองเช่นเดียวกัน เช่น กรณีของการออกข่าวว่าเกาหลีเหนือจะบุกเกาหลีใต้ มักส่งผลให้มีข่าวตามมามากว่าเกาหลีใต้ ได้หัวน และญี่ปุ่นได้สั่งซื้ออาวุธ ยุทโธปกรณ์เพื่อเตรียมพร้อมรบกับเกาหลีเหนือ จากสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเทศมหาอำนาจก็ใช้กระบวนการ

ปล่อยข่าวผ่านสื่อมวลชนเกี่ยวกับการบุกรุกของเกาหลีเหนือ เพื่อประโยชน์ทางการค้าอาวุธอย่างนัยยะสำคัญเช่นกัน ดังนั้น การนำเสนอข่าวของสื่อต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจตะวันตก สื่อก็ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการทหารและการเมือง จากการนำเสนอข่าวลือแถลงของผู้นำที่เป็นทางการ โดยไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือแสวงหาข้อมูลเพื่อสร้างความสมดุล

แนวทางการนำเสนอของไทยให้เกิดความสมดุลและเป็นธรรมเท่าที่จะเป็นไปได้คือ การไม่นำเสนอทุกข่าวเกี่ยวกับเกาหลีเหนือที่ถูกเผยแพร่จากสื่อทางฝั่งประเทศตะวันตกแต่เพียงฝ่ายเดียว จะพยายามตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากรายงานข่าวทางการของประเทศเกาหลีเหนือด้วย ถ้ามีก็จะนำเสนอทั้งสองฝ่ายควบคู่กันไป แต่ถ้าไม่สามารถตรวจสอบเพิ่มเติมได้ก็เลือกที่จะไม่นำเสนอ ลักษณะการตรวจสอบพิจารณาอย่างรอบคอบ ตรวจสอบไปที่ต้นทางของประเด็นข่าวเรื่องนั้น ไม่เร่งรีบนำเสนอด้วยความรวดเร็ว เพื่อป้องกันความผิดพลาดของข่าวสารที่อาจตามมาในภายหลัง และเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าข่าวนั้น ๆ ไม่เป็นความจริง แต่อยู่ในความสนใจของคนในช่วงเวลานั้น ก็ให้ผู้ประกาศพูดเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับกระแสข่าวลือที่เกิดขึ้นว่าทางสถานี ฯ ได้ทำการตรวจสอบแล้ว พบว่าไม่มีมูลความจริง โดยไม่นำเสนอภาพหรือข้อความที่ถูกส่งต่อมาทางโลกออนไลน์ที่ไม่เป็นความจริง

กรณีศึกษาที่ 25 การชุมนุมประท้วงในฮ่องกง เพื่อต่อต้านร่างกฎหมายการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างพบว่า ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความคิดเห็น** เนื่องจากการรายงานข่าวเพียงด้านเดียวของสื่อต่างประเทศ ที่มองว่ากลุ่มผู้ประท้วงคือผู้ที่ถูกกระทำดังกล่าว สำนักข่าวต่างประเทศบางสำนักโดยเฉพาะในแถบประเทศตะวันตก รวมถึงสำนักข่าวออนไลน์ รายงานข่าวที่มีความเอนเอียง ใช้ข้อความพาดหัวแสดงถึงอคติต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะด้านของความยุติธรรมทางกฎหมายเนื่องจากจีนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ การเสนอภาพและภาษาข่าวของสำนักข่าวต่างประเทศและรายงานขององค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ที่ระบุถึงการปะทะกันที่รุนแรงของกลุ่มนักศึกษาที่ถูกทำร้ายจากตำรวจฮ่องกงที่มีอาวุธครบมือ แสดงการสนับสนุนและเห็นใจผู้ประท้วง และมองว่ารัฐฮ่องกงภายใต้การปกครองของประเทศจีนเป็นผู้ร้าย

กรณีศึกษานี้ ยังสะท้อนถึงการนำเสนอของสื่อเรื่อง **การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง** ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการรายงานข่าวที่ทำให้คนทั่วไปเข้าใจสถานการณ์ไปในทิศทางที่ผู้ประท้วงต้องการ โดยกล่าวถึงฮ่องกงในประเด็นของการเป็นอาณานิคมอังกฤษ และให้ความสำคัญกับชาวฮ่องกงว่าเป็นประชากรของประเทศที่ไม่ได้ผูกพันกับประเทศจีน การสร้างทัศนคติเช่นนี้ จึงยิ่งขยายความขัดแย้งให้รุนแรงขึ้นและกลายเป็นความชอบธรรมของกลุ่มนักศึกษาผู้ประท้วง ทั้งนี้ สื่อต่างประเทศมักไม่ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงเรื่องความชอบธรรมของประเทศจีนในการปกครองฮ่องกงอย่างเป็นทางการภายใต้รูปแบบหนึ่งประเทศ สองระบบ หลังจากสนธิสัญญาเช่าเกาะฮ่องกงของอังกฤษได้สิ้นสุดลง

นอกจากนี้ การนำเสนอข่าวการชุมนุมประท้วงในฮ่องกงของสำนักข่าวตะวันตก และสื่อกระแสหลักของอเมริกายังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นการนำเสนอข่าวปลอมเรื่องการก่อจลาจลของกลุ่มเสื้อดำ ที่ออกมาสนับสนุนการประท้วงของกลุ่มนักศึกษา และถูกนำเสนอข่าวด้านเดียวว่าเป็นกลุ่มที่ถูกกระทำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขณะที่เมื่อติดตามข่าวทางสื่อสังคมออนไลน์ก็พบว่ากลุ่มนี้ได้ไปกระทำกับผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประท้วง มีการเผาทำลายบ้านและข้าวของ และทำร้ายคนจีนที่ไม่ใช่กลุ่มพวกเดียวกัน การรายงานนี้ขัดต่อหลักจริยธรรมเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร**

แนวทางการนำเสนอข่าวที่ทำให้เกิดความเป็นธรรมในสถานการณ์ความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นนี้ ควรมีวิธีการแสวงหาข่าวสารและนำเสนออย่างสมดุลเป็นธรรม จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ของทั้งสองฝ่ายคือกลุ่มผู้ประท้วงและกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจฮ่องกง การเลือกนำเสนอภาพเหตุการณ์นั้นควรใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบ นำเสนอภาพเหตุการณ์ทั้งสองฝ่าย โดยยึดมั่นในหลักความจริงถึงสถานภาพของฮ่องกงว่าอยู่ภายใต้การปกครองของจีนคือหนึ่งประเทศ สองระบบ การนำเสนอจึงต้องระมัดระวังว่าไม่ให้กระทบต่อความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีนด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ควรเลือกนำเสนอเนื้อหาและภาพข่าวจากสำนักข่าวใหญ่ที่น่าเชื่อถือเรื่องความเป็นกลาง ความถูกต้องแม่นยำ ทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออก ไม่นำข่าวจากบางสำนักข่าวที่เห็นว่ามีอคติเอนเอียง นำเสนออย่างมีอคติมาใช้รายงาน และเลือกใช้คลิปจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังหรือไม่แน่ใจก็ไม่ควรเลือกใช้เลย

5.2 สรุปผลการศึกษา

1) การศึกษาและจัดทำข้อมูล กรณีศึกษาประเด็นจริยธรรมสื่อมวลชน ตามโครงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาจริยธรรมสำหรับสื่อมวลชน ได้ศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรสื่อ สื่อมวลชน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน เกี่ยวกับความคิดเห็นและมุมมองของการละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนของกรณีศึกษาทั้ง 25 กรณี จำนวนทั้งสิ้น 26 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

การศึกษา ค้นคว้า เปรียบเทียบมุมมองเรื่องจริยธรรมสื่อขององค์กรสื่อทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และนำมาใช้วิเคราะห์ การละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชนทางวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ของกรณีศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งสิ้นจำนวน 25 กรณีศึกษา สามารถประมวลหลักจริยธรรมได้ทั้งสิ้น 13 ข้อ ประกอบด้วย

- ข้อ 1 การแสวงหา ความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร
- ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น
- ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ
- ข้อ 4 สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล
- ข้อ 5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบทางสังคม
- ข้อ 6 ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง
- ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน / ชื่อตรง

ต่อจรรยาบรรณ

- ข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

- ข้อ 9 การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง
- ข้อ 10 การเคารพในสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา
- ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
- ข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะท้อน

จิตใจ

- ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

เมื่อนำหลักจริยธรรมดังกล่าวมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ การนำเสนอข่าวสารทางวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ที่ละเมิดจริยธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ร่วมกับการสัมภาษณ์ จำนวน 26 คน แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือผู้แทนขององค์กรสื่อ 2) สื่อมวลชน 3) นักวิชาการด้านสื่อ 4) ผู้แทนจากองค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชน และ 5) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชน พบว่า จากกรณีศึกษาทั้งสิ้น 25 กรณีศึกษา ประกอบด้วย กรณีศึกษาข่าวในประเทศไทยจำนวน 20 กรณีคือ กรณีข่าวการเมือง จำนวน 3 ข่าว ข่าวอาชญากรรมและอุบัติเหตุจำนวน 3 ข่าว ข่าวเด็กและเยาวชน จำนวน 4 ข่าว ข่าวสังคมภัยพิบัติและการจลาจล จำนวน 1 ข่าว ข่าวสังคมทั่วไป ข่าวสังคมธุรกิจ จำนวน 6 ข่าว และข่าวบันเทิงและเทคโนโลยี จำนวน 3 ข่าว และกรณีศึกษาข่าวต่างประเทศ จำนวน 5 ข่าว คือข่าวจลาจล ข่าวการเมือง ข่าวสังคมด้านเชื้อชาติและความรุนแรงต่อสตรี

ประเด็นจริยธรรมที่พบว่าถูกละเมิด เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- ข้อ 1 การนำเสนอที่ขัดต่อหลักการแสวงหา ความถูกต้องเที่ยงตรง ของข้อมูลข่าวสาร จำนวน 11 ข่าว

- ข้อ 4 คือขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล จำนวน 9 ข่าว

- ข้อ 2 ความสมดุล เป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น จำนวน 6 ข่าว

ข้อ 7 การเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติ ศักดิ์ศรีของวิชาชีพสื่อมวลชน / ชื่อตรงต่อ
จรรยาบรรณ ข้อ 9 การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และ
ข้อ 13 การสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง จำนวน 4 ข่าวดำเนินการ

ข้อ 11 การปกป้องและการปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม จำนวน 3 ข่าว

ข้อ 3 ประโยชน์สาธารณะ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ ข้อ 6
ผลประโยชน์ทางธุรกิจ การไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน และการโฆษณาแฝง และข้อ 8 หลักแห่งขนบธรรมเนียม
ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 2 ข่าวดำเนินการ

ข้อ 5 ความอิสระทางวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ 10 การเคารพในสิทธิและทรัพย์สิน
ทางปัญญา และข้อ 12 การให้พื้นที่นโยบายสาธารณะ และเหตุการณ์สาธารณะที่สำคัญหรือร้ายแรงสะเทือน
จิตใจ จำนวน 1 ข่าวดำเนินการ

ทั้งนี้ ข่าวประเภท การเมือง สังคมภัยพิบัติ ข่าวอาชญากรรม และข่าวเด็กและเยาวชน จะพบลักษณะ
การนำเสนอที่ละเมิดจรรยาบรรณมากกว่า 1 ประเด็น กล่าวคือ ข่าวการเมืองจะพบการนำเสนอที่ขัดต่อหลัก
จรรยาบรรณด้านการแสวงหา และความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสาร หลักด้านความสมดุล เป็นธรรม เสมอ
ภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น หลักประโยชน์สาธารณะ หลักด้านความอิสระทางวิชาชีพ ความ
รับผิดชอบต่อสังคม และการสื่อสารสร้างความเกลียดชัง ขณะที่ข่าวสังคมภัยพิบัติ ที่เป็นกรณีข่าวการช่วยชีวิต
ทีมฟุตบอลหมูป่าอะคาเดมี ติดอยู่ในถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน ซึ่งเป็นข่าวใหญ่ระดับประเทศในปี 2561 พบว่า
การนำเสนอของสื่อมวลชนที่ละเมิดหลักจรรยาบรรณ ถึง 5 ประการ คือ การแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของ
ข้อมูล / สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล / หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี
วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น / การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

ขณะที่ข่าวเบา (Soft news) ประเภทอาชญากรรม และข่าวเด็กและเยาวชน จะมีการนำเสนอที่
ละเมิดจรรยาบรรณในหลักการ 3 ด้าน คือ สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล ด้านการ
ปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และด้านการปกป้องและการ
ปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม

แม้ในกลุ่มวิชาชีพสื่อมวลชนด้านข่าว ทั้งสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์
ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์จะกำหนดแนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพไว้ร่วมกัน โดยยึดแนว
ปฏิบัติของสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นหลักสำคัญ ยังพบว่า บางกรณีศึกษาได้มีคติความทางกฎหมาย
เกิดขึ้นร่วมด้วย บางกรณีเป็นหลักปฏิบัติที่มีข้อกฎหมายกำกับไว้ชัดเจน ขณะที่บางกรณีศึกษามีเพียงหลัก
ปฏิบัติเท่านั้น จึงได้สรุปลักษณะของกรณีศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) **กรณีศึกษาข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติวิชาชีพและเกิดคดีความทางกฎหมาย**

(1.1) กรณีการนำเสนอข่าวทางสื่อออนไลน์ ได้แก่ การเสนอข่าวบันเทิงของคุณทราย เจริญปุระ ฟ้องสื่อมวลชน ประเด็นการพาดหัวข่าวที่ก่อให้เกิดความเสียหาย ที่สรุปเป็นบทเรียนการใช้คำที่หมิ่นเหม่ในการพาดหัวข่าวของสำนักข่าวออนไลน์ ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด อันถือเป็นการละเมิดบุคคลที่ถูกกล่าวถึง อาจเข้าข่าย**ความผิดตามกฎหมายหมิ่นประมาท หรือ พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์** กรณีการนำข้อมูลเท็จเข้าสู่ระบบ แม้ผลเรื่องคดีความยังไม่ปรากฏชัด แต่เป็นบทเรียนสำคัญทำให้สำนักข่าวออนไลน์อาชีพระมัดระวังเรื่องการพาดหัวข่าวที่ไม่ตรงกับเนื้อหาข่าว ลักษณะลวงให้คลิก (Click bait) อันขัดต่อ **แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553**

(1.2) กรณีศึกษา การละเมิดลิขสิทธิ์ของเว็บไซต์ โอโฮซ่าดอทคอม (OHOZa.com) ที่ละเมิดหลักการเคารพลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา และนำไปสู่การฟ้องร้องต่อเจ้าของเว็บไซต์เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ นำข่าวของสำนักข่าวอื่นไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตและไม่มีการอ้างอิงถึง ท้ายสุดกระบวนการยุติธรรมจะจบลงที่การไกล่เกลี่ยชำระค่าเสียหาย การขอโทษทางเว็บไซต์ การแถลงข่าวอย่างเป็นทางการ และการปิดเว็บไซต์ในที่สุด กรณีศึกษานี้จึงกลายเป็นบรรทัดฐานในการนำเสนอข่าวของสื่อออนไลน์ เรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ต่อไปตาม **แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553**

(1.3) กรณีศึกษาของสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับคดีความทางกฎหมาย คือกรณีผู้ประกาศข่าวดังคุณสรยุทธ สุทัศนะจินดา ผู้บริหารบริษัท ไรส์ จำกัด ที่ถูกศาลชั้นต้นตัดสินว่ามีมูลความผิดและมีโทษจำคุก กรณีการไม่ชำระค่าโฆษณาเกินเวลาให้กับบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เมื่อครั้งทำงานเป็นผู้ประกาศทางช่อง 9 อสมท แต่นายสรยุทธไม่หยุดปฏิบัติหน้าที่ผู้ประกาศข่าวรายการเรื่องเล่าเช้านี้ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ในทันที และยังใช้พื้นที่ในรายการข่าวเพื่อชี้แจงเรื่องของตนเอง เป็นการกระทำที่ละเมิดจริยธรรมขัดต่อหลักการเคารพต่อกฎหมาย การรักษาเกียรติศักดิ์ศรีวิชาชีพสื่อสารมวลชน และชื่อตรงต่อจรรยาบรรณ เป็นกรณีความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพ กับหลักการทำงานด้านวารสารศาสตร์ของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Conflict of interest) ตาม **แนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เรื่องการป้องกันการรับอามิสสินจ้างและการขัดกันของผลประโยชน์** กว่าที่ผู้ประกาศข่าวชื่อดังจะประกาศหยุดการปฏิบัติหน้าที่ กรณีศึกษานี้ยังสะท้อนเรื่องของแรงกดดันของสภาวิชาชีพที่มีต่อผู้กระทำผิดจริยธรรมที่มีชื่อเสียง ว่ายังไม่มีความยับยั้งชั่งใจพอให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักจริยธรรม หากต้องอาศัยแรงกดดันอื่นด้วยจากเจ้าของสัมปทานสถานี คือบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) และจากสถานีทำธุรกิจกับบริษัทไรส์ คือ ช่อง3 และจากคนส่วนใหญ่ในสังคม

(2) กรณีศึกษาข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติวิชาชีพและมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กำกับชัดเจน

(2.1) การช่วยเหลือผู้ฝึกสอนและนักฟุตบอลทีม หมูป่าอะคาเดมี ติดถ้ำหลวงขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมสื่อมวลชนเรื่องหลายประการ ดังนี้ หลักจริยธรรมการแสวงหา ความถูกต้อง เที่ยงตรงของข้อมูล / สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิส่วนบุคคล / หลักแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศีลธรรมอันดีงาม ศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น / การปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน จากเรื่องความเสี่ยงหรือความรุนแรง และการปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม จากความไม่ระมัดระวังในการนำเสนอข่าวสารเรื่องความเชื่อต่าง ๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องรางของขลัง ส่งเสริมความลุ่มหลง งมงาย ความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ภายใต้อำนาจศรัทธา การแย่งชิงพื้นที่ข่าวของสำนักข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ เพื่อติดตามนำเสนอข่าวนี้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทำให้เกิดประเด็นจริยธรรมหลายอย่าง นำมาสู่แถลงการณ์ของสภาการหนังสือพิมพ์ ในฐานะตัวแทนของกลุ่มวิชาชีพนักข่าวไทย เรื่องขอความร่วมมือสื่อมวลชนปฏิบัติตามรายงานความคืบหน้าการกักกันและเหตุการณ์หลังจากช่วยผู้ประสบภัยทั้ง 13 ชีวิต โดยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลและร่วมกันนำเสนอประเด็นอย่างสร้างสรรค์ หลังจากพบว่า การนำเสนอข่าวของสื่อทุกประเภท ไม่เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ระบุเป็นแนวปฏิบัติในการเสนอข่าว **ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ.2561 แนวปฏิบัติในการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าวและแนวปฏิบัติ เรื่องการนำเสนอข่าว และภาพข่าว ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ตัวเลข และสลากพັນ พ.ศ. 2651** นอกจากนี้ยังพบวิธีการแสวงหาข่าวสารที่หมิ่นเหม่ต่อการละเมิดกฎหมาย เช่น การดักฟังวิทยุสื่อสารของเจ้าหน้าที่ การบินโดรนใกล้เฮลิคอปเตอร์ทหารในเขตพื้นที่ภัยพิบัติโดยไม่ได้รับอนุญาตการแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่และผิดกฎหมาย และแทรกแซงการบิน

(2.2) ประเด็นการปกป้องสิทธิเด็กและเยาวชน และครอบครัวที่ตกเป็นข่าว จากความรุนแรงและความเสี่ยงต่าง ๆ และการปฏิบัติต่อคนที่เกี่ยวข้องกับเด็กในฐานะแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม เป็นกรณีศึกษาที่พบการละเมิดลักษณะเดียวกันถึง 5 กรณีศึกษา แสดงถึงความตระหนักในการนำเสนอข่าวที่ต้องพึงระวังในกลุ่มที่มีความอ่อนไหว ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน ไม่มากนัก ทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ กล่าวคือ การละเมิดโดยใช้เด็กและครอบครัวเป็นแหล่งข่าว การไม่ปกปิดอัตลักษณ์และพื้นที่ความเป็นส่วนตัวของเด็กและครอบครัว การนำเสนอภาพและเสียงความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก การให้เด็กปรากฏตัวในสถานที่เกิดเหตุ ลักษณะความศรัทธาไสยศาสตร์อย่างขาดสติของผู้ปกครอง การสัมภาษณ์บุคคลทั้งในครอบครัวและเพื่อนนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่ควรปกปิดและปกป้อง เพื่อไม่ให้เชื่อมโยงถึงเด็กและเยาวชนที่เป็นข่าว รวมถึงการตั้งคำถามที่ไม่เหมาะสมและไม่เกิดประโยชน์ รวมถึงการเล่าเรื่องราวอย่างละเอียดประคบประหงมจำลองเหตุการณ์อย่างละเอียดเป็นแอนิเมชัน (Animation, Immersive

technique) ที่เข้าไปมาในระหว่างการเล่าข่าวของผู้ดำเนินรายการข่าว อย่างไรก็ตาม ในการนำเสนอข่าวที่ละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนและครอบครัวนั้น มีกฎหมายที่สื่อมวลชนควรรับรู้และตระหนักว่าแหล่งข่าวกลุ่มนี้ เป็นบุคคลที่ได้รับการคุ้มครองว่าด้วย กฎหมายคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กฎหมายศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว การละเมิดซ้ำโดยการนำเสนอของสื่อมวลชนอาจเข้าข่ายการทำผิดกฎหมายได้เช่นกัน นอกจากนี้ ระเบียบปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ระบุเป็นแนวปฏิบัติในการเสนอข่าว เนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น และภาพข่าว ผู้หญิงและเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2560 แนวปฏิบัติเรื่อง การเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2561 และแนวปฏิบัติเรื่อง การได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว

(2.3) กรณีศึกษาของการนำภาพความสัมพันธ์ส่วนตัวของนักการเมืองและนักกิจกรรมสาวในทวิตเตอร์ของโรงแรม ซึ่งเป็นภาพที่ลักลอบได้มา แล้วนำมาเสนอบนสื่อออนไลน์ จากนั้นหนังสือพิมพ์ออนไลน์และสถานีวิทยุโทรทัศน์บางช่องนำมาเสนอต่อ ด้วยการเล่าข่าวของผู้ดำเนินรายการข่าวของสถานี ฯ และภาพที่นำมาประกอบการเล่า แม้จะมีการปกปิดบางส่วน ก็ทำให้คาดเดาได้โดยง่ายว่าเป็นใคร รวมถึงหนังสือพิมพ์ออนไลน์ ก็นำภาพนี้มาเสนอ พยายามเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากภาพในคลิปที่ค่อนข้างล่อแหลมมาตีพิมพ์เผยแพร่ การนำเสนอดังกล่าวถือเป็นความผิดทางกฎหมายที่ส่งผลให้ผู้เป็นข่าวได้รับความเสียหาย เพื่อบูชาหวังการทำลายชื่อเสียงทางการเมืองของคนทั้งคู่อันเป็นการหาเสียงเลือกตั้งที่ผู้เสียหายเป็นคู่แข่งทางการเมืองของพรรคการเมืองที่สนับสนุนผู้นำ คสช. เป็นนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ ในเชิงจริยธรรมแล้วถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงเป็นการสื่อสารมุ่งสร้างความเกลียดชังทางการเมือง ในกรณีนี้ผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องร้องสื่อได้ตามกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ที่สื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาเรื่องส่วนตัวที่ไม่ได้รับการยินยอมสู่สาธารณะและยังขัดต่อแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์เรื่อง การได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว

(2.4) กรณีของการรายงานข่าวที่โยงไปสู่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยเสนอเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เรื่องแปลกประหลาด ลีลามหัทธจรีย์ โชคลาง งานประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ เลขทะเบียนรถของผู้นำประเทศ หรือเลขที่มาจากเหตุการณ์ข่าวต่าง ๆ พ่วงด้วยการเชื่อมโยงตัวเลข ไปกับโชคลาภ และการซื้อหวยหรือสลากกินแบ่งรัฐบาล นอกจากนี้ ยังมีการเสนอข่าวบุคคลที่ถูกรางวัลใหญ่ในแต่ละงวด ตามติดที่มาของตัวเลข เงินรางวัลที่ได้ ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป และเรื่องราวของคนที่ซื้อเสี่ยง เช่น ดารา นักร้อง พิธีกรที่ถูกรางวัลตลอดเต็รอบ่อยครั้ง เพื่อติดตามเลขเด็ดมานำเสนอ ข่าวในชีวิตประจำวันก็มักพ่วงเรื่องตัวเลข ทั้งที่เสนออย่างโจ่งแจ้งโดยผู้ประกาศข่าว และที่เป็นนัยโดยการยั่วตัวเลขและภาพข่าว ล้วนเป็นการมอมเมาคนทุกเพศวัยให้เข้าใจว่าหวยทำให้รวย ซึ่งตามข้อปฏิบัติของการรายงานข่าวสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ถูกกฎหมายคือ

การรายงานผลสลากในแต่ละงวดตามข้อเท็จจริงเท่านั้น ตามกฎหมายพระราชบัญญัติการพนันปี 2478 ในมาตรา 12 ระบุว่า **ผู้ใดช่วยประกาศโฆษณาหรือชักชวนโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้อื่นเข้าเล่นหรือเข้าพนัน ผู้นั้นมีความผิด** นอกจากนี้ ระเบียบปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ระบุแนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ **เรื่องการนำเสนอข่าว และภาพข่าว ความเชื่อทางไสยศาสตร์ ตัวเลข และสลากพนัน พ.ศ. 2561**

(3) กรณีศึกษาข่าวที่ละเมิดจริยธรรมตามแนวทางปฏิบัติวิชาชีพ

(3.1) กรณีศึกษาข่าวที่เสนอเรื่องความตาย การเคารพผู้เสียชีวิต และครอบครัว

- การนำเสนอข่าวการฆ่าตัวตาย ทั้งที่เป็นการนำเสนอภาพสัญญาณสดการฆ่าตัวตายจากนักข่าวในพื้นที่ และการนำเสนอคลิปการฆ่าตัวตายที่ถ่ายทอดสดทางสื่อออนไลน์ (Live streaming) แล้วสำนักข่าวนำมาเสนอข่าวทางวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์

- การเสนอภาพข่าวคนกระโดดตึกตายจากอุบัติเหตุไฟไหม้

ทั้งนี้ พบลักษณะการละเมิดจริยธรรมที่ชัดเจน สะท้อนว่าสื่อมวลชนยังไม่สามารถนำเสนอได้ตาม **แนวปฏิบัติเรื่องการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชน โดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว** เหตุผลของผู้ปฏิบัติหน้าที่มักเกิดจากความไม่ระมัดระวัง ความไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ และไม่ทราบแนวทางปฏิบัติสำหรับนักข่าวมือใหม่ เหตุผลจากนโยบายข่าวและขาดการบรรณาธิการอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะในสื่อออนไลน์ที่เน้นความเร็วเป็นสำคัญ เพื่อสร้างการเชื่อมโยงและมีส่วนร่วมจากผู้ติดตาม (Engagement and participation) โดยที่สื่อวิทยุโทรทัศน์ไม่มีความจำเป็นต้องรับนำเสนอตามสื่อออนไลน์ถ้ามีกระบวนการตรวจสอบและกลั่นกรองที่ดี ทั้งนี้ ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายข่าวที่ถูกกำหนดโดยเจ้าของสถานีด้วย ที่ยึดมั่นในหลักผลประโยชน์ทางธุรกิจ หรือประโยชน์สาธารณะ

(3.2) กรณีศึกษาข่าวเรื่องสาวประเภทสองในในช่วงการเกณฑ์ทหาร ที่พบว่าภาพของสาวประเภทสองมักถูกนำเสนอเป็นสีสันที่สร้างความตลกขบขันหรือเป็นความสวยงามที่ไม่แพ้ผู้หญิง ประกอบกับบรรยากาศการเกณฑ์ทหารของชายไทยแท้ ชาวแม่ทัพพยายามเทียบให้เห็นเพศสภาพที่ไม่ตรงกับเพศกำเนิด การถามคำถามที่ค่อนข้างส่วนตัวในเรื่องชีวิตที่ส่อไปในทางเพศ ภาพชินตาเหล่านี้ ถูกนำเสนอทั้งสื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ในเชิงความแปลก แตกต่าง เป็นความตลกที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดกับผู้เสพข่าว และยังไม่สร้างความเข้าใจเรื่องเพศสภาพที่ถูกต้องในสังคม การนำเสนอข่าวที่ไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางเพศยังสะท้อนถึงอคติเพศชายที่แฝงอยู่กับการรายงานข่าว ที่บอกว่าเพศชายคือชายแท้ ชายเทียมคือเพศกะเทย หรือกลุ่มข้ามเพศ ภาพเหมารวมที่ปรากฏในข่าวไม่ได้สร้างความเข้าใจให้สังคมอย่างแท้จริงเรื่องความหลากหลายทางเพศ และผลที่ตามมาจากการเปิดเผยตัวตนในข่าว ยังสามารถนำมาสู่การล้อเลียน เสียดสี แสดงทัศนคติที่เป็นอคติต่อมาในโลกออนไลน์ การทำร้ายกันผ่านโลกออนไลน์ (Online bullying) อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตส่วนตัวและครอบครัวของสาวประเภทสองตามมาได้ ไม่สอดคล้องกับ **แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์**

แห่งชาติ เรื่องการเสนอข่าว ความคิดเห็น และภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ พ.ศ. 2561 และ
แนวปฏิบัติ เรื่องการเสนอข่าวและภาพข่าวเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ศาสนา และสถานะทางเพศ พ.ศ. 2560
ดังนั้น คนทำงานด้านสื่อมวลชนรวมถึงนักข่าวควรปรับเปลี่ยนทัศนคติ และมุมมองเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยให้ความ
เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ในคนทุกเพศในสังคม ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย เปลี่ยนวิธีการ
นำเสนอที่เห็นสาวประเภทสองเป็นเพียงสีสันและตัวตลก เป็นมุมมองเชิงสร้างสรรค์อื่น ๆ ของคนกลุ่มนี้ในข่าว
แทน หรือนำเสนอประเด็นเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการเกย์ทหารที่ให้ประโยชน์ต่อผู้เสพยามากขึ้น

(3.3) การสร้างความเข้าใจผิดในการโฆษณาแฝง ในการศึกษาพบว่า การโฆษณาแฝง
(Advertorial) ปรากฏอยู่ในรายการข่าวหลายลักษณะ คือการทำให้เป็นส่วนหนึ่งของรายการ และพูดถึง
รายละเอียดของการให้บริการของผู้สนับสนุนอย่างชัดเจน การวางผลิตภัณฑ์สินค้าหรือติดป้ายโฆษณาสินค้าไว้
ในรายการ และการให้ผู้ประกาศข่าวหรือผู้ดำเนินรายการข่าวเป็นพรีเซนเตอร์ (Presenter) ให้กับผลิตภัณฑ์
และเชื่อมโยงไปสู่รายการที่ผลิตเองทางสื่อออนไลน์ เหล่านี้สามารถทำให้ผู้ติดตามรายการข่าวมีความคิดคล้อย
ตามผู้ดำเนินรายการข่าวได้ ด้วยบทบาทความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติงานข่าว อีกทั้งกรณีที่สินค้าหรือบริการ
นั้นเกิดปัญหาและเป็นข่าวในทางเสียหายขึ้น ก็จะเป็นทอนความน่าเชื่อถือของผู้ดำเนินรายการและความเป็น
ข่าวของรายการด้วยเช่นกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเรื่อง **การป้องกัน**
การรับอามิสสินจ้างและการขัดกันของผลประโยชน์ เหตุที่ทำให้เกิดการละเมิดจริยธรรมในเรื่องนี้เป็นจำนวน
มากของสถานีข่าวทางโทรทัศน์ เนื่องด้วยสภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมทีวีดิจิทัลที่มีเป็นจำนวนมาก แต่มี
รายได้จากงบประมาณโฆษณาอยู่จำกัด สถานีโทรทัศน์จึงต้องการแสวงหารายได้จากการโฆษณาแฝงใน
รายการ หรือการทำข่าวประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการ รวมถึงนโยบายของสถานีที่เปิดให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวใน
ทุกระดับสามารถเป็นพรีเซนเตอร์ (Presenter) หรือการพูดเรื่องสินค้าในรายการได้

(3.4) กรณีศึกษาประเด็นข่าวปลอม (Fake news) คือการนำเสนอข่าวที่ไม่เป็น
ความจริง พบในหลายลักษณะ หลากปัจจัย จากกรณีศึกษาในงานวิจัยนี้ สามารถจำแนกเป็นบทสรุป ดังนี้

- ข่าวที่สร้างขึ้นทั้งหมดโดยไม่มีความจริงเลยเป็นการลวงทั้งหมด ได้แก่ กรณีข่าวพิพ
แพ่งแตก กุข่าวชายหายถูกรางวัล 90 ล้านบาท เพื่อหวังผลทางการค้าห่วย หรือกรณีข่าวปลอมเรื่องสุขภาพที่
ไม่มีข้อมูลความจริงเลย เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจหรืออื่น ๆ

- ข่าวที่ประกอบสร้างความจริง เพื่อหวังให้เกิดผลในทางเสียหายแก่ผู้ตกเป็นข่าว
หรือเหตุผลอื่น ๆ เช่น กรณีของคลิปข่าวคุณทักษิณคุยกับคุณธนธร เป็นการเอาเสียงที่เกิดขึ้นต่างกรรมต่าง
วาระมาตัดต่อเกิดเป็นเรื่องใหม่ ทำขึ้นเพื่อบั่นทอนความน่าเชื่อถือทางการเมือง หรือกรณีข่าวตายายเก็บเห็ดที่
ถูกประกอบสร้างเป็นเรื่องของคนชราที่กระทำความผิดเล็กน้อยในป่า แต่ความจริงคือสามีภรรยาวัยกลางคนมี
ความผิดจริงในการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน เพื่อสร้างวาทกรรมความไม่เป็นธรรมในสังคม และกรณีโทรทัศน์เพื่อ
การประชาสัมพันธ์ของรัฐเซียที่นำแหล่งข่าวปลอมมาใช้ เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่เทพข่าวจริงเสียหายมีคุณภาพ
ต่ำ

- ข่าวที่มีทั้งความจริงและความลวง เช่น กรณีข่าวที่ถูกปล่อยในช่วงภัยพิบัติ เป็นข่าวที่เกิดขึ้นจริงแต่เป็นข่าวเก่าแล้วเอามาเสนอทำให้เข้าใจผิด หรือข่าวที่มีความจริงเดิมบางส่วนแต่มีข้อความที่ไม่จริงอยู่เช่นกัน ข่าวปลอมสุขภาพเสนอความจริงเพียงบางส่วน ดูแล้วน่าเชื่อถือเป็นการนำภาพและข้อมูลจากคนละแหล่งมาตัดต่อสร้างเรื่องใหม่ หรือนำบุคคลที่น่าเชื่อถือในสังคม หรือผลวิจัย การถ่ายรูปประกอบกันเข้าไป เพื่อหวังผลทางธุรกิจหรือยอดการมีส่วนร่วม

- ข่าวที่มีแหล่งข่าวอ้างถึงแต่ข้อมูลไม่เป็นความจริง เช่น กรณีไฟ่ ดาวดิน ที่ถูกปล่อยข่าว โดยการอ้างแหล่งที่มาว่าหลบหนีการเกณฑ์ทหารจนครอบครัวต้องนำหลักฐานมาแสดงข้อเท็จจริง เพื่อสร้างความเข้าใจผิด หรือกรณีแหล่งข่าวสถานี Fox News ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพื้นที่ห้ามเข้าของชาวมุสลิมในเมืองใหญ่ซึ่งไม่ตรงความจริง เกิดจากอคติทางด้านเชื้อชาติของแหล่งข่าวและสถานี ฯ เพื่อสร้างความเกลียดชัง

- ข่าวที่ตรวจสอบไม่ได้ว่าจริงหรือเท็จ เช่น กรณีข่าวความรุนแรงที่เกิดจากคำสั่งของผู้นำเกาหลีเหนือ เพื่อสร้างค่านิยม (Rating) ในข่าว

- ข่าวที่ถูกเลือกเสนอความจริงเพียงด้านเดียว เช่น กรณีข่าวประท้วงที่ฮ่องกงจากการรายงานข่าวของสำนักข่าวต่างประเทศบางสำนัก ที่มุ่งเสนอเรื่องความชอบธรรมในการประท้วงและกลุ่มที่สนับสนุน รวมถึงสิทธิมนุษยชนที่ถูกละเมิด เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการกระทำที่ผิดกฎหมายของกลุ่มผู้ประท้วง และสร้างความเกลียดชัง

ในประเด็นการนำเสนอเรื่องข่าวปลอม ไม่ว่ารูปแบบใดก็แล้วแต่ ล้วนขัดต่อหลักจริยธรรมพื้นฐานสากลของการรายงานข่าวเรื่อง **การแสวงหาและความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลข่าวสาร** และ **ความสมดุลและเป็นธรรม เสมอภาค รอบด้าน หลากหลายความเห็น** จึงยังไม่พบแนวปฏิบัติของสภาวิชาชีพ ฯ ที่ระบุชัดเกี่ยวกับประเด็นเรื่องข่าวปลอมโดยตรง

5.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการในการกำกับดูแลด้านจริยธรรมข่าวของสื่อมวลชน

จากสรุปผลการศึกษา พบว่า ในการผลิตและนำเสนอข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์และของสื่อออนไลน์ ได้ถูกกำกับด้วยแนวปฏิบัติทางจริยธรรมของสภาวิชาชีพ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เป็นลักษณะของการกำกับกันเองในกลุ่มวิชาชีพผู้ผลิตข่าวผ่านสื่อทุกแขนง มีแนวทางปฏิบัติที่ประกาศเป็นทางการต่อสาธารณะ และครอบคลุมประเด็นทางจริยธรรมที่เป็นกรณีศึกษาของโครงการนี้ อีกทั้งสมาคมวิชาชีพยังกำหนดระเบียบข้อบังคับ และจัดกิจกรรมต่างเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในวิชาชีพนี้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมื่อเกิดกรณีการรายงาน

ข่าวที่มีการละเมิดจริยธรรมตามแนวปฏิบัติวิชาชีพ ทั้งที่มาจากสมาชิกสมาคมวิชาชีพ จากกระแสสังคม จาก การร้องเรียนของประชาชน หรือกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ก็ก็นำประเด็นนั้น ๆ มาหารือเพื่อออกประกาศตักเตือน กันเองให้ ตระหนักและหาทางดำเนินการแก้ไข

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมาการกำกับดูแลกันเองมักถูกมองว่าไม่เกิดผลในเชิงปฏิบัติอันนำไปสู่การแก้ไข ความผิดพลาดขององค์กรสื่อหรือผู้ปฏิบัติงานที่ละเมิดจริยธรรมในการปฏิบัติงานข่าวมากนัก จึงมักพบเห็นการ ผลิตและการนำเสนอข่าวที่ผิดจริยธรรมอยู่เนือง ๆ โดยไม่พบการออกมาแสดงความรับผิดชอบ ทั้งด้วยการ ขอโทษ การแก้ไข และการปรับปรุงการนำเสนอข่าวของสถานี ผู้ปฏิบัติงานข่าว และผู้นำเสนอข่าว แต่ประการ ใด กลไกการกำกับกันเองจึงทำได้เพียงแต่การบ่งชี้การละเมิด และตักเตือน แก่สมาชิกและคนทั่วไป

ทางออกที่ถูกนำเสนอเพิ่มเติมคือ การกำกับโดยหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้ใบอนุญาตประกอบ กิจการคือ กสทช. ซึ่งมีอำนาจทางกฎหมายในการตักเตือนและลงโทษ การนำเสนอข่าวที่ละเมิดจริยธรรมของ สถานีวิทยุโทรทัศน์และสำนักข่าวออนไลน์ได้ อย่างไรก็ตาม การกำกับด้วยอำนาจรัฐควรทำอยู่ในขอบเขตที่ จำกัตามความจำเป็นแก่กรณี มิเช่นนั้นจะถูกมองว่าใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม พร่ำเพรื่อ ไม่ก่อให้เกิด บรรยากาศของเสรีภาพการนำเสนอข่าวสารของสื่อสารมวลชนได้ และมองว่า กสทช. ควรใช้แนวทางการ กำกับอย่างอ่อน ไปด้วยพร้อมกับการสนับสนุน กลไกการกำกับกันเองของกลุ่มสมาคมวิชาชีพ เช่น การปรับปรุง คู่มือการปฏิบัติงานของสื่อสารมวลชนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของข่าวสารและเทคโนโลยี การจัดการอบรม เชิงปฏิบัติการเพื่อความรู้เท่าทันข่าวสารในยุคดิจิทัลแก่ผู้ปฏิบัติงานข่าวและประชาชนทั่วไป รวมถึงการสร้าง กระบวนการให้ผู้บริหารองค์กรสื่อ และผู้ประกาศข่าวที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อสังคม ได้ตระหนักถึงการ บริหารและการปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้หลักจริยธรรมตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนด ไว้ของสภาวิชาชีพ ฯ

อีกกลไกสำคัญในการกำกับดูแลสื่อในการนำเสนอข่าวสารตามหลักจริยธรรมคือ เสียงจากกลุ่มประชา สังคมและประชาชนผู้ติดตามข่าวสาร ทั้งนี้พบว่า ในโลกยุคการสื่อสารผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) บทบาทของประชาชนผู้รับสาร ได้เปลี่ยนเป็นผู้ผลิตเนื้อหา และส่งสารด้วยตนเอง ทำให้เสียงของ ผู้บริโภคข่าวเป็นเสียงที่ทรงพลังในการกำกับการนำเสนอข่าวขององค์กรสื่อทั้งวิทยุโทรทัศน์และออนไลน์ได้ ที่ ผ่านมาการร้องเรียนเรื่องการละเมิดจริยธรรมข่าวสารมักทำโดยผู้นำทางความคิดในสังคม เช่น นักวิชาการ สมาคมและกลุ่มชมรมที่ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวนั้น ๆ ร้องเรียนผ่านทางสมาคมวิชาชีพผู้ผลิตข่าว หรือส่งให้หน่วยงานกำกับดูแลคือ กสทช. ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความล่าช้าและไม่เห็นผลเชิงปฏิบัติชัดเจน

ทว่าการที่ผู้บริโภคและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการรายงานข่าว มีสื่อสังคมออนไลน์ของตนเอง จึงสามารถใช้ช่องทางนี้ร้องเรียน และสร้างแรงกระเพื่อมทางสังคมได้ง่ายขึ้น

การทำให้กลไกภาคประชาชนในการกำกับดูแลสื่อมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงเสนอให้ กสทช. สนับสนุนการรวมตัวก่อตั้งกลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสื่อและการนำเสนอข่าวของสื่อ เป็นหนึ่งกลุ่มชุมชนเพื่อการเรียนรู้ทำงานร่วมกับสมาคมวิชาชีพข่าวในด้านคุ้มครองผู้บริโภคด้านข่าวสาร และสนับสนุนให้นำเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร สร้างพื้นที่ ให้ประชาชนสามารถเข้าไปกดร้องเรียน กดรายงาน การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนที่ละเมิดจริยธรรมได้ในทันที

และสุดท้ายคือกลไกด้านการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาโดยทั่วไป ควรเพิ่มการเรียนการสอนวิชาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในโลกยุคดิจิทัล ได้แก่ ทักษะเรื่องการการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสารดิจิทัล (Media and digital literacy) เรื่องข่าวปลอมและการตรวจสอบ ข้อเท็จจริง (Fake news and Fact checking) ทักษะเรื่องความปลอดภัยในสังคมไซเบอร์ (Cyber security) เรื่องความเป็นส่วนตัว (Privacy) และความเป็นสาธารณะในโลกดิจิทัล (Privacy and public in digital era) วิชาความรู้และทักษะการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลเหล่านี้จะเป็นการติดอาวุธทางปัญญาให้กับเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในโลกดิจิทัลต่อไป

บรรณานุกรม

- จักร์กฤษ เพิ่มพูน (2554). หลักจริยธรรมของคนชาวเครือเนชั่น (ผิดจากนี้ไม่ใช่เรา). กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯธุรกิจ.
- เทียนทิพย์ เดียวกี (2559). จริยธรรมและจรรยาบรรณสื่อในการนำเสนอข่าวยุคดิจิทัล. วารสารการสื่อสารและการจัดการ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2559)
- เทียนทิพย์ เดียวกี (2561). จริยธรรมนักข่าวพลเมืองในการนำเสนอข่าวเด็กผ่านสื่อสังคมออนไลน์. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธีรพร ทองชะโชค และคณะ (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียน. หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (2556). คุณธรรม จริยธรรมและความน่าเชื่อถือของสื่อ. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). ทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ.
- ภาณุพงษ์ ทินกร (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจรรยาบรรณสื่อโทรทัศน์ในยุคดิจิทัลและแนวทางกำกับดูแล. หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์. บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วัฒน์ณี ภูวทิส (2556). การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์และผลกระทบเชิงจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารของผู้สื่อข่าว. วารสารนักบริหาร, ปีที่ 31 (ฉบับที่ 1).
- วิจารณ์ พานิช (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.
- วิจิตร ศรีสอาน (2538). การพัฒนาทรัพยากรบุคคลไทยสำหรับ ศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- ศูนย์ศึกษากฎหมายและนโยบายสื่อมวลชน สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย (2556). คู่มือการสอนวิชากฎหมายสื่อมวลชนและวิชาจริยธรรมสื่อมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

- ศิริวรรณ อนันต์โท และคณะ (2557). จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน. โครงการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ : Module 2.
- สกุลศรี ศรีสารคาม (2557). จริยธรรมการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมในกระบวนการสื่อข่าวของสื่อไทยในยุคดิจิทัล. ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) (2557). คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Ethical Guideline and Self-regulation for Broadcasting).
- องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) (2551). ข้อบังคับองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย ว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่รายการ พ.ศ. 2551.
- Dominic L. Lasorsa , Seth C. Lewis & Avery E. Holton (2012) NORMALIZING TWITTER, Journalism Studies, 13:1, 19-36, DOI: 10.1080/1461670X.2011.571825
- DuFour, R. (2007). Professional learning communities: a bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning?. Middle School Journal (J1).
- Jan Leach. Creating Ethical Bridges From Journalism to Digital News. (2010) แหล่งที่มา <http://www.nieman.harvard.edu/reportsitem.aspx?id=101899> สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2562.
- McQuail , Dennis 2005. McQuail s Mass Communication Theory. London : Sage.
- Stephen. J.A.Ward. (2019). Digital Media Ethics. แหล่งที่มา <http://ethics.journalism.wisc.edu/resources/digital-media-ethics/>. สืบค้นเมื่อ 13 กรกฎาคม 2562.
- Thompson, S. C., Gregg, L., & Niska, J. M. (2004). Professional learning communities, leadership, and student learning. Research in Middle Level Education Online, 28(1). Retrieved from <http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabid/101/Default.aspx>.
- Kovach, Bill and Rosenstiel, Tom (2013). "The Elements of Journalism" Covenant Journal of Communication (CJOC) Vol. 1, No. 2, December, 2013.